

ΔΙΑΛΟΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΗ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1200

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΠΗΣΟΥΣ

Ἡ κ. Α. Σουβαλτζῆ τὰ λέει ὅλα στὸν «Δ»

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλέφωνα: 3223957, 9841655.
Τηλεομοιότυπος: 3314997.

Τα Γραφεία του «Δ» λειτουργούν
πρωινές ώρες 9.30 - 13.30
καθημερινά (και Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ατελιέ:
PRESS LINE
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ.: 5221792.
Εκτυώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΣ

- Τιμή αντίτυπου: 1.200 δρχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομή: 12.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 18.000 δρχ.
 - Φοιτητών: 8.000 δρχ.
- Έξωτერიку: 65 δολλ. ΗΠΑ.
- Η συνδρομή καταβάλλεται
κατά την έγγραφη.
- Η συνδρομή ανανεώνεται
αυτόματα μετά την λήξη του
12μήνου. Διακοπή της συνδρομής
γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος του ενδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά εμπόσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
κειμένων του «Δ», με την προϋ-
πόθεση ότι θα αναφέρεται ρητώς
η πηγή τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 11264:

Η ιδεολογία της Ρωμοσύνης

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 11265:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
FIRST HELLENIC-AMERICAN SOCIETY OF
FRIENDS, Π.Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. ΚΑΠΕΤΑ-
ΝΑΚΗΣ, G. SOTIRIADIS, Γ. ΚΩΣΤΑΚΟΣ, Κ.
ΒΑΓΙΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Ε.
ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ, Κ. ΠΕΠΠΑΣ.

ΣΕΛΙΣ 11275:

Ιδεολογική οδύσσεια της Ελλάδος
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΒΙΣΤΑΣ

ΣΕΛΙΣ 11285:

Συμπληρωματικά στη νέα χρονολόγηση
της διεξαγωγής του Τρωϊκού Πολέμου
ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11299:

Ο ιστορικός Ίησους

Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 11309:

Τι κρύβεται πίσω από τη Ρωμοσύνη
Μ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ - ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ

ΣΕΛΙΣ 11319:

Συνέντευξη της κ. Λιάνας Σουβαλιτζή
ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11327:

Σύριξ: Το αρχαιότερο όργανο
ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΣΔΕΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11327:

Διάλογος για την Έλληνική Μουσική
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΣΠΙΩΤΗΣ

ΣΕΛΙΣ 11333:

Ίπποκράτης ό Χιός: Ένας άδικημένος μεγάλος
μαθηματικός της αρχαιότητας

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 11337:

Η ταινία «Φτερά και Πούπουλα»
Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ: σελ. 11282 •
ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 11283 • Ο ΑΛΛΟΣ
ΛΟΓΟΣ: σελ. 11306 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 11297 • ΟΙ
ΓΕΝΝΗΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙ-
ΣΜΟΥ: σελ. 11307 • Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ ΗΜΩΝ: σελ. 11317 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ
ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 11337.

Ἡ ἰδεολογία τῆς Ρωμιοσύνης

Ἡ ἔξαρση τῆς προπαγάνδας ὑπὲρ τοῦ βυζαντινισμοῦ καὶ τῆς ρωμιοσύνης, πὺν ἐπιχειρεῖται πρόσφατα ἀπὸ διαφόρους φορεῖς μὲ τὴν κάλυψη τοῦ ἐπισήμου κράτους, δὲν πρόκειται νὰ συμβῶν σὲ καμμία περίπτωση στὴν ἰδεολογική, πολιτική καὶ πνευματική ἀνοδο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀκόμη κι ἂν ὑποθέσουμε, ὅτι ὠρισμένοι ἐκ τῶν συμμετεχόντων στὴν «ἐκστρατεία» αὐτὴ ἐλεύονται ἀπὸ καλοπροαίρετα κίνητρα. Εἶναι τοῦλάχιστον ἀφέλεια νὰ πιστεύη κανεὶς, ὅτι θὰ ἀναστηλῶν τὸ γκρεμισμένο ἠθικὸ τῶν Ἑλλήνων, ἂν ἀκολουθήσουν ἰδεολογικὰ πρότυπα, τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς ταυτίζονται πνευματικά, ἱστορικά καὶ πολιτικά μὲ τὴν ἡττα, τὴν ὑποδούλωση καὶ τὴν ταπείνωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καὶ ἡ «λογική» τῶν ἰδεολογικῶν καθοδηγητῶν, ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ Ἑλληνισμὸς ἐπέζησε ἐπὶ αἰῶνες ὡς Ρωμιοσύνη, πρέπει καὶ νὰ τὴν ἀποδεχθῶμε ὡς σωτήρια καὶ νὰ αὐτοαποκαλούμεθα Ρωμιοί, δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν «λογική», ὅτι, ἐφ' ὅσον οἱ Ἕλληνες ἐπέζησαν στοὺς αἰῶνες τῆς Τουρκοκρατίας ὡς Ραγιάδες, πρέπει νὰ αὐτοαποκαλοῦνται ἔτσι.

Οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας («Βυζαντίου») ἦσαν πολιτικά κατακτημένοι καὶ διωκόμενοι, ὅπως ἦσαν καὶ πολιτιστικά νεκροί, ἐφ' ὅσον ὁ πολιτισμὸς τους κτυπήθηκε συνεχῶς καὶ ἀνηλεῶς ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορία αὐτὴ καὶ ἔπαισε νὰ ὑπάρχη. Τὸ μόνον στοιχεῖο τοῦ πολιτισμοῦ τους πὺν ἐπεβίωσε, ἡ γλῶσσα (στοὺς πρώτους πάντως αἰῶνες τῆς αὐτοκρατορίας ἐπίσημη γλῶσσα τῆς ἦταν ἡ Λατινική), ὑπέστη τέτοια διαστρέβλωση καὶ «ἐξεθραϊσμὸ» τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν ἀξιῶν, πὺν ἔως τότε ἐξέφραζε, ὥστε κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ οὔτε καν ἵχνη τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου σκέψεσθαι σ' αὐτὴν—γι' αὐτὸ ἡ Ἑλληνικὴ Σκέψη ἐρευνήθηκε καὶ ἐρευνᾶται ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα μόνον μέσῳ τῆς γλώσσας καὶ ἐννοιολογίας τῶν προχριστιανικῶν Ἑλληνικῶν κειμένων καὶ ποτὲ μέσῳ τῶν «βυζαντινῶν». Ἐπὶ «Ρωμαίων» βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων (ἔτσι αὐτοαπεκαλοῦντο, γιατί δὲν ἦσαν Ἕλληνες, ἀλλὰ προήρχοντο ἀπὸ τίς ἄλλες ἐθνότητες τοῦ πολυεθνικοῦ τους κράτους) οἱ Ἕλληνες ἀπλῶς ἐπεβίωναν γεννῶμενοι, γεννῶντες καὶ ἀποθνήσκοντες. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια γιὰ τὴν περίφημη δῆθεν διάσωση τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους (τὸ «ἔθνος» εἶναι ἐννοια καθαρὰ πολιτιστική) μέσῳ τῆς Ρωμιοσύνης, πὺν προπαγανδίζουν.

Ἡ προπαγάνδα ἐξ ἄλλου τῆς κρατικιστικῆς πτέρυγας τῶν ρωμιοσυνιστῶν, ὅτι ἡ ἰδεολογία τους στοιχειοθετεῖ ἑλληνικὰ δικαιώματα ἡ καὶ ἐδαφικὲς διεκδικήσεις, στερεῖται σοβαρότητας. Ὁ Ἑλληνισμὸς, πρὸ τοῦ ὑποδουλωθῆναι, ἦταν πολὺν πὺ ἐξαπλωμένος ἐδαφικά, πολιτικά καὶ πολιτιστικά, ἀπ' ὅσο ἐξαπλώθηκε τὸ δῆθεν Ἑλληνικὸ «Βυζάντιο» ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν περίοδο τῆς μέγιστης γεωγραφικῆς του ὑποστάσεως.

Οὕτως ἢ ἄλλως τὸ Κράτος, ὅπου κατοικοῦμε, ὠνομάσθηκε «Ἑλλὰς» καὶ οἱ κάτοικοί του «Ἕλληνες». Αὐτονόητα προκύπτει, ὅτι ἡ ἀναζήτηση τῆς ἰδεολογικῆς, πνευματικῆς καὶ συνεπῶς πολιτιστικῆς ὀντότητάς μας δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ κινῆται πρὸς ἓνα καὶ μόνον στόχο: τὸ μεγαλεῖο πὺν λέγεται «Ἑλληνικότητα», δηλαδὴ ὅ,τι κατέτρεξαν, διέστρεψαν καὶ ἐξαφάνισαν ἱστορικά ἡ Ρωμιοσύνη καὶ τὸ «Βυζάντιο».

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

«Νέα Φιλική Έταιρεία» στις ΗΠΑ

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Ἀρχικά θέλω νὰ σᾶς συγχαρῶ γιὰ τὸ πολὺτιμο ἔργο, ποὺ ἐπιτελεῖτε μέσα ἀπὸ τὶς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ σας. Εἶναι γεγονός, πῶς, ἐὰν ἡ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων τῆς Γενέτειρας καὶ τῆς Διασπορᾶς ἀποκτοῦσαν τὸ θάρρος καὶ τὴν ἐθνικὴ συνείδηση ποὺ ἀπαιτεῖται, γιὰ νὰ ἀσπασθοῦν τὴν φιλοσοφία τοῦ «Δαυλοῦ», πολλὰ ἀπὸ τὰ σοβαρότατα προβλήματα, ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ Ἑλληνισμός, θὰ εἶχαν ἤδη λυθῇ.

Ἡ ὀργάνωσή μας, ἡ *Φιλικὴ Έταιρεία*, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας ἐπάρθη ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία, ἀποτελεῖ ἓνα πατριωτικὸ Ἑλληνοαμερικανικὸ κίνημα μὲ ἐνωτικὸ χαρακτήρα, ποὺ συμβάλλει ἐνεργᾶ στὴν διατήρηση καὶ διάδοση τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ στόχοι τῆς *Φιλικῆς Έταιρείας* συμπεριλαμβάνουν τὴν συμβολὴ στὴν ἀντιμετώπιση καὶ ἐπίλυση τῶν ἁμεσῶν ἐθνικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν προβλημάτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ἀποκατάσταση τοῦ ἥθους καὶ τῆς ἀξιοκρατίας σὲ κάθε ἡγετικὸ κλιμάκιο, τὴν προβολὴ τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὴν ἀποκατάσταση καὶ προώθηση τῆς ἱστορικῆς μνήμης καὶ ἀλήθειας σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἐθνικοῦ βίου, τὴν καλλιέργεια πνεύματος ἀγάπης καὶ ὁμόνοιας τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων γιὰ τὴν προώθηση τῶν ἀνωτέρω σκοπῶν καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἐθνικὴ, ἡθικὴ, πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀγωγή τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων.

Ἡ ἐκστρατεία διαφώτισης, ποὺ ἔχουμε ἐπωμισθῇ, δὲν εἶναι εὐκόλο ἔργο. Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Ἀμερικῆς διαθέτει ὑψηλὰ ἐπίπεδα ἐθνικῆς Ἑλληνικῆς συνείδησης καὶ

στὴν πλειοψηφία του τρέφει βαθεῖα ἀγάπη γιὰ κάθε τι Ἑλληνικόν. Μαστίζεται ὅμως ἀπὸ παρόμοια προβλήματα μὲ αὐτά, ποὺ ἀντιμετωπίζει ὁ πολίτης τῆς Γενέτειρας. Προβλήματα, ποὺ σχετίζονται κυρίως μὲ τὴν κοινωνικὴ καὶ ἡθικὴ διάδρωση, ποὺ ὑπέστη τὸ Ἔθνος στὰ χέρια τῆς ἀνάξιας ἡγεσίας τῶν τελευταίων δεκαετιῶν. Συνεπῶς ἐπικρατοῦν διασπαστικὲς τάσεις, τὶς ὁποῖες καλλιερگوῦν κάποιοι ἐπιτήδριοι ἐκμεταλλεῦτες, αὐτοαποκαλούμενοι «ὁμογενειακοὶ ἡγέτες» καθὼς καὶ ὁρισμένα μέλη ἀνθελληνικῶν μυστικιστικῶν ὁργανώσεων.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς ἀντιμετωπίζουν τεράστια κοινωνικὰ προβλήματα καὶ διοικοῦνται ἀπὸ κυβερνήσεις, ποὺ δὲν διστάζουν νὰ χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο, γιὰ νὰ ἐδραιώσουν τὴν ἐπιρροή τους. Παρόλα αὐτά, ἔχοντας υἱοθετήσει τὸν ἐθνικισμό (μὲ τὴν πλέον σωστὴ ἔννοια τοῦ παρεξηγημένου ὅρου) καὶ τὴν πολιτικὴ ἀλληλεγγύη, ἔχουν κατορθώσει νὰ κυριαρχήσουν στὸν πλανήτη. Τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ τὶς ἐθνικὲς μειονότητες τῶν Η.Π.Α., ποὺ ἔχουν ἀσκήσει ἐθνοκεντρικὴ πολιτικὴ. Ἡ συσπείρωση, ἡ σωστὴ ὁργανωτικὴ δομὴ καὶ ἡ περηφάνεια γιὰ τὴν ἐθνικὴ προέλευση ἔχουν ὀδηγήσει Ἑβραϊκὲς, Λατινοαμερικανικὲς κ.ἄ. ἐθνικὲς ὁμάδες σὲ τεράστιες ἐπιτυχίες, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἐνσωμάτωση τῆς ἱστορίας τους στὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα, ἡ διατήρηση τῆς μητρικῆς τους γλώσσας καὶ προπάντων ὁ σεβασμός γιὰ τὴν πολιτιστικὴ τους συνεισφορά. Ἐμμεσο ἀποτέλεσμα εἶναι ἐπίσης ἡ προσφορά ἀνυπολόγιστων

ύπηρεσιών στα ἔθνη τῆς προέλευσής τους.

Ὁ Ἑλληνισμός δοῖσεται παγκοσμίως ἐν μέσῳ ἐχθρικῶν πυρῶν. Ἐμεῖς θέλουμε νὰ θεμελιώσουμε τὸν προμαχῶνα γιὰ τὴν ἀντίσταση, καλλιεργῶντας τὸ ἀναβαθμισμένο Ἑλληνικὸ πολιτιστικὸ ρεῦμα, ποὺ θὰ ἐξαπλωθῇ στὴν Ἀμερικανικὴ κοινωνία καὶ θὰ ἐπηρεάσῃ θετικὰ τὸ Ἀμερικανικὸ κοινόν. Θέλουμε νὰ ὀργανώσουμε ἓνα τεράστιο Ἑλληνοαμερικανικὸ δίκτυο, ποὺ θὰ καθοδηγήσῃ τὴν νεολαία, τοὺς ἀποφοίτους τῶν πανεπιστημίων, ποὺ ἀποκαθίστανται ἐπαγγελματικά. Ἀπώτερος σκοπὸς μας εἶναι νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ τεράστια πολιτιστικὴ, κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ προσφορὰ μας καὶ ν' ἀποδείξουμε τὴν πραγματικὴ μας δύναμη, ὥστε νὰ ἐδραιώσουμε τὴν πολιτικὴ μας ἐπιρροή στὴν Οὐάσινγκτον.

Τέλος μὲ αὐτὴ τὴν ἐπιστολὴ θέλουμε νὰ σᾶς παρακαλέσουμε νὰ μᾶς ἀποστείλετε ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερο ἔντυπο ὕλικὸ ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα σας καὶ εἰδικότερα μελέτες καὶ διατριβές, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὸ ἀθάνατο Ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πνεῦμα καὶ τὸν συσχετισμὸ του μὲ τὸν Χριστιανισμὸ καὶ τὴν Ὁρθοδοξία. Τὰ κείμενα αὐτὰ θὰ διανεμηθοῦν στὰ μέλη μας καὶ θὰ προωθηθοῦν σὲ ὁλόκληρο τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς Ἀμερικῆς ὡς μέρος τῆς διαφωτιστικῆς μας ἐκστρατείας.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

Εἰλικρινὰ

Ἰωάννης Καλαγγυρὸς

Πρόεδρος Πρώτης Ἑλληνοαμερικανικῆς

Φιλικῆς Ἑταιρείας

First Hellenic-American Society of Friends, Inc.

641 Fifth Avenue, Suite 38B

New York, N.Y. 10 022, ΗΠΑ

“Ἐνας πρεσβύτερος προτείνει ἀρχαιοελληνικὰ ὀνόματα

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,

Θὰ ἤθελα νὰ πῶ λίγα πράγματα σχετικῶς μὲ τὴν ὀνοματολογία κατὰ τὴν βάπτισιν, ἀπὸ τὴν ὁποία προκύπτουν μύρια ὅσα προβλήματα μὲ τοὺς γονεῖς κυρίως τῶν νηπίων ἀλλὰ πρωτίστως μὲ τὴν πολιτισμικὴ καὶ πολιτιστικὴ συνέχεια τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν γένει.

Πρῶτον: Ἡ ὀνοματολογία δὲν ἔχει καμμία ἀπολύτως σχέση μὲ τὴν βάπτισιν. Ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ (δεῖνα) ἢ ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ (δεῖνα) βαπτίζονται Χριστιανοί.

Δεύτερον: Οἱ κατὰ καιροὺς ἐγκύκλιοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀφοροῦσαν ἄλλες περιόδους καὶ ἄλλες ἐποχές. Γιὰ παράδειγμα, ὅταν κάποτε ἐξ αἰτίας τοῦ Ἑθνικοῦ διχασμοῦ οἱ γονεῖς ἐδίδαν στὰ παιδιά τους ὀνόματα ὅπως «*Βασιλιάς*», «*Βενιζέλος*», «*Δημοκράτης*», «*Πλαστήρας*» κ.τ.λ., ἐπόμενο ἦτο ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀποστείλῃ ἐγκύκλιο στους κληρικούς, μὲ τὴν ὁποία νὰ συστήνῃ νὰ δίδονται στους βαπτιζομένους ὀνόματα χριστιανικά. Τὸ ἴδιο θεθεῖαι ἴσχυε καὶ γιὰ τὰ κατάλοιπα τῆς Τουρκοκρατίας στὴν μόλις πρὸ ὀλίγου ἀπελευθερωθεῖσα Ἑλλάδα, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ ξαναβρῇ τὴν ταυτότητά της. Τρανὸ παράδειγμα τὸ ὄνομα «*Σουλτάνα*», ποὺ δυστυχῶς διατηρεῖται μέχρι σήμερα.

Ὅλες λοιπὸν αὐτές οἱ ἐγκύκλιοι, ὅπως γιὰ παράδειγμα ἡ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 797/4-11-1874 καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 7/2-3-1934, εἶχαν αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν σκοπόν. Δηλαδή τὴν προστασία τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὰ ξένα κατάλοιπα καὶ τοὺς κάθε λογῆς ἀνίδεους, ποὺ θυσιάζαν τὸ ὄνομα τῶν παιδιῶν τους χάριν σκοπιμοτήτων εἴτε πολιτικῶν εἴτε οἰωνδῆποτε ἄλλων.

Τρίτον: Καλὸ θὰ ἦτο οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες ἱερεῖς νὰ μάθουν νὰ διαβάσουν, ἀλλὰ κυρίως νὰ μποροῦν νὰ ἐννοοῦν αὐτὸ ποὺ διαβάζουν. Καὶ ἐξηγοῦμαι: Εἶναι ἀπαράδεκτο γιὰ Ἑλληνορθόδοξους ἱερεῖς νὰ ἀρνοῦνται νὰ βαπτίζουν παιδιά, στὰ ὁποία οἱ γονεῖς θέλουν νὰ δώσουν ὄνομα ἀρχαιοελληνικόν, γιὰ ὅλους τοὺς παραπάνω λόγους. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δὲν μποροῦν νὰ κατανοήσουν κάτι, ποὺ εἶναι εὐκολονόητο ἀκόμη καὶ σὲ ἄφρονες (δηλ. τίς κατὰ καιροὺς διάφορες ἐγκυκλίους τῆς Ἱ. Συνόδου), τότε ἂς ἀνοίξουν καὶ κάποιο βιβλίον, γιὰ νὰ δοῦν, πῶς ὑπάρχουν ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ ὀνόματα ἀρχαιοελληνικά καὶ μάλιστα μὲ ὀνόματα Θεῶν, Ἡμῶν, Ἡρώων καὶ μυθολογικῶν προσώπων.

Σᾶς ἐπισυνάπτω ἓναν κατάλογο μὲ μόνον 27 ὀνόματα ἀπὸ τὰ ἑκατοντάδες, ποὺ βρῆκα στὸ βι-

βλίο «*Μέγας Ἱερός Συνέκδημος*», εκδόσεις «Φῶς», Ἀθήναι 1984.

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα νὰ τονίσω, πὼς ὅποιος ἱερέας ἀρνεῖται νὰ δώσῃ ὄνομα ἀρχαιοελληνικὸ σὲ βαπτιζομένους, δὲν εἶναι Ἑλληνορθόδοξος ἀλλὰ μᾶλλον ἰουδαιοχριστιανὸς τοῦ ὕφους καὶ ἡθους Ἰωῆλ Γιαννακόπουλου.

Μετὰ τιμῆς

Γεώργιος Παπαδόπουλος

Πρεσβύτερος

Πρωτεύς 12, 121 37 Περιστέρι

Υ.Γ. Παρακαλῶ θερμῶς γιὰ τὴν δημοσίευση τοῦ καταλόγου μὲ τὰ «ἐπάρατα» ὀνόματα, καὶ ὁ Ἄγ. Ἀσκληπιὸς (Φεδρουαρίου 27) νὰ εἶναι βοήθειά σας-μας.

Ἀθηνᾶ, μάρτυς, Σεπτεμβρίου 1.

Ἀπόλλων, ἐπίσκοπος, Ἰουνίου 10.

Ἄρης, μάρτυς, Δεκεμβρίου 19.

Ἀφροδίτη, μάρτυς, Σεπτεμβρίου 1.

Ἑρμῆς, ἀπόστολος, Μαρτίου 8.

Ἔρως, μάρτυς, Μαΐου 2.

Ἡρακλῆς, μάρτυς, Ἀπριλίου 10.

Θεσσαλονίκη, μάρτυς, Νοεμβρίου 7.

Θησεύς, μάρτυς, Ἀπριλίου 10.

Ἰακχος, μάρτυς, Δεκεμβρίου 17.

Κάστωρ, μάρτυς, Δεκεμβρίου 18.

Ἀλέξανδρος, πατριάρχης, Αὐγούστου 30.

Ἀλκιτιάδης, μάρτυς, Αὐγούστου 16.

Ἀριάδνη, μάρτυς, Σεπτεμβρίου 18.

Βάχχος, μάρτυς, Ὀκτωβρίου 7.

Διογένης, μάρτυς, Δεκεμβρίου 5.

Δωδώνη, μάρτυς, Σεπτεμβρίου 1.

Ἐρατώ, μάρτυς, Σεπτεμβρίου 1.

Ζήνων, ἀπόστολος, Σεπτεμβρίου 27.

Καλλιόπη, μάρτυς, Ἰουνίου 8.

Μένανδρος, ἱερομάρτυς, Μαρτίου 31.

Νέστωρ, μάρτυς-ἐπίσκοπος, Μαρτίου 7.

Ὀμηρος, μάρτυς, Ἀπριλίου 10.

Ὁρέστης, μάρτυς, Νοεμβρίου 10.

Πολύμνια, μάρτυς, Σεπτεμβρίου 10.

Σωκράτης, ἱερομάρτυς, Ὀκτωβρίου 21.

Ἀποκρύπτεται ἡ ἐλληνικότητα τῆς Δεκαπόλεως

Κύριε διευθυντά,

Σὰς γράφω αὐτὸ τὸ γράμμα μὲ ἀφορμὴ ἓνα ταξίδι μου στὴν Ἰορδανία, ὅπου ἐπισκέφθηκα μετὰ τῶν ἄλλων τὶς ἀρχαῖες πόλεις Φιλαδέλφεια (σημερινὸ Ἀμμάν), Γάδαρα, Πέλλα καὶ Γέρασα, ὅλες μέλη τῆς ὁμοσπονδίας δέκα πόλεων μὲ τὴν ὀνομασία «Δεκάπολις» (Οἱ ὑπόλοιπες ἔξι πόλεις εἶναι: Δαμασκός, Ραφανά, Σκυθόπολις, Ἰππών, Δίον καὶ Καναθά).

Ὅπως διαβάζω ἀπὸ τὴν ἐγκυκλοπαίδεια «Δομῆ»: «*Δεκάπολις*: Ὀνομάστηκε ἔτσι στὸν ἐλληνορωμαϊκὸ κόσμον μιὰ ὁμοσπονδία δέκα ἐλληνικῶν πόλεων τῆς Παλαιστίνης, πὺν ἴδρου-σε ὁ Πομπήιος τὸ 64-63 π.Χ.».

Αὕτη ἦταν ἡ πρώτη πηγὴ, στὴν ὁποία ἀνέτρεξα, προτοῦ ἐπισκεφθῶ τὴν Ἰορδανία, προκειμένου νὰ ἐνημερωθῶ σχετικῶς μὲ αὐτά, πὺν ἔμελλε νὰ δῶ ἐκεῖ. Δεύτερη πηγὴ ἐνημερώσεώς μου ἀπετέλεσε τὸ διαφημιστικὸ φυλλάδιο τοῦ «Jordan Tourism Board», δηλ. τοῦ Ἰορδανικοῦ Γραφείου Τουρισμοῦ. Σὲ αὐτό, στίς σελίδες μὲ τίτλο «*ΤΖΕΡΑΣ... Τὸ μεγαλεῖο τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ρώμης*», διαβάζω γιὰ τὴν «... Ἑλληνορωμαϊκὴ πόλη Τζεράς (Γέρασα - ἐλληνιστὶ στὴν ἀρχαιότητα)...», ἡ ὁποία εἶναι «... πλήρης πόλη τῆς Δεκάπολης, μιᾶς ὁμοσπονδίας δέκα Ρω-

μαϊκῶν πόλεων, πὺν χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 1ο αἰῶνα π.Χ.». Ἐπίσης σύμφωνα μὲ τὸ φυλλάδιο «... ἔχουν βρεθῇ ἀντικείμενα, πὺν χρονολογοῦνται ἀπὸ τὶς ἐποχὲς τοῦ Χαλκοῦ καὶ τοῦ Σιδήρου, ἀπὸ τὴν Ἑλληνιστικὴ, Ρωμαϊκὴ καὶ Βυζαντινὴ περίοδο...». Αὕτη λοιπὸν ἡ πόλη κατὰ τὸ φυλλάδιο ἦταν «Ἑλληνορωμαϊκὴ», ἀλλὰ ἀνῆκε σὲ ὁμοσπονδία Ρωμαϊκῶν πόλεων, ἐνῶ εὐρέθησαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Ἑλληνιστικὴν περίοδο...

Στὴ σελίδα εἰδικὰ τὴν ἀφιερωμένη στὴν Δεκάπολη μὲ τίτλο «*Δεκάπολις... Οἱ Ἑλληνορωμαϊκὲς πόλεις*» ἀναφέρεται, ὅτι: «*Ἡ Δεκάπολις (δέκα πόλεις) ἀποτελεῖται ἀπὸ δέκα Ἑλληνορωμαϊκὲς πόλεις...*» παρακάτω δὲ ἀναφέρεται σχετικῶς μὲ τὴν Πέλλα: «... ὑπάρχει ζωντανὴ ἀπόδειξη τῆς ἀνθρώπινης παρουσίας κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλληνιστικῆς περιόδου καθὼς καὶ τῆς Περιοικῆς...».

Σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ ἤθελα νὰ ρωτήσω τὸ περιοδικὸ σας, ποῖος εἶναι ὁ ὁρισμὸς τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ γενικῶς καθὼς καὶ εἰδικῶς, ποῖα εἶναι τὰ κριτήρια, δάσει τῶν ὁποίων χαρακτηρίζεται μιὰ πόλη ὡς «Ἑλληνορωμαϊκὴ». Ἀναρωτιέμαι, ἀν ἡ Ἀθήνα ἢ ἡ Σπάρτη ἦταν «Ἑλληνορωμαϊκὲς» πόλεις, ἀφοῦ κατεκτήθησαν ἀπὸ

τοὺς Ρωμαίους. Μήπως ἦταν καὶ ρωμαϊκές;! Θὰ μπορούσαμε νὰ χαρακτηρίσουμε τὴν Ρώμη καθὼς καὶ ἄλλες ρωμαϊκές κατ' ἔθνος πόλεις ὡς «ἐλληνορρωμαϊκές», ἀφοῦ δρίθουν κτιρίων καὶ ἀγαλμάτων ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τεχνολογίας. Ἐπίσης θὰ ζητοῦσα νὰ γράψετε ἓνα ἄρθρο γιὰ τὴν ὁμοσπονδία αὐτῶν τῶν δέκα πόλεων, ἐλληνικῶν κατὰ τὴ γνώμη μου, ὅπως μαρτυροῦν τὰ εὐρήματα, οἱ ἐπιγραφές, τὰ κτίρια, τὰ ἀγάλματα ἀλλὰ καὶ οἱ ὀνομασίες τῶν. Πάντως γιὰ ὅποιον ἐνδιαφέρεται, ἡ διεύθυνση τοῦ «Ἰορδανικοῦ Γραφείου Τουρισμοῦ» εἶναι:

«Jordan Tourism Board»,
P.O. Box 224 Amman, Jordan.
Τηλεομιότυπον: 648465, Τέλεξ: 21741,
TOURIS JO

Ὅταν ἔφτασα στὴν Ἰορδανία καὶ ἐπισκέφθηκα τὸ ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο τοῦ Ἀμμάν, ἀγόρασα ἓνα ἀπὸ τὰ βιβλία, ποὺ διέθεταν γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες, τὸ ὁποῖο ἀναφερότανε γενικῶς

περὶ τῆς Ἰορδανίας μὲ τίτλο «Jordan». Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἐκδόσεως «Edizioni Plurigraf», ἰταλικῆς, παρουσιάζει τὴν Γέρασα ὡς Ρωμαϊκὴ πόλη, ἡ ὁποία ὅμως κατακτήθηκε ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους τὸ 63 π.Χ. (!), ἐνῶ γιὰ τὴν Πέλλα, τὰ Γάδαρα καὶ τὴν Φιλαδέλφεια δὲν ἀναφέρει τίποτα περὶ τῆς ἐθνικότητος τῶν πόλεων αὐτῶν...

Ἡ τελικὴ διαπίστωση δυστυχῶς εἶναι, ὅτι ὁ ἀνίδεος ἐπισκέπτης δὲν θὰ ἀκούσῃ τίποτα περὶ τῆς ἐλληνικότητος τῶν πόλεων αὐτῶν, ἐνῶ ἡ ἐντύπωση ποὺ θὰ τοῦ μείνῃ θὰ εἶναι, ὅτι πρόκειται περὶ Ρωμαϊκῶν πόλεων, οἱ ὁποῖες καλοῦνται «ἐλληνορρωμαϊκές» χάριν τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον μιμήθηκαν καὶ ἀσπάστηκαν οἱ Ρωμαῖοι.

Μετὰ τιμῆς

Κωνσταντῖνος Καπετανάκης
Φοιτητῆς Ἡλεκτρολόγος Μηχανικός
καὶ Μηχανικὸς Ἡλεκτρονικῶν
Ὑπολογιστῶν Ε.Μ.Π.
Λωδῶνῃς 71, 10444 ΑΘΗΝΑΙ

Σημείωση «Δαυλοῦ»:

Ὁ «Δαυλὸς» ἔχει δημοσιεύσει ἔως τώρα δύο ἐξαντλητικὰς ἔκτυπες γιὰ τὴν Δεκάπολιν τῆς Ἰορδανίας (τεύχη 120 καὶ 170), ὅπου παρέχονται ἀποδείξεις τῆς ἐλληνικότητος τῆς Δεκαπόλεως καὶ λεπτομερὲς περιγραφή τῶν στοιχείων, ποὺ συνιστοῦν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ τῆς. Μία τρίτη ἔκτυπος θὰ δημοσιευθῇ σ' ἓνα ἀπὸ τὰ προσεχῆ τεύχη.

Στυγνὴ ἀνθελληνικὴ λογοκρισία σὲ ΗΠΑ-Καναδὰ

Κύριε Λάμπρου,

Πιστέψτε με, ἡ δουλειά σας μὲ τὸν «Δαυλὸ» εἶναι ἡ μοναδική, πιστεύω, σ' ὅλη τὴν Εὐρώπην καὶ Βόρειο Ἀμερικὴ. Ἐδῶ στὸν Καναδὰ δὲν μπορεῖς νὰ ἀναφερθῇς σὲ θέματα Ἑλληνισμοῦ, «σ' ἔφαγε τὸ μαῦρο σκοτάδι».

Γι' αὐτὸ εἶμαι ὑπερήφανος γιὰ τὴν Ἑλλαδίτσα μας, ποὺ ἀκόμη ἐπιτρέπει τὴν ἐλευθεροτυπία, ποὺ ἐδῶ στὴν Βόρειο Ἀμερικὴ ἔχει ἀγορασθῇ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους καὶ συγκεκριμένα ἐδῶ στὸν Καναδὰ ἀπὸ τὸν κ. Black, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγοράσει στὸν Καναδὰ γύρω στίς 15 ἐφημερίδες καὶ πολλὰς ἄλλες στὴν Ἀγγλία, στὴ Ν. Ἀμερικὴ κ.λπ. Ἐδῶ στὸν Καναδὰ ἡ ἐλευθερία ἐκφράσεως

ἔχει χαθῇ καὶ ὑπάρχει μόνον στὸ Internet.

Ἡ συνέχιση τοῦ «Δαυλοῦ» εἶναι γιὰ μᾶς ἡ συνέχιση τῆς ἐλληνικότητός μας. Σὰς χαιρετῶ καὶ εὐχομαι ὁ σκοταδισμὸς νὰ μὴν σκεπάσῃ τὴν Ἑλλαδίτσα μας, ὥστε ὁ «Δαυλὸς» νὰ μᾶς φωτίξῃ ὅλους καὶ νὰ μᾶς ἀνοίγῃ τὰ μάτια.

Φιλικώτατα
George A. Sotiriadis
3 Stanford Bay
Winnipeg Man R3P OT5
Καναδὰς

Ἀποφασιστικὴ ἀποδήμων ἀλλὰ καὶ ἀπειλὲς ἐναντίον τους

Ἀγαπητὲ κ. Λάμπρου,
Χαιρετῶ τὸ μεγάλο καὶ σεβαστὸ ἔργο σας,

ὅπου γιὰ τόσα χρόνια ἀκέραιο, ἀληθινὸ, ἔγινε πραγματικὰ ἓνας «Δαυλὸς» μέσα στὸν παγκό-

σμιο σκοταδισμό και ἀνθελληνισμό. Οἱ ἄξιοι ἐρευνητές συνεργάτες σας εἶναι ἀνάγκη νὰ συνεχίσουν τίς ἐρευνές τους γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας, ἀποκαλύπτοντας τὸ μεγαλεῖο τῶν προγόνων μας, δικαιώνοντας ὅχι μόνον τίς ἱστορικές μας ρίζες ἀλλὰ κι ὅλους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ παραμείνουν "Ἕλληνες." Ὅχι μόνον τὰ δέκα πέντε χρόνια, πού πέρασαν, ἀλλὰ κι αὐτὰ πού θάρθουν, εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ εἶναι πάντα μὲ φῶς, μὲ ἀξιοπρέπεια, μὲ ἀποτέλεσμα, μὲ "Ἑλληνικό" παράστημα.

Κατὰ καιροὺς ἔχω παρατηρήσει, ὅτι συμπατριῶτες μου εὐλικρινῶς δέβαια ἐκφράζον ὠρισμένες ἀνησυχίες διαμέσῳ τοῦ «Δαυλοῦ», πού ἀφοροῦν στοὺς "Ἕλληνες τοῦ ἐξωτερικοῦ. Χωρὶς νὰ θέλω νὰ δικαιολογήσω τίς πράξεις ὠρισμένων ἀποδημιῶν, ἀναλύω σύντομα. Οἱ "Ἕλληνες τῆς Διασποράς, ὅπου καὶ νὰ θρίσκωνται, ποτέ δὲν ξεχνοῦν τὴν μάνα-πατρίδα καὶ σὲ γενικὲς γραμμὲς ἀποτελοῦν τὰ θετικά καὶ δημιουργικά στοιχεῖα στὶς κοινωνίες πού συμμετέχουν. Ὅμως ὑπάρχουν καὶ «*εἰδικοί*» Ἑλλαδίτες, οἱ ὅποιοι κατευθύνουν τὴν νοσταλγία καὶ τὴν ἀγάπη τῶν μεταναστῶν γιὰ τὴν Ἑλλάδα σὸ ἐρεβος καὶ μακριὰ ἀπὸ τίς Ἑλληνικὲς ἀξίες, γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν θλιβεροὺς σκοποὺς «ὀρισμένων».

"Εἶται λοιπὸν σὲ μεγάλες ἢ μικρὲς πόλεις, ὅπου οἱ "Ἕλληνες τῆς Διασποράς κατοικοῦν, δὲν ἔχουν μόνον νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν γνωστὸ «περιούσιο λαό», τοὺς «Κού-Κλούξ-Κλάν», τοὺς «Μαύρους Πάνθηρες», τίς ὁργανώσεις πού διώκουν τοὺς ἀνεπιθύμητους «ξένους» μετανάστες ἀλλὰ καὶ τοὺς «*εἰδικούς*». Εἶναι γεγονός, ὅτι ἐδῶ καὶ μερικά χρόνια ἐκτὸς τῶν «γνωστῶν» καὶ τῶν «*εἰδικῶν*» οἱ ἄλλες ὁργανώσεις δὲν ἔχουν ἐνοχλήσει τὸ Ἑλληνικὸ στοιχεῖο σὲ βαθμὸ ἐξοντώσεως. Ὅμως τὸ σύστημα τοὺς θρέφει νὰ ὑπάρχουν καὶ ἀνὰ πᾶσα στιγμή μποροῦν νὰ τοὺς χρησιμοποιήσουν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων τῆς Διασποράς. Ὁ ρατσισμὸς δὲν γίνεται μόνον μὲ τὴν βία ἀλλὰ καὶ «μὲ τὸ γάντι».

Τὰ πολιτικά καὶ κοινωνικά συστήματα προσφέρουν στοὺς μετανάστες κάποια εὐχέρεια κινήσεων ἀλλὰ ὅχι σὲ τέτοιο βαθμὸ οὕτως, ὥστε νὰ τοὺς ἐπιτρέπουν νὰ ἐνεργήσουν πὺ γρήγορα καὶ πὺ ἀποτελεσματικά (ἀκόμα) σὲ πολλὰ θέματα. Τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης δὲν βοηθᾶνε (πάντα «δημοκρατικά») τὸ ἦθος τῆς

κοινωνίας εἶναι ἀγορασμένο καὶ λειτουργεῖ μὲ ἄλλους κανόνες ἠθικῆς (μέχρι τώρα) ἀπὸ τοὺς «γνωστούς» μας, οἱ ὅποιοι δυστυχῶς ἀκόμα μποροῦν καὶ ἀγοράζουν ψυχὲς καὶ ἔδρες πανεπιστημίων. «Διακεκριμένοι ἐπιστήμονες» τρέχουν ἀπὸ κοινότητα σὲ κοινότητα νὰ κάνουν κήρυγμα, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς θὰ ἐξαφανισθῇ, ἂν πάψουμε νὰ παντρευώμαστε χριστιανικά, ὀρθόδοξικά, δηλαδή: «χριστιανὸς ὀρθόδοξος ἴσον Ἑλληνας». Ἐνῷ οἱ νέοι τοῦ ἐξωτερικοῦ θέλουν νὰ μάθουν περισσότερα γιὰ τίς ρίζες τους, οἱ ταγοὶ σωματείων προσπαθοῦν νὰ προσαρμόσουν τῆς ἐποχῆς ἀφηρημένες ἰδεολογίες στοὺς νέους, γιὰ νὰ μὴ τοὺς χάσουν, ὅπως μᾶς λένε. Κι ἄλλα πολλὰ τέτοια παράξενα.

Ἀποδέχομαι λοιπὸν, ὅτι ἓνα μέρος τῶν ἀποδημιῶν, ἄλλοι συνηδεῖτά, ἄλλοι ἀσυνεῖδητα, ἔχουν λοξοδρομήσει. Ὅμως ὑπάρχει κι ἓνας ἀριθμὸς Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού δὲν ἔχει «πεθάνει» καὶ ἀκόμα πιστεῖει, ὅτι, ἂν καὶ ἀποδήμησαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ἑλλάδα δὲν ἀποδήμησε ἀπὸ αὐτοὺς. Ὅσο γιὰ ἐκείνους, πού μαίμουδιζον καὶ συνεχίζον νὰ κερδοσκοποῦν μὲ «συνειδητὲς ἀνθρωπικότητες» εἰς δάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, θὰ κατανοήσουν σύντομα, ὅτι, ὅπου ὑπάρχει Ἑλληνας, ὑπάρχει καὶ Ἑλλάδα, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ψεῦδος θὰ συχνάζῃ μόνο στὰ «*εἰδικὰ*» στέκια, πουθενά ἄλλου. Οἱ συμπατριῶτες μας δὲν πρέπει ν' ἀνησυχοῦν, γιατί «τὸ φροῦτο εἶναι νόστιμο μόνο, ὅταν ὠριμάσῃ». Ἡ Ἑλλάδα θὰ συνεχίσῃ ἀπὸ πατέρα σὲ παιδί καὶ ἀπὸ παιδί σ' ἐγγόνι καὶ ὅλες οἱ ἀντιξοότητες καὶ οἱ κίνδυνοι θ' ἀντιμετωπιστοῦν.

Τέλος, ὅσο κι ἂν φαίνεται παράξενο ἀπὸ μερικούς, νομίζω, ὅτι μόνον ἀπ' τὴν Ἑλλάδα θὰ ἔλθῃ τὸ φῶς ξανά. Διότι, ἐνῷ ὠρισμένοι προσπαθοῦν νὰ ἐξαπατήσουν τοὺς λαοὺς μὲ συνθήματα, ὅπως «εἴμαστε κοινωνικά ἀπελευθερωμένοι» κι ἄλλα τέτοια, αὐτοί, οἱ λαοί, θέλουν νὰ κοπᾶσουν τοῦ νοῦ τὴν πείνα κι ἔχουν τὰ μάτια τους καρφωμένα στὴν τόλμη τῶν Ἑλλήνων, γιατί πονοῦν καὶ αἰσθάνονται καὶ θέλουν νὰ βγοῦν ἀπ' τὸν σκοταδισμό. Φοβοῦνται ὅμως, κι αὐτὸ μέχρι ἐνὸς σημείου δικαιολογεῖται, γιατί «οἱ γνωστοί» («δημοκρατικά» πάντα) τοὺς ἀπειλοῦν μὲ μεγάλες συμφορές, ἐὰν τολμήσουν, ὅχι μόνον αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ τὰ παιδιά τους καὶ τὰ ἐγγόνια τους μέχρι καὶ τὰ ποντίκια τῶν σπιτιῶν τους.

Αὐτὸ τὸν ὄρκο ἔχουν πάρει ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς Ἀνθρωπότητος. Ὅμως τὴν δίψα γιὰ γνώση κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὴν σταματήσει, γι' αὐτὸ «τὴν ὀχιά τὴν τρῶνε τὰ παιδιὰ της».

Αὐτὰ ἐν συντομίᾳ γιὰ τοὺς Ἕλληνες τῆς Διασποράς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικής. Ἀλλὰ εἶμαι σίγουρος, παρόμοια προβλήματα ἀντιμετωπίζουν καὶ οἱ ἄλλοι.

Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία.

Μὲ ἐκτίμηση

Γιῶργος Κωστόκος

Ἀναλυτὴς/Συντονιστὴς Βιομηχανικῶν

Συστημάτων Παραγωγῆς

C.A.P. C.E.T.

1172 Fleet Ave, B3M 1J9

Winnipeg Manitoba Canada

«Ἴτε, παῖδες, Σαλαμίνας» – καὶ οἱ νεοδάρβαροι

Κύριε διευθυντά,

Ἡ 29η Σεπτεμβρίου 480 π.Χ. εἶναι μία ἡμερομηνία, πού κανεὶς Ἑλλήνας δὲν πρέπει νὰ ξεχνάει. Εἶναι ἡ ἡμερομηνία, ὅπου κρίθηκε ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ στὴν ἱστορικὴ ναυμαχία, πού ἐγινε στὴν Σαλαμίνα μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Περσῶν, μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων.

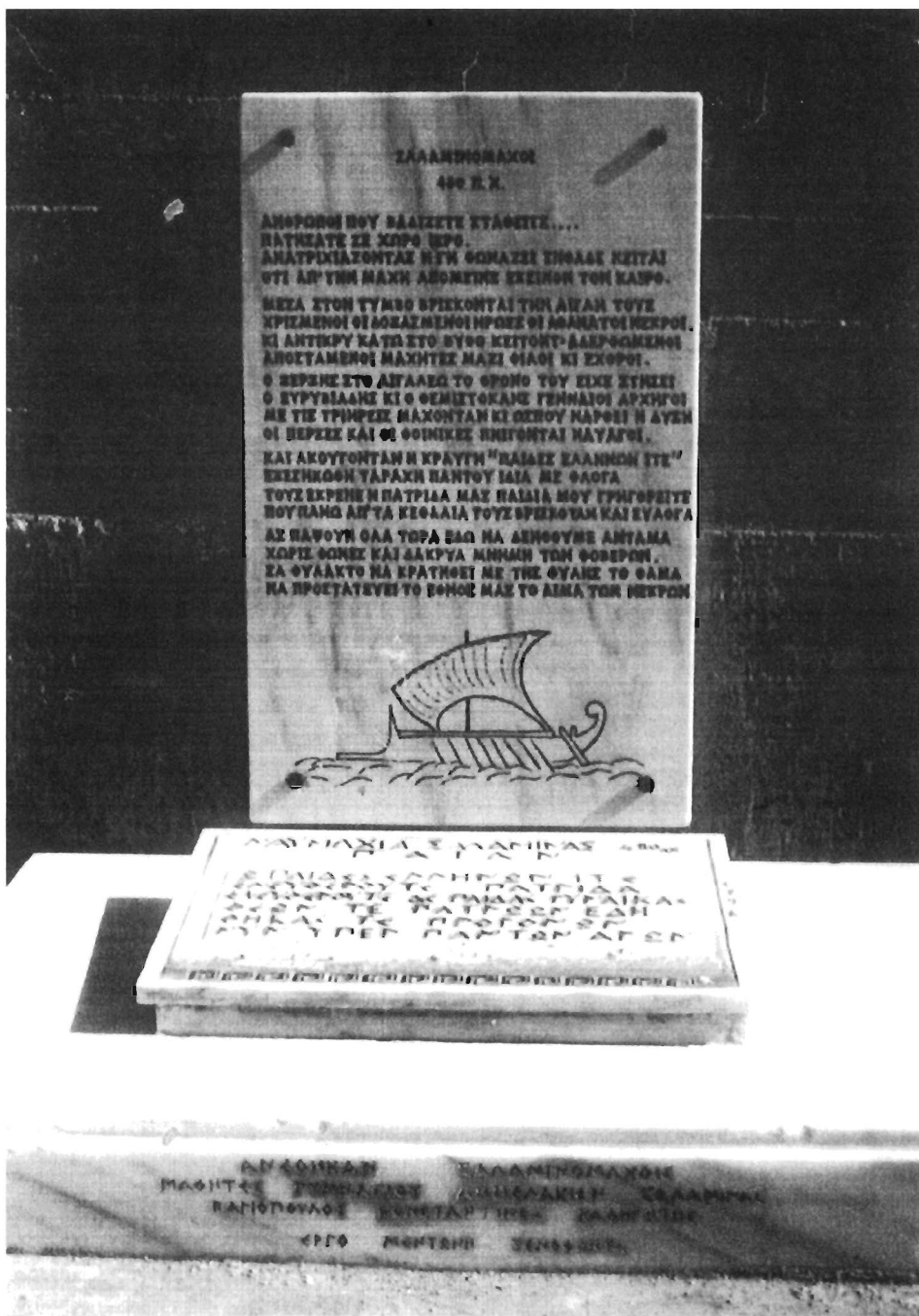
Οἱ ἄρχαιοι Ἕλληνες, γιὰ νὰ τιμήσουν τοὺς πεσόντες τῆς ναυμαχίας, κατεσκεύασαν μεγαλοπρεπὲς μνημεῖο στὴν περιοχὴ Κυνόσουρα τῆς Σαλαμίνας καὶ διοργάνωσαν ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις κάθε ἔτος, μέχρι πού ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Μέγας (379-395 μ.Χ.) μέσα στοῦ γενικώτερο πνεῦμα καταδίωξης τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ τὶς κατήργησε. Ὁ ἀδελφάγος χρόνος ἔσθλησε τὴν μνήμη τους καὶ οἱ διάφοροι δάρβαροι κατέστρεψαν τὸ μνημεῖο τους. Ἡ γῆ τῆς Σαλαμίνας ὅμως διεφύλαξε τοὺς τάφους τῶν ἡρώων γιὰ 2.500 χρόνια, ὥσπου τὸ 1965 ἀνεκαλύφθησαν, γιὰ νὰ μᾶς ὑπενθυμίσουν, ὅτι πρέπει νὰ ἀγωνιζόμαστε, ἂν θέλουμε νὰ ζοῦμε ὡς ἐλεύθεροι καὶ πολιτισμένοι ἄνθρωποι.

Ἀλλὰ μέχρι τὸ 1995 κανένα ἔργο δὲν εἶχε γίνεῖ ἀπὸ τὶς τοπικὲς ἀρχὲς ἢ τὰ σχολεῖα τῆς Σαλαμίνας ἢ ἀπὸ τὴν πολιτεία γενικώτερα, γιὰ νὰ τιμήσουν τὴν θυσία τῶν προγόνων μας. Σκουπίδια καὶ ἀχαριστία κάλυπταν τὰ κόκκαλα τῶν πεθαμένων τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς μάχης. Δύο μόνον ἄνθρωποι, οἱ κ.κ. Χρήστος Μαριδάκης καὶ Ἰωάννης Χιώτης, μάχονταν ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, γιὰ νὰ μὴν πέσῃ τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ μνημεῖο βορὰ στὰ νύχια τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας, πού ἐμπρὸς στοῦ κέρδους δὲν ὑπολογίζει ἀξίες καὶ ἰδανικά καὶ ἤθελε οἱ τάφοι τῶν ἡρώων, πού ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνουν ἓνα ἀκόμη οἰκόπεδο.

Ὅ,τι λοιπὸν δὲν ἔκαναν ἐδῶ καὶ 30 χρόνια οἱ «μεγάλοι», τὸ ἔπραξαν οἱ μικροὶ μαθητὲς τοῦ Γυμνασίου Ἀμπελακίων Σαλαμίνας, οἱ ὅποιοι σὰν δεῖγμα εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτοὺς, πού θυσιάσθηκαν γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδος, ἀφιέρωσαν τὸ 1995 ἓνα μικρὸ μαρμάρينو μνημεῖο μὲ τὸν παιᾶνα τῶν Σαλαμινομάχων στὸν ἱερὸ χῶρο τοῦ Τύμβου. Ἦταν πράγματι μία ἱστορικὴ στιγμή: οἱ 16 αἰῶνες λήθης πού πέρασαν δὲν μπόρεσαν νὰ σθῆσουν τὴν σπῆθα τῆς θυσίας τους. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1995 ἐγινε ἐπίσημη ἐκδήλωση στὸν χῶρο αὐτὸ μὲ πρωτοβουλία τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ καὶ μὲ συμμετοχὴ γιὰ πρώτη φορὰ τῶν σχολείων τῆς Σαλαμίνας. Δυστυχῶς λίγες ἡμέρες μετὰ τὸν ἐορτασμὸ νέοι δάρβαροι πέρασαν πάλι ἀπὸ τὴν Σαλαμίνα καὶ κατέστρεψαν τὸ μνημεῖο τῶν μαθητῶν γιὰ τοὺς Σαλαμινομάχους.

Οἱ μικροὶ μαθητὲς ὡς νέοι Σαλαμινομάχοι συνεχίσαν τὸν ἀγῶνα τους κατὰ τῶν βαρβάρων καὶ τὸ 1996. Μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ καθηγητῆ τους Κωνσταντίνου Βαγιόπουλου κατεσκεύασαν νέο μνημεῖο, πού τὸ τοποθέτησαν πλησίον τοῦ Τύμβου, στὸν χῶρο τοῦ πολιτιστικοῦ συλλόγου Κυνοσοῦρας. Τὸ νέο μνημεῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ μαρμάρινη πλάκα μὲ ποίημα, πού ἔγραψε εἰδικὰ γιὰ τοὺς Σαλαμινομάχους ὁ ποιητὴς κ. Γεώργιος Δρίτσας καὶ ἀπὸ δευτέρη μαρμάρινη πλάκα μὲ τὸν παιᾶνα τῶν Σαλαμινομάχων καὶ ἀνάγλυφες τριῆρεις, πού φιλοτέχνησε ὁ καθηγητὴς κ. Κώστας Βαγιόπουλος.

Γιὰ τὴν τοποθέτηση καὶ τοῦ νέου μνημείου βοήθησαν οἱ κ.κ. Ξενοφῶν Μεντώνης, μαρμαροτεχνίτης ἀπὸ τὴν Νίκαια Πειραιᾶ, Ἀνδρέας Ἀσημακόπουλος ἀπὸ τὰ Ἀμπελάκια Σαλαμίνας, Ἰωάννης Χιώτης, Γεώργιος Χιώτης ἀπὸ τὴν Κυνόσουρα Σαλαμίνας καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ Γυ-

Τὸ νέο μνημεῖο τῶν Σαλαμινομάχων, πὺ ὁ ζῆλος τῶν μαθητῶν Σαλαμῖνος ἀνήγειρε στὴν θέση τοῦ καταστραφέντος ἀπὸ τοὺς νεοβαρβάρους παλαιότερο.

μνασίου Κώστας Βαγιόπουλος. Στις 16-6-1996 ἔγινε ἡ τοποθέτησή του στὴν Κυνόσουρα μὲ συμμετοχὴ πολλῶν μαθητῶν καὶ γονέων.

Οἱ τάφοι τῶν Σαλαμινομάχων δὲν εἶναι κάποιοι τάφοι, σὰν αὐτοὺς ποὺ ὑπάρχουν σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Οἱ τάφοι αὐτοὶ συμβολίζουν τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν διά-

σωση τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἀποτελοῦν μία σημαία, ποὺ κυματίζει ἐδῶ καὶ 25 αἰῶνες. Αὐτὴ τὴν σημαία ἐμεῖς δὲν τὴν ὑποστέλλουμε.

Μετὰ τιμῆς
Κωνσταντῖνος Βαγιόπουλος
Μαθηματικὸς
Σαλαμίνα

Ἕνα κείμενο ἀντιφατικό, ὑδριστικό καὶ σκοταδιστικό

Κύριε διευθυντά,

Στὴν ἐφημερίδα «Ὁρθόδοξος Τύπος» τῆς 31ης Ἰανουαρίου 1997 ἀνακαλύψαμε ἕνα ἀκόμη «θηρίο τῆς Ἀποκαλύψεως», ὅπως τὸ χαρακτηρίζει ἡ ἐφημερίδα, τὸν «Νεοπαγανισμό». Ἕνα κείμενο, ποὺ τὸ χαρακτηρίζει περισσότερο ἡ ὑδριστικὴ διάθεση (οἱ λέξεις: «νεοπαγανιστής» ἐμφανίζεται 7 φορές, «ἀφελής» 4, «ἀνιστόρητος» 4, «φαντάσματα τῆς ἱστορίας» 3 καὶ ἔπονται τὰ «νεοειδωλολάτρης», «κακόπιστος», «φραγκολάγνος», «ἀμαθής» κ.ἄ.) παρὰ ἡ νηφάλια καὶ σοβαρὴ κριτικὴ ἀποκαλύπτει καὶ τίς βασικὲς θέσεις ἐνὸς σύγχρονου σκοταδιστῆ. Πρόκειται γιὰ ἕνα κείμενο τόσο ἀδέξιο, ὥστε αὐτοαποκαλύπτεται, γιατί, ἐνῶ ἀπὸ τὴ μία ἰσχυρίζεται, πὼς σέβεται τὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ ὑποστηρίζει, πὼς ὁ Χριστιανισμὸς δὲν τὴν εἶχε ἀνάγκη, ἀφοῦ θὰ εἶχε διαδοθῇ, ὅποια γλῶσσα κι ἂν μιλοῦσαν οἱ λαοί. Τὸ ἀποκαλυπτικὸ εἶναι, πὼς σὲ μία δευτέρῃ ἀντίφασιν, ἐνῶ ἰσχυρίζεται πὼς ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἀντι-θία καὶ ἀνέτρεψε μόνο μὲ τὸ λόγο χωρὶς ὅπλα καὶ χωρὶς στρατὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μᾶς λέει, πὼς γιὰ ὅποια «ἀκρότητα» καὶ νὰ ἔγινε, ποὺ ἦταν ἄλλωστε «ἐντελὼς φυσιολογική», δὲν εὐθύνεται ὁ Χριστιανισμὸς ἀλλὰ κάποια μεμονωμένα στοιχεῖα. Τρίτῃ ἀντίφασιν ἀποτελεῖ ὁ ἰσχυρισμὸς, πὼς «αὐτοὶ ποὺ δὲν εἶναι Ρωμοί, δὲν εἶναι καὶ Ἕλληνες» σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν ταυτόχρονο ἰσχυρισμὸ, πὼς Ἕλληνες δὲν ὑπάρχουν, «γιατὶ βρίσκονται μέσα στὰ διδύλια ἢ στὶς ἀρχαιολογικὲς ἀνασκαφές».

Τὸ κείμενο αὐτὸ σὰν ἕνα τυπικὸ πολιτικὸ κείμενο περνᾷ ἀπὸ τὴν μία κοινοτοπία στὴν ἄλλῃ: «τὸν ἀρχαῖο πολιτισμὸ τὸν ἀπολάμβαναν οἱ λίγοι, γιατί οἱ περισσότεροι ἦταν δοῦλοι», «οἱ Ἕλληνες ἀρνοῦνται τὴν πρόοδο, λατρεύουν τὸ χθές καὶ μισοῦν τὸ σήμερα», «ἀρνοῦνται, ὅτι ὁ κόσμος προχώρησε» ἢ ἐπαναλαμβάνει φράσεις

ἀκατανόητες: «Ὁ Χριστιανισμὸς ἔσωσε τὸν Ἑλληνισμό. Τὸν ἀναγέννησε, βαπτίζοντάς τον στὸ ὕδωρ τὸ ζῶν», «ὁ ἀρχαῖος κόσμος πῆγαινε νὰ αὐτοκαταστραφῇ καὶ ἀναγεννήθηκε διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, γιατί μετὰλαβε τῶν ἀχράντων τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως...» Συνεχίζει μὲ διάφορα «πονηρὰ» τοῦ τύπου «ὅποιοι δὲν εἶναι χριστιανοὶ εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Γένους καὶ διασπαστές τῆς ἐνότητάς του», «πολεμοῦν τὴν Ἑλλάδα τῶν πατέρων μας, τοὺς καπεταναίους τοῦ 1821». Ἐνῶ ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Κωνσταντίνου Πλεῦρη ἀποκαλώντας τὸν «θρασὺν» καὶ «ἀλεποῦ», ποὺ παπαγαλίζει τὴν ἱστορία, ἀπὸ τὴν ἄλλῃ λέει, πὼς «ἔχει δίκιο, γιὰ ὅσα λέει».

Αὐτὸ ποὺ μᾶς προκαλεῖ μεγάλῃ ἀπορία εἶναι ἡ ὑπεράσπιση τοῦ «Μεγαλέξαντρου» (sic), ἀφοῦ πρόκειται γιὰ ἕναν Ἕλληνα, ποὺ πρὶν ξεκινήσει τὴν ἐκστρατεία του, θυσίασε στοὺς Ἕλληνες θεοὺς ἢ μήπως ἦταν Χριστιανὸς καὶ δὲν τὸ ξέρουμε, ἀφοῦ μέχρι πρότινος δὲν ξέραμε, πὼς καὶ ὁ Πλούταρχος, ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο ἱερεῖς τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν, ἦταν χρυπτοχριστιανός!!!

Ποιά ὅμως εἶναι ἡ πρόοδος, ποὺ ἀρνοῦνται οἱ Ἕλληνες; «Εἶναι ἡ ἀρνησὶς τους νὰ δεχθοῦν τὴ θέση τοῦ χριστιανισμοῦ στὰ κοινωνικὰ προβλήματα, ἀφοῦ μόνῃ ἐλπίδα ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία, ποὺ μᾶς λύνει τὰ κοινωνικὰ προβλήματα μὲ τὴν ἀσκητο-κοινοδικὴ τῆς παράδοσης».

Ἐάν λοιπὸν «ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τὸ μέλλον ὅλων τοῦ κόσμου», τότε «ἀπελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο».

Οὔτε νεοπαγανιστὴς οὔτε φραγκολάγνος οὔτε Ρωμῶς.
ἀπλῶς «Ἕλληνας»

Κώστας Παπαδόπουλος
Θεσσαλονίκη

Πῶς ὁ Ἰουδαϊσμός ἐκμηδένισε τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα

Κύριε Λάμπρου,

Ἐπιτρέψατέ μου, παρακαλῶ, νὰ δώσω μία ἀπάντηση μὲ περίσσια ἐκτίμηση στὸν ἀξιότιμο ἀναγνώστη τοῦ «Δαυλοῦ» κ. Ἀρτέμιο Καλοῦτσα ἀπὸ τὸν Βόλο, ποὺ μὲ ἐπιστολὴ του στὸ 182 τεῦχος ἀσκεῖ κριτικὴ σὲ δημοσιευθὲν ἄρθρο μου στὸ 172 τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ».

1. Μοῦ φαίνεται –μπορεῖ νὰ κάνω λάθος–, πῶς ὁ κ. Α. Καλοῦτσας μόνο τὸ 172 τεῦχος ἔτυχε νὰ διαβάσῃ, γιατί τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ποὺ ἀναφέρω καὶ ποὺ ἀμφισβητεῖ –καὶ δικαίωμά του–, ἀναφέρονται καὶ σὲ ἄλλα πολὺ προηγούμενα τεύχη τοῦ «Δαυλοῦ» ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους καὶ πολὺ πιὸ ἀξιόλογους ἐπιστημονικοὺς συνεργάτες του.

2. Τὸ θέμα καθὼς καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἁρθρου μου δὲν εἶναι ἡ «Παλαιὰ Διαθήκη» κι ἂν θὰ πρέπει ν' ἀπαλειφθῇ (δὲν εἶναι «πέτρα νὰ τὴν πετάξῃς»), οὔτε τὸ ἂν διδάσκῃ ἢ ὄχι τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς (κι οὔτε μ' ἐνδιαφέρει) κι οὔτε γράφω τὴν ἱστορία τοῦ Βυζαντίου.

3. Τὸ θέμα μου εἶναι, ὅτι ὁ Ἰουδαϊσμός τρέφει ἓνα ἄκρατο φανατισμένο μῖσος κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ποὺ τὸν θεωροῦσε σὰν πνευματικὸ «Σινικὸ Τεῖχος» καὶ ποὺ τὸν ἐμπόδιζε στὴν ἐξάπλωσή του καὶ ποὺ ἔπρεπε πάση θυσίᾳ νὰ γκρεμισθῇ. Τὸ Ἰουδαϊκὸ τοῦτο πνεῦμα εἶναι διάχυτο στὶς σελίδες τῆς «Παλαιᾶς» καὶ τῆς «Καينῆς Διαθήκης» καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγο χρησιμοποίησα τὰ χωρία τῆς.

4. Προσπαθῶ λοιπὸν ν' ἀποδείξω, πῶς ὁ Ἰουδαϊσμός τὰ κατάφερε καλὰ μὲ τὸ νὰ πάρῃ μὲ τὸ μέρος του τὴν Ῥωμαϊκὴ ἔξουσία, ποὺ ὄντως κατάφερε νὰ ἀφανίσῃ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς μὲ ἀπόλυτη βία, ὅ,τι θύμιζε Ἑλληνικὸ Πνεῦμα καὶ Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ· γιατί δὲν ἰσοπεδώθηκαν μόνο ἀρχαῖοι ναοὶ ἀλλὰ καὶ συγγράμματα κήκαν καὶ διδλωθήκες πυρπολήθηκαν καὶ σχολές καὶ πανεπιστήμια ἐκλείσαν καὶ Ἀσκληπιεῖα ὁμοίως καὶ δάσκαλοι καὶ μαθηματικοὶ καὶ φιλόσοφοι θανατώθηκαν. Μ' ὅλ' αὐτὰ προσπαθῶ νὰ ἀποδείξω, πῶς ὁ Ἰουδαιοχριστιανισμός δὲν μπῆκε στὸ «στομάχι» μας σὰν νερό, ποὺ τὸ ζήτοῦσε ὁ «ὄργανισμός» μας, ἀλλὰ μᾶς τὸ πότισαν κρατῶντας ἄλλοι τὴν «μύτη» μας.

5. Μὲ αὐτὰ δὲν ἰσχυρίζομαι, πῶς ἡ ἀρχαία

Ἑλληνικὴ θρησκεία εἶναι ἀληθινὴ (αὐτὸ εἶναι ἄλλο θέμα), μὰ καὶ οὔτε ἄλλος μπορεῖ νὰ μὲ πείσῃ, πῶς καὶ ἡ Ἰουδαιοχριστιανικὴ εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ, ἀφοῦ δὲν ἔχει τὰ φόντα. Οὔτε περνᾷ σὰν τεκμήριο ἡ ἄποψη, πῶς ὁ μονοθεϊσμός εἶναι «ντὲ φάκτο» ἀληθής. Πιὸ ἀπλοποιημένη θρησκεία ναί. Κι ἂν ἀκόμα εἶναι ἀληθινὴ, μὲ ποῖο δικαίωμα ἐπιβάλλεται βία σ' ἄλλους λαοὺς;

6. Ὅσον ἀφορᾷ στὶς ἀπόψεις τοῦ Σωκράτη μὰ καὶ τῶν πρὸ τοῦ Σωκράτη φιλοσόφων, δὲν ἦσαν «εἰσηγήσεις» ἢ «νομοσχέδια» σὲ κάποια «ἐκκλησίᾳ τοῦ Δήμου», ἀλλὰ ἦσαν ἐλεύθερες ἀντιλήψεις περὶ τοῦ θείου πνευματικώτερες ἀπὸ αὐτὲς τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ, πράγμα ποὺ καὶ σήμερα συμβαίνει μεταξὺ πνευματικῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ μέσα στὸν Χριστιανισμό. Ἔτσι λοιπὸν ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ θρησκεία δὲν «ἀτόνησε», ἀλλὰ «ἀτονήθηκε», ὅπως ὁ Ἰνδοϊσμός, ὁ Βραχμανισμός, ὁ Βουδισμός μὲ τὴν ἐπέλαση τοῦ Μωαμεθανισμοῦ.

7. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ὅτι τὸ ἐκκλησιαστικὸ κατεστημένο συνέβαλε σὲ ὅλα αὐτὰ μὰ καὶ στὴν πτώση τῆς Κωνσταντινούπολης, ὁ κ. Ἀρτέμιος Καλοῦτσας ἄς μὴν «πετροβολῇ» μόνον ἐμένα. Θὰ τὸν παρακαλοῦσα νὰ διαβάσῃ:

1. «Κρυφὸ Σχολεῖο», «Δαυλός», τεῦχος 147, σελὶς 8633,
2. «Δὲν ξέραμε», «Δαυλός», τεῦχος 151, σελὶς 8926,
3. «Τῆς Κιβωτοῦ», «Δαυλός», τεῦχος 152, σελὶς 9011,
4. «Εἰκοσιένα», «Δαυλός», τεῦχος 159, σελὶς 9424,
5. «Ῥωμοσύνη», «Δαυλός», τεῦχος 164, σελὶς 9820,
6. «Πῶς τούρκεψε τὸ Βυζάντιο», «Δαυλός», τεῦχος 167, σελὶς 10041,
7. «Μοναστηριακοὶ διαλογισμοί», «Δαυλός», τεῦχος 168, σελὶς 10072,
8. «Ἡ δύσκολη ἐπιδίωξη τῆς Ἑλληνικῆς ιδέας», «Δαυλός», τεῦχος 171, σελὶς 10306,
9. «Βυζάντιο», «Δαυλός», τεῦχος 180, σελὶς 10948 καὶ μετὰ ἄς καθίσῃ νὰ τὰ ἀντικρούσῃ ἓνα-ἓνα.

Εὐχαριστῶ

Ε. Ἀτταδύριος

Τὸ πυραμιδοειδὲς «Δρακόσπιτο» τῆς Καρυστίας

Ἀγαπητὲ «Δαυλέ»,

Προσπαθῶ ἀπὸ τὸν Αὐγουστον νὰ σᾶς στείλω αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν. Δυστυχῶς εἶναι ἀτελής. Δὲν ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀραδιάσω ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ διβλίο τοῦ Θεόδωρου Ι. Σκούρα «Τὰ Δρακόσπιτα τῆς Εὐβοίας. – Πρώτη παρουσίαση δεκατριῶν ἀγνώστων κτισμάτων – κριτική σὲ ὅσα ἔχουν γραφεῖ γι' αὐτά» σὸ ἀγαπητὸ περιοδικό μας, ἀλλὰ λακωνικά νὰ περιγράψω στοὺς ἀναγνώστες τὰ «Δρακόσπιτα» τῆς Ν. Εὐβοίας. Κάτι καλύτερο ἀπὸ τὴν στείρα ἀντιγραφή...

Τὸ «Δρακόσπιτο» σύμφωνα μὲ τὶς παραδόσεις ἦταν ἡ οἰκία τοῦ «Δράκου». Βρίσκεται σὲ ὕψος 1404μ., στὴν κορυφὴ τοῦ ὄρους Ὁχίᾶ στὴν Ν. Καρυστία. Φτιάχτηκε ἀπὸ ντόπια πέτρα. Ἦ ἐξόρυξη καὶ ἡ ἐπεξεργασία τῶν λίθων ἐγένετο πλησίον τοῦ κτίσματος. Κτίσθηκε μὲ λαξευμένους λίθους μεγάλους σὲ μέγεθος μὲ τὴ μέθοδο τῆς «ξερολιθιάς». Τὸ πάχος τῶν ποικίλλει ἀπὸ 0,20-0,80μ. Τὸ μήκος τῶν φθάνει τὰ 4μ. καὶ τὸ πλάτος ὑπερβαίνει σὲ πολλὰς περιπτώσεις τὰ 2μ.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ εἶναι μοναδική, ὅπως καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ του. Ἔχει διαστάσεις 12,5μ. x 7,65μ. ἐξωτερικά καὶ 9,80μ. x 4,85μ. ἐσωτερικά. Ἡ στέγη τοῦ «Δρακόσπιτου» τῆς Ὁχίᾶς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐπιμήκεις λίθους, ποὺ στηρίζονται στοὺς τοίχους. Δὲν ὑπάρχουν κίονες οὔτε ὑπῆρχαν σὸ μέσον τοῦ κτίσματος! Τὸ κτίσμα ἐξωτερικά ἔχει ὄψη κόλουρης πυραμίδας! Ὁρει-

δάτες μετὰ ἀπὸ τὴν ἀναρρίχηση τοῦ ὄρους Ὁχίᾶ φωτογραφήθηκαν ἀναμνηστικά στὴν στέγη τοῦ «Δρακόσπιτου» τῆς Ὁχίᾶς. Ἡ ἀσφάλεια τῆς στέγης εἶναι ἐκπληκτική, ἐὰν σκεφθοῦμε τὸ πότε κτίστηκε.

Ἐσωκλείω φωτογραφίες. Μιὰ εἰκόνα ἀξίζει ὅσο χίλιες λέξεις. Ἡ εἴσοδος εἶναι ἐντυπωσιακή, ἐὰν ἀναλογισθοῦμε, ὅτι κάθε πέτρα ζυγίζει τοὐλάχιστον 1 τόνο! (οἱ εὐμεγέθεις τοὐλάχιστον). Τὸ ἐρώτημα εἶναι, γιατί κάποιον τὸ θέλουν ὡς «μαντρί» γιὰ.... κατοικία (!). Ἄλλοι πὺ σοδαροὶ τὸ θέλουν ὡς ἔργο Φοινίκων!.. Μερικοὶ ἄλλοι ὡς ἔργο Καρῶν! Εἶναι, βλέπετε, ἡ εἴσοδος στὴν μεγάλη πλευρὰ καὶ παραδιάζει παραδεγμένες ἀρχές. Οἱ Δρύοι, ἑλληνικὸ φύλο, ποὺ κατοικοῦσαν στὴν Καρυστία καὶ ἦσαν προφανῶς οἱ κτίστες αὐτοῦ τοῦ κτίσματος, θεωροῦνται ὡς μὴ Ἕλληνες ἀπὸ τὸ κατεστημένο τῶν Πανεπιστημίων μας, ἂν καὶ εἶναι γνωστὸ, ὅτι Καρύστιοι ἦσαν Ὀλυμπιονίκες, ὅπως ὁ Γλαῦκος. Δυστυχῶς δὲν σώθηκαν ἀπὸ τὸν Πανσανία τὰ «Εὐβοϊκά» του. Ἐλπίζω, ὅτι θὰ ὑπάρχει συνέχεια ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τοῦ «Δαυλοῦ», ὥστε νὰ χυθῇ ἅπλετο φῶς στὰ Δρακόσπιτα τῆς Ν.Δ. Εὐβοίας.

Φιλικά

Κωνσταντῖνος Πέππας

Φοιτητὴς Πολιτικῶν Μηχανικῶν

Πανεπιστήμιο Πατρῶν

Πανεπιστημίου 280, Πάτρα

Σημείωση «Δαυλοῦ»:

Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ προσεχῆ τεύχη τοῦ «Δ» θὰ δημοσιευθῇ πλήρης καὶ ἐξονυχιστικὴ ἔρευνα ὅχι μόνο γιὰ τὸ «Δρακόσπιτο» τῆς Ὁχίᾶς ἀλλὰ καὶ τὰ δύο τῆς Κεντρικῆς Εὐβοίας (περιοχὴ Ἀλιδερίου).

Τὸ «Δρακόσπιτο» τῆς Ὁχίᾶς.

Ἱδεολογικὴ ὁδύσσεια τῆς Ἑλλάδος

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΒΙΟΣ. Ὁ Κ. Κούμας στὴν «*Ἱστορία τῶν Ἀνθρωπίνων Πράξεων*» στὸ τρίτο βιβλίο του γιὰ τοὺς Ἕλληνες γράφει: «Οἱ Ἕλληνες, παρεκτός τῶν μεγάλων ἐλπίδων, τὰς ὁποίας εἶχε ἐμπνεύσει διὰ τῶν ἐταίρων ὁ Ὑψηλάντης, καὶ παρεκτός ἀνδρείων τινῶν ἀρματολῶν, δὲν εἶχαν καμμίαν ἄλλην προπαρασκευὴν εἰς ἐπιχείρησιν τοιοῦτου ἡρωϊκοῦ ἀγῶνος. Ὅπλα τοὺς ἔλειπαν, τὰ φρούρια ἐκρατοῦντο ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀργύριον δὲν εἶχε κανὲν κοινὸν ταμιεῖον, ἐνότης κυθερνήσεως ἦτο μακρὰν ἀπ' αὐτοὺς, ἐνῶ ὅλα ταῦτα δὲν ἔλειπαν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν μὲ ὅλην τὴν ἀτέλειαν τοῦ πολιτεύματός του». Οἱ ἐπισημάνσεις αὐτὲς τοῦ Κούμα ὄχι μόνον μᾶς δίνουν ἀνάγλυφον τὴν εἰκόνα τῶν περιστάσεων κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ προσδιορίζουν τὶς αἰτίες, τῶν ὧσων ἠκολούθησαν. Παρ' ὅλον πὺν ὑπῆρχε ἡ Ἐπαναστατικὴ Διακήρυξις τοῦ Ρήγα, πὺν θὰ ἡδύνατο ν' ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν συζητήσεως διὰ τὸ μελλοντικὸν πολίτευμα τοῦ ἐλεύθερου κράτους. Ἀντίθετα διεμοιράσθησαν τίτλοι, ἐδόθησαν ὑποσχέσεις σὲ πολλοὺς γιὰ τὴν ἀνάρρησιν στὴν ὑψηλοτάτην ἀρχήν· ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Ὑψηλάντη ὡς ἀρχηγοῦ. Ἐκατομμύρια εἰσεπράχθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν, χωρὶς νὰ ἐφοδιασθοῦν μὲ ὅπλισμόν οἱ ἐπαναστάτες. Χαρακτηριστικὸς εἶναι ἓνας ὀνομαστικὸς κατάλογος εἰσφορῶν στὸ Ταγανρόγκ τῆς Ρωσσίας. Συνεκεντρώθησαν συνολικῶς 160.000 ἀσημένια νομίσματα· ἐνῶ ἀπὸ τὸν ἴδιον κατάλογον πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἓνα τουφέκι μὲ τὴν λόγχην του ἐκόστιζε μόνον 10 ἀσημένια νομίσματα. (Δὲς ἀναφορὰ Παύλου Ζαραβίνου πρὸς τὴν Γερουσίαν καὶ Προσωρινὴν τῆς Ἑλλάδος Διοίκησιν, κείμενον 65, σελ. 278, 279, 280 καὶ 281 καὶ εἰς «*Φιλικὴν Ἑταιρείαν*» τοῦ Ε.Γ. Πρωτοψάλτη, ἐκδοσις Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1964). Βεβαίως ἡ διάχυτος ἐντύπωσις περὶ καταχρήσεων καὶ οἱ ἀλληλοκατηγορίες τῶν μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας μᾶς δίνουν ἀνάγλυφον τὴν εἰκόνα, τοῦ τι ἐγίναν τὰ ἑκατομμύρια, πὺν εἰσεπράχθησαν.

Ἀκόμα πιὸ τραγικὰ ὑπῆρξαν τὰ πράγματα στὸν σχεδιασμόν τῆς ἐπαναστάσεως. Τὰ διάφορα σχέδια, πὺν διεσώθησαν, ὄχι μόνον εἶναι διάφορα μετὰξὺ τους, ἀλλὰ τελικῶς κανένα δὲν ἠκολούθησαν. Πλέον περιεργὴ εἶναι ἡ στάσις τῶν φιλικῶν ἀπέναντι στὸν Ἀλῆ Πασσᾶν τῶν Ἰωαννίνων. Στὸν ἀρχικὸν σχεδιασμὸν προεβλέπετο προσηλυτισμὸς του καὶ συμμαχία μαζί του. Ὁ Ἀλ. Ὑψηλάντης σὲ διακήρυξιν του ζητᾷ νὰ τὸν κολακεύουν καὶ νὰ τὸν «ἔχουν στὸ χέρι». Ἐνῶ τελικῶς ἀπηγόρευσαν λίγο πρὶν τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνα νὰ ἔχουν ὅποιαδῆποτε σχέσιν μὲ αὐτόν. Καὶ ὅμως, ἂν ὑπῆρχε μία συμμαχία μαζί του, μὲ τὴν καθοδὸν τοῦ Ὑψηλάντη στὴν Μάνη ἢ ἐξέλιξις τῶν γεγονότων θὰ ἦταν τελείως διάφορος.

Ὅμως μεγάλο μερίδιον εὐθύνης γιὰ τὴν πολιτικὴν αὐτὴν ἔχει τὸ Πατριαρχεῖο. Καὶ ἀπέτρεψε συμμαχίαν μὲ τὸν Ἀλῆ καὶ ἀφώρισε τοὺς Σουλῳτες, πὺν συνεμάχησαν μαζί του. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο ἐκτὸς ἀπὸ θρη-

σκευτική ἀρχὴ ἦταν καὶ πολιτική. Μάλιστα ἦταν ἀντίθετο πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἑλλήνων. Ὑποθέτω εἶναι γνωστὴ καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ πατριάρχου Ἀγαθαγγέλου, ποὺ τὸ 1828 ἀνέλαβε νὰ σπείρῃ διχόνοια μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ ἐπακολουθήσῃ ἕνας νέος ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ νὰ ὑποταγοῦν ἐκ νέου στὸν σουλτάνο. Ἀφοπλιστικὸς εἶναι περὶ τούτου ὁ Φωτάκος, ὅταν γράφῃ: «Οἱ κληρικοὶ φοβούμενοι, μήπως ἡ Ἑλλὰς δουλωθῇ ἀπὸ τοὺς Δυτικούς ὄχι πολιτικῶς ἀλλὰ θρησκευτικῶς, ἄλλως περὶ τούτου ἐσκέπτοντο, καὶ ἔφεραν ἐμπόδια εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων». Ὅπως ὑπῆρξε ἔντονη ἡ ἀντίδρασις τῶν λογίων στὸ σκοταδισμό τοῦ Πατριαρχείου, τὸ ἴδιο ἔντονη ἦταν καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν ἐπαναστατῶν. Κατ' ἀρχὰς ἔπαψαν νὰ μνημονεύουν τὸν πατριάρχη στὶς ἐκκλησίες. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1822 στὴ συνέχεια, στὴν πρώτη σύνοδον τοῦ Βουλευτικοῦ, ἀπεφασίσθηκε παρὰ τὴν προσωρινὴ διοίκησιν νὰ συσταθῇ καὶ σύνοδος ἱεραρχῶν. Μάλιστα τὸν ἀποσταλέντα ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀνθιμὸν σὰν μητροπολίτη Ἀρτης καὶ Ναυπάκτου ἡ Γερουσία Δυτικῆς Ἑλλάδος τὸν καθήρεσε ὡς διορισθέντα κατὰ προσταγὴν τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος. Καὶ μέσα στὶς πολλὰς ἀντιθέσεις, ποὺ ὠδήγησαν στὸν ἐμφύλιο, προσετέθηκε ἀκόμη μία ἱεραρχία καὶ πολιτικοὶ διηρέθησαν ἐξ αἰτίας τοῦ δικαιώματος τῶν μητροπολιτῶν νὰ χειροτονοῦν ἐπισκόπους χωρὶς τὴν σύμφωνη γνώμην τοῦ Πατριαρχείου. Μερικοὶ μητροπολίτες προεχώρησαν σὲ χειροτονίαν ἐπισκόπων, γιὰ νὰ καλυφθοῦν χηρεύουσες ἑδρες, μὲ τὸ Βουλευτικὸ νὰ συμφωνῇ μὲ τὶς ἐνέργειες τους. Ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι ἱεράρχες καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸ διεφώνουν.

Μέσα ἀπὸ τὶς διαφωνίες προχώρησε ὁ ἀγώνας μὲ κορύφωσιν τὸν ἐμφύλιον. Αὐτὸ ἠνάγκασε τὸν γέροντα Κοραῖ νὰ γράψῃ στὸν Κουντουριώτη τὸ 1825: «Αὕτη τῆς ἀποστασίας ἡ ψυχὴ ἔδειξε τὸ ἄωρον τῆς ἐπιχειρήσεως· καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς δὲν μᾶς συγχωροῦν πλέον νὰ ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι ἐκινήθησαν εἰς αὐτὴν ὄχι ἀπὸ ἔρωτα πατρίδος, ἀλλὰ... Διὰ τὴν ἄωρον καὶ μωρὰν αὐτῶν ταύτην ἐπιχείρησιν ἤθελ' ἀφανισθῇν ὁλότελα ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν γῆν καὶ αὐτὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ ὄνομα, ἂν ἡ Θεία Πρόνοια δὲν μᾶς εὐσπλαγχνίζετο, παραβλέπουσα τὰς ἀφροσύνας μας διὰ τὰς πολὺν βαρυντέρας ἀνομίας τῶν τυράννων μας».

Γιὰ ἰδιωτέλεια καὶ ἀφροσύνη κατηγορεῖ ὁ Κοραῖς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς Ἐπαναστάσεως. Καὶ πιὸ κάτω στὴν ἴδια ἐπιστολὴν διαπιστώνει αὐτό, ποὺ καὶ σήμερα χαρακτηρίζει τὸν βίο μας: «ἐπειδὴ εὐρίσκονται καὶ τοιαῦτα ἀναίσχυντα ἀνδράποδα, τῶν ὁποίων ἡ ἠθικὴ στέκει εἰς τὸ «φάγωμεν καὶ πιῶμεν, αὐριοὺν γὰρ ἀποθνήσκομεν»· ἐὰν ἔφθασε, λέγω, εἰς τόσην καταφρόνησιν τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς καὶ ἱστορίας, ὥς μάθῃ ὁ ταλαίπωρος, ὅτι οὐδ' ἀπὸ τοὺς ζῶντας ἔχει νὰ ἐλπίζῃ τιμὴν ἀληθινήν». Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐσημάδεψε καὶ σημαδεύει τὶς πράξεις μας. Τὰ λάφυρα τῶν μαχῶν ἐστάθησαν αἰτία διενέξεων. Ὁμόλογα ἐξόδων γιὰ τὸν ἀγῶνα ὑψηρπάζθησαν μὲ τὴν βίαν καὶ αὐτὰ ἀπετέλεσαν ἀξιώσεις ἀπὸ τὸ ἐλεύθερο κράτος. Γιὰ νὰ γίνῃ κατανοητό, ὥς δοῦμε τι γράφει ὁ Τ. Βουρνᾶς στὸ βιβλίο του γιὰ τὸν Καίρη σχετικὰ μ' ἕνα παρόμοιο ἐπει-

σόδιο. Στὴν σελίδα 48 λέει: «Οἱ διογράφοι του διηγοῦνται, ὅτι οἱ στρατηγοὶ Κριεζώτης καὶ Βάσος πάτησαν τότε τὰ χώματα τῆς Ἄντρον καὶ ζητοῦσαν γιὰ τοὺς 1.200 ἐνόπλους τοὺς 150.000 γρόσια ὡς εἰσφορὰ τῶν φτωχῶν νησιωτῶν. Μὲ χίλια δάσανα μαζεύτηκαν μόνο 80.000 καὶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα οἱ κάτοικοι ὑπέγραψαν ὁμόλογο, τὸ ὁποῖο οἱ δυνὸ στρατηγοὶ παρουσίασαν στὸν Καποδίστρια γιὰ ἐξόφληση, εὐθὺς ὡς ἀνέλαβε Κυδερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Καΐρης, ἔχοντας προσωπικὴ ἀντίληψη τῶν ἐκβιασμῶν τῶν δύο στρατηγῶν εἰς δάρος τῶν νησιωτῶν, ἐπενέδῃ στὸν Καποδίστρια καὶ ζήτησε νὰ μὴν πληρωθῇ τὸ ὁμόλογο, γιατί εἶχε ἀποσπασθῇ ἐκβιαστικά ἀπὸ τοὺς δυνὸ στρατηγούς μὲ ἀπειλὲς καὶ τρομοκρατία σὲ δάρος τῶν Ἀνδριωτῶν». Γνωρίζουμε δέ, ὅτι ὁ Καποδίστριας ἔγινε δέκτης παραλόγων ἀπαιτήσεων γιὰ ἀποζημιώσεις ἐξόδων, πού ἔγιναν στὴν διάρκεια τοῦ ἀγῶνος. Χαρακτηριστικὸ τῆς νοοτροπίας πού ἐπεκράτει, εἶναι τὸ πιὸ κάτω ἀπόσπασμα ἀπὸ διακήρυξιν τῆς 28ης Ἰανουαρίου τοῦ 1831, πού ἀπέστειλε ὁ Καποδίστριας πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ διοικητάς: «Τοιαῦται ὑποβολαὶ δὲν εἰμποροῦν νὰ εὗρουν χώραν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰμὴ εἰς μόνα τὰ πνεύματα τῶν παρασυρομένων ἀπὸ τὴν ἀξιόμειπτον ἐλπίδα τοῦ νὰ σφετερισθοῦν τὰ ἐθνικὰ εἰσοδήματα, διὰ νὰ ὑποστηρίξουν τοιοῦτοτρόπως τὸν ἑαυτὸν των εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας θεωροῦν ἰσχυρογνωμόνως ὡς ἰδιοκτησίαν των». Αἰτία γιὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς τῆς ἐγκυκλίου ἦταν ἡ στασιαστικὴ κίνησις τῶν Μαυρομιχαλαίων στὸν Λιμένα τῆς Μάνης.

Πικρὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια· χωρὶς τὴν προσχώρησιν τῶν κοτσαμπάσηδων ἢ Ἑπανάστασις δὲν εἶχε οὔτε μία ἐλπίδα ἐπικρατήσεως. Ὅμως καὶ ἡ θέλησις των νὰ ἀντικαταστήσουν τὴν ἐξουσίαν τοῦ σουλτάνου ὠδήγησε στοὺς δύο αἵματηροὺς ἐμφυλίους, πού, κακὰ τὰ ψέματα, ἐστάθησαν ἡ αἰτία νὰ καταστείλῃ τὴν ἐπανάστασιν ὁ Ἱμπραήμ. Τὸ Ναύπλιο εἶχε μείνει ἐλεύθερο στὴν Πελοπόννησο καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Στερεὰ, καὶ ἦταν ζήτημα χρόνου νὰ τὴν σῇσῃ ἐντελῶς. Ἀλλωστε ἡ ἴδια νοοτροπία ἐκράτησε γιὰ τὰ καλὰ στὰ χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνα. Εἶναι γνωστό, ὅτι ὅσοι ἐθεώρουν τὸν ἑαυτὸν τους ἀδικημένο ἐστασίαζαν στὸ ὄνομα κάποιου ἰδανικοῦ. Μόνο πού, ὅταν ὁ Ὁθων τοὺς προσέφερε θέσεις καὶ ἀξιώματα, τὰ ἰδανικά ἐλησμονήθησαν καὶ οἱ στασιαστές μετετρέποντο σὲ θερμοὺς ὑποστηρικτὲς τοῦ μονάρχῃ. Ἡ λαϊκὴ ρῆσις «ἄρπαξε νὰ φᾶς καὶ κλέψε νᾶχης» ἀπετέλεσε ὁδηγὸν φιλοδοξιῶν. Ὁ δὲ Κωλέττης, ὅταν τοῦ κατήγγελλον, ὅτι ἐγίνετο διασπάθισις τοῦ δημοσίου χρήματος, ἀπαντοῦσε κυνικά: «Καὶ τί ἐγίνε· οἱ Ἑλληνάδες μὲν τὰ κλέβουν». Αὐτοὶ οἱ Ἑλληνάδες, πού κατέφαγαν τὸ πρῶτο δάνειον ἀπὸ τὴν Ἀγγλία γιὰ τὴν ἐπικρατήσιν τους στὸν ἐμφύλιον, ὥστε δὲν ὑπῆρχαν χρήματα νὰ κινηθῇ ὁ στόλος καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ Μεσολόγγι ἀπὸ τὴν θάλασσα, ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ Δημ. Αἰνιάν στὰ Ἀπομνημονεύματά του. Εἶναι οἱ ἴδιοι, πού, χωρὶς νὰ συμμετάσχουν στὸν ἀγῶνα, κατέλαβαν θέσεις ἢ, χωρὶς νὰ πολεμήσουν, ὠνομάσθησαν στρατηγοί, ὅπως ὁ Κωλέττης. Ὁ δὲ Γιάννης Γιαννόπουλος γράφει στὸ ἀφιέρωμα γιὰ τὸν Χαρ. Τρικούπη μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν 100 χρόνων ἀπὸ

τὸν θάνατόν του (ἐκδοσις Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, σελ. 19): «*Ἡ ἐπιχειρηματικὴ δραστηριότης τῆς νέας αὐτῆς οἰκονομικῆς elite εἶχε τὶς θετικὰς καὶ ἀρνητικὰς τῆς ὄψεις: εἰσροὴ κεφαλαίων, νέου τύπου ἐπιχειρήσεις, θέσεις ἐργασίας, ἀνέγερση νεοκλασσικῶν κτιρίων, κερδοσκοπία εἰς βάρος τοῦ κράτους καὶ τῶν ιδιωτῶν, ἀγροτικὸ καὶ ἐργατικὸ ζήτημα*». Μία «elite», ποὺ ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει. Ἐὰν κάποιος θελήσῃ νὰ διαβάσῃ τὰ πρωτοσέλιδα τῶν ἐφημερίδων ἀπὸ συστάσεως τοῦ νέου κράτους, θὰ βεβαιωθῇ περὶ αὐτοῦ. Ὅμως αὐτὸ ἦταν τὸ νέον ἑλληνικὸ κράτος, ποὺ εἶχαν ὁραματισθῇ οἱ πρωτεργάτες τῆς ἀναδιώσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ;

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΠΟΤΕ. Μία ἀναφορὰ τοῦ αὐστριακοῦ πράκτορα Τσερβένκα γράφει γιὰ τὸν Καποδίστρια: «*Ἡ Ἑλλάς πρέπει (κατ' αὐτόν) νὰ κηρυχθῇ ὁμοφώνως ὑφ' ὅλων τῶν δυνάμεων χώρα ἀφιερωμένη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν διαφώτισιν τοῦ ἀνθρώπινου γένους, τὸ ἔδαφός της (νὰ κηρυχθῇ) ἐκ τῶν ἔξω ἀπρόσβλητον, ἐσωτερικῶς δὲ νὰ κρατηθῇ μακρὰν πάσης ξένης ἀναμείξεως, τέλος ὀφείλει νὰ κηρυχθῇ δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ὡς ἓνα κράτος ἱερὸν*». Κέντρο πνευματικῆς ἀναγεννήσεως γιὰ ὅλον τὸν κόσμον ἤθελε τὴν Ἑλλάδα ὁ μεγάλος αὐτὸς Ἑλληνας, ποὺ μαζί μὲ τὸ «*Δράξασθε παιδείας*» τοῦ Κοραῖ δείχνουν καθαρά τὸ ὄραμα τοῦ νέου ἑλληνισμοῦ. Τὸ ἀντιδραστικὸ θυζαντινὸ πνεῦμα, ποὺ ἐξεφράζετο ἀπὸ τὸ Φανάρι, γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ ἀντετάχθη λυσσαλέα στὴν πνευματικὴ ἀναγέννησιν. Ἐτρεμε τὴν δημιουργίαν ἐνὸς ἐλευθέρου κράτους προσανατολισμένου στὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα. Ἐξ ἄλλου ἀκόμα καὶ τὸ ὄνομα «Ἑλλην» ἐμίσουν. Καὶ τὸ λέγει ὁ Κούμας καθαρά γιὰ τοὺς Φαναριώτες: «*Αὐτοί, ὀνομάσαντες ἑαυτοὺς τὸ περιβλεπτον γένος τῶν Ρωμαίων (βλασφημίαν ἤκουαν, ἂν τοὺς ὠνόμαζέ τις Γραικοὺς ἢ Ἑλληνας), δὲν ἤθελαν νὰ ἔχουν κοινωνίαν μὲ τοὺς ἀναξίους τῆς συγγενείας των πραγματευτὰς ἢ τεχνίτας. Μὲ διάφορα σκωπτικὰ ὀνόματα ἐσήμαιναν τοὺς Ἡπειρώτας, τοὺς Θεταλούς, τοὺς Νησιώτας καὶ τοὺς ὅσοι δὲν ἦσαν τσελεπίδες*». Εἶναι οἱ ἴδιοι, γιὰ τοὺς ὁποίους εἶχε γράψῃ πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασιν ὁ Κοραῖς: «*Ἡ τυραννία τῶν Τούρκων εἶναι τὸ οὐδὲν παραβαλλομένη μὲ τὴν τυραννίαν τῶν ἱερωμένων καὶ τῶν τσελεπιδῶν μας τῶν εὐγενῶν*». Ἐνῶ τὸ 1831 ὁ ἴδιος θὰ προβλέψῃ, ὅτι ἡ Ἑλλάς περνᾷ ἀπὸ «*τὴν ἐπτανησωθεντικὴν πύραν εἰς τὴν φαναριωτικὴν λέπραν*». Οἱ Ἐπτανησίοι καὶ οἱ Φαναριώτες ἦταν οἱ μόνοι, ποὺ ἔφεραν τίτλους εὐγενείας.

Ὁ ἀγώνας τῶν λογίων, γιὰ νὰ ἐπανασυνδέσουν τὸν ἑλληνισμό μὲ τὶς ρίζες του, ὁ ἀντιπατριαρχικὸς τοῦ ἀγῶνα, συνέπεσε μὲ τὴν ἀντιφαναριώτικη πολιτικὴ θέσιν. Οἱ Φαναριώτες ἄρχοντες ἀπὸ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ὁθῶνα σχηματίζουν τὴν ὑπὸ διαμόρφωσιν ἀριστοκρατία, ποὺ θὰ περιβάλλῃ τὸν μονάρχη. Ὁ πατριάρχης παρὰ τὶς ἀποφάσεις τῶν ἐπαναστατικῶν διοικήσεων εἶχε τὸ δικαίωμα διορισμοῦ μητροπολιτῶν. Ἦδη τὸ μέγιστο ἐκκλησιαστικὸ πρόβλημα στὶς ἀρχὲς τοῦ 1833 ἦταν ἡ κατάληψις τῶν ἰσχυροτέρων καὶ πλουσιωτέρων μητροπόλεων ἀπὸ τοὺς ἀποσταλέντας ἀπὸ τὸ Φανάρι ἱερωμένους. Μία κατά-

στασις, πὺν δημιουργεῖ ἓνα διαρκὲς πρόδλημα. Πρόδλημα, πὺν διαπιστώνει ἀκόμα καὶ στὸ τέλος τοῦ αἰῶνα ὁ Διον. Λάτας στὴν ἐφημερίδα του «Σιών», ὅταν γράφῃ, ὅτι, γιὰ νὰ ἱκανοποιηθοῦν ὅλες οἱ ἀπαιτήσεις, κατεκερματίσθη ὁ ἑλλαδικὸς χώρος σὲ μικρὲς μητροπόλεις. Φυσικὸν ἐπακόλουθο ἦταν ἡ ἀνακηρύξις τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Πατριαρχείου. Θύελλα ἀντιδράσεων ἐπέσυρε αὕτῃ ἡ ἀπόφασις. Τὸ δὲ Πατριαρχεῖον κατὰ τὴν προσφιλὴ τακτικὴν του ἀπέστειλε στὸ Ναύπλιο ἓναν καλόγερον, πὺν προσπάθησε νὰ ἐξεγείρῃ ἀκόμα καὶ ἔνοπλες στάσεις. Ὁ καλόγερος ἐξωρίσθη καὶ ὁ πρωτεργάτης τῆς ἀνακηρύξεως ἀρχιμανδρίτης Θεόκλητος Φαρμακίδης ἔγραψε, ὅτι τὸν χαρίζει στοὺς νέους Ἰουδαίους ζηλωτές. Ἦταν μία πολιτικὴ ἀπόφασις, διότι ἐγνώριζαν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀποκλεισθῇ κάθε πατριαρχικὴ ἐπιρροή, γιὰ νὰ λειτουργήσῃ ἐλεύθερα τὸ κράτος.

Ὁ Ὁθων ἐπέσυρε τὸ μῖσος τῶν πατριαρχικῶν κύκλων καὶ μάλιστα ἡ «Φιλοορθόδοξος Ἑταιρεία», πὺν συνεστήθηκε, εἶχε σκοπὸν νὰ τὸν δολοφονήσῃ. Γιὰ δὲ τὸν Θεόκλητο Φαρμακίδη ἐπεφυλάχθηκε ἡ συκοφαντία. Τὸν κατηγορησαν «ἐπὶ δυτικισμῶ», γιὰ προτεστάντη. Ἀλλωστε τοῦ ἔχρῳσαν πολλὰ, ἀπὸ τότε πὺν ἦταν συνεκδότης τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» καὶ συνεργάτης τοῦ Κοραῆ. Παλαιὰ ὁδὸς ἡ συκοφαντία ἐπὶ δυτισμῶ, πὺν ὅμως δὲν εἶναι πολιτικὴ ἀπόφασις· αὐτὸ πὺν ἐνωχλοῦσε καὶ ἐνοχλεῖ εἶναι ὁ πνευματικὸς προσανατολισμός, πὺν ἐκφράζεται μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὸν ὀρθὸ λόγον, δηλαδὴ μὲ τίς ἐκφράσεις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ παρατηροῦμε, ὅτι, ἐνῶ ὑπάρχει μία ἀντιδυτικὴ στάσις τοῦ Πατριαρχείου, στὴν πολιτικὴν πρᾶξιν εἶναι φυλοδυτικὴ. Ἀλλωστε εἶναι πρόσφατὴ ἡ διακήρυξις τοῦ σημερινοῦ πατριάρχῃ, πὺν καλεῖ τίς δυτικὲς δυνάμεις νὰ κάνουν πλῆρες μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως τὴν Τουρκία, ἐνῶ οἱ πάσης φύσεως ρωμοσυνιστῆς καταγίνονται σὲ ἀνατολικά συνέδρια (ὀρθόδοξο-μουσουλμανικά ἢ μὲ τὴν προσθήκη καὶ Ἰουδαίου ἀρχιερέα). Καὶ ἀπὸ τοῦ σχίσματος τῶν ἐκκλησιῶν ἡ κατηγορία ἐπὶ δυτισμῶ ἦταν ἀπὸ τίς βαρύτερες. Ὅποιος λοιπὸν δὲν συνεφώνει μὲ τίς πατριαρχικὲς ἐντολές, κατηγορεῖτο σὰν δυτικόφρονας. Τακτικὴ πὺν ἠκολούθησε καὶ τὸ ΚΚΕ: Ὅποιος εὗρίσκετο ἐκτὸς γραμμῆς, ἦταν πρᾶκτορας τῆς ἀσφαλείας ἢ τῶν ἱμπεριαλιστικῶν δυνάμεων. Ἡ ἴδια κατηγορία ἐδάρυνε καὶ τὸν Θεόφιλο Καίρην.

Ἀλλὰ οἱ ἀντιφάσεις, πὺν χαρακτηρίζουν τὴν νεοελληνικὴ σχιζοφρένειαν, δὲν περιορίζονται ἕως ἐδῶ. Στὰ πρῶτα χρόνια ἐλευθερίας ὁ ἀντιφαναριωτισμὸς δὲν ἦταν μικρότερος τοῦ ἀντιδυναρισμοῦ. Οἱ λόγιοι μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Στέφανον Κουμανοῦδην ἀρνοῦνται νὰ δεχθοῦν τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν ὡς συνέχειαν τῆς ἑλληνικῆς. Ψηφίζονται νόμοι περὶ ἑτεροχθόνων, γιὰ νὰ ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τὴν δημόσιαν διοίκησιν οἱ Φαναριῶτες. Τίποτε δὲν θέλουν νὰ θυμίζῃ Βυζάντιο. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς μνήμης τοῦ Γρηγορίου Ε'. Γράφει στὴν «Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαίδειαν τοῦ Πυρσοῦ» ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος στὸ σχετικὸ λῆμμα: *«Μετά τὴν λῆξιν τοῦ Ἀγῶνος καὶ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου ἐφαίνετο, ὅτι*

ἐλησμονήθη ἐν Ἑλλάδι ὁ Γρηγόριος. Μόλις δὲ τῇ 6 Ἰουνίου 1844 ἐγένετο ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων τὸ πρῶτον πρότασις περὶ ἰδρύσεως μνημείου, ἣτις παρεπέμφθη εἰς ἐπιτροπὴν, χωρὶς νὰ πραγματοποιηθῇ». Τὴν ἴδια τύχην εἶχε καὶ ἡ πρότασις νὰ τελεσθῇ μνημόσυνο τοῦ 1847. Στὴν δὲ Ὁδησσό, ὅπου εἶχε ταφῇ, ἤρχισε τελούμενο ἐτήσιο μνημόσυνόν του τὸ 1848 καὶ μόλις τὸ 1859 κατεσκευάσθη πολυτελὴς τάφος. Στὴν Ἑλλάδα δὲ οὔτε οἱ δύο ἐπιτροπές, ποὺ συνεστήθησαν, κατώρθωσαν νὰ ἀναγείρουν μνημεῖον του. Τέλος ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων του στὴν Ἀθήνα ἀπεφασίσθηκε τὸ 1871, πενήντα χρόνια μετὰ τὸν πράγματι μαρτυρικὸν θάνατόν του καὶ τὴν φυσικὴν πλέον ἀπουσίαν τῶν πρωτεργατῶν τοῦ Ἀγῶνος. Ἱερομάρτυρας δὲ ἀνεκηρύχθηκε στὶς 8 Ἀπριλίου 1921, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν Μικρασιατικὴν Καταστροφὴν. Πρᾶξις καθαρὰ πολιτικὴ.

Καὶ ὅμως μέσα στὴν ἀντιβυζαντινὴν ἔξαρσιν ἡ Ἐκκλησία σταδιακὰ στερεοῦται. Ἀπὸ τὸν ἀποκλεισμό τῶν ἱερωμένων ἀπὸ πολιτικὰς θέσεις ἀπὸ τὸν Καποδίστρια ἐφθάσαμε στὸν καθορισμὸ τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας ἔμεινε γράμμα κενὸν ἐξ' αἰτίας τῶν ἀντιδράσεων τῶν ἱερωμένων. Ἐπιβάλλεται ἡ ἀπόλυσις τοῦ Φαρμακίδου ἀπὸ γραμματέα τῆς συνόδου τὸ 1839. Τὸ δὲ 1850 ἡ Ἐκκλησία τίθεται ἐκ νέου στὴν ἐπιστάσιαν τοῦ Πατριαρχείου. Ἐνεργεῖ καὶ ἐπιτυγχάνει φυλακίσεις ἀτόμων γιὰ τὶς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τους (Ι. Κίνγκ, Κοσμᾶς Φλαμιᾶτος, Θ. Καίρης, Π. Συνοδινός), ἐνῶ ἀρχίζουν οἱ ἀφορισμοί. Τὸ 1850 κτίζεται τὸ πρῶτον βυζαντινοῦ ρυθμοῦ κτίριον, τὸ Ὁφθαλμιατρεῖο. Καὶ μετὰ τὸ 1860, ὅταν δημιουργηθῇ ἡ νέα συνοικία Νεάπολις, ἀρχίζουν νὰ δίνωνται τὰ ὀνόματα βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων στὶς ὁδοὺς. Ὅμως τὸ πλέον παράλογον ἦταν ἡ σύζευξις Παιδείας καὶ Ἐκκλησίας. Ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ βαθμιαία πτώσις της. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1879 ὁ Π.Σ. Φωτιάδης γράφει στὸ περιοδικὸ «Παρνασσὸς» γιὰ τὴν παιδείαν: «... σήμερον ἐξερχόμενοι τῶν σοφῶν γυμνασίων μας οἱ **πλεῖστοι** (ὑπογράμμισις τοῦ κειμένου) οὔτε τοὺς προγόνους συγγραφεῖς ἐννοοῦμεν οὔτ' ὠφέλειάν τινα ἠθικὴν ἐξ αὐτῶν συνεπαγόμεθα οὔτε ἴσως ὀρθογραφίαν γινώσκουμεν, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν, ὅτι πάντες ἀνεξαιρέτως ἀγνοοῦμεν τὰ στοιχειωδέστατα τῆς βοτανικῆς, τῆς χημείας, τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐκείνων γνώσεων, αἵτινες σήμερον θεωροῦνται καὶ εἰσὶ πράγματι τὸ ἀναπόσπαστον ἐφόδιον παντὸς τὰ ἐγκύκλια πεπαιδευμένου ἀνθρώπου». Ἡ ἐπιστροφή τοῦ σχολαστικισμοῦ. Ἐνὸς σχολαστικισμοῦ, ποὺ συρρίκνωσε τὸν ἑλληνισμόν. Ὁρθῶς ὁ Ἱ. Μεταξᾶς παρατηρεῖ, ὅτι μία ἀπὸ τὶς αἰτίες τῆς ἀποτυχίας τῆς Μικρασιατικῆς Ἐκστρατείας ἦταν, ὅτι: «... δὲν κατέστησεν εἰσέτι ὥριμον (τὴν ἐκστρατεία) ἡ εἰσδύσις τοῦ πολιτισμοῦ μας, τῆς ἐπιρροῆς μας, τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὡς εἰς τὴν ἀρχαιότητα» (ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Τότε», Ἰαν.-Φεβρ. 1997, σελ. 24).

Ἡ δὲ μεγάλη ἐπίθεσις ἐγίνετο ἐναντίον τῆς γλώσσας. Λὲς καὶ ἡ σπουδὴ τῆς γλώσσας πρέπει νὰ περιορισθῇ σὲ κάποιες καταλήξεις, στὴν κατάργησιν χρόνων καὶ ἐγκλίσεων τῶν ρημάτων ἢ κλίσεων τῶν ὀνομάτων. Ἐνῶ ἡ σπουδὴ τῶν ἑλληνικῶν ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐνιαία καὶ νὰ γίνεται κατανοητὴ ἡ σημασία

τῆς λέξεως εἴτε γράφεται «εὐδοκίμηση» εἴτε «εὐδοκίμησις». Ἡ σπουδὴ τῆς γλώσσας πρέπει νὰ εἶναι ἐνιαία, γιὰ νὰ γίνωνται κατανοητὰ εἴτε τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων εἴτε τοῦ Ροῖδῃ ἢ τοῦ Παπαδιαμάντη ἢ τοῦ Ἑλύτη καὶ τοῦ Σεφέρη. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὁμιλοῦμε γιὰ παγκόσμια ἀνάδειξιν τοῦ ἑλληνισμοῦ, νὰ δημιουργοῦμε Συμβούλιον Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ καὶ νὰ καταργοῦμε τὶς θέσεις τῶν διδασκάλων στὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἀνάδειξις τοῦ ἑλληνισμοῦ δὲν εἶναι κάποια συμβούλια, μερικὲς φοροαπαλλαγὲς ἢ ἐξυτηρέτησις συμφερόντων διαφόρων ὁμάδων. Ὁ ἑλληνισμὸς εἶναι πρῶτιστα παιδεῖα· παιδεῖα ποὺ δὲν διαχωρίζεται σὲ ἀρχαία καὶ νέα, ἀλλὰ εἶναι ἐνιαία καὶ ἔτσι πρέπει νὰ διδάσκεται.

ΣΑΝ ΕΠΙΛΟΓΟΣ. Πρὶν 130 χρόνια ὁ Ἑμμ. Ροῖδῃς εἶχε διαβλέψει τὴν παγκοσμιότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ· μόνον ποὺ τὸ ὄραμα τοῦ ἐξαιρέτου ἐκείνου πνεύματος δὲν ὑλοποιήθηκε. Στὴν ὁλόπλευρη ἐπίθεσιν τοῦ διεθνοῦς ἐξουσιασμοῦ ἀξίζει νὰ μεταφέρουμε τὸν ἐπίλογον τοῦ ἄρθρου του γιὰ τὶς «Μάγισσες», ποὺ ἐδημοσίευσεν στὸ «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ 1868: «Οἱ ἀπόγονοι τῶν ἱεροδικαστῶν ἠναγκάσθησαν νὰ τεινώσι τὴν χεῖρα εἰς τοὺς ἐπιστήμονας καὶ φιλοσόφους, τὰ κατηραμένα τῆς Μαγίσσης τέκνα. Ἐκτοτε ἡ Ἐκκλησία μόνον κατ' ὄνομα ὑπάρχει. Οἱ ὑπ' αὐτῆς προγραφέντες θεοὶ τῶν ἐθνῶν, οἱ θεοὶ τοῦ φωτός, τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς, οὓς ἡ Μάγισσα εἶχε ξενίσει καὶ περιθάλλει ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ διωγμοῦ, βασιλεύουσι καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης. Ὁ Ποσειδῶν ναυπηγεῖ πλοῖα, συνδέων τὰ ἀπέχοντα ἔθνη εἰς στενὴν ἀδελφότητα, ὁ Ἥφαιστος πάλαι τὴν βαρεῖαν σφῦράν του, ἡ Ἀφροδίτη ἔχει θυσιάστηρια, ὁ Ἑρμῆς διανέμει θησαυροὺς, ὁ Βάκχος πατεῖ εὐθύμως τοὺς ὠρίμους δότρουας καὶ ἡ Δήμητρα ἀκονίζει ἄδουσα τὸ δρέπανόν της. Οἱ χαρμόσunnoi οὗτοι ἦχοι ἀγγέλλουσιν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἰαθεὶς τέλος πάντων τῆς φοβερᾶς νόσου τοῦ μεσαίωτος, τῆς ὑπερφυσικῆς μονομανίας, ἔπαυσε θεωρῶν τὴν φύσιν ὡς σατανικὴν, ἐαυτὸν ὡς διεστραμμένον, τὴν ἀπόλαυσιν ἁμαρτίαν καὶ τὰς ὀρέξεις του ὡς δαίμονας ἀκαθάρτους, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας πάντα ταῦτα θεοποιεῖ καὶ πάλιν. Ὁ σήμερον ἄνθρωπος κατ' οὐδὲν πλὴν τοῦ ὀνόματος διαφέρει τοῦ πάλαι εἰδωολάτρου». Καὶ πιὸ κάτω συνεχίζει: «Ὁ σήμερον αἰὼν, ἀντὶ νὰ μακαρίζη τοὺς κλαίοντες καὶ πεινῶντας, ζητεῖ ἀπ' ἐναντίας νὰ ἐξαλείψῃ ἀπὸ προσώπον τῆς γῆς ὡς κακὰ πράγματα τὰ δάκρυα καὶ τὴν πεῖναν». Ἐμπρὸς στὸ 2000 ἡ προσπάθεια τοῦ διεθνοῦς ἐξουσιασμοῦ νὰ σταματήσῃ τὸ τραγούδι τῆς ἀναγεννήσεως εἶναι μεγάλη. Τὰ δάκρυα καὶ ἡ πεῖνα δὲν ἔπαψαν. Χρέος τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐγινε διεθνὲς κέντρον παιδεῖας, εἶναι νὰ ὑψώσουν τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ὡς τεῖχος κατὰ τοῦ νέου μεσαίωτος, ποὺ ἀπειλεῖ τὴν ἀνθρωπότητα. Γιὰ μία ἀκόμη φορὰ ἄς λάμψῃ τὸ φῶς ἐξ Ἑλλάδος.

Ἀθανάσιος Κουκοβίστας

Τὶ Λύκειο, τί σπίτι τῆς ᾽Αννας Φράνκ!

᾽Αχ! πόσο χάρηκα, πὺν τὰ εὐρήματα τοῦ Διοσηλιού τῆς Καστοριάς εἶναι καταχωνιασμένα σὲ μιὰ γεωργικὴ ἀποθήκη. Ἐκεῖ νὰ μείνουν. Ἐκεῖ εἶναι ἡ θέσις τους. Ἰδιαιτέρως αὐτὰ πὺν μᾶς πηγαίνουν τόσο πίσω στὸ χρόνο. Γιατί, τί νὰ μᾶς κάνῃ ὁ Ντούμας, ὅταν ὁ καθένας θὰ μπορῇ νὰ τὰ ἐξετάσῃ ἐκτεθειμένα; Μέσα λοιπόν μέσα στὴν γεωργικὴν ἀποθήκη. Ἀλλωστε ἐκεῖ εἶναι ἡ θέσις τους, πλάι στὰ γεωργικὰ φάρμακα. ᾽Αχ, δηλητήριο γιὰ μένα εἶναι ἡ ἔκθεσις τους καὶ ἡ μελέτη τους. Σκέτο παραθεῖο. Ἐκεῖ μαζί μὲ τ' ἄλλα δηλητήρια νὰ μείνουν· μαζί μὲ τὰ ὑβρίδια καλαμποκιού, ἀφου ἔχω μπλέξει καὶ δὲν μπορεῖ κι αὐτὰ νὰ γίνουν γαρμπίλι. Βλέπετε, πόσο ἄτυχος εἶμαι; Οὔτε ἓνα μεγάλο ἔργο δὲν γίνεται στὴν περιοχὴ.

Ἄλλὰ καὶ μητροπολίτης νὰ σοῦ πετύχῃ. Οὔτε ἓνα ναὸ δὲν ἐφιλοτιμήθηκε νὰ κτίσῃ πάνω στὶς ἀνασκαφές. ᾽Αχ! σὲ τίποτα δὲν ἔμοιασε στὸν ἅγιον γέροντα τῆς Φλωρίνης, πὺν, χωρὶς καλὰ καλὰ νὰ τὸν καταλάβῃ κανεὶς, ἔκτισε ἐκκλησίαν πάνω σὲ ἀρχαῖο ναό. Αὐτὰ μ' εὐχαριστοῦν. Μοῦ φτάνουν οἱ ἀρχαιοκάπηλοι. Τοὺς εἶπε κανένας νὰ πηγαίνουν καὶ νὰ τὰ ξεθάβουν; Τὸ μόνο πὺν καταφέρνουν εἶναι νὰ πλουτίζουν τὶς διαφορὲς συλλογὲς καὶ νὰ φέρνουν στὴν ἐπιφάνεια τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴν ἱστορία. Ξέρουν, ὅτι αὐτὸ μὲ κάνει ἑξάλλο. Χάθηκε τὸ ἐμπόριο ναρκωτικῶν; Τὸ λαθρεμπόριο τσιγάρων καὶ ὀπλων; Τόσα πεδία δράσεως τοὺς ἔχω δώσει. ᾽Ας ἀφήσουν ἡσυχὰ τ' ἀρχαῖα. Ἀρχαιοκάπηλοι καὶ ἀρχαιολόγοι πρέπει ν' ἀκούσουν τὰ σοφὰ λόγια τοῦ πάνσοφου δημοσιογράφου τῆς ἀγγλικῆς «Γκάρντιαν», πὺν ἔγραψε γιὰ τ' ἀπομεινάρια τοῦ Λυκείου τοῦ Ἀριστοτέλη: «Τί μπορεῖ νὰ προσθέσουν στὴ γνώση μας λίγα ἀπομεινάρια ἐνὸς κτιρίου; Καταλαβαίνει κανεὶς τὴ σημασίαν τους, ὅταν ἀναφέρεται στὴν Πομπηία ἢ στὸ σπίτι τῆς ᾽Αννας Φράνκ, γιατί αὐτοὶ οἱ τόποι ἔχουν μιὰ ἱστορία νὰ διηγηθοῦν. Ἀλλὰ ἡ αἴθουσα τοῦ Ἀριστοτέλη εἶναι ἀπλῶς ἓνα εἶδος ἱεροῦ λειψάνου (...) γιὰ ποιὸ λόγον προκλήθηκε τόσο δέος γιὰ τὰ ἔχνη ἐνὸς δωματίου;».

Δακρύζω ἀπὸ ἱερὰν συγκίνησιν διαβάζοντας τόσο σοφὰ λόγια. Αὐτὰ εἶναι τὰ περιθώρια τῆς ἀρχαιολογίας. ᾽Αντε μέχρι τὰ νεώτερα ρωμαϊκὰ χρόνια. Μὰ προπαντὸς σταθῇτε ἐκεῖ, στὸ σπίτι τῆς ᾽Αννας Φράνκ. Ὅλα τ' ἄλλα γαρμπίλι γιὰ τὸ μετὸν τῶν μεγάλων ἔργων ἢ γιὰ θάψιμο. Ξέρετε, πόσο γαρμπίλι θὰ βγάλουν τὰ μάρμαρα τῆς Ἀκροπόλεως, ἂν ἀξιοποιηθοῦν καταλλήλως; Καὶ τί; Γαρμπίλι πρῶτης ποιότητος. Στερεώτατα ἔργα θὰ προκύβουν. Δὲν μᾶς προσθέτουν τίποτα στὶς γνώσεις μας τὸ Διοσηλί, ἢ Πολιόχην καὶ ἢ Δῆλον. Ἀπὸ τὴν τελευταία μόνον ὁ θρόνος τοῦ Μωυσῆ πρέπει νὰ μείνῃ, γιατί αὐτὸς ἔχει μιὰ ἱστορία νὰ μᾶς πῇ. Καλὰ, πολὺ καλὰ τὸ ἐσκέφθηκε ὁ ἀγαπητός μου κ. Σάμψων νὰ μετατρέψῃ τὴν Δῆλον σ' ἓναν ἀπέραντον ἀνθόκηπον. Οἱ ἀνασκαφὲς κάνουν κακὸ στὴν ὑγείαν. Ὁ σοφὸς Λόουσον εἶναι κατηγορηματικός: «Υπὸ αὐτὴ τὴ λογικὴ τὸ πάθος γιὰ τὶς πέτρες (...) ἐξελίσσεται ἀπλῶς σὲ μιὰ ἐκδοχὴ νεκροφιλίας, ἓνα ἀνθυγιεινὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ πολιτιστικοῦ ἱζήματος». Σοφὲ μου Λόουσον, εἶσαι ἀπὸ τοὺς λίγους, πὺν ἔχεις κατανοήσῃ, τὸ πόσον ἀνθυγιεινὸ εἶναι τὸ σκάψιμο. Γεμίζει ὁ τόπος πολιτιστικὰ μπάζα καὶ κινδυνεύουμε νὰ συμπαράσῃ κι ἐμᾶς τὸ

Σάρωθρον

Υ.Γ. Χρῆσω τῷ χάριν στὸν τρόπον, πὺν παρουσίασε τὸ ἄρθρον τοῦ Λόουσον ἢ «Καθημερινή», πὺν εἶχε κλονίσει τὴν ἐμπιστοσύνη μου γιὰ τὴν ἔρευνά της γιὰ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ πολυτονικοῦ.

Europe καὶ Ereb

Ἡ ἀλληλογραφία μέσα ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ «Δαυλοῦ» μεταξὺ τοῦ κ. Ι. Λάζαρη (ταγματάρχου, στρατιωτικοῦ συμβούλου τῆς Μονίμου Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἑλλάδος στὸ ΝΑΤΟ, Βρυξέλλες) καὶ τῆς κ. Ἀννας Τζιροπούλου-Εὐσταθίου (φιλόλογου καὶ συγγραφέως, συνεργάτιδος τοῦ «Δαυλοῦ»), ὡς ἀποτελέσμα εἶχε τὸν προβληματισμὸ τοῦ «Mini Europe» τῶν Βρυξελλῶν, ὁ ἐκδότης τοῦ ὁποίου ὑπόσχεται ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ἀλήθεια στὴν ἐπόμενη ἐκδόσει. Ἡ ὑπόθεσις, γιὰ ὅσους δὲν τὴν γνωρίζουν ἢ δὲν τὴν θυμούνται, ἔχει ὡς ἐξῆς:

Στὸ τεῦχος 174 τοῦ «Δ» δημοσιεύθηκε μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ι. Λάζαρη, ὁ ὁποῖος ἀγανακτισμένος μὲς πληροφοροῦσε, ὅτι τὸ περιοδικὸ «Mini Europe» – παρασυρμένο προφανῶς ἀπ' τοὺς προπαγανδιστὲς τοῦ ἐξ-ουσιασμοῦ– εἶχε γράψῃ, πῶς «ἡ Εὐρώπη σύμφωνα μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία ἦταν μιὰ κοπέλλα ἀπ' τὴν Φοινίκη, πὺν τὴν ἀπήγαγε ὁ Ζεὺς κι ὅτι ἡ λέξις προέρχεται ἀπ' τὴν φοινικικὴ "Ereb" (σκοτάδι)».

Ἀκολούθησε μιὰ σύντομη σημείωσις τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Δαυλοῦ», σύμφωνα μὲ τὸν ὁποῖο «ἡ λέξις "Ερεβος" ἐχρησιμοποιοῖτο στὴν Ἑλλάδα προφορικῶς καὶ γραπτῶς πολλὲς χιλιετίες πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν φοινικίων»... Στὸ τεῦχος 175 ἐπίσης δημοσιεύθηκε ἡ ἐπιστολὴ τῆς Ἀννας Εὐσταθίου, πὺν παρέσχε τὴν ἀνάλυσιν τῆς λέξεως «Ερεβος», ἡ ὁποία ἐτυμολογεῖται ἀπ' τὸ «ἐρέφω» (= σκεπάω), ἐξ οὗ καὶ ἡ «ἐρεμνός» (= κατὰμανρος), ὁ «ὀρφεὺς» καὶ ἡ «ὀροφή» (πὺν ἐμποδίζει τὸν ἥλιον νὰ εἰσέλθῃ), ὅπως καὶ πλήθος ἄλλων λέξεων, πὺν παραθέτει ἡ ἐπιστολογράφος. Περιττὸ νὰ ποῦμε, ὅτι ἡ λέξις Εὐρώπη σημαίνει τὴν ἔχουσα εὐρείαν-πλατιὰ ὄψιν, ὅπως καὶ οἱ λέξεις Καλλιόπη, Θελεσίωπη, Βωώπη σημαίνουν τὴν ὠραία, θελκτικὴ καὶ μεγάλῃ ὄψιν ἀντίστοιχα.

Μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἀξίζει νὰ ἐπισημάνουμε δύο πράγματα.

1ον. Τὴν εὐαισθησίαν καὶ τὴν ἐντιμότητα τῶν ξένων ἐκδοτῶν, τοῦλάχιστον τοῦ περιοδικοῦ «Mini Europe», πὺν σεβόμενοι τὴν ἀλήθειαν δὲν ἀργοῦν νὰ ἐπανορθώσουν τὰ λάθη τοὺς ἐν ἀντιθέσει μὲ τοὺς δικούς μας, πὺν ἀδιαφοροῦν, καί, ὅταν τοὺς τὰ θυμίζει, εἶναι σὰν νὰ μιλεῖ «εἰς ὅτα μὴ ἀκούοντων».

2ον. Τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγρύπνια τῆς ψυχῆς τοῦ κ. Ι. Λάζαρη, πὺν ἀποδεικνύεται ἔτσι πραγματικὸς φύλακας, ὅπως θὰ τοὺς ἤθελε ὁ Πλάτων στὴν «Πολιτείαν» του. Ἀν ὅλοι οἱ στρατιωτικοί, οἱ ἐκπρόσωποι καὶ οἱ ἀξιωματοῦχοι γενικὰ τῆς Ἑλλάδος ἐσκέπτοντο καὶ ἐνεργοῦσαν στὸ ἐξωτερικὸ ἔτσι, ἡ μοῖρα τοῦ τόπου αὐτοῦ θά 'ταν σίγουρα ζηλευτὴ.

Σ.Π.

Πολιτισμὸς ἄλλοτε καὶ σήμερα

Οἱ ἀνασκαφὲς στὴν ἀρχαία ἀκρόπολη τῆς Κῦθνον ἔφεραν στὸ φῶς μνημεῖα καὶ ἀντικείμενα μεγάλης ἀρχαιολογικῆς καὶ αἰσθητικῆς ἀξίας, τὰ ὁποῖα φανερώνουν τὴν ὑψηλὴν στάθμην τοῦ βιοτικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τὴν ἀρχαϊκὴ ἕως τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ.

Πέρα ἀπὸ τὰ τρία ἢ τέσσερα κατ' ἄλλην ἐκτίμησιν ἱερὰ ἔχει βρεθῇ πλῆθος ἀπὸ ὑδρίες, λύχνους, διάφορα μικρὰ σκευῆ καὶ ἀγαματίδια ἀπὸ πηλὸ καθὼς ἐπίσης καὶ θραύσματα ἀπὸ πιθαμοφορεῖς, ἀναγόμενα χρονικὰ στὸν 10ο αἰῶνα π.Χ. τοῦλάχιστον. Ἡ προέλευσις τῶν εὐρημάτων δὲν εἶναι μόνον ἐγχώρια, ἀλλὰ, ὅπως μαρτυροῦν τόσο οἱ ἀνακαλυφθέντες ἐλενσινιακοὶ κέρνοι ὅσο καὶ τὰ ἀγγεῖα ἀπὸ τὴν Ρόδο, τὴν Κνίδο καὶ τὴν Ἐφεσο, τὸ νησί ὑπῆρξε σημαντικὸς ἐμπορικὸς καὶ συγκοινωνιακὸς κόμβος ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια ἕως τὸν 1ο αἰῶνα μ.Χ., ὁπότε καὶ ἄρχισε ἡ βαρβαρὴ ἐγκατάλειψί του λόγῳ τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν.

Πάντως ἡ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐγκατάλειψις τῶν μικρῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου δὲν ὀφείλεται στοὺς πειρατὲς τῆς θάλασσας ἀλλὰ σ' αὐτοὺς τῆς ξηρᾶς, πὺν ἀντικατέστησαν τὶς πειρατικὰς γαλέρας μὲ κρατικὰς καρκέλες.

Μ.Μ.

Ἀριστοτέλης καὶ Ντὰ Βίντσι

Εἶναι γνωστὸ, ὅτι τὰ ἀρχαῖα εὐρήματα τῆς ὁδοῦ Ρηγίλλης πιθανολογήθηκαν, ὅτι ἀποτελοῦν τμῆμα

τοῦ Λυκείου τοῦ Ἀριστοτέλους, γεγονός πού προκάλεσε παγκόσμιο ἐνδιαφέρον (βλ. «Δαυλόν», τ. 183). Ὁ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων διευθυντής τοῦ ὑπουργείου Πολιτισμοῦ κ. Τζεδάκις ρωτήθηκε περὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ ἐφημερίδα «Γκάρντιαν» καὶ ἀπάντησε: «Εἶναι σὰν νὰ δρῆκαμε τὸ ἐργαστήριον τοῦ Λεονάρντο ντὰ Βίτσι». Πρωτότυπος καὶ «εὐγλωττος» παραλληλισμός!

Ὅσο ὑπάρχουν ταγοί, πού ἀγνοοῦν τὸ πραγματικὸ μέγεθος τῆς ἀρχαιοελληνικῆς γραμματείας καὶ τὴν παγκοσμίον σπουδαιότητάς της Ἀριστοτέλειας Λογικῆς, αὐτὰ μόνο θὰ καταλαβαίνουν καὶ γι' αὐτὰ θὰ μιλοῦν. Εὐτυχῶς, πού ἀκόμη δὲν ἐξισώσαμε τὸ Ἀριστοτέλειον Λύκειο μὲ τὴν παράγκα τοῦ Καραγκιόζη ἢ στὴν καλύτερη περίπτωση μὲ τὸν ναὸ τοῦ Σολομῶντος. Ὑπάρχει ὅμως ἀκόμη καιρός.

Π.Α.Κ.

Μητροπολίτες καὶ Ὁλοκαύτωμα

Ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος (Βόλου) κ. Χριστόδουλος, γνωστὸς «δελφίνος» τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου τῶν Ἀθηνῶν, διοργάνωσε μεγάλη ἐσπερίδα ἀφιερωμένη στὴ σωτηρία τῶν Ἑβραίων τοῦ Βόλου κατὰ τὴν κατοχὴ ἀπὸ κάποιο συνάδελφο του μὲ τ' ὄνομα Ἰωακείμ.

Πολὺ καλὰ ὅλα τοῦτα καὶ ψυχωφέλιμα σὰν τὰ λαδερὰ ποτάμια, πού μαζεύνει ἡ πλουτοπαραγωγὸς Μητρόπολις Βόλου ἀπὸ τὴ μονὴ Ξενιάς. Ἀλλὰ ἡ ταμπακιέρα εἶναι ἄλλη. Μήπως ὁ ἐκ Ξάνθης ὁρμώμενος ὑποψήφιος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χριστόδουλος Παρασκευαΐδης κανακεύει τὸ ἑβραϊκὸ στοιχείο τοῦ Βόλου, γιὰ νὰ ἔχη τὴν οἰκονομικὴ του «ἀβάντα» στοὺς «μάτς», πού ἔχει ἀρχίσει μ' ἐπικεντρο τὸν ἴδιο, κι ὅπως ἔχει δηλώσει ὁ ἴδιος, «καλοῦ ἔργου ἐπιχειρεῖ», δηλαδὴ νὰ πάρῃ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο, ὥστε νὰ δοῦμε τὴν δευτέρη πλάνη χείρωνα τῆς πρώτης;

Γ.Μ.

Χρονολογικὴ συρρίκνωση τῆς Ἑλληνικῆς

Εἶχαν παλαιότερα ἐπαινεθῇ τὰ «Ἑλληνικά Ταχυδρομεῖα» (ΕΛΤΑ) γιὰ τὴν καθιέρωση τοῦ ὄρου «HELLAS» ἀντὶ τοῦ καθολικὰ ἰσχύοντος «GREECE», πράξη ἀσφαλῶς «δυναμικὴ» γιὰ μιὰ κρατικὴ ἐπιχείρηση. Δυστυχῶς αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν συνέβη τὸ ἴδιο. Τὸ ἐνημερωτικὸ φυλλάδιο, πού συνόδευε τὴν ἐκδόση μιᾶς «ἀναμνηστικῆς σειρᾶς γραμματοσήμων» μὲ θέμα τὴν «Ἑλληνικὴ Γλῶσσα», ἀγνοεῖ τὴν ἑλληνικότητα τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β' (στοιχεῖο παγκοσμίως ἀποδεκτὸ μετὰ τὴν ἀποκρυπτογράφησίν της ἀπὸ τὸν Μιχαήλ Βέντρινς), ἀφοῦ ἐμφανίζεται ὡς παλαιότερη ἑλληνικὴ ἐπιγραφή αὐτῆς τοῦ Οἰνοχόης (720 π.Χ.). Ἐπίσης στοὺς σχετικὸς κείμενο, πού ἔχει καταχωρισθῇ στοὺς ἐν λόγῳ φυλλάδιο καὶ ἀφορᾷ στὴν ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας (ὑπογράφεται ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου Β. Μανδηλαρά), ἀναφέρει, ὅτι οἱ Ἕλληνες κατοικοῦσαν μόνο στὴ Μακεδονία (!) καὶ ἀπὸ τὸ 2100 π.Χ. μέχρι τὸ 1600 π.Χ. ἀνέπτυξαν γλῶσσα, τὴν ὁποία μετέφεραν νοτιότερα, καθὼς ἀπεφάσισαν νὰ μεταναστεύσουν πρὸς τὰ κάτω.

Ἄτακτα παιδιὰ οἱ Ἕλληνες! Ἄλλοτε ἀνεβαίνουν καὶ ἄλλοτε κατεβαίνουν, ἄλλοτε μερδεύονται μὲ τοὺς Ἰνδοευρωπαίους καὶ ἄλλοτε μὲ τοὺς Φοίνικες. Καὶ ἀπὸ κοντὰ οἱ Χαναναῖοι...

Π.Α.Κ.

Ἀρχαιολογικὴ Ὁμερτὰ

Εἶναι τρελλοὶ αὐτοὶ οἱ Γαλάτες! Ἰδιαίτερα ὁ δήμαρχος τῆς πόλεως Ἀγκν. Ἐθυμήθηκε, ὅτι ἡ πόλις του εἶναι ἡ ἀρχαία ἀποικία τῶν Μεγαρέων Ἀγάθη καὶ θέλει νὰ δημιουργήσῃ ἓνα ἀρχαιολογικὸ πάρκο, πού θὰ θυμίζει τὴν ἀρχαία καταγωγὴν της. Καὶ προχωρεῖ ἀκόμα παραπέρα: θὰ δημιουργήσῃ ἓνα Ἰνστιτοῦτο Πολιτισμοῦ τῆς Ἀγάθης. Ἐκεῖνο ὅμως πού ἐντυπωσιάζει εἶναι, ὅτι ὁ δήμαρχος τῆς Ἀγάθης κ. Ρεζὶ Πεσριεῖ ἦταν στὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συναντήσεως τῶν δημάρχων μεσογειακῶν πόλεων, ὅπου ὑπῆρξαν ἀρχαιοελληνικὰ λιμάνια. Αὐτὴ ἡ συνάντησις ἐπέρασε στὰ μονγγά. Οὔτε ἓνα μικρὸ ρεπορτάζ δὲν ἀξιώθηκε. Κουτοί, πού μέχρι σήμερα πιστεύουμε, ὅτι ἡ ὁμερτὰ ἀφορᾷ μόνο στοὺς ἐγκληματίες...

Α.Κ.

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

**Συμπληρωματικά στη νέα χρονολόγηση
τῆς διεξαγωγῆς τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου
ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΟ Α' ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΟΛΣΤΑΝΤ**

1. – ΕΙΣΑΓΩΓΗ

“Ὅπως εἶναι γνωστόν, στὸ «Α' Συνέδριο γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία/Προϊστορία», ποὺ ἔγινε ἀπὸ 9 ἕως 11 Δεκεμβρίου 1994 στὸ Ὑλσταντ τοῦ Μονάχου τῆς Γερμανίας καὶ διοργανώθηκε ἀπὸ τὸν «Σύλλογο γιὰ τὴν Ἑπεξεργασία (ἢ Μελέτη) καὶ Διάδοση τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας» καὶ τὴν «Λέσχη τῶν Ἑλλήνων Ἀκαδημαϊκῶν» τοῦ Μονάχου, ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐκλήθησαν νὰ συμμετάσχουν οἱ καθηγητὲς Πανεπιστημίου κ.κ. Σπ. Ἰακωβίδης, Φ. Κακριδῆς, Β. Λαμπρινουδάκης, Δ. Μαρωνίτης καὶ οἱ συνεργάτες τοῦ Περιοδικοῦ «Δαυλὸς» κ.κ. Δ. Κούτουλας, Κ. Κουτρουδέλης καὶ Ε. Μπεξῆς. Ἡ ἐπιλογή τῶν τριῶν συνεργατῶν τοῦ «Δαυλοῦ» ἀπὸ τοὺς ὀργανωτὰς ἐνὸς τέτοιου ἐπιστημονικοῦ συνεδρίου στὸ ἑξωτερικὸ ἀπεδείκνυε, ὅτι οἱ ἔργασίες τους, ποὺ εἶχαν δημοσιευθῇ στὸ περιοδικό, εἶχαν προκαλέσει τὸ ζωντὸ ἐνδιαφέρον τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Λέσχης τῶν Ἑλλήνων ἐπιστημόνων τῆς περιοχῆς τοῦ Μονάχου, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ εἶναι συνδρομητὲς τοῦ «Δαυλοῦ».

Τὸ Συνέδριο πραγματοποιήθηκε σύμφωνα μὲ τὸ ἀντίστοιχο πρόγραμμα, ἄσχετα ἐὰν ἡ ἀνακοίνωση τοῦ κ. Ε. Μπεξῆ προσέκρουσε σὲ ἀντιεπιστημονικὴ ὑποδοχὴ. Εἶναι ἀπορίας ἄξιον, γιὰτὶ ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Μαρωνίτης ἐξανέστη ἀπότομα, ὅταν ὁ κ. Μπεξῆς ἐξεστόμισε τὸν ὄρο «*Σημιτοφοίνικες*». Προφανῶς δὲν γνῶριζε, ὅτι:

α. – Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἑπιστημῶν τῆς πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. στὴν «Παγκόσμια Ἱστορία» (μετ. Ἀ. Σαραντόπουλος, ἔκδ. Μέλισσα καὶ Μόρφωση, 1956, τόμος Α2, σελ. 628) ἀναφέρει, ὅτι: «ὁ ἀρχικὸς πληθυσμὸς τῆς Φοινίκης ὁμιλοῦσε μία γλῶσσα ποὺ δὲν ἦταν Σημιτικὴ. Ἀλλὰ στὴν 3η χιλιετία π.Χ. κατοικοῦσαν ἐδῶ Σημιτικὲς φυλές, ποὺ ἀνάγονται στὴν ἴδια ὁμάδα τῶν δυτικο-σημιτικῶν φυλῶν, οἱ ὁποῖες εἶχαν διασκορπισθῇ τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ στὴν Παλαιστίνη, γιὰτὶ οἱ γλῶσσες τους σχεδὸν ταυτίζονται. Καὶ οἱ πρώτες καὶ οἱ δευτέρες φυλές ὀνομάζονται Χαναναῖοι. Οἱ ξένοι (οἱ νεοφερμένοι) σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα ἀνακατεύθηκαν μὲ τὸν ντόπιον πληθυσμὸ καὶ τὸν ἀφομοίωσαν. Τὸ ὄνομα “φοῖνιξ” δρίσκεται σὲ Αἰγυπτιακὲς ἐπιγραφές ἀπὸ τὰ μέσα τῆς 3ης χιλιετηρίδας π.Χ. [;] μὲ τὸν τύπο “φένεχ”. Ἀπὸ τὸ ὄνομα αὐτὸ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔδωκαν τὴν λέξη “Φοίνικες» (“κοκκινωποί”, “μελαμποί”). Στὶς Σημιτικὲς πηγές ἰδιαίτερη ὀνομασία γιὰ τὴν Φοινίκη καὶ τοὺς Φοίνικες δὲν συναντᾶται κανεὶς [;]».

β. – Ὁ H. G. Wells στὴν «Σύντομη Παγκόσμια Ἱστορία» (μετ. Χ. Γραμμένου, ἔκδ. Ἀγκυρα 1971, τόμος Α', σελ. 74) γράφει: «οἱ θαλασσινοὶ αὐτοὶ Σημιῖτες ἦσαν οἱ Φοίνικες».

γ. – Ὁ H. W. Van Loon στὴν «Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητος» (μετ. Π. Βραχιώτης, ἔκδ. Ἑκλεκτῶν Σελίδων, σελ. 40) σημειώνει, ὅτι «οἱ Φοίνικες ἦσαν ἓνας λαὸς Σημιτικῆς καταγωγῆς, γειτονικὸς τῶν Ἑβραίων, ποὺ ἀπὸ πολὺ ἐνωρὶς ἐγκαταστάθηκαν σὰ παράλια τῆς Μεσογείου».

δ. – Ὁ A. Lods στὴν «Προχριστιανικὴ Ἑποχὴ» (μετ. Μ. Βερέττα, ἔκδ. Δίδρη, σελ. 116) καταγράφει, ὅτι: «οἱ Φοίνικες, ποὺ ἦσαν καὶ αὐτοὶ Χαναναῖοι».

ε. – Ὁ K. Παπαρηγόπουλος στὴν «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους» (ἔκδ. Γαλαξίας 1969, τόμος Α', σελ. 148) γράφει, ὅτι «οἱ Φοίνικες κατήγοντο ἐκ τῶν Κουσιτῶν, ποὺ ἀποτελοῦσαν ἓνα τῶν κλάδων τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν Σημιτῶν».

ζ. – Τὸ Ἑγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ «Ἡλιος» (ἔκδ. 1977, τόμος «Οἱ Λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς», σελ. 83) σημειώνει: «Οἱ Φοίνικες ὑπῆρξαν ὁ μόνος Σημιτικὸς λαὸς τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ὁποῖος ἐξοικειώθη μὲ τὴν θάλασσα».

η. – Τέλος οί Α. Τσακτοίρας - Μ. Τιθέριος στήν «Ίστορία τῶν Ἀρχαίων Χρόνων ὡς τὸ 30 π.Χ.» (ἐκδ. Ὁργ. Ἐκδ. Διδασκ. Βιβλίων Ο.Ε.Δ.Β. 1990, σελ. 31) βεβαιώνουν τοὺς μαθητὲς τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος, ὅτι: «Οἱ Φοίνικες, λαὸς Σημιτικῆς καταγωγῆς, ἐγκατεστάθηκαν ἀπὸ τὴν 3ην χιλιετηρίδα π.Χ. στὴ στενὴ παραλιακὴ λουρίδα ποὺ βρίσκεται ἀνάμεσα στὸ θυννὸ Λίβανος καὶ στὶς ἀκτὲς τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου».

Ἀπὸ τὰ «Πρακτικὰ» τοῦ ἐν λόγω συνεδρίου, ἀφοῦ κατάφεραν νὰ ὑπερπληθύνουν μίαν σωρεϊάν ὀγκωδεστάτων κυμάτων γιὰ τὴν ἀποβολὴ ἐκ τῶν σελίδων τοὺς τῶν ἀνακοινώσεων καὶ τῶν τριῶν συνεργατῶν τοῦ Περιοδικοῦ «Δαυλός», τελικὰ ἀπέκλεισαν τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1996, ἀφοῦ συμφώνησαν ὅλοι οἱ καθηγητὲς-ὀμιλητὲς τοῦ Συνεδρίου (ἀλλοδαποὶ καὶ Ἕλληνες) ἐρήμην τῶν τριῶν συνεργατῶν τοῦ «Δαυλοῦ» μετὰ ἀπὸ διαπραγματεύσεις διαρκείας 10 μηνῶν τὴν δημοσίευσή τῆς ἀνακοίνωσης τοῦ διπλωματούχου ἀρχαιολόγου-ἱστορικοῦ κ. Ε. Μπεξῆ με θέμα «*Ἡ προσημριτικὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ οἱ πανάρχαιες ἑλληνικὲς γραφές. Ἡ ἑλληνικὴ καταγωγὴ τοῦ ἀλφαβήτου*», παρ' ὅλον ποὺ γιὰ τοὺς ὀργανωτὲς καὶ μέρος τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συνεδρίου οἱ ὅροι τῶν ἄλλων καθηγητῶν-ὀμιλητῶν (ἀλλοδαπῶν καὶ ἑλλήνων) ἦσαν «ἀπαράδεκτοι». Γιατί;

Μήπως ἐπειδὴ οἱ καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημίων ἔχουν ἰδιαίτερα προνόμια στὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῆς προϊστορικῆς καὶ τῆς ἱστορικῆς ἀρχαιότητος; Μήπως οἱ ἄλλες εἰδικότητες ἐπιστημῶν (Γεωλογίας, Χημείας, Φυσικῆς, Τοπογραφίας, Ἀστρονομίας κ.λ.π.) δὲν μποροῦν νὰ δώσουν στὸ κοινὸ τῶν λαῶν τὰ τεκμηριωμένα στοιχεῖα τῶν ἐρευνῶν τους; Μήπως οἱ νεώτερες γενεὲς τῶν ἐπιστημῶν, οἱ ὁποῖες παράγονται ἀπὸ τοὺς καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημίων καὶ ἐφοδιάζονται μὲ τὸ ἀντίστοιχο πτυχίον, δὲν ἔχουν δικαίωμα στὴν ἔρευνα καὶ στὴν ἀνακοίνωσή της;

Στὰ ἐν λόγω «Πρακτικὰ» τοῦ Συνεδρίου καὶ ἀπὸ τὴν σελίδα 75 μέχρι τὴν σελίδα 102 κατεχωρήθη ἡ ἀνακοίνωσή μου μὲ θέμα: «*Ἡ Χρονολόγησις τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου ἀπὸ Τοπογραφικὰ καὶ Ἀστρονομικὰ Στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου*». Ἐκ τῶν 27 σελίδων οἱ 15 ἀντιστοιχοῦσαν στὸ κείμενον τῆς ἀνακοινώσεως καὶ οἱ ὑπόλοιποι 12 στὰ ἀναγκαῖα τοπογραφικὰ καὶ ἀστρονομικὰ σχήματα θεμελιώσεως καὶ ἀποδείξεως τῶν ἀποψέων μου. Στὴ σελίδα 103 καταχωρήθηκε ἡ σύντομη συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος ἀμέσως μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀνακοινώσεως.

Κατ' αὐτὴν πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Heidelberg κ. Jorg Schäfer ὡς προεδρεύων καὶ εἶπε στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα: «Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ, κ. Κουντρούβελι, γιὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν στὸ πεδίο τῆς μάχης μας καὶ γιὰ τὴν ιδέαν τῆς χρονολογίας τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου στὴν νεολιθικὴ ἐποχὴ (I). Λοιπὸν πιστεύω, ὅτι ὅλα αὐτὰ θέλουν ὅπωςδὴποτε συζήτησις, ἀλλὰ ὁ χρόνος δὲν ἀρκεῖ. Γι' αὐτὸ προτείνω νὰ κάνουμε τὴν συζήτησις μετὰ, μεταξὺ μας καὶ στὴ συζήτησις τῆς στρογγυλῆς τραπέζης».

Τότε ἐπενέβη ὁ ἱστορικὸς δόκτωρ κ. Γ. Μυλωνᾶς καὶ εἶπε: «Ἐνα λεπτό. Μ' ἄρεσαν πολὺ αὐτὰ ποὺ εἶπατε. Ἐμαθα πολλὰ πράγματα. Μολονότι Ἀκαρνᾶνας καὶ νόμιζα πὺς οἱ προγονοί μου ἔλαθαν μέρος στὸν Τρωϊκὸν πόλεμον, δὲν σὰς θυμῶνω. Θέλω μονάχα νὰ κάνω μίαν παρατήρησις γιὰ τὸν ποταμὸ Μεντερέ, ποὺ λέτε ἐσεῖς. Μήπως εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ποταμὸς ὁ Μαϊάνδρος;». Στὴν παρατήρησις αὐτὴ ἀπάντησα: «Ὁχι, δὲν εἶναι αὐτός».

Στὴ σελίδα 104-105 τῶν «Πρακτικῶν» δημοσιεύθηκε μία περίληψις τῆς ἀνακοινώσεώς μου στὴν Γερμανικὴ γλῶσσα. Σὲ ὁρισμένα σημεῖα τοῦ παρόντος καταχωρεῖται ἕνας ἀριθμὸς κατ' αὐξοῦσαν σειρὰν καὶ ἐντὸς παρενθέσεως. Ἀποτελεῖ ἐνδεικτικὸ στοιχεῖον σχετικῶν ἐξηγήσεων, σχολίων καὶ παρατηρήσεων, ποὺ θὰ διατυπωθοῦν στὴν ἰδιαίτερη (3η) παράγραφον τοῦ παρόντος.

2. – Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Στὴ συνέχεια καὶ ἀπὸ τὴν σελίδα 161 μέχρι τὴν 167 τῶν «Πρακτικῶν» παρατίθεται ἡ συζή-

τηση στρογγυλής τραπέζης ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεώς μου, στὴν ὁποία συμμετέσχον: Ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελδέργης Dr J. Schäfer ὡς προεδρεύων, ἡ καθηγήτρια τῆς Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Essen Δρ. B. Patzek, ὁ καθηγητὴς τῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελδέργης Dr. H. Görgemanns, ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Δρ. B. Λαμπρινουδάκης, ὁ καθηγητὴς τῆς ἀρχαίας Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βασιλείας Δρ. F. Graf καὶ ὁ φιλόλογος καθηγητὴς κ. Δ. Κούτουλας. Τὴν μετάφραση τοῦ κειμένου τῆς συζητήσεως ἀπὸ τὰ Γερμανικά στὰ Ἑλληνικά ἔκαμε ἡ κ. Ἑλένη Σίμου, πτυχιούχος τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Marburg καὶ διδάκτωρ τοῦ ἰδίου πανεπιστημίου τῆς Γερμανίας, τὴν ὁποία, καίτοι εἶναι ἀνεψιά μου, ὀφείλω νὰ τὴν εὐχαριστήσω ἐκ δάθους ψυχῆς.

Καθηγητὴς κ. Schäfer J.: Κυρίες καὶ Κύριοι, μία συζήτηση στρογγυλῆς τραπέζης θὰ πρέπει νὰ τεθῇ κάτω ἀπὸ ἓνα θέμα καὶ θὰ μπορούσα νὰ φαντασθῶ, ὅτι τὴν θέτουμε κάτω ἀπὸ τὸ θέμα «Τι εἶναι τὸ ξεχωριστὸ τοῦ ἑλληνικοῦ μύθου», ὅπως τὸν γνωρίσαμε ἀπὸ τὶς προηγούμενες διαλέξεις. Αὐτὸ θὰ ἦταν ἡ μία πρόταση. Ἡ ἄλλη δυνατότητα εἶναι νὰ ὁλοκληρώσουμε τὴ συζήτηση, ποὺ διακόψαμε μερικὲς φορὲς –μὴδ' ἐμοῦ ἐξαιρουμένου– πολὺ ἀπτότομα. Τί γνώμη ἔχει ἡ στρογγυλὴ τραπέζα; Θὰ ἔλεγα, ὅτι δὲν θὰ ἦταν κακὸ ν' ἀρχίσουμε μὲ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς συζήτησης, ἔτσι κι' ἄλλιῶς ἔχουμε ἀρκετὸ χρόνο. Καλὰ.

Ἔχω τὴν ἐντύπωση, ὅτι ἡ προβληματική –χωρὶς ἀμφιβολία προβληματική– διάλεξη τοῦ συναδέλφου μας Κουτρουβέλη δὲν συζητήθηκε δίκαια. Ξέρω, ὅτι ὑπῆρξαν ἀντιδράσεις ἀπὸ τὸ κοινὸ, ἀλλὰ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ διακόπτεται κάτι, καὶ γι' αὐτὸ θὰ πρότεινα νὰ συζητήσουμε γιὰ λίγα λεπτὰ τὴ χρονολόγηση τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου σύμφωνα μὲ τὰ τοπογραφικὰ καὶ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου. Ἐγὼ ἤμουν ἐκεῖνος ποὺ ἔκανε τὴν κακὴν παρεκκλίση, ὅτι τότε ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχη γίνῃ στὸ τέλος τῆς Νεολιθικῆς ἐποχῆς (1). Δὲν πείθομαι βέβαια ἀπ' αὐτό, ὅτι ἔτσι ἔγινε, ἀλλὰ θὰ ἤθελα νὰ πῶ μερικὰ πράγματα σχετικὰ.

Εἶναι καλὸ γιὰ τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ τοὺς ἱστορικοὺς νὰ κυττάζουν γύρω τους καὶ νὰ παρατηροῦν ἓνα πρόβλημα, ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ συχνὰ καὶ ἀπὸ διαφορετικὴ γωνία. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς παράκτιας γραμμῆς, ἐπειδὴ ἡ παράκτια γραμμὴ εἶναι ὑψίστης σημασίας γιὰ τὰ ὄρια τοῦ οἰκισμοῦ π.χ. Εἶναι ὁμως ἐπίσης καὶ γιὰ τὸ ὄριο τοῦ οἰκισμοῦ σημαντική. Πῶς σχηματίζεται ἡ παράκτια γραμμὴ; Ἐδῶ ἔχουμε δύο ἀπόψεις. Ἐδῶ ἀκούσαμε κυρίως μία θέση, αὐτὴ τῶν προσχώσεων, ποὺ θὰ χαρακτηρίζατο στὰ Γερμανικά σὰν «sedimentation». Παρακαλῶ, διορθώστε με. Πρόσχωσις σημαίνει «sedimentation» καὶ αὐτὴ δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν διάβρωση γηίνων μαζῶν. Ὡστε ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ κλίμα. Τὸ πόσο ἰσχυρὸ εἶναι τὸ ρεῦμα τῶν ποταμῶν ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὸ κλίμα. Οἱ προσχώσεις ἐξαρτῶνται βέβαια καὶ ἀπὸ τὴν κλίση τοῦ ἐδάφους. Ἡ κλίση τοῦ ἐδάφους εἶναι δεδομένη – ἀλλάζει μὲ τὴν διάβρωση. Οἱ προσχώσεις εἶναι ὁμως καὶ ἐξαρτώμενες ἐπίσης λέγω– καὶ αὐτὸ δὲν ἀναπτύχθηκε ἀρκετά, (2) – ὅτι ὁ σχηματισμὸς γῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς προσχώσεις, ποὺ μεταφέρονται στὴ θάλασσα.

Ἀλλὰ ἡ παράκτια γραμμὴ ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν ἄνοδο τῆς στάθμης τῆς θάλασσας (3). Αὐτὴ ἡ ἄνοδος μπορεῖ –ἀν θυμᾶμαι καλὰ τὶς σχολικὲς μου γνώσεις– νὰ ἔχη δύο λόγους. Πρῶτον ἰσοστατικά, μὲ αὔξηση τῆς ποσότητος τοῦ νεροῦ. Οἱ πόλοι λιώνουν καὶ τὸ νερὸ πληθαίνει ἔτσι, ὥστε νὰ ὑποχωροῦν οἱ ἀκτές. Μπορεῖ ὁμως νὰ συμβῇ καὶ τὸ ἀντίστροφο. Οἱ πόλοι ἀπορροφῶν ὅλο καὶ πιὸ πολλὰ παγόβουνα, ὅλο καὶ πιὸ πολὺ πάγο, ὁπότε ἡ θάλασσα χαμηλώνει καὶ ἡ παράκτια γραμμὴ ἀλλάζει ἀντίστοιχα.

Ὁ δεύτερος λόγος γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῆς στάθμης τῆς θάλασσας εἶναι τεκτονικὸς (4). Ἡ ξηρὰ μπορεῖ ν' ἀνυψωθῇ ἢ νὰ δυθισθῇ. Ὄταν ἡ ξηρὰ ἀνυψώνεται, τότε ἡ γῆ εἰσχωρεῖ βαθύτερα στὴ θάλασσα. Ὄταν ἡ ξηρὰ –ὄχι, συγγνώμη–, ὅταν ἡ ξηρὰ δυθίζεται, τότε ἡ θάλασσα καλύπτει μεγαλύτερο μέρος, καὶ φυσικὰ καὶ τὸ ἀντίστροφο. Αὐτοὶ ὅλοι εἶναι παράγοντες, ποὺ δὲν ἀκουσα σ' αὐτὴ τὴ διάλεξη (5), καὶ ἐρωτῶ τώρα τὸν κ. Κουτρουβέλη: Πῶς ἀντιμετωπίσατε

στοὺς ὑπολογισμούς σας τὰ θέματα τῆς ἰσοστατικῆς καὶ τῆς τεκτονικῆς σὲ σχέση μετὰ τὴν παράκτια γραμμὴ (6); Ἐλπίζω νὰ ἤμουν σαφὴς στὴν διατύπωση.

Καθηγητὴς κ. Λαμπρινουδάκης Β.: Μπορῶ νὰ πῶ κάτι πάνω σ' αὐτό; Συζητοῦσα πρὶν μερικές ἡμέρες μ' ἓναν γεωλόγο, Ἀγγλο εἰδικὸ σ' αὐτὸ τὸν τομέα καὶ μοῦ εἶπε: Εἶναι φανερό, ὅτι στὴν 3η χιλιετία π.Χ. ἡ στάθμη τῆς θαλάσσης ὑρῖσκόταν στὸ ὑψηλότερο σημεῖο τῆς, δηλαδή περίπου ἓνα μέτρο στὴν περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου (7). Ἐνα μέτρο πάνω ἀπὸ τὴν σημερινὴν στάθμη. Ἐπίσης γνωρίζουμε, ὅτι κατὰ τὴν κλασσικὴ ἐποχὴ ἦταν τρεῖς μέτρα χαμηλότερα ἀπ' ὅ,τι εἶναι σήμερα (8). Αὐτὸ ἦταν ποὺ ἤθελα νὰ πῶ σχετικά.

Καθηγητὴς κ. Schäfer J.: Κι' ἐγὼ ἔχω ἀντιρροήσεις πάνω στὴν γραμμικότητα τῆς ἀναλύσεως τοῦ κ. Κουτρουβέλη. Δὲν γίνεται ἔτσι. Ὑπελόγισε μὲ μέσους ὅρους καὶ αὐτὸ σίγουρα δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ὑποθέσῃ κανεὶς μέσα ἀπὸ τοὺς αἰῶνες (9).

Καθηγητὴς κ. Λαμπρινουδάκης Β.: Ἀλλὰ αὐτοὺς τοὺς δράχους στὴν παραλία, ποὺ ὑρῖσκονται ψηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης, τοὺς συναντᾶμε παντοῦ.

Καθηγητὴς κ. Schäfer J.: Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἔχουμε σήμερα μινωϊκὰ ἀπομεινάρια. Θὰ μπορούσα νὰ ὀνομάσω μερικά, ποὺ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης. Καὶ αὐτὸ εἶναι μία ἔνδειξη γιὰ τὴν περιφνημὴ ἀναστροφή. Γνωρίζω ὅμως καὶ ἀπομεινάρια ἀπὸ τὴν δυτικὴ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπως στὴν Κύμη, ποὺ κατὰ τὸν Στράβωνα ἦταν ἡ ὠραιότερη πόλη τῆς Μ. Ἀσίας. Τὸ ἐλληνιστικὸ λιμάνι τῆς Κύμης βρίσκεται σήμερα τοῦλάχιστον ἓνα καὶ μισό μέτρο κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης. Ἐδῶ ἔχουμε μία ἀνοδο τῆς στάθμης τῆς θαλάσσης. Κι' αὐτὸ ἀλλάζει σὲ κάθε μέρος. Ἡ ἐμπειρία μου εἶναι, ὅτι ἡ τεκτονικὴ ἀλλάζει κάθε λίγα χιλιόμετρα πρὸ πέρα. ἔτσι δὲν εἶναι (10); Καὶ αὐτὸ κάνει τὸ πρόβλημα πρὸ σύνθετο. Κύριε Κουτρουβέλη, τί ἀποψη ἔχετε γι' αὐτὸ τὸ σύνθετο πρόβλημα;

Ταξίαρχος κ. Κουτρουβέλης Κ.: Ἡ ὅλη υπόθεση ξεκινáει ἀπὸ μία κοινὴ γραμμὴ ἀναγωγῆς. Ἀνάγω λοιπὸν τὸ ὅλον θέμα στὴν γραμμὴ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἑλλησπόντου, οἱ ὁποῖες ἀκτὲς τοῦ Ἑλλησπόντου δάσει τῶν δεδομένων τοῦ Ὀμήρου δέχονται ἓνα ρεῦμα ὕδατος, τὸ ὁποῖο ἔρχεται ἀπὸ τὸν (Εὐξείνιο) πόντο διὰ τῶν Δαρδανελλίων καὶ ὑγαίνει στὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. Αὐτὸ τὸ ρεῦμα ἀκόμη καὶ σήμερα κατὰ τὸν κ. Κολλιόπουλο – καὶ ὄχι Κοσμιόπουλο – (στὴν Στρατιωτικὴ του Γεωγραφία) συνεχίζει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡ ταχύτητα (ροῆς) του εἶναι 3-9 χιλιόμετρα τὴν ὥρα. Τὸ ρεῦμα αὐτὸ τοῦ νεροῦ δὲν ἄφησε περιθώρια ν' ἀλλάξουν οἱ γραμμὲς (τῶν ἀκτῶν) τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπὸ τὴν μία καὶ τὴν ἄλλη πλευρὰ (στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου). Τὸ ἐάν ὑπάρχουν, ὑπῆρχαν ἢ πρόκειται νὰ ὑπάρξουν κάποτε τεκτονικὲς καταστάσεις ἄνω ἢ κάτω τοῦ πυθμένου (τῆς θαλάσσης ἐνὸς τόπου), ὁ πυθμὲνός στὴν συνέχεια ξαναγεμίζει ἀπὸ τὰ φερτὰ (ὄχι φθαρτὰ) ὑλικά (τῶν ποταμῶν) καὶ φθάνει πάλι σὲ ἓνα ἐπίπεδο τῆς στάθμης. Ἀπὸ κεῖ καὶ πάνω τὸ ἔδαφος, τὸ ὕψος τοῦ ἐδάφους, ἔχει μία σχετικὴ κλίση ἀπὸ ἓνα σημεῖο, ὅπου ἡ μὲν ἀρχικὴ κλίση εἶναι δεδομένη καὶ δὲν μεταβάλλεται εὐκόλα, ἀλλὰ ἡ κλίση τοῦ (σχεδὸν ἐπιπέδου) κάμπου ἀρχίζει ἀπὸ ἓνα συγκεκριμένο σημεῖο, καὶ εἰδικὰ ἐπὶ παραδείγματι γιὰ τὴν Τροία (ἡ κλίση αὐτὴ ἀρχίζει) ἀπὸ τὸ Πινάρμπασι.

Στὸ Πινάρμπασι τὸ ὑψόμετρο, τὸ ἄνω τῆς θαλάσσης (σήμερα), εἶναι 27 μέτρα. Αὐτὸ μετρημένο στὸν χάρτη. Τὸ βάθος ὅμως, στὸ ὁποῖο φθάνουν οἱ προσχώσεις πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ (τῆς θαλάσσης) τοῦ Ἑλλησπόντου φθάνει στὰ 50 μέτρα. Ἐχουμε λοιπὸν ἓναν ὄγκο προσχώσεων, ὁ ὁποῖος ὑπολογίζεται ἀπὸ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ (συγκεκριμένου) κάμπου καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τόσο τοῦ ἐδάφους, τοῦ ἄνω τῆς στάθμης τῆς θαλάσσης, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ βάθος, τὸ ὁποῖο εἶναι ἐκεῖ. Αὐτὸ (ὁ ὑπολογισμός) μᾶς δίνει ἓνα νούμερο. Τὸ νούμερο αὐτό, ὅταν ἔχουμε ἓνα δεδομένο (ὅπως αὐτὸ τοῦ Στράβωνος), ποὺ λέγει, ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνη (τῆς ἐποχῆς τοῦ Στράβωνος) ἡ θάλασσα, ἡ ἀκτὴ τῆς θαλάσσης, ἦταν (ἀπείχε) ἀπὸ τὸ Ἴλιον 2.200 μέτρα, εἶναι ἓνα σταθερὸ σημεῖο, τὸ ὁποῖο παίρνω ἐγὼ, γιὰ νὰ κάνω ὅλες τὶς ἀναγωγές, καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ δεδομένα (ἀπὸ τὶς ἀναγωγές καὶ τοὺς ὑπολογισμούς) προκύπτει, ὅτι ἔχουμε κάθε χρόνο παραγωγὴ προσχώσεων 903.000 κ.μ. Παραγωγὴ φερτῶν (ὄχι φθαρτῶν) ὑλικῶν, οἱ ὁποῖες καταφθάνουν στὴ θά-

λασσα (μέ τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ Μεντερέ).

Μπορῶ νὰ σᾶς πῶ ἀκόμη, ὅτι ἡ Τραχίνα τῆς Φθιώτιδος ἦταν παραλιακὴ πόλις. Αὐτό, τὸ ὅτι ἦταν παραλιακὴ πόλις, ἦταν πότε; Ὅταν ὁ Σπερχεῖος δὲν εἶχε κάνει ἀκόμη τὴν πεδιάδα, τὴν ὁποία ξέρουμε σήμερα, ποῦ ἡ ἀκτὴ τῆς θάλασσας σήμερα ἀπὸ τὴν (θέση) τῆς Τραχίνας εἶναι σὲ 15 χιλιόμετρα μῆκος σ' εὐθεία γραμμῇ. Οἱ προσχώσεις ποὶ ἔχουν γίνει στὴν Τραχίνα, κατὰ κύριο λόγο ἔχουν γίνει ἀπὸ τὸν Σπερχεῖο καὶ ἀπὸ τὶς καταπτώσεις τῆς Οἴτης (ὄχι τῆς Σήτης), οἱ ὁποῖες (προσχώσεις) μετὰ τὰ νερά τῆς βροχῆς, μετὰ τὰ χιόνια καὶ μετὰ ὅλες αὐτὲς τὶς φυσικὰ καταστάσεις ἔρρεαν πρὸς τὰ κάτω καὶ δημιουργοῦσαν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν Τραχίνα, ἀκριβῶς (ἐκεῖ) ποῦ εἶναι «οἱ Σιδηρὲς Πέτρες», ὅπως λέγονται σήμερα, ἕναν ἀπότομο γκρεμό, ὅπου ἦταν τὸ στενὸ τῶν Θερμοπυλῶν, ἀπὸ τὸ ὁποῖο περάσανε οἱ Πέρσες. Ἐκεῖ ἔφθανε ἡ θάλασσα καὶ αὐτὸ κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς μου, μετὰ τὰ δεδομένα ὅτι ὁ Σπερχεῖος καὶ ὁ διπλανὸς ποταμός –δὲν θυμᾶμαι πῶς τὸν λένε– (ὁ Ἀσωπός) εἶχανε μίαν παροχὴ 32 κ.μ. νεροῦ ἀνὰ δευτερόλεπτον. Ἀπὸ τὸ στοιχεῖο αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὸ δεδομένο ὅτι ἀνὰ κ.μ. καταγομένου ὕδατος ἔχουμε (κατάγεται) καὶ μίαν Α ποσότητα φερτῶν (ὄχι εἰσφερτῶν) ὕλων σὲ κ.μ., προκύπτει, ὅτι ἡ Τραχίνα τὸ 3.156 π.Χ. ἦταν παραλιακὴ πόλις.

Δεύτερο παράδειγμα εἶναι ὁ θαλάσσιος κόλπος τοῦ Ἡροδότου στὴν Ἀφρικὴ, στὴν Αἴγυπτο. Λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι ἔφθανε (ὁ κόλπος) στὶς πυραμίδες καὶ κάτω ἀπὸ τὶς πυραμίδες. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ λέγει, ὅτι ἔφθανε τὸ νερὸ τῆς (Μεσογείου) θαλάσσης ἐκεῖ κάτω, σήμερα ἔχουμε τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου. Τὸ Δέλτα τοῦ Νείλου εἶναι μίαν παραγωγὴ προσχώσεων, ποῦ τὴν ἀποδέχεται καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι εἶναι τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους. Ἡ παραγωγὴ τῆς ξηρᾶς αὐτῆς, τῆς στεριᾶς αὐτῆς, καὶ αὐτὴ ἡ στεριά κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς τοὺς δικούς μου, τοὺς προσωπικούς, ἔχει ἀρχίσει νὰ γίνεταί ἀπὸ τὸ 3.934 π.Χ., λοιπὸν αὐτὰ δὲν εἶναι τυχαῖα. Καὶ δὲν μπορεῖ ἡ Τραχίνα, ἀπὸ τὴν στιγμή ποῦ ἔλαβε μέρος στὸν Τρωϊκὸ πόλεμο μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, νὰ ἦταν παραλιακὴ τὸ 3.156 π.Χ. καὶ νὰ μὴν ἦταν παραλιακὸ τὸ Πινάρμπασι τὸ 3.100 π.Χ.. Βέβαια αὐτὸ ποῦ εἶπατε τώρα γιὰ τοὺς τεκτονικούς (10), αὐτοὺς δὲν μπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ προβλέψῃ, οὔτε καὶ νὰ βρῇ τὸ μέγεθος τῶν ἀλλαγῶν, ποῦ μπορεῖ νὰ ἔχουν προκαλέσει ἢ νὰ μὴν ἔχουν προκαλέσει. Κατὰ σινέπειαν δὲν βλέπω, γιὰτὶ νὰ μὴν υἱοθετεῖται ἡ χρονολογία αὐτῇ.

Εἶπα προηγουμένως, ὅτι τὸ 8.000 π.Χ., ὅπως ἀναφέρει ὁ Πλάτων, ιδρύθηκε ἡ (πόλις) Σαῖδα. Τὸ 8.000 π.Χ. θὰ ἔπρεπε ἡ θάλασσα τοῦ κόλπου τοῦ Ἡροδότου νὰ φθάνῃ κάτω ἀπὸ τὸ Σουδάν, ἀλλὰ ἕνα τέτοιο πρᾶγμα ἦταν ἀφύσικο. Κατὰ συνέπειαν τὸ 3.934 π.Χ., ποῦ φαίνεται, ὅτι ἄρχισε ἡ πρόσκωση, ἡ ξηρὰ γιὰ νὰ ἀνεβῇ καὶ νὰ ἔλθῃ πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ πρὸς τὸ νησί τοῦ Φάρου, τοῦ Ὀμήρου, ἔπρεπε νὰ περάσουν ἀρκετὰ χρόνια. Τὰ 8.000, ποῦ ἀναφέρει ὁ Πλάτων, εἶναι χρόνια σεληνιαῖα (διαρκείας 27,3 ἡμερῶν). Δὲν εἶναι χρόνια τῶν 365 ἡμερῶν. Τὰ 8.000 χρόνια, ἀναγόμενα (διαρροούμενα) διὰ τοῦ 13 ἀνὰ ἡλιακὸ ἔτος, κάνουν 615 χρόνια. Καὶ προσθέτοντας τὰ 600 (π.Χ.), ποῦ πῆγε ὁ Σόλων στὴν Σαῖδα, κάνουν 1.215 π.Χ. Τὸ 1.215 π.Χ. ὑπῆρχε στεριά, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ Σαῖδα.

Ὑπάρχει καὶ τὸ ἐνδεχόμενο, ὅτι ὁ Ἰακῶβ ἐπῆγε στὴν Αἴγυπτο, λέγει ἡ Βίβλος. Πότε ὁ Ἰακῶβ πῆγε στὴν Αἴγυπτο; Πῆγε σὲ κάποια ἐποχὴ, ποῦ ὑπῆρχε ἡ σχετικὴ στεριά. Καὶ ἡ σχετικὴ στεριά γιὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰακῶβ, τὸ 2.087 π.Χ., ἦταν παρακάτω (πρὸς νότον) περίπου 25 χιλιόμετρα ἀπὸ ἐκείνη τῆς Σαῖδος.

Ἀναφέρει ὁ Ὀμηρὸς ἀκόμη, ὅτι ἀπὸ τὸν Φάρο, τὸ νησί τοῦ Φάρου, μέχρι τὴν ἐκβολὴ τοῦ «Αἰγύπτου» ποταμοῦ –δὲν γνωρίζω τὸ ὄνομα Νείλος– ἦταν διάστημα (ταξιδίου) μιᾶς ἡμέρας μετὰ σφοδρὸ βόρειο ἄνεμο. Ὁ σφοδρὸς αὐτὸς βόρειος ἄνεμος κατὰ τὰ δεδομένα τῆς ναυτιλίας σήμερα ἀντιστοιχεῖ σὲ ὥριαία ταχύτητα τῶν πλοίων 7 χιλιομέτρων. Καὶ ἀπὸ τὸ Φάρο μέχρι τὸ σημεῖο ποῦ πῆγε ὁ Μενέλαος καὶ ἀπεβιδάσθη στὴν ξηρὰ, ἦταν 85 χιλιόμετρα. Ἄν ἀφαίρεσε τὶς προσχώσεις ποῦ ἐγίναν ἀπὸ τὴν Μέμφιδα (τὶς πυραμίδες) πρὸς βορρᾶν, παρουσιάζεται, ὅτι τὸ 3.000 π.Χ. περίπου ἡ ἀπόσταση Φάρου-ἀκτῆς (τῆς στεριᾶς) ἦταν 85 χιλιόμετρα. Καὶ αὐτὸ

συνέβαινε τὸ 3.000 περίπου, 3.050 π.Χ. Τὸ ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ στοιχεῖο τοῦ Ὀμήρου συμφωνεῖ μὲ τὰ προηγούμενα, γιατί νὰ τὸ ἀπορρίψουμε. Εὐχαριστῶ.

Βιολόγος κ. Dimoudis N.: Νομίζω, ὅτι ἔχω τὸ καθήκον νὰ πῶ μερικὰ λόγια, γιὰ τὸ πῶς τὸ φανταστήκαμε μὲ αὐτὴ τὴν συζήτηση στοργυλῆς τραπέζης. Ὡς μείνουμε στὸ παράδειγμα τοῦ κ. Κουτρουδέλη. Ὁ κ. Κουτρουδέλης μᾶς παρουσίασε ἐδῶ πολὺ συγκεκριμένα στοιχεῖα, τοπογραφικὰ στοιχεῖα καὶ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα, ὅπου εἶναι ὀλοφάνερο, ὅτι μερικὰ δὲν εἶναι τόσο 100% σίγουρα (11). Γιὰ μένα εἶναι ἐντυπωσιακὸ, ὅτι καὶ οἱ δύο ὑπολογισμοὶ –τόσο ἀπὸ τὰ ἀστρονομικὰ ὅσο καὶ ἀπὸ τὰ τοπογραφικὰ στοιχεῖα– σὲ τελευταία ἀνάλυση συμφωνοῦν, ὅσον ἀφορᾷ στὴν τεχνολογία (12). Πρέπει λοιπὸν κατὰ νὰ κρῦβεται πίσω ἀπὸ αὐτά. Ἐπίσης ὑπάρχουν μερικὰ κοινὰ σημεῖα μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου (13).

Τώρα τὸ ἐρώτημα εἶναι συγκεκριμένο, γιὰ τὴν προσωπικὴ ἀποψη τῶν εἰδικῶν πάνω στὴ διάλεξη τοῦ κ. Κουτρουδέλη. Θὰ τὸ ἐκτιμῶσα, ἂν ὁ καθένας ἐξέθετε σύντομα ἀπὸ τὴν σκοπιά του, πῶς βλέπει τὰ πράγματα. Πιστεύετε αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ἢ πιστεύετε, ὅτι εἶναι ἀνακριβῆ καὶ ἀπλὰ παραμύθια (14);

Τὸ θέμα αὐτῆς τῆς συζήτησης εἶναι τὸ κεντρικὸ σημεῖο τῆς ἡμερίδας. Ὀνομάζεται «Εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ Μυθολογία μοναδική, ἢ εἶναι μία κωδικοποίηση τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας;» Δὲν ἀμφισβητεῖται ἀπὸ κανέναν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Μυθολογία –ὑπάρχουν ἀναμφίβολα μυθολογίες καὶ ἄλλων λαῶν– εἶναι πλούσια καὶ ξεχωρίζει χάρις στὴ μεγάλη ποικιλία. Ἀπὸ ποῦ προέρχεται αὐτὸς ὁ πλοῦτος καὶ αὐτὴ ἡ ποικιλία; Προέρχεται ἀπλῶς ἀπὸ τὰ δεδομένα τοῦ Αἰγαίου καὶ πῆρε ποιητικὴ μορφή αἰῶνες ἀργότερα, ἢ εἶναι τόσο πλούσια καὶ μοναδικὴ ἀνάμεσα στὶς μυθολογίες, ἐπειδὴ εἶναι ὁ ἀπὸ πᾶν κάποιων ἱστορικῶν γεγονότων, ποὺ ἔλαβαν χώρα πολὺ νωρίτερα; Αὐτὸ εἶναι λοιπὸν τὸ κύριον ἐρώτημα καὶ πάνω σ' αὐτὸ θέλουμε ν' ἀκούσουμε τὴν γνώμη τῶν εἰδικῶν. Μετὰ θ' ἀπαντήσουμε φυσικὰ καὶ σὲ ἐρωτήσεις ἀπὸ τὸ κοινόν.

Καθηγητὴς κ. Schäfer J.: Ὁραῖα. Εὐχαριστῶ πολὺ. Τώρα ἔχουμε ἓνα δρομολόγιο. Πρῶτα λοιπὸν τὴν ἐρώτηση στοὺς εἰδικούς. Ἐγινε ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος στὸ τέλος τῆς Νεολιθικῆς ἐποχῆς ἢ κατὰ τὴν παραδοσιακὴ χρονολόγηση στὸ τέλος τῆς ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ, δηλαδὴ μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς πόλης, ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς ἀρχαιολόγους σὰν VII; Αὐτὴ εἶναι λοιπὸν ἡ ἐρώτηση. Νὰ σᾶς ρωτήσω πρῶτα μὲ τὴν σειρά, ποῖα εἶναι ἡ δική σας τοποθέτηση; Σὲ τρεῖς σύντομες φράσεις, ἀποδέχεσθε, ὅσα μᾶς εἶπε ὁ κ. Κουτρουδέλης ἢ ἔχετε κάποιον ἰσχυρὸ ἀντίθετο ἐπιχείρημα, κύριε Hiller;

Καθηγητὴς Ἀρχαιολογίας κ. Hiller St.: Κατὰ τὴν γνώμη μου πρέπει ν' ἀποκλεισθῇ τὸ ἐνδεχόμενο νὰ ἔγινε ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος κατὰ τὸ 3.000 π.Χ. Στὴν Τροία τοῦ ἔτους 3.000 π.Χ. –ἂν ὄντως ὑπῆρχε τότε– ἀκόμη καὶ ἡ χρονολόγηση τῆς πρώιμης ἐποχῆς τοῦ χαλκοῦ παρουσιάζει διακυμάνσεις καὶ γνωρίζουμε, ὅτι π.χ. τὸ Κόμ-Τεπέ κοντὰ στὴν Τροία παρουσιάζει ἀρχαιότερα στρώματα ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Τροία. Ἡ ἴδια ἡ Τροία εἶναι κατὰ τὴν γνώμη μου ὑπὸ ἀμφισβήτηση. Ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ποῖα χρονολόγηση χρησιμοποιοῦμε (15).

Ἄν χρησιμοποιήσουμε τὴν παραδοσιακὴ, εἶναι ἀμφίβολο, ἂν ὑπῆρχε κἂν ἡ Τροία τὸ 3.000 π.Χ. Σὲ καμμιά περίπτωση ὅμως ἡ Τροία τοῦ 3.000 π.Χ. δὲν εἶχε χάλκινα ὅπλα, ποὺ συναντοῦμε συνεχῶς στὸν Ὀμηρῶ. Ἐνα ἄλλο σημεῖο ποὺ θὰ ἤθελα νὰ τονίσω, εἶναι, ἔάν μπορούμε νὰ ἀναφερθοῦμε στὸν Ὀμηρῶ σὰν σύγχρονον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου μάρτυρα, ἐπειδὴ σύμφωνα μὲ τὰ ἔπη του ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος ἀνήκει στὸ ἀπώτερον παρελθόν. Καὶ ἐδῶ πιστεύω, ὅτι ὑπάρχει μία ἐσωτερικὴ ἀντίφαση στὴν ἐπιχειρηματολογία τοῦ κ. Κουτρουδέλη. Ἀπὸ τὴν μία πλευρὰ μᾶς λέει, ὅτι οἱ προσχώσεις μᾶς δείχνουν, πῶς ὁ πόλεμος πρέπει νὰ ἔγινε κατὰ τὸ 3.000 π.Χ. γιὰ γεωγραφικοὺς λόγους. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τὰ ἀστρονομικὰ δεδομένα, ποὺ μᾶς παρουσίασε ὁ Ὀμηρῶς, λένε τὸ ἴδιο. Αὐτὸ θὰ σήμαινε, ὅτι ὁ Ὀμηρῶς εἶναι σύγχρονος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, πρᾶγμα ποὺ δὲν στηρίζεται στὴν ἀφήγηση τοῦ ἔπους (16).

Καθηγητὴς κ. Schäfer J.: Μπορῶ νὰ δῶλῶ τώρα τοὺς ἀρχαιολόγους στὸ στόχαστρο; Ὁ συνάδελφος Λαμπρινουδάκης.

Καθηγητής Ἀρχαιολογίας κ. Λαμπρινουδάκης Β.: Νομίζω, ὅτι διετύπωσα ἡδὴ στὸν κ. Κουτρουβέλη τὴν ἀγωνία μου. Εἶναι ἐνδιαφέρουσες οἱ προτάσεις του, ἀλλὰ ὡς ἀρχαιολόγος «δὲν μπορῶ νὰ ἀποστῶ» ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα ποὺ ἔφερε ὁ κ. Χίλλερ, καί, δεύτερον, νομίζω πράγματι, ὅτι τὸ φαινόμενο εἶναι πολὺ πρὸ πολὺπλοκο καὶ ὅτι θὰ ἔπρεπε οἱ προτάσεις, τὶς ὁποῖες ἀνέπτυξε ἐδῶ, νὰ ἐρευνηθοῦν καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς γεωλογίας περισσότερο, τῆς γεωμορφολογίας κ.ο.κ. (17).

Φιλολόγος κ. Κούτουλας Ἀ.: Ὅσον ἀφορᾷ τῆς χρονολόγησης τὸ ζήτημα τοῦ κ. Κουτρουβέλη, μοῦ φαίνεται λίγο ὑπερβολικὴ ἡ ἡμερομηνία ὅπωςδήποτε, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ ξέρω ἀκριδῶς περὶ τίνος πρόκειται, γιατί ἐδῶ ἀπαιτοῦνται γνώσεις ἐξειδικευμένες στρωματογραφίας, τοπογραφίας, γεωλογίας καὶ πιθανῶς καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν. Μόνο ἓνα πανεπιστημονικὸ συνέδριο μπορεῖ νὰ δγάλη συμπέρασμα (18). Πάντως μοῦ φαίνονται ὑπερβολικὲς οἱ ἡμερομηνίες αὐτές. Τὸ κεντρικὸ ζήτημα ὅμως τοῦ κ. Κουτρουβέλη εἶναι ἄλλο. Εἶναι, ἐάν μπορούμε νὰ δώσουμε βάση στὴν Ἑλληνικὴ Μυθολογία ὡς ἓνα προϊὸν μὲ κάποιο ἱστορικὸ πυρῆνα, δηλαδή ὑπάρχουν κατὰ τὴν γνώμη μου δύο ἀπόψεις.

Ἡ μία λέει, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία εἶναι παραμύθια, εἶναι φαντασίες, πιθανῶς ὁμορφες φαντασίες γλυκῶν ποιητῶν καὶ ἐνὸς λαοῦ μὲ ταπεραμένο ἀλλὰ πέραν τούτου τίποτε. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μιὰ ἄλλη ἀπόψη, ἡ ὁποία λέει, ὅτι κατὰ λέξη καὶ κατὰ γράμμα πρέπει νὰ πάρουμε τὴν μυθολογία κ.λπ. Προσωπικῇ μου γνώμη εἶναι, φυσικὰ δὲν θὰ ἀρχίσουμε νὰ ψάχνουμε γιὰ κενταύρους, γιὰ ἀνθρωπόμορφα ζῶα, ἀλλὰ, ἂν δεχθοῦμε, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία εἶναι σκέτο παραμύθι, πιστεύω θὰ ἀρχίσουν νὰ τρίζουν σὲ λίγο τὰ κόκκαλα τοῦ Σλήμαν καὶ τοῦ Ἑβάνς. Καὶ ἔχω διαβάσει, ὅτι, ὅταν ὁ Ἑβάνς ἀρχισε νὰ ψάχνῃ τὴν Κνωσὸ, οἱ εἰδικοὶ τὸν ἐμέμφοντο λέγοντάς του ὅτι δίνει βάση στὸν Ἀπολλόδωρο, ἓναν συγγραφέα, ποὺ ἔζησε 2.000 χρόνια μετὰ τὸν Μινωικὸ πολιτισμὸ καὶ ἔδωσε βάση σὲ λαδύρινθους καὶ σὲ μινώταυρους καὶ σὲ φαντασίες. Σήμερα στὴν Κνωσὸ ὁ καθένας ἐπισκέπτεται τὸ δωμάτιο μὲ τοὺς διπλοὺς πελέκει. Πιστεύω τελικὰ, ὅτι ἡ ἐπιστῆμη, ἡ ἀρχαιολογία, δικαιώνει αὐτοὺς ποὺ λένε, ὅτι κάποιος πυρῆνας ἱστορικότητος ἀσαφές, μικρὸς ὑπάρχει στὴν ἑλληνικὴ μυθολογία. Φυσικὰ ὁ Ἑλληνικὸς μῦθος ἔχει πολλὰς ἐρμηνεῖες, πολυεδρικές ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Μίλλερ μὲ τὸν ἡλιακὸ ἥρωα, ὁ ὁποῖος μάχεται μὲ τὸν κακὸ δαίμονα, μὲ τὸ σκότος, τὴν ἑαρινὴ ἰσημερία, τὴν νικᾷ καὶ τότε ἀνασταίνεται. Αὐτὰ εἶναι πανανθρώπινα σύμβολα. Δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἀρνηθῇ κανένας. Ἀλλὰ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ, πιστεύω, καὶ τὸν ἱστορικὸ πυρῆνα τοῦλάχιστον μέρους τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας. Καὶ ἓνα ἄλλο ζήτημα ποὺ θὰ ἤθελα νὰ πῶ, εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας ἀπὸ τὶς ἄλλες μυθολογίες τῶν ἄλλων κρατῶν, τῶν ἄλλων χωρῶν. Πιστεύω, ὅτι μόνο ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία ἦταν ἡ βάση γιὰ τὴν διαμόρφωση τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς πόλεως, ὅχι ὡς κράτος ἢ γεωγραφία –ἐπαναλαμβάνω– ὡς ἀγορά, ὡς πολιτικὸς θεσμός, ὡς δημοκρατία, καὶ τολμῶ νὰ πῶ καὶ τοῦτο. Τώρα ἐδῶ ποὺ συζητᾶμε, ὅλοι ζοῦμε τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Στὸ δῆμα ὁ καθένας παίρνει τὴ θέση του. Τὸ μόνο ποὺ λείπει εἶναι νὰ φωνάξῃ καὶ κάποιος: *Τὶς ἀγορεύειν δοῦλεται!* Εὐχαριστῶ.

Καθηγητής κ. Schäfer J.: Τώρα πραγματοποιήθηκε λοιπὸν τὸ δῆμα πρὸς τὸ κυρίως θέμα. Εὐχαριστῶ πολὺ. Καὶ ποιὸς ἀπὸ μᾶς θέλει νὰ πάρῃ θέση ἀπέναντι στοῦ ἐρωτήματος, ποὺ ἐτέθη τώρα; Εἶναι δυνατόν ἡ ἑλληνικὴ πόλη, ἡ ἑλληνικὴ θεωρία τῆς πόλης, ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξη νὰ ἔφθανε ποτὲ στοῦ σημείου ποὺ ἔφθασε χωρὶς τὴν βοήθεια τοῦ μύθου ἰδίως τῶν ἡρώων; Αὐτὴ εἶναι ἡ λογικὴ ἐρώτηση ποὺ ἀκολουθεῖ. Παρακαλῶ πολὺ.

Φιλολόγος κ. Κουτούλας Ἀ.: Μία διακοπή. Θὰ ἤθελα νὰ τοποθετηθῇ ὁ κάθε ἐπιστῆμων εἰδικὸς στοῦ ζήτημα, ἐάν μπορούμε νὰ δοῦμε ἱστορικὸ πυρῆνα στὴν ἑλληνικὴ μυθολογία, ἔστω καὶ ἀσαφῇ πυρῆνα, ἢ ἐάν ἡ ἑλληνικὴ μυθολογία εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνο φαντασίες. Μὲ ἐνδιαφέρει αὐτό.

Καθηγητής κ. Schäfer J.: Νομίζω, ὅτι θὰ παραμείνουμε στοὺς εἰδικούς καὶ μετὰ θὰ ρωτήσουμε τὸ κοινό. Κύριε Λαμπρινουδάκη, στοῦ θέμα, παρακαλῶ.

[Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ μετὰ ἡ συζήτηση ἐξετράπη πρὸς τὸν ὀρίζοντα τῆς ἐρεῦνης τῆς μοναδικότητος ἢ ὄχι τῆς ἐλληνικῆς μυθολογίας. Σὲ κάποιον σημεῖο ἐπενέβην καὶ ἐξήγησα τὸν λόγον].

Καθηγητὴς κ. Schäfer J.: Ὁ μῦθος σάν σχέδιο καὶ ὁ μῦθος σάν νομιμοποιητικὸ στοιχεῖο. Αὐτὴ εἶναι ἡ κεντρικὴ ἰδέα, ἂν σὰς κατάλαβα καλά. Τώρα μία ἐρώτηση. Λοιπόν, κ. Κουτρουβέλη, παρακαλῶ.

Ταξίαρχος κ. Κουτρουβέλης Κ.: Θέλω νὰ σὰς ἀναφέρω, ὅτι νοιώθω ἀδικημένος ἴσως ἀπὸ κάποια παρεξήγηση. Ἡ ἔννοια τοῦ 3.087 π.Χ. δὲν ἀναφέρεται στὸ Ἴλιον τοῦ Χισσαρλίκ, διότι ὁ Blegen καὶ ὁ Page ἀνάγουν τὰ εὐρήματα, τὰ ὁποῖα βρέθηκαν στὸ Χισσαρλίκ, στὸ 3.000 π.Χ. Ἐγὼ ἀναφέρομαι σὲ πόλη, ἢ ὁποῖα ὑπῆρχε πρὶν. Καὶ ἡ δευτέρη πόλη, αὐτὴ τοῦ Ἰλίου τοῦ Χισσαρλίκ, εἶναι αὐτὴ ποὺ ἰδρύθηκε μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς πρώτης. Αὐτὸ τὴν Δευτέρα (τὴν 12ην Δεκ.) στὴν «Πραγματικὴ Ὀμηρικὴ τοπογραφία τῆς Τροίας» θὰ σὰς τὸ ἀναλύσω ἐν ἐκτάσει. Εὐχαριστῶ.

Καθηγητὴς κ. Schäfer J.: Αὐτὸ ἦταν μία διευκρίνιση. Πάνω σ' αὐτὸ μποροῦμε νὰ μιλήσουμε ἀργότερα. Εὐχαριστῶ πολὺ (19).

3. – ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ, ΣΧΟΛΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στὴ συνέχεια παρῶν ὠρισμένες ἀναγκαῖες ἐξηγήσεις, ἡ διατυπῶνω μερικὰ σχόλια καὶ παρατηρήσεις, ποὺ δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀνακοινωθῶν κατὰ τὴν διάρκειά τοῦ Συνεδρίου. Ἡ σειρὰ καταχωρήσεως ἀκολουθεῖ τὸν ἐνδεικτικὸν αὐξοῦντα ἀριθμὸ, ποὺ σημειώνεται ἐντὸς παρεθέσεως στὴν προηγούμενη ἐνότητα.

(1). «**Ἡ Νεολιθικὴ Ἐποχὴ**»· Ὁ διαχωρισμὸς τῆς προϊστορίας σὲ Παλαιολιθική, Νεολιθική, Χαλκινὴ καὶ λοιπὲς περιόδους εἶναι ἀνευ οὐσίας καὶ δὲν ἄπτεται τῆς χρονολογικῆς πραγματικότητος. Τὸ ὄριο 3.000 π.Χ. τοῦ τέλους τῆς Νεολιθικῆς περιόδου εἶναι αὐθαίρετο, διότι ὁ Ἀγγλὸς Κόλιν Ρένφριου, ποὺ ἐργάσθηκε στοὺς Σιταγροὺς τῆς Δράμας, ὅπως ἀναφέρει ὁ κ. Στ. Κατσιγιάννης στὴν μελέτη του «*Ἀπὸ τὴν Προϊστορία στὸν Πρῶτο Εὐρωπαϊκὸ Πολιτισμὸ*», δημοσιευθεῖσα στὸ περιοδικὸ τῆς «Στρατιωτικῆς Ἐπιθεωρήσεως» τοῦ Γ.Ε. Στρατοῦ (τεῦχος Φεβρ. 1981, σελ. 193), «*ᾗ ὁρῶντο τοὺς Σιταγροὺς μερικὲς χάλκινες χάντρες (σχήματος σφαίρας), οἱ ὁποῖες κατὰ τὴν διαμετρημένη χρονολόγηση ἀνήκουν στὸ ἔτος 4.700 π.Χ. καὶ ἀποτελοῦν τὸ παλαιότερο χάλκινον εὔρημα*». Γιὰ νὰ φθάσουν οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς τῆς Δράμας περὶ τὸ 4.700 π.Χ. νὰ κατασκευάζουν χάντρες ἐκ χαλκοῦ, εἶχαν ἤδη τὴν ἱκανότητα κατασκευῆς τοῦ ἀντιστοίχου καλουπιοῦ. Ὅποτε ἡ ἀρχὴ τῆς κατεργασίας τῶν μετάλλων στὸν ἐλληνικὸν χῶρον πρέπει νὰ μετακομίση περίπου στὸ 6.000 π.Χ. Ὅποτε ἀπὸ τὸ 6.000 π.Χ., ποὺ ἄρχισε ἡ κατεργασία τοῦ χαλκοῦ στοὺς Σιταγροὺς, μέχρι τὸ 3.000 π.Χ., ποὺ τελείωσε ἡ Νεολιθικὴ ἐποχὴ, μεσολάβησαν 3.000 χρόνια. Ποῦ εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια καὶ ἡ πραγματικότητα; Ἡ ἐν λόγω ἐξήγηση δὲν κατεχωρήθη στὰ πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου. Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελδέργης Δρ. Ε. Γκέργκεμαννς στὴν ἀνακοίνωσή του μὲ θέμα «*Platon und die Atlantische Insel*» (σελ. 107-121) ἀναφέρθηκε στὴν πόλιν τῆς Σαΐδας καὶ στὴν χρονολογία τοῦ Πλάτωνος 8.000 π.Χ. (σελ. 112). Ἐπὶ τούτου κατὰ τὴν γενομένη συζήτηση παρατήρησα: «Στὰ 8.000 χρόνια, ποὺ ἀναφέρει ὁ Πλάτων, δὲν ὑπῆρχε τόπος, γιὰ νὰ ἰδρυθῇ ἡ Σαΐδα». Διότι ὁ κόλπος, τὸν ὁποῖο ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι ξεκίναγε ἀπὸ τὴ Μέμφιδα πρὸς Β., ἄρχισε νὰ γίνεται ξηρὰ τὸ 3.934 π.Χ. Συνεπῶς ἀπὸ τὸ 8.000 τὸ 3934 π.Χ., ποὺ ἄρχισε νὰ γίνεται στερῶς μὲ τὶς προσχώσεις τοῦ Νείλου, εἶναι πολὺ μακριὰ. Τὰ 8000 χρόνια ποὺ λέγει ὁ Πλάτων, εἶναι σεληνιακὰ χρόνια τῶν Αἰγυπτίων, ποὺ ἀντιστοιχοῦν σὲ 615 τροπικὰ χρόνια + 600 π.Χ., ποὺ πῆγε ὁ Σόλων στὴ Σαΐδα, κάνουν 1215 π.Χ., ὁπότε ὑπῆρχε ξηρὰ, γιὰ νὰ γίνῃ ἡ Σαΐδα.

(2). «**Οἱ προσχώσεις εἶναι ἐξαρτημένες, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἀναπτύχθηκε ἀρκετὰ**» Ὁ διατεθεὶς χρόνος γιὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ἦταν μόλις 30 λεπτὰ τῆς ὥρας. Ἐτοί τὸ θέμα περιορίσθηκε στὰ ἀποτελέσματα καὶ στὰ συμπεράσματα τῆς ἐρεῦνης μου: σημείωσα στὴν παράγραφο Γ τοῦ κει-

μένου, ὅτι: «*ἡ ἀνάπτυξη τῆς θεωρίας, ἡ ἀνάλυση τῶν δημιουργουμένων γεωμετρικῶν σχημάτων καὶ οἱ μαθηματικὲς σχέσεις τῆς μεθόδου ἔχουν ἀρκετὸ περιεχόμενο καὶ ἀφοροῦν ἄλλο ἀκροατήριον (φοιτητῶν)*». Ὁ καθηγητὴς κ. Ψαριανὸς στὴν «*Ἐπίτομον Φυσικὴ Γεωγραφία*» (ἔκδ. 1969, σελ. 260) ἀναφέρει: «*ὁ ποταμὸς ἀποθέτει εἰς τὰς ἐκβολὰς του τὰς μεταφερομένας ὕλας, διότι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ ταχύτης ἐλαττοῦται ἀποτόμως. Ἔτσι σχηματίζονται κατ' ἀρχὰς τενάγη, τὰ ὁποῖα **προϊόντος τοῦ χρόνου** πληροῦνται τελείως ἢ ἐν μέρει μεταβαλλόμενα τελικῶς εἰς χαμηλὴν χέρσον, διασχιζομένην ὑπὸ τῶν διακλαδώσεων τοῦ ποταμοῦ*». Οἱ προσχώσεις ἑνὸς συγκεκριμένου ποταμοῦ, οἱ ὁποῖες δημιουργοῦν μίαν ἐπιφανειακὴν γεωμορφολογικὴ μεταβολή, ἐπηρεάζουν ἄμεσα τὴν τοπογραφικὴ ἀπεικόνιση τῆς ἐκβολῆς του στὴ θάλασσα, πὺν κατὰ κύριον λόγον ἐξαρτᾶται ἀπὸ:

- α. – τὴν ἐπιφάνεια τῆς λεκάνης ἀπορροῆς τοῦ ποταμοῦ, ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ μετρηθῇ·
 - β. – τὴν μέσθιν ἐτήσια παροχὴ σὲ νερὸ τοῦ ποταμοῦ σὲ κυδίκια μέτρα ἀνὰ δευτερόλεπτον τῆς ὥρας, ἡ ὁποία προκύπτει μετὰ ἀπὸ μετρήσεις πολλῶν ἐτῶν·
 - γ. – τὰ ἀνὰ κυδίκιο μέτρο παρεχομένου ὕδατος ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ περιεχόμενα φερτὰ στερεὰ ὕλικά σὲ κυδίκια μέτρα, πὺν μποροῦν εὐκόλα νὰ μετρηθοῦν·
 - δ. – τὸ χρονικὸ διάστημα λειτουργίας τοῦ συγκεκριμένου ποταμοῦ, **τὸ προϊόντος τοῦ χρόνου**, ἢ τὸ δεδομένο τοῦ Ἡροδότου («*Εὐτέρπη*», παρ. 10), κατὰ τὸ ὁποῖο: «*ὁ Ἀχελῷος, ρέοντας διὰ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ χυνόμενος στὴ θάλασσα, συνένωσε ἥδη μὲ τὴν στεριά τὶς μισὲς τῶν Ἐχινάδων νήσων*». Δηλαδή μέχρι τὸ ἔτος 450 π.Χ., ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς τοῦ Ἡροδότου, εἶχαν συνενωθῇ διὰ προσχώσεων οἱ μισὲς (ἑπτὰ) τῶν Ἐχινάδων νήσων τοῦ Ὀμήρου.
- Ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα ἔχουν παρέλθει 2.446 χρόνια καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ ἔχουν συνενωθῇ καὶ τὰ ὑπόλοιπα (δέκα) νησιά τῶν Ἐχινάδων. Ἄρα ἡ χρονολόγησις ἐνάρξεως μιᾶς προσχωσιγενεῦς παραγωγῆς μπορεῖ νὰ ὑπολογισθῇ βεβαιωμένη σὲ ἓνα τοπογραφικὸ στοιχεῖο τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως αὐτὸ τοῦ Στράβωνος ἢ τοῦ Ἡροδότου, πὺν ἀνήκει σὲ μίαν δεδομένη καὶ γνωστὴ χρονολογία. Ἐκ τῶν στοιχείων τούτων ὑπολογίζονται εὐκόλα ἡ ἐπιφάνεια καὶ ὁ ὄγκος τῶν ἀποθετομένων προσχώσεων καθὼς καὶ τὰ χρονικὰ ὅρια δημιουργίας τούτων. Αὕτῃ εἶναι ἡ πρωτοτυπία τῆς προσφορᾶς μου στὸ ἐν λόγω θέμα.

(3 καὶ 4). «**Ἡ στάθμη τῆς θαλάσσης**». Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν κ. Π. Ψαριανὸς στὸ διδύλιον του «*Ἐπίτομος Φυσικὴ Γεωγραφία*», 1969, σελ. 249 γράφει: «*ἡ τελείως ἀκίνητη στάθμη τῆς θαλάσσης σὲ σχέση μὲ τὴν στεριά ἀποτελεῖ τὴν στάθμην βάσεως ἐκ τῆς ὁποίας ἀναχωρεῖ ἡ πραγματοποίηση τοῦ πανεπιπέδου*». Ἐπίσης κατὰ τὴν Γεωδαισίαν ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν χωροσταθμικὴ ἐπιφάνεια ἀναγωγῆς τῶν ὑψομέτρων τῆς στεριᾶς καὶ τῶν βυθομέτρων τῆς θαλάσσης κατὰ διεθνή ἀποδοχήν. Τὸ ἀναφερθέν, ὅτι οἱ πόλοι λυνῶνται καὶ τὸ νερὸ πληθαίνει, δὲν ἐπηρεάζει σοβαρὰ τὴν στάθμην τῶν ὑδάτων τῶν ὠκεανῶν καὶ τῶν θαλασσῶν, διότι ὑπάρχει πάντοτε ἡ φυσικὴ ἰσορροπία, ἡ ὁποία ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐξάτμιση καὶ ἄλλες αἰτίες.

(5). «**Αὐτοὶ ὅλοι εἶναι οἱ παράγοντες, πὺν δὲν ἄκουσα σ' αὐτὴ τὴ διάλεξη**». Οἱ παράγοντες πὺν ἀνεφέρθησαν δὲν ἔχουν καμμία σχέση μὲ τὴν τοπικὴν προσχωματικὴν παραγωγὴν τοῦ Μεγαρέτου ποταμοῦ τῆς Τουρκίας, τοῦ ὁμηρικῶν Σατνιόντα, διότι, ὅπως γράφει ὁ καθηγητὴς Π. Ψαριανὸς στὴ σελίδα 260 τοῦ ἀναφερθέντος διδύλου του: «*Ἐάν τις ποταμὸς ἐξαιρετικῆς ἰσχύος ἐκβάλλῃ εἰς τὸ βάθος ἑνὸς κόλπου, δύναται νὰ πληρώσῃ τοῦτον καὶ νὰ σχηματίσῃ τὸ καλούμενον ἔμμεσον Δέλτα*». Ἡ περιπτώσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς στὸ θέμα, πὺν παρουσιάσθηκε στὸ συνέδριον.

(6). – «**Καὶ ἐρωτῶ τώρα τὸν κ. Κουτρουβέλη**». Δυστυχῶς δὲν πρόλαβα νὰ ἀπαντήσω στὰ ἐρωτήματα τοῦ προεδρεύοντος.

(7 καὶ 8). «**Τὴν 3ην χιλιετηρίδα π.Χ. ἡ στάθμη τῆς θαλάσσης στὴν περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου ἦταν ἓνα μέτρο ψηλότερα τῆς σημερινῆς κατὰ τὸν Ἀγγλο εἰδικό**». Τὰ νερά τοῦ παγκοσμίου ὠκεανοῦ καὶ τῶν θαλασσῶν, ἀκολουθῶντας τὴν ἀρχὴν τῶν συγκοινωνούντων ἀγγείων, ἔχουν τὴν

ἴδια στάθμη παντοῦ. Ὁ Εὐξείνιος Πόντος, στὸν ὁποῖον ἐκβάλλουν οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης, Ρωσίας, Κανκάσου καὶ Τουρκίας, ἔχει περίσσειμα ὑδάτων, τὰ ὁποῖα ρέουν πρὸς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ ἐκείθεν διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Γιβραλτάρ στὸν Ἀτλαντικὸ Ὠκεανό, καὶ ἡ ἐξίσωση τῆς στάθμης γίνεται διὰ δύο ἀντιθέτων ρευμάτων εἰσόδου καὶ ἐξόδου ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ ἐκ τῆς Μεσογείου. Τὸ ρεῦμα τῆς ροῆς τοῦ Βοσπόρου ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρο (Ἰλιάδα Ω 544-545) καὶ συνεχίζεται μέχρι καὶ σήμερα. Ἐὰν ἡ στάθμη τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἦταν ὑψηλότερη περὶ τὸ 3.000 π.Χ., τὸ ρεῦμα ροῆς ἔπρεπε νὰ ἦταν ἀντίστροφο. Τοῦτο θὰ ἦταν ἀδύνατο, γιὰ τὰ ποτάμια ποὺ ἐκβάλλουν στὸν Εὐξείνιο Πόντο ὑπῆρχαν καὶ πρὶν τὸ 3.000 π.Χ.

(9). «**Υπολογισμοὶ μὲ μέσους ὅρους**»: Οἱ μέσοι ὅροι ἀντιστοιχοῦν σὲ ἀριθμητικὰ μεγέθη ἐνὸς ἀνωτάτου καὶ ἐνὸς κατωτάτου ὁρίου. Ὅπως ἐπὶ παραδείγματι ἡ παροχὴ νεροῦ ἐνὸς ποταμοῦ εἶναι μεγαλύτερη κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνες καὶ λιγότερη κατὰ τοὺς χειμερινούς. Ὁ μέσος ὅρος τῶν μετρουμένων παροχῶν ἀντιστοιχεῖ σὲ διάστημα ἐνὸς ἔτους καὶ ἐκφράζεται σὲ κυβικά μέτρα ἀνὰ δεῦτερο λεπτὸ τῆς ὥρας. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ ἄλλα μεγέθη. Διὰ τῆς χρήσεως τῶν μέσων ὁρων ἐπιτυγχάνεται μεγαλύτερη ἀκρίβεια στοὺς ὑπολογισμούς.

(10). «**Ἡ τεκτονικὴ ἀλλαγὴ**»: Ἡ τεκτονικὴ ἀλλαγὴ σὲ μία δεδομένη γεωμορφολογία ἐνὸς συγκεκριμένου χώρου προέρχεται κατὰ κύριο λόγο ἀπὸ μία τοπικὴ ὑπόγεια γεωλογικὴ δράση. Κάτι τέτοιο δὲν ἀναφέρεται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὅτι συνέβη στὴν περιοχὴ τῆς Τροίας.

(11). «**Ὅπου εἶναι ὀλοφάνερο, ὅτι μερικὰ δὲν εἶναι τόσο 100% σίγουρα**»: Τί δὲν εἶναι σίγουρο; Ἀπὸ τὸν ἀστρονομικὸ ὑπολογισμό προκύπτει, ὅτι ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος διεξήχθη ἀπὸ τὸ ἔτος 3.087 μέχρι τὸ ἔτος 3.078 π.Χ. Ἀπὸ τὴν τοπογραφικὴ ἀνάλυση τῶν κατὰ μῆκος καὶ κατ' ὄγκον προσχώσεων «τοῦ εὐρέως κόλπου τοῦ Ὀμήρου» εὐρέθη, ὅτι ἡ πρόσχωση ἄρχισε περὶ τὸ ἔτος 3.100 π.Χ. Ἡ παρουσιαζομένη διαφορά εἶναι μόλις 13 χρόνια. Καὶ ἀφοῦ αὐτὰ δὲν ἀρκοῦν, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ δώσω ἕνα ἀκόμη ἀποδεικτικὸ στοιχεῖο βασιζόμενο στὴν καθ' ὕψος μεταβολὴ τῶν προσχώσεων σὲ σχέση μὲ τὴν δεδομένη ἀκτὴ τοῦ Στράδωνος καὶ τὰ σχήματα 5 καὶ 6 τῆς ἀνακοινώσεως.

Ἐπὶ τοῦ σημείου Ε τῆς ἀκτῆς τοῦ Στράδωνος (ποὺ ἔζησε ἀπὸ τὸ 63 π.Χ. μέχρι τὸ 25 μ.Χ.) τοῦ ἔτους 20 π.Χ. ἔχουν ἐπικαθῆσει καθ' ὕψος 10,50 μ. φερτὰ στερεὰ ὕλικά, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὸ σχῆμα 5. Ἀπὸ τὸ 20 π.Χ. μέχρι σήμερα ἔχουν παρέλθει 2.016 χρόνια, ὅποτε:

$$EZ = 10,50 \mu. : 2.016 \text{ χρόνια} = 0,0052 \text{ μέτρα ἑτησίως.}$$

Ἐπὶ τῆς κατακορύφου στὸ σημεῖο 0 mA τοῦ σχήματος 5 στὸ σημερινὸ χωριὸ Πινάρμπασι, ἡ πρόσχωση ἔχει φθάσει στὸ ὕψος τῶν 27 μέτρων. Ἐκ τούτου ἔχομε:

$$0mA = 27,0\mu : 0,0052\mu/\text{ἑτησίως} = 5.192 \text{ χρόνια καὶ} \\ 1996 \mu.X. - 5.192 \text{ χρ.} = 3.196 \text{ ἢ } 3.196 \text{ π.Χ.}$$

Τὸ νέο χρονολογικὸ ἀποτέλεσμα λέγει, ὅτι ἡ ἀκτὴ τοῦ κόλπου τοῦ Ὀμήρου ἄρχισε νὰ προ-σχώνεται καθ' ὕψος ἀπὸ τὸ 3.196 π.Χ. καὶ παρουσιάζει σὲ σχέση μὲ τὸν ὀγκομετρικὸ ὑπολογισμό μία διαφορά 96 χρόνων, πρᾶγμα ποὺ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀκρίβεια τῶν συλλογισμῶν τῆς μεθόδου μου γιὰ τὸν χρονολογικὸ ἐντοπισμὸ ὠρισμένων γεγονότων τῆς ἀρχαιότητος.

(12 καὶ 13). «**Οἱ ὑπολογισμοὶ ἀπὸ τὰ ἀστρονομικὰ τοπογραφικὰ στοιχεῖα συμφωνοῦν, ὅσον ἀφορᾷ στὴν τεχνολογία καὶ ὑπάρχουν κοινὰ σημεῖα μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου**»: Τὰ στοιχεῖα ποὺ χρησιμοποιήθηκαν προέρχονται ἀπὸ τὸν Ὅμηρο. Σ' αὐτὰ τὰ ἀγνοημένα στοιχεῖα ἐδόθη ἐπιστημονικὴ ἐρμηνεία μὲ βάση τὰ σημερινὰ τεχνολογικὰ δεδομένα. Εἶναι τελείως ἀνεξάρτητα μεταξύ τους, ἀλλὰ τὰ μαθηματικὰ ἀποτελέσματά τους συμφωνοῦν μεταξύ τους, ἀποδεικνύοντας τὴν ὁρθότητα τῶν μεθόδων καὶ τῶν ὑπολογισμῶν μου.

(14). «**Πιστεῦτε, ὅτι τὰ στοιχεῖα τοῦ κ. Κοντρονδέλη εἶναι ἀνακριδῆ καὶ ἀπλᾶ παραμύθια**»: Πιο πάνω ὁ κ. Δημούδης εἶχε πῆ: «*Ὁ κ. Κοντρονδέλης μᾶς παρουσίασε ἐδῶ πολὺ συγκεκριμένα στοιχεῖα, ὅπου εἶναι ὀλοφάνερο, ὅτι μερικὰ δὲν εἶναι τόσο 100% σίγουρα*». Καὶ

συνέχισε: «Γιὰ μένα εἶναι ἐντυπωσιακό, ὅτι καὶ οἱ δύο ὑπολογισμοὶ σὲ τελευταία ἀνάλυση συμφωνοῦν, ὅσον ἀφορᾷ στὴν τεχνολογία». Ἐγὼ παρουσίασα δύο χρονολογικοὺς προσδιορισμοὺς διεξαγωγῆς τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ἐπίσης σήμερα παρουσιάζω ἕναν ἀκόμη χρονολογικὸ προσδιορισμό. Τὰ στοιχεῖα τῶν ὑπολογισμῶν μου προέρχονται ἀπὸ τὶς πραγματικὲς ἐξελικτικὲς καταστάσεις τῆς φύσεως, πὺ ἀναλύονται ἀπὸ τὶς θετικὲς ἐπιστῆμες, οἱ ὁποῖες δὲν πούλανε παραμύθια...

(15). «**Ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ ποῖα χρονολόγησις χρησιμοποιοῦμε**»: Μέχρι σήμερα ἡ μόνη γνωστὴ χρονολόγησις εἶναι ἡ παραδοσιακὴ. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἀμφισβητεῖται καὶ ἀπορρίπτεται ἀπὸ τοὺς Em. Velicofsky, D.L. Page, C.W. Ceram, ὅπως ἀναφέρεται στὴ σελίδα 76 τῆς ἀνακοινώσεώς μου. Ὅποτε στὴ περίπτωσι αὐτῇ ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος μένει μετέωρος χρονολογικά. «**Ἡ ἴδια ἡ Τροία εἶναι κατὰ τὴν γνώμη μου ὑπὸ ἀμφισβήτησι**», λέγει ὁ κ. Hiller. Ἡ χώρα τῆς Τροίας ἢ τῆς Τρωάδος δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθῇ ἀπὸ κανέναν καὶ ποτὲ, διότι ἀναφέρεται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς. Ἄλλο πρᾶγμα ἡ χώρα καὶ ἄλλο πρᾶγμα ἡ πόλις. Ἡ ἐπίμαχη πόλις τῆς χώρας τῆς Τροίας ἦταν καὶ εἶναι τὸ Ἴλιον τοῦ Ὀμήρου καὶ τὸ Ἴλιον τοῦ Χισσαρλίκ. Τὸ δεύτερο Ἴλιον τοῦ Χισσαρλίκ μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθῇ καὶ νὰ ἀπορριφθῇ. Ἀλλὰ τὸ πρῶτο Ἴλιον τοῦ Ὀμήρου δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθῇ ἀπὸ κανέναν, γιὰτὶ ἀκόμη δὲν ἔχει ἀνακαλυφθῇ. Ὅλοι οἱ ἐρευνήτες ἔχουν πιαστῇ ἀπὸ τὸ Ἴλιον τῆς Τροίας τοῦ Χισσαρλίκ, πὺ ἀνακάλυψε ὁ Ἐ. Σλήμαν. Ἀλλὰ ἡ πόλις αὐτὴ ἰδρυθῆκε στὸ ὕψωμα τοῦ Χισσαρλίκ περὶ τὸ 3.050-3.000 π.Χ. καὶ δὲν ἔχει καμμία σχέση μετὰ τὴν πόλιν Ἴλιον τοῦ Πριάμου, ἡ ὁποία ἰδρυθῆκε τρεῖς γενεὲς πρὶν ἀπὸ τὸν Πρίαμο, ὅπως λέγει ὁ Ὀμηρος (Ἰλιάδα Υ 236 - 237), στὴν σημερινὴ τοποθεσίᾳ Οὐλοῦ-Τεπέ τῆς Τροίας καὶ κατεστράφη ἀπὸ τοὺς Ἀχαιοὺς περὶ τὸ ἔτος 3.078 π.Χ. Ἡ χρονολόγησις αὐτὴ εἶναι καινούργια καὶ δὲν ἔχει καμμία σχέση μετὰ τὶς παραδοσιακὰς χρονολογήσεις, συμβιβάζεται ὅμως μετὰ ὅσα γράφει ὁ D.L. Page στὸ ἔργο του «Ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ἱστορία», ἀνάγων τὴν παρουσίᾳ τοῦ Ἰλίου τοῦ Χισσαρλίκ καὶ τῶν εὐρημάτων του περὶ τοῦ ἐτος 3.000 π.Χ.

(16). «**Αὐτὸ θὰ σήμαινε, ὅτι ὁ Ὀμηρος εἶναι σύγχρονος τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου**»: Ὅλοι βασίζονται στὴ θέσι τοῦ Ἡροδότου («Εὐτέρπη», παρ. 53), ὁ ὁποῖος «**νομίζει ὅτι ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος ἔζησαν 400 χρόνια πρὶν ἀπὸ αὐτόν**». Γιατὶ ὅμως νὰ μὴν βασισθοῦμε στὸν Διόδωρο τὸν Σικελιώτη, πὺ στὴν «Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη» του (βιβλ. VII, μετ. Α. Παπανδρέου, ἔκδ. Ὀργ. Γεωργιάδης, σελ. 15) λέγει: «**Ὁ Ὀμηρος ἔζησε τὸν καιρὸ τῶν δύο ἐκστρατειῶν ἐναντίον τῶν Θηβῶν καὶ τῆς Τροίας. Καὶ ὁ Διόδωρος συμφωνεῖ μετὰ τὸν Διονύσιον (τὸν Σκυτοβραχίονα ἐξ Ἀλεξανδρείας, πὺ εἶχε γράψαι διβλία μετὰ τοὺς μυθικοὺς κύκλους τῶν Ἀμαζόνων, τῶν Ἀτλαντίων, τῶν Ἀργοναυτῶν κ.λ.π.) ὅπως καὶ ἀμέτρητοι ἄλλοι**», ἀφοῦ μαζί του συμφωνοῦν «**καὶ ἀμέτρητοι ἄλλοι συγγραφεῖς τῆς ἀρχαιότητος**». Ἡ γιὰτὶ νὰ μὴν βασισθῶμε στὰ λεγόμενα τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Σουῖδα (ἔκδ. Ἑλλήν. Ἐκδ. Ὀργ. Γεωργιάδης, τόμος 4ος, σελ. 771), πὺ τοποθετεῖ τὸν Ὀμηρὸ στὴν 14ῃ γενεᾷ ἀπὸ τοῦ Λίνου τῆς Αἰθούσης. Πάντως γεγονὸς εἶναι, ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία σίγουρη πληροφορία περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς πατρίδος τοῦ Ὀμήρου, ὁπότε κάλλιστα μποροῦμε νὰ υἱοθετήσουμε τὴν ἀποψιν τοῦ Διόδωρου, ἡ ὁποία ἤδη ὑποστηρίζεται πλέον καὶ ἀπὸ τὴν ἀστρονομικὴ ἀπόδειξιν τὴν δική μου. Ὅσο γιὰ τὸ ὅτι δὲν στηρίζεται στὴν ἀφήγησιν τοῦ ἔπους, ἅς μὴν ξεχνᾶμε, ὅτι εἶναι τὸ μόνο κείμενον τοῦ κόσμου πὺ ἔχει περᾶσει διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου, μέχρι νὰ φθάσῃ στὰ χεῖρα μας.

(17). «**Τὸ φαινόμενο εἶναι πολὺ πολὺπλοκο καὶ νομίζω, ὅτι θὰ ἔπρεπε οἱ προτάσεις τοῦ κ. Κουτρουβέλη νὰ ἐρευνηθοῦν καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Γεωλογίας περισσότερο, τῆς Γεωμορφολογίας κ.ο.κ.**». Ἡ οὐσία τοῦ θέματος δὲν ἔχει καμμία σχέση μετὰ τὴν Γεωλογία. Εἶναι καθαρὰ μία ἐπιφανειακὴ γεωμορφολογικὴ μεταβολὴ τοῦ ἐδάφους ἀποδεκτὴ καὶ πλήρως μελετημένη ἀπὸ τοὺς γεωλόγους, στὴν ὁποία ἔδωσα μία ἀπλὴ καὶ συγκεκριμένη ὑπολογιστικὴ διέξοδον, βασισθεῖς στὸ «**προϊόντος τοῦ χρόνου**» τοῦ καθηγητοῦ κ. Ψαριανοῦ καὶ στὸ «**προσχωματικὸ ἔργο τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου σὲ σχέση μετὰ τὰ δεδομένα τοῦ Ἡροδότου**». Ἐντύπωσι προξενεῖ

ή θέση τοῦ καθηγητοῦ κ. Λαμπρινουδάκη, ὅτι «*εἶναι ἐνδιαφέροντες οἱ προτάσεις τοῦ κ. Κουτρονβέλη, ἀλλὰ ὡς ἀρχαιολόγος δὲν μπορῶ νὰ ἀποστῶ ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Hiller*». Ὑποβιβάζεται μία νέα πρόταση γιὰ τὴν διαιώνιση μιᾶς ἤδη ἀμφισβητουμένης παλαιᾶς χρονολόγησις.

(18). «*Μόνο ἓνα πανεπιστημονικὸ συνέδριο μπορεῖ νὰ βγάλῃ συμπέρασμα. Πάντως μοῦ φαίνονται ὑπερβολικὲς οἱ ἡμερομηνίες αὐτές*». Ἡ δεύτερη ἀποψη ἀναιρεῖ τὴν πρώτη.

(19). «*Πάνω σ' αὐτὸ μπορούμε νὰ μιλήσουμε ἀργότερα*». Δυστυχῶς πάνω σ' αὐτὸ δὲν μιλήσαμε ποτέ. Ἐτοί ἔληξε ἡ συζήτηση τῆς στρογγυλῆς τραπέζης τοῦ Συνεδρίου καὶ ἄφησε τοὺς ἀκροατὲς τοῦ μετέωρους.

4. – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἡ ἀνακοίνωσή μου εἶχε δύο κλάδους. Τὴν τοπογραφικὴ καὶ τὴν ἀστρονομικὴ χρονολόγηση τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ὁ κλάδος τῆς τοπογραφικῆς χρονολόγησις ἐσχολιάσθη ποικιλοτρόπως στὴν συζήτηση τῆς στρογγυλῆς τραπέζης καὶ στὸ τέλος ὑποβιβάσθηκε καὶ ἐναναγάγησε στὸ τέλμα τῆς ἀμφισβήτησις, ἐὰν ὅχι τῆς ἀπορρίψεως. Ὁ κλάδος ὅμως τῆς ἀστρονομικῆς χρονολόγησις δὲν ἐθίγη ἀπὸ κανέναν στὴ διάρκεια τοῦ συνεδρίου. Ὁ καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Dortmund κ. Ε. Πάσχος, ὁ ὁποῖος συμμετεῖχε τοῦ συνεδρίου ὡς ἀκροατὴς καὶ λόγῳ τῆς ἐιδικότητός του, εἶχε ἓνα λόγο ἐπὶ τοῦ θέματος. Διὰ τῆς ἀπὸ 25 Ἰαν. 1995 ἐπιστολῆς του, ἡ ὁποία ταχυδρομήθηκε τὴν 6 Φεβρ. 1995, μοῦ ἐγνώρισε, ὅτι «*ἡ ἀστρονομικὴ μέθοδος περιέχει μίαν πολὺν μεγάλη ἀβεβαιότητα*». Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ εὐχαριστήσω δημοσίως τὸν κ. Πάσχο γιὰ τὸν κόπο, στὸν ὁποῖο ὑπεβλήθη πρὸς χάριν μου, καὶ διὰ τῆς ἀπὸ 21 Φεβρ. 1995 ἐπιστολῆς μου ἔδωσα τὶς ἀναγκαῖες ἐξηγήσεις γιὰ τὴν βασικὴ ἀρχὴ τῆς χρησιμοποιοιθεῖσης μεθόδου, οἱ ὁποῖες, ὅπως φαίνεται, τὸν ἐπείσαν.

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐφαρμοσθεῖσης ὑπ' ἐμοῦ μεθόδου βασίζεται στὸν συλλογισμό, ὅτι, ἐφ' ὅσον μετὰ τὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τοῦ σήμερα (ἄξονες τῆς οὐρανίας σφαίρας καὶ συντεταγμένες τῶν ἀστρῶν) μπορούμε νὰ ὑπολογίσουμε τὶς ἀντίστοιχες συντεταγμένες τῶν ἀστρῶν) ὕστερα ἀπὸ 200 ἢ καὶ περισσότερα χρόνια, μπορούμε ἔχοντας ἓνα συγκεκριμένο ἀστρονομικὸ στοιχεῖο τοῦ παρελθόντος ἀκόμη καὶ τῆς προϊστορίας νὰ ὑπολογίσουμε τὴν χρονολογία, στὴν ὁποία ἀναφέρεται αὐτὸ τὸ συγκεκριμένο ἀστρονομικὸ στοιχεῖο, σὲ ἄμεση σχέση μετὰ τὸ ἀδιαμφισβήτητο σήμερα. Ὁ συλλογισμὸς κατὰ ἓναν τρόπο βασίζεται στὴ θέση τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἀστρονομίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Στ. Πλακίδη, ὁ ὁποῖος στὸ βιβλίο του «*Ἡ Μυθολογία, ἡ Ὀνοματολογία καὶ τὰ Ἀξιοπαρατήρητα τῶν Ἀστερισμῶν*» (ἔκδ. τοῦ Συλλόγου πρὸς Διάδοσιν τῶν Ὠφελίμων Βιβλίων, 1992, σελ. 327) γράφει: «*Ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Ταύρου* (ὁ ὁποῖος περιέχει τὶς Πλειάδες καὶ τὶς Ὑάδες τοῦ Ὀμήρου) *ὑπῆρξεν ἓνας τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ σημαντικωτάτων ἀστερισμῶν, πιθανῶς δὲ ὁ πρῶτος ἐκ τῶν σχηματισθέντων ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, διότι ἐντὸς αὐτοῦ εὐρίσκετο τὸ ἐαρινὸν ἰσημερινὸν σημεῖον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 4.000 καὶ 1.700 π.Χ., εἰς ὅλους δὲ τοὺς περιοσθέντας μέχρι τοῦδε ἀρχαίους ζωδιακοὺς κύκλους φέρεται συμπύπτων μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους*».

Κατὰ συνέπειαν ὁ ἀστρονομικὸς προσδιορισμὸς, ἀφοῦ δὲν ἐσχολιάσθη στὸ Συνέδριο, ἀποτελεῖ ἓνα δεδομένο, πού μετατόπιζε τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο στὴν περίοδο τοῦ 3.087 - 3.078 πρὸ Χριστοῦ. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὸν ὀγκομετρικὸ ὑπολογισμό τῶν προσχώσεων τοῦ κόλπου τοῦ Ὀμήρου τοῦ ἔτους 3.100 πρὸ Χριστοῦ καὶ ἐπαληθεύεται ἀπὸ τὴν ὑψομετρικὴ μεταβολὴ τῶν προσχώσεων στὸν κόλπο τοῦ Ὀμήρου τοῦ ἔτους 3.196 πρὸ Χριστοῦ. Τὸ ἐὰν θὰ υἱοθετηθοῦν οἱ ἀπόψεις μου εἶναι θέμα τοῦ μέλλοντος, γιὰτὶ σήμερα προσκροοῦν στὴν ἀδιαφορία ἢ πολὺ περισσότερον στὸ γεγονός ὅτι «*καὶ ἂν οἱ προτάσεις εἶναι ἐνδιαφέροντες*», οἱ σημερινοὶ εἰδικοί «*δὲν μποροῦν νὰ ἀποστῶν τῶν ἐκφρασθεῖσων ἤδη θέσεων τῶν ἄλλων εἰδικῶν*», ἔστω καὶ ἂν εἶναι λανθασμένες.

Ποῦ βρίσκεται ὁ ρατσισμὸς

Τὸν τελευταῖο καιρὸ πολὺς λόγος γίνεται καὶ ἀνάλογα προβάλλονται ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης συνέδρια κατὰ τοῦ φασισμού, τοῦ ρατσισμού καὶ τοῦ ἀντισημιτισμοῦ. Τότε θγαίνουν καὶ ἀπὸ τὴν ναφθαλίνη οἱ ὅποιοι ἀπίθανοι διανοούμενοι καὶ ἐπαγγελματίες ἐκφωνητὲς λογυδριῶν, γιὰ νὰ μᾶς μιλήσουν ἐνάντια στὴν καταπίεση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, τὰ δικαιώματα τῶν μειονοτήτων καὶ τὰ συναφῆ, καὶ σχεδὸν πάντα νὰ καταλήξουν ὡς διὰ μαγείας ὅλοι, ἄλλος μὲ μεγαλύτερη ἀναφορά, ἄλλος μὲ μικρότερη, στὴν ἀνάγκη προστασίας τῶν σημιτῶν, λὲς καὶ εἶναι κάποιον εἶδος ὑπὸ ἐξαφάνιση. Οὔτε γιὰ τὴν φώκια «μονάχους-μονάχους» δὲν κάνανε ἔτσι οἱ οἰκολογικὲς ὁργανώσεις. Βέβαια κάθε ἄλλο ὑπὸ ἐξαφάνιση εἶναι οἱ ἔχοντες σημιτικὴ καταγωγή, ἀλλὰ καὶ κάθε ἐχέφρων ἄνθρωπος δὲν θὰ ἐπιζητοῦσε τὴν ἐξαφάνισή τους, ἀφοῦ τὰ κριτήρια τῆς ὅποιας ιδεολογικῆς ἀντιπαλότητος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπεκτείνονται καὶ στὴν ἐθνικὴ ἐξόντωση.

Εἶναι σαφὲς λοιπὸν σήμερα, ὅτι δὲν μποροῦμε νὰ μιᾶμε μὲ τὴν γλῶσσα τῆς Βίβλου καὶ μὲ ὄραμα τὸν Παλαιοδιαθηκικὸ Γιαχβὲ, ἐκδικητὴ τῶν ἀλλοφύλων, ποῦ θὰ τολμήσουν νὰ βρεθοῦν στὸν δρόμο τοῦ περιούσιου λαοῦ. Τέλος οἱ περιούσιοι λαοί, λοιπόν. Γιατί ἀπὸ ἐκεῖ θὰ πρέπει πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ ξεκινήσουμε: Ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ θεμελίωση τοῦ φασισμού καὶ τοῦ ρατσισμού. Ἀπὸ τὴν ἐλέφ Θεοῦ (Γιαχβὲ) ἐκλογὴ ἑνὸς λαοῦ ἐναντι τῶν ὑπολοίπων, ποῦ πάλι μὲ θεϊκὲς ἐντολὲς θὰ πρέπει νὰ ἐξολοθρευθῇ καὶ νὰ ἀφανίσῃ ὅλους τοὺς ἄλλους λαοὺς, προκειμένου αὐτός, ὁ ἐκλεκτὸς λαός, νὰ κυριαρχήσῃ. Εἶναι ἢ δὲν εἶναι αὐτὸς ρατσισμὸς καὶ φασισμός; Γιὰ νὰ μὴν τρελλαθοῦμε ἐντελῶς. Ἡ θέλετε νὰ παίζουμε μὲ τίς λέξεις; Ἀπὸ ἐκεῖ λοιπὸν πρέπει νὰ ἀρχίσουν αὐτοὶ οἱ διανοούμενοι τῆς πλάκας, ὅταν ἀναφέρωνται σὲ φασισμοὺς καὶ ρατσισμοὺς.

Καὶ πρὶν ἀπ' ὅλα, ἐπειδὴ κατὰ λάθος ἴσως πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πατάνε ἱερὰ χῶματα, ἐλληνικά, θὰ πρέπει, ἂν τοὺς ἔχῃ μείνει κάποιο ἔχνος ἀπὸ φιλότιμο, νὰ μιλήσουν γιὰ τὸν ρατσισμό, ποῦ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες αἰῶνες τώρα διώκουμε: Τὸν ἀνθελληνισμό. Τολμᾶνε ὅμως; Γιατί, ἂν μιλήσῃς γιὰ ἀντισημιτισμὸ, αὐτόματα τὸ ντόπιο καὶ ξένο κατεστημένο σὲ βαφτίζει διανοούμενο, ἐπειδὴ ὑποστηρίζεις τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ιδεολογία τῶν σημιτῶν, ποῦ, ὅπως καὶ νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, δὲν εἶναι ἡ πλειοψηφία τοῦλάχιστον ἀπὸ ἄποψη καταγωγῆς, γιὰτὶ ἂς ἀφήσουμε τὸν ιδεολογικὸ χῶρο τῶν ὄσων κατοίκων αὐτῆς τῆς χώρας. Ὅταν ὅμως μιλήσῃς γιὰ ἀνθελληνισμό καὶ τολμήσῃς νὰ θίξῃς φαινόμενα τέτοια, τὴν ἴδια στιγμὴ βαφτίζεσαι ἀπὸ τὴν ξενόφερτη καὶ ὑποστηριζόμενη ἀπὸ κέντρα ἐκτὸς Ἑλλάδος κρατοῦσα ιδεολογία φασίστας καὶ ρατσιστῆς, ἂν καὶ ἡ πλειονότης τῶν κατοίκων αὐτῆς τῆς χώρας ἔχουν Ἑλληνικὴ καταγωγή. Ἀπλῶς ἐπειδὴ τόλμησες νὰ ὑποστηρίξῃς τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια περισσότερο ἀπὸ τὸ ἐπιτρεπόμενο ὄριο. Μέχρι τὴν ρωμιοσύνη καλὰ πᾶμε· ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα, ὅταν ἀρχίζουμε καὶ πλησιάζουμε στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, γινόμαστε ἐπικίνδυνοι, ἐθνικιστές. Ἄν ὅμως θάλουμε μέσα στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, ἐκθειά-

ζοντας την από την άλλη, και λίγο Ἰνδοευρωπαίους, Φοίνικες, ὁμοφυλοφιλία και τὰ συναφή, τότε ξαναγινόμαστε προοδευτικοί και δικαιούμαστε νὰ ἔχουμε λόγο σὲ ἐπιστημονικά και κάθε εἶδους ἀντιρατσιστικά συνέδρια. Καί ἔτσι, ὅπως πᾶμε, ἂν δὲν ἀλλάξουν ριζικά κάποιες καταστάσεις, σὲ λίγες δεκαετίες ἀκόμα τὸ ὄνομα "Ελληνας κατ' ἐπέκταση θὰ σημαίνει γενικώτερα τὸν φασίστα, τὸν ρατσιστή. Δὲν θὰ μπορούμε οὔτε τὸ ὄνομά μας νὰ ποῦμε, ὅπως τότε, ὅταν παρόμοια κέντρα μὲ κοινὴ πηγὴ ἐκπορεύσεως τῆς ἐξουσίας τους μὲ τὴν σημερινή, θέλησαν ὁ "Ελληνας νὰ εἶναι ὁ «εἰδωλολάτρης». Ἐκεῖ ὁδηγοῦμαστε.

Καὶ θὰ μπορούσαν κάλλιστα αὐτοὶ οἱ κύριοι, πὺν καμαρώνουνε μπροστὰ στὰ φλὰς τῶν φωτογράφων και τοὺς χειροκροτητὲς τῶν ἀντιρατσιστικῶν λιδέλλων, νὰ ἀνοίξουν ἐπιτέλους μία Παλαιὰ Διαθήκη και νὰ τὴν διαβάσουν και ἀφοῦ τὸ κάνουν, ἄς πᾶνε ἐπιτέλους νὰ θροῦν τὶς κεφαλὲς αὐτοῦ τοῦ περιούσιου λαοῦ και νὰ τοὺς ρωτήσουν κυττάζοντας τους στὰ μάτια: «Μὰ ἀλήθεια σήμερα, πὺν ἐμεῖς μιλάμε, πιστεύετε ἀκόμα, ὅτι εἶστε ἐκλεκτοί;» Ἀπλὲς ἐρωτησοῦλες εἶναι, γιὰ νὰ δοῦμε τελικά, ποιοὶ εἶναι οἱ φασίστες και οἱ ρατσιστές. Ἐκτὸς βέβαια, ἂν στὸ ὄνομα τοῦ προοδευτισμοῦ και τοῦ «ἀντισημιτισμοῦ» δὲν πρέπει νὰ ἀποκαλυφθοῦν.

Ἡ ἄλλη ἐρώτηση: «Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα και οἱ σφαγές, πὺν ὁ Θεὸς σας ὁ Γιαχὲ καθαγιάζει μέσα ἀπὸ τὶς εὐλογίες του και ἀκόμα και κατευθύνει κατὰ διάφορων λαῶν, πὺν πολλὰς φορὲς ἐξολοθρεύθηκαν μόνο, ἐπειδὴ κατεῖχαν μιὰ συγκεκριμένη περιοχὴ, πὺν ὁ λεγόμενος ἐκλεκτὸς λαὸς σας ἔπρεπε ὅπωςδήποτε νὰ κατακτήσῃ, σήμερα καταδικάζονται ἀπὸ ἐσᾶς ἢ ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν μέσα στὸ ἱερό σας βιβλίο, πὺν εἶναι και "δικό μας", και νὰ θεωροῦνται ἔτσι κι' αὐτὰ ἱερά;».

Μιὰ ἄλλη ἐρώτηση: «Αὐτὰ, πὺν οἱ ἱερές σας γραφὲς ἀναφέρουν περὶ διαχωρισμοῦ τῶν κατοίκων τῆς γῆς σὲ ἀνθρώπους, δηλαδὴ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἐσᾶς, και τοὺς ὑπολοίπους, πὺν ἀπὸ τὶς γραφὲς σας ὀνομάζονται ὅλοι ἀνεξαίρετος γκόϊμ, δηλαδὴ ζῶα ἀνθρωποειδῆ, ἐξακολουθοῦν σήμερα νὰ ὑφίστανται;».

Εἶναι βέβαια κι' ἄλλες πολλὲς ἐρωτήσεις. Αὐτὲς ὅμως εἶναι ἀντιπροσωπευτικές. Κι' ὕστερα ἄς γυρίσουν πίσω ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα. Κι' ἂν ἔχουν τὸ θάρρος, στὸ ἐπόμενο συνέδριο πὺν θὰ γίνη, ἢ στὴν ἐπόμενη ὁμιλία πὺν θὰ ἔχῃ θέμα τὸν ρατσισμό και τὸν φασισμό, νὰ θγοῦν και νὰ δηλώσουν τὶς ἀπαντήσεις, πὺν ἔλαβαν. Γιατὶ ἐδῶ, στὴν χώρα πὺν γέννησε τὴν ἐλευθερίαν λόγου και σκέψης, τὴν φιλοσοφίαν, τὸν διάλογο και τὶς ἀνθρωπιστικὲς ἀξίες γενικώτερα, εἶναι λυπηρὸ και ὑβριστικὸ συνάμα νὰ κατηγοροῦνται ὡς φασίστες και ρατσιστές, ὅσοι ἔχουν ἐνστερνισθῇ τὶς οἰκονομικὲς ἑλληνικὲς ἀξίες και ἀγωνίζονται γιὰ αὐτὲς ἀπέναντι στὸ μῖσος, τὸν φανατισμὸ και τὴν ἐκλεκτικότητα, πὺν κάποιοι ἄλλοι προωθοῦν αἰῶνες τώρα, θέλοντας νὰ ὑποτάξουν τὸν κόσμον ὁλόκληρον στὴν φασιστικὴ-ρατσιστικὴ τους ἀντίληψη.

Νέμεσις

Ε. ΑΤΤΑΒΥΡΙΟΣ

‘Ο ‘Ιστορικός ‘Ιησοῦς

Ι. Ο ΧΡΟΝΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ

Εἴκοσι αἰῶνες πέρασαν ἀπὸ τότε, πὺ ἐδρασε. Ἡ παρουσία του χώρισε τὴν ἱστορία σὰ δύο. Πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστόν. Μὲ δάση τὶς ἀμυδρὲς πληροφορίες τῶν Εὐαγγελίων καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Ἰώσηπου θὰ προσπαθῶ νὰ προσεγγίσω τὸ ἔτος τῆς γέννησής του. Βάση τῶν ὑπολογισμῶν μας θὰ θέσουμε τὸ ἔτος κτίσεως τῆς Ρώμης. Κτίστηκε τὸ 753 π.Χ. Προσθέτοντας χρόνια ἀνω σ’ αὐτὴ τὴν χρονολογία θὰ δοῦμε, πὺς θὰ φθάσουμε σὲ λογικὰ ἀποτελέσματα. Καὶ προτοῦ καταπιαστοῦμε μὲ ὑπολογισμούς, παραθέτουμε τὰ πιὸ ἀπαράιτητα ἱστορικὰ δεδομένα.

‘Ο αὐτοκράτορας τῆς Ρώμης ‘Οκταδιανὸς ἀνέλαβε τὴν ἐξουσία, ὅταν πέρασαν ἀπὸ κτίσεως Ρώμης 724 χρόνια καὶ πέθανε τὸ 768. ‘Ο Τιβέριος τὸ 768 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης μέχρι τὸ 791. ‘Ο Ἡρώδης ὁ Μέγας τὸ 717 μέχρι τὸ 750. ‘Ο διοικητὴς τῆς Συρίας Κυρήνιος τὸ 760 μέχρι τὸ 765. ‘Ο Πιλάτος τὸ 780 μέχρι τὸ 790. ‘Ο Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας τὸ 750 μέχρι τὸ 793. ‘Ο ἀδελφὸς του Ἀρχέλαος τὸ 750 μέχρι τὸ 760. ‘Ο ἄλλος ἀδελφὸς του Φίλιππος τὸ 750 μέχρι τὸ 788. Μὲ δάση λοιπὸν αὐτὰ τὰ στοιχεῖα προχωροῦμε στὴν ἱστορικὴ ἐξακρίβωση τοῦ ἔτους γέννησης τοῦ Ἰησοῦ.

‘Ο εὐαγγελιστὴς «Λουκᾶς» (3,21-23) μᾶς πληροφορεῖ, πὺς ὁ Ἰησοῦς βαφτίστηκε σὰ τριάντα του χρόνια, τὴν χρονιά πὺ ὁ αὐτοκράτορας Τιβέριος εἶχε συμπληρώσει δεκαπέντε χρόνια ἐξουσίας. Δηλαδὴ ἀνέλαβε ὁ Τιβέριος τὸ 768 καὶ δεκαπέντε κάμνουν 783. Ἄν ἀφαιρέσουμε τριάντα, τότε θὰ πρέπει ὁ Ἰησοῦς νὰ γεννήθηκε τὸ 753 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἱστορικὸς Ἰώσηπος μᾶς πληροφορεῖ, πὺς ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας πέθανε τὸ 750, τότε, ὅταν ὁ Ἰησοῦς γεννήθηκε, ὁ Ἡρώδης ἦταν πεθαμένος. Τὸ περιέργο ὅμως εἶναι, πὺς, ἐνῶ ὁ «Λουκᾶς» μᾶς μεταφέρει αὐτὴν τὴν ἱστορικὴ πληροφορία σ’ αὐτὸ του τὸ κεφάλαιο, πιὸ μπροστὰ, στὸ 2,1, μᾶς εἶπε, πὺς, ὅταν γεννήθηκε, ἦταν τότε διοικητὴς στὴν Συρία ὁ Κυρήνιος καὶ πὺς ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἐκδηλώθηκε ἐπαναστατικὸ κίνημα, πὺ ἐκμεταλλεύθηκε τὴν ἀπογραφὴ («Πράξεις» 5, 37). Πὺ θὰ πῇ, πὺς γιὰ τὸν «Λουκᾶ» τοῦ κεφαλαίου 3,21-23 τὸ 760 ὁ Ἰησοῦς εἶναι ἐφτά-ὀκτὼ χρονῶν, ἐνῶ γιὰ τὸν «Λουκᾶ» τοῦ κεφαλαίου 2,1, καὶ τὶς «Πράξεις» (5,37), μόλις εἶχε γεννηθῇ. Ὅπως ὅμως καὶ νὰ ἔχη τὸ πρᾶγμα, πάλι ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας δὲν ζῇ.

Σ’ ἓναν ἄλλον εὐαγγελιστὴ, τὸν «Ἰωάννη» (2,20), διαβάζουμε: *«Γκρεμίστε αὐτὸν τὸν Ναό, καὶ σὲ τρεῖς ἡμέρες τὸν ξανακτίζω»*. Καὶ τότε οἱ Ἑβραῖοι τοῦ εἶπαν: *«Σαρανταεῖς χρόνια χρειάστηκαν, γιὰ νὰ κτισθῇ, καὶ σὺ θὰ τὸν ξανακτίσης σὲ τρεῖς ἡμέρες;»* Ἄν τὴν ἀρῶμε ὑπόψη τὸν ἱστορικὸ Ἰώσηπο, πὺ μᾶς πληροφορεῖ, πὺς ἡ ἀνοικοδόμησι τοῦ Ναοῦ ἄρχισε στὸ δέκατο ὄγδοο (18ο) ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρώδη τοῦ Μεγάλου, τότε ἔχουμε 717 καὶ 18 = 735. Προσθέτοντας καὶ σαρανταεῖς (46), τότε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Ἰησοῦς τὰ λέγει σὰ 781 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ὅμως, ἐπειδὴ ἦταν ἡ χρονιά, πὺ πρωτοξεκίνησε, ἂν ἀφαιρέσουμε τριάντα (30), δρίσκουμε, πὺς γεννήθηκε τὸ 751. Ὅμως καὶ πάλι ὁ Ἡρώδης ὁ Μέγας δὲν ζῇ. Νὰ γιὰτὶ σὲ προηγούμενα ἄρθρα μας εἶπαμε, πὺς δὲν ὑπῆρξαν οὔτε ἀστέρας, πὺ νὰ «κρέμεται» δύο χρόνια στὸν οὐρανό, οὔτε μάγοι οὔτε σφαγὴ νηπίων καὶ πὺς, ἂν ἦταν ἔτσι, θὰ τὰ ἔγραφαν καὶ οἱ ἄλλοι εὐαγγελιστές. Βλέπετε, ὁ «Ματθαῖος», γιὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀνωτερότητα τοῦ Ἰησοῦ ἐναντὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, ὑπερβάλλει εὐσεβάσως. Ὅμως γιὰ μᾶς ἡ χρονιά τοῦ 751 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης ὡς ἔτους γέννησης τοῦ Ἰησοῦ, ἂν τὴν συνδυάσουμε, ὅπως θὰ δείξουμε παρακάτω, μὲ τὴ Σταύρωσή του, εἶναι ὄχι μόνο ἡ πιὸ λογικὴ μὰ καὶ ἡ πιὸ ἀληθινὴ, γιὰτὶ τὴν στηρίζουμε

καὶ σὲ χρονολογικοὺς πίνακες τῆς σύγχρονης ἀστρονομίας. Ἀφαιρῶντας τώρα τὸ 751 ἀπὸ τὸ 753, ποὺ κτίσθηκε ἡ Ρώμη, βρίσκουμε δύο (2). Τότε λέμε, πὼς ὁ Ἰησοῦς γεννήθηκε τὸ δύο (2) πρὸ Χριστοῦ. Ἄν τώρα ἀπὸ τὰ τριάντα ἀφαιρέσουμε τὸ δύο (2), τότε λέμε, πὼς ἡ χρονιά, ποὺ ὁ Ἰησοῦς εἶπε «*Γρεμίστε αὐτὸν τὸν Ναό...*», ἦταν τὸ 28 μετὰ Χριστόν.

Νὰ συμπληρώσουμε ἐδῶ, πὼς ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Δεκεμβρίου ὡς ἡμέρα γέννησης τοῦ Ἰησοῦ εἶναι εἰκονικὴ καὶ καθιερώθηκε ἀπὸ τὸν πέμπτον αἰῶνα, γιὰ νὰ ἐκτοπίσῃ τὴν ἐπέτειο τῆς γέννησης τοῦ μυστηριακοῦ θεοῦ Μίθρα. Ὡστόσο ἡ παραπάνω συνομιλία τοῦ Ἰησοῦ ἐγίνε στὶς ἡμέρες τοῦ Πάσχα τοῦ 28 μ.Χ. καὶ ἦταν τὸ πρῶτο Πάσχα στὸ ξεκίνημα τῆς δράσης του. Ἐπειδὴ ὅμως μέχρι τὴν Σταύρωσή του μεσολάδησαν τρία Πάσχα, τότε λέμε, πὼς σταυρώθηκε τὴν παραμονὴ τοῦ Πάσχα, δηλαδὴ Παρασκευὴ, δεκατέσσερις (14) τοῦ μήνα Νισάν τοῦ 30 μ.Χ. Πιὸ ἀπλᾶ: ἑπτὰ (7) Ἀπριλίου τοῦ 30 μ.Χ. Εἶναι ἡ μόνη χρονιά, ποὺ μέσα στὰ περιθώρια τῶν εὐαγγελικῶν πληροφοριῶν καὶ τῶν Ἰουδαϊκῶν παραδόσεων ἡ 14 τοῦ Νισάν ἢ ἡ 7η Ἀπριλίου πέφτει ἡμέρα Παρασκευὴ. Ὅλα τοῦτα βέβαια μὲ «χίλιους» κόπους καὶ μὲ τόσους ὑπολογισμοὺς, γιὰ ν' ἀγγίξουμε τὴν ἀλήθεια.

II. Η ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ στὸ προσκήνιο τῆς Ἱστορίας πραγματοποιεῖται σ' ἓνα κόσμο ὑποταγμένο πολιτικά, ποὺ σὲ κάθε σήκωμα κεφαλίου πνιγόταν στὸ αἷμα ἀπὸ τὴν Ρωμαϊκὴ ἐξουσία. Σ' ἓνα κόσμο, ὅπου ἡ κοινωνικὴ διαφθορὰ σάν κατάφωρη ἐκμετάλλευση τῶν ἀδυνάτων ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς ξεπερνοῦσε κάθε ὄριο ἀπανθρωπίας. Στὸ λεγόμενο «Κράτος τοῦ Θεοῦ», στὸ Ἰσραήλ, ἡ ἀδικία δὲν ἦταν λιγότερη, μάλιστὰ ἦταν πιὸ τραγικὴ, γιὰτὶ ἐφαρμοζόταν σάν «δικαιοσύνη» ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ κατέτασσαν τὸν ἑαυτό τους κοντὰ στὸν Γιαχβέ. Ἦταν οἱ Σαδδουκαῖοι, οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἡ ἀφρόκρεμα δηλαδὴ τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας, οἱ διδάσκαλοι τῆς «ἡθικῆς», ἡ παντοδύναμη πολιτικά καὶ οἰκονομικά Ἰουδαϊκὴ τάξη. Μπροστὰ λοιπὸν σ' αὐτὴν τὴν ἀνελέγητη κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ κατάσταση μιὰ λύση ταίριαζε. Ἡ ὀργανωμένη ἐπανάσταση. Καὶ ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια γι' αὐτὴν δὲν μαθαίνουμε τίποτα. Λίγα μόνο ξέφυγαν τοῦ «Λουκᾶ» καὶ εἶναι ἡ περίπτωσις, ποὺ ἀναφέρει στὸ κεφάλαιο 5,37 τῶν «*Πράξεων*». Γιὰ τίς ἐξεγέρσεις αὐτὲς ὁ ἱστορικὸς Ἰώσηπος μᾶς πληροφορεῖ πολλὰ, μὰ καὶ αὐτοῦν οὐκ ἄλλοιωσαν τὰ γραπτά του οἱ ἀντιγραφεῖς. Μὰ καὶ ὅ,τι ἄλλο γραπτὸ, ποὺ σχετιζόταν μὲ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια γιὰ τὸν Ἰησοῦ, ἢ τὸ ἔχουν κάψει ἢ τὸ ἔχουν ἀφανίσει ἢ τὸ ἔχουν ἀλλοιώσει οἱ φανατικοὶ τοῦ τετάρτου μετὰ Χριστόν αἰῶνα, τότε ποὺ γράφτηκαν τὰ «τελικά» Εὐαγγέλια. Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιστὴμὴ καὶ ἡ παλαιογραφία δὲν ἔχουν γνωρίσει πιὸ παλαιὰ κείμενα τῶν Εὐαγγελίων ἀπὸ αὐτὰ τοῦ τετάρτου αἰῶνα. Ἐτοί δὲν ξέρουμε τίποτα στὴν πραγματικότητα γιὰ τὸν Ἰησοῦ. Θαμπὰ μόνο πράγματα μπόρεσαν καὶ ξέφυγαν τῆς προσοχῆς τῶν φανατικῶν, ποὺ δύσκολα τὰ διακρίνουμε.

Ἡ ἀνακάλυψις ὅμως στὰ 1948 τῶν χειρογράφων τοῦ Κουμράν στὴν Νεκρὰ Θάλασσα ἀποτελεῖ ἓναν «φεγγίτη», ποὺ ρίχνει κάμποσο φῶς στὸ αἶνιγμα Ἰησοῦς. Μαθαίνουμε, πὼς στὸ Κουμράν ζοῦσε ὀργανωμένα ἓνα ὄχι εὐκαταφρόνητο τμήμα τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ. Ἦταν οἱ ἐπαναστατημένοι Ἑβραῖοι καὶ κατὰ τῶν Ρωμαίων ὡς κατακτητῶν καὶ κατὰ τῆς πλουτοκρατικῆς Ἑβραϊκῆς τάξης. Εἶναι οἱ Ἑσσαῖοι. Τίποτα γι' αὐτοὺς δὲν ἀναφέρουν τὰ Εὐαγγέλια. Κι ὅμως ἡ δραστηριότητά τους ἀρχίζει ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα μέχρι τὸ 68 μ.Χ.

Οἱ Ἑσσαῖοι χωρίζονταν σὲ «νεοφώτιστους», σὲ «μετανοοῦντες», σὲ «φτωχοὺς» καὶ σὲ «δίκαιους» καὶ ὅλοι μαζί ἦταν οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ. Ὁ νεοεισερχόμενος στὴν κρυφὴ ὀργάνωσή τους περνοῦσε ἀπὸ «κόσκινο». Ἔδινε λόγο, πὼς δὲν θὰ εἶχε καμμιὰ σχέση μὲ τὸν ἄλλο κόσμο. Ὅλα τὰ ἀγαθὰ τὰ εἶχανε κοινά. Κανεὶς δὲν εἶχε τίποτα δικό του καὶ τρώ-

γανε πάντα ὅλοι μαζί. Τὸ συμβούλιό τους τὸ ἀποτελοῦσαν δώδεκα μέλη με ἀρχηγὸ τὸν «Διδάσκαλο τῆς Δικαιοσύνης». Ὅποιος μάλιστα πρωτοέμπαινε σ' αὐτὴ τὴν ὁργάνωση ἔπρεπε πρῶτα νὰ βαπτισθῇ, φορῶντας γι' αὐτὸ ἕναν κάτασπρο χιτῶνα. Θὰ μπορούσαμε ἐδῶ νὰ ποῦμε, πῶς ὁ λεγόμενος Πρόδρομος καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνῆκαν σ' αὐτὴν τὴν ὁργάνωση. Μάλιστα θὰ πρέπει νὰ προσέξουμε, πῶς τὸ μέρος, ποὺ καὶ οἱ δύο τους βάπτιζαν («Ἰωάννης» 3, 22-36), δηλαδὴ μυοῦσαν σ' αὐτὴν τὴν μυστικὴ ὁργάνωση, εἶναι κοντὰ στὸ Κουμράν. Ἀκόμα μαθαίνουμε, ὅτι, ὅταν προσεῦχονταν, ἔβλεπαν πάντα τὴν Ἀνατολή. Ὅμως τὸ πιὸ σπουδαῖο εἶναι, ὅτι ὁργάνωναν στρατό, καὶ δὲν εἶναι ἄλλοι παρὰ οἱ Ζηλωτές—οἱ ἀντάρτες, οἱ ἀντιστασιακοί, ἃς ποῦμε. Μποροῦμε λοιπὸν νὰ ποῦμε, πῶς ὁ Ἰησοῦς ἦταν ἀπεσταλμένος τους, ποὺ αὐτῶν τὸ πρόγραμμα διεκκήρυσσε. Δηλαδὴ τὸν ἐρχομὸ μιᾶς νέας τάξης πραγμάτων. Τὴν κατάργηση τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τὴν τιμωρία τοῦ αἰσχροῦ ἱερατείου. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε, πῶς ἡ πρώτη ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων ἐφάρμοσε τέλεια τὴν κοινοκτημοσύνη («Πράξεις» 4, 32) καὶ στήριξε τὴν διοίκησή της σὲ λαϊκὴ δημοκρατικὴ βάση.

Ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν ἀναλαμβάνει νὰ ἀφυπνίσῃ τοὺς «ἐλαχίστους», ὅπως συνήθιζε νὰ τοὺς ὀνομάζῃ καὶ νὰ κτυπήσῃ τὴν ἄρχουσα τάξη, γιατί δυνατὰ πίστευε, πῶς τὰ πλούτη τοὺς προέρχονταν ἀπὸ τὴν καταδυνάστευση τῶν φτωχῶν. Πίστευε ἀκόμα «ἐκ βαθέων», πῶς ἡ κατάργηση τῆς πείνας, τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ἀπανθρωπιάς εἶναι χίλιες φορὲς πιὸ ἱερὸ κι ἀπὸ αὐτὸν ἀκόμα τὸν Ναὸ τοῦ Σολομῶνα («Ματθαῖος» 12, 6-7).

Πιὸ κραυγαλέα ἀπόδειξη γιὰ ὅσα ἰσχυρίζομαστε, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ θάνατός του. Εἶναι ποινὴ, ποὺ ἐπιβαλλόταν, σὲ ὅσους ἐπιβουλεύονταν τὸ κοινωνικὸ καὶ πολιτικὸ καθεστῶς τῆς Ρώμης. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἦταν ἕνας κοινωνικὸς ἐπαναστάτης, ποὺ θὰ τὰ ἐφάρμοζε ὅλα ὅσα διεκκήρυσσε, ὅταν θὰ ἔπαιρνε στὰ χέρια του τὴν ἐξουσία, ὅταν θὰ γινόταν βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, δηλαδὴ «*χριστὸς Κυρίου*». Αὐτὴ εἶναι ἡ λεγόμενη «*Βασιλεία τοῦ Θεοῦ*» ἢ «*Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν*». Ὅταν ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι «*χριστὸς Κυρίου*», ἄρα ὁ Θεὸς κυδερνᾷ μέσῳ τοῦ «Υἱοῦ» του, τοῦ βασιλῆα καὶ ἄρα ἡ βασιλεία εἶναι «*Βασιλεία τοῦ Θεοῦ*». Καὶ γι' αὐτὸ καταδικάσθηκε σὲ θάνατο.

Δηλαδὴ γιὰ τίς ριζοσπαστικὲς τοῦ ἰδέες καὶ προπαντὸς γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς βασιλείας τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὸν ἴδιο. Φανερὰ ὁ Πιλάτος ἔγραψε πάνω στὴν ἐπιγραφὴ τοῦ Σταυροῦ τὴν φοβερὴ παραόρασή του: «*Βασιλεὺς Ἰουδαίων*». Καὶ γιὰ νὰ μὴ μὲ κακίζουν οἱ συνάδελφοί μου θεολόγοι, τοὺς κάμνω μία ἀπλὴ ἐρώτηση: Ἐρεῦνησαν καμμιά φορὰ, γιὰ νὰ ἐξακριβώσουν, γιὰ ποῖο λόγο ὑπῆρχε διχόνοια ἀνάμεσα στὸν Πιλάτο καὶ στὸν Ἡρώδη τὸν Ἀντίπα («Λουκᾶς» 23, 6-12) καὶ ἡ διχόνοια αὐτὴ ἔσθλησε ἀμέσως, μόλις ὁ Πιλάτος τοῦ παρέδωσε δέσμιον τὸν Ἰησοῦ;

III. Η ΔΙΑΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΟΥΔΑΪΚΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ

Ἕνα ἀπόκρυφο Εὐαγγέλιο, ποὺ λέγεται «*Εὐαγγέλιον τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων*» καὶ εἶναι ἀπὸ τὰ ἀρχαιότερα, ἀφοῦ ἦταν γνωστὸ καὶ στὸν Ὠριγένη, γραμμένο στὴν Κοπτικὴ γλῶσσα καὶ ποὺ μόλις τὸ 1904 μεταφράσθηκε, θαρρῶ, μᾶς δίνει ἀνεκτίμητες πληροφορίες γιὰ τὸ θέμα μας. Λέγει: «Ὁ Ἡρώδης Ἀντίπας, ποὺ ἦταν *Τετράρχης* στὴν Γαλιλαία, πῆγε στὸν αὐτοκράτορα *Τιβέριο* καὶ κατηγόρησε σ' αὐτὸν τὸν ἀδελφὸ του *Φίλιππο*. Ὁ *Τιβέριος* τότε διέταξε νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ *Τετραρχία* ἀπὸ τὸν *Φίλιππο* καὶ νὰ δημευθῇ ἡ περιουσία του καὶ γιὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἔστειλε στὴν Γαλιλαίαν τὸν *Κάριο*, ποὺ ἦταν δικὸς τὸν ἄνθρωπος. Ὁ *Κάριος* στὴν Γαλιλαίαν συναντήθηκε μετὰ τὸν Ἰησοῦ καὶ μετὰ βρῖσκει τὸν Ἀντίπα καὶ τοῦ λέγει: *Γιὰ τὴν περιοχὴ τοῦ Φιλίππου ὁ πιὸ κατάλληλος γιὰ βασιλεὺς εἶναι ὁ Ἰησοῦς. Τὴν ἀποψη αὐτὴ τοῦ Κάρου ἀσπάσθηκε καὶ ὁ Πιλάτος. Ἀπὸ τότε ὁ Ἀντίπας θύμωσε μετὰ τὸν Πιλάτο γι' αὐτὴν τὴν θέση γιὰ τὸν Ἰησοῦ, ἴσως γιὰτὶ ὀρεγόταν νὰ βασιλεύσῃ στὰ μέρη, ποὺ ἔχανε ὁ ἀδελφός του. Μάλιστα ἔδγαλε καὶ διαταγὴ, ποὺ ἔλεγε,*

πὼς ὅποιος ὑποστηρίξει νὰ γίνη βασιλιᾶς ὁ Ἰησοῦς, θά θανατώνεται ἀμέσως».

Κι ἂν αὐτά, πού ἀναφέρει τὸ ἀπόκρυφο αὐτὸ εὐαγγέλιο, τὰ συνδυάσουμε μὲ τὸν «Λουκᾶ» (13, 31), δὲν μένει παρὰ νὰ ποῦμε, πὼς εἶναι ἀληθινά. Λέγει λοιπὸν ὁ «Λουκᾶς»: «Πῆγαν κοντὰ στὸν Ἰησοῦ οἱ Φαρισαῖοι καὶ τοῦ λένε: Βγὲς καὶ φύγε ἀπὸ δῶ, γιατί ὁ Ἡρώδης πασχίζει νὰ σὲ σκοτώσῃ». Κι ἐρωτᾷμε: Ἄν ὁ Ἰησοῦς ἦταν ἕνας ἀπλὸς ἡθικο-διδάσκαλος, ἕνας «Σωκράτης», γιὰ ποιό λόγο νὰ θέλῃ νὰ τὸν σκοτώσῃ ὁ Ἀντίπας; Γιὰ μᾶς λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς διεκδικοῦσε τὴν βασιλεία τοῦ Ἰσραὴλ. Καὶ νὰ ποιά εἶναι ἡ συνέχεια τοῦ παραπάνω ἀπόκρυφου εὐαγγελίου. «Μάζεψε κάμποσο χρυσάφι ὁ Ἀντίπας καὶ τὸ ἔδωσε στὸν αὐτοκρατορικό ἀπεσταλμένο, μὲ τὴν παρακλήση νὰ μὴν ἀναφέρῃ στὸν αὐτοκράτορα γιὰ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Ἰησοῦ στὸν χηρεύοντα θρόνο τοῦ Φιλίππου».

Ἴσως ὅμως κάποιος πῇ, πὼς ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀμφισβητήσιμα, γιατί ὄχι λίγες φορὲς τὰ Εὐαγγέλια ἀναφέρουν περιπτώσεις, πού, ἐνῶ ὁ ὄχλος ἐπιχειρεῖ ν' ἀνακηρύξῃ τὸν Ἰησοῦ βασιλιᾶ, ἐκεῖνος ἀρνεῖται καὶ φεύγει. Ὅμως τὸ ἴδιο διάχυτες εἶναι οἱ ἐντυπώσεις μέσα στὰ Εὐαγγέλια, πού δείχνουν, πὼς ὁ Ἰησοῦς διεκδικεῖ τὴν βασιλεία. Καὶ νὰ μερικά παραδείγματα:

Α) Οἱ Μάγοι, πού ἦρθαν στὴν γέννησή του, ρωτοῦν νὰ μάθουν, πού εἶναι ὁ νεογέννητος βασιλιᾶς τῶν Ἰουδαίων («Ματθαῖος» 2, 1-2). Δὲν ψάχνουν γιὰ κανένα νέο «Μαρδούκ» ἢ «Ἄχουρα Μάσδα» ἢ κανέναν «Μίθρα».

Β) Ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθητές του βρίσκονται στὴν Καπερναοὺμ, ὅταν οἱ φοροεισπράκτορες πλησιάζουν τὸν Πέτρο καὶ τοῦ λένε: Εἶναι ἀλήθεια, πὼς ὁ δάσκαλός σας δὲν πληρώνει τὰ δίδραχμα; Naί, λέγει ὁ Πέτρος καὶ φεύγοντας μπῆκε σ' ἕνα σπίτι, ὅποτε τὸν προλαβαίνει ὁ Ἰησοῦς καὶ τοῦ λέγει: Δέ μου λές, Πέτρο, οἱ βασιλιᾶδες ἀπὸ πού παίρνουν φόρους, ἀπὸ τὰ παιδιά τους ἢ ἀπὸ τοὺς ξένους; Ἀπὸ τοὺς ξένους, ἀπαντᾷ ὁ Πέτρος. Ἄρα οἱ γιοὶ τοῦ βασιλιᾶ, λέγει ὁ Ἰησοῦς, εἶναι ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ κάθε φορολογία («Ματθαῖος» 17, 24-26), ὑπονοῶντας βέβαια τὸν ἑαυτὸ του σὰν ἀπόγονο τοῦ βασιλιᾶ Δαβὶδ, πού διεκδικοῦσε τὸν θρόνο του.

Γ) Ὅταν ὁ Πιλάτος τὸν ρωτᾷ, ἂν εἶναι ὁ βασιλιᾶς τῶν Ἰουδαίων κι ἐπειδὴ ἡ ὁμολογία θά ἐπιφέρει τὸν θάνατο, ἀπαντᾷ «διπλωματικά», «Ἄφ' ἑαυτοῦ σου τὸ λές ἢ ἄλλοι σοὺ τὸ εἶπαν;» («Ἰωάννης» 18, 33).

Δ) Ἀνέχεται δίχως ἀντίρρηση τὸν ὄχλο, πού τὸν ὑποδέχεται ὡς βασιλιᾶ τοῦ Ἰσραὴλ («Μάρκος» II, 9-10: «Λουκᾶς» 19, 38, «Ἰωάννης» 12, 13) καὶ στὴν πρᾶτηρηση τῶν Φαρισαίων, γιατί δὲν τοὺς μαλώνει, γιὰ νὰ σταματήσουν τὴν τέτοια ἐπευφημία, ἐκεῖνος μὲ ἄνεση τοὺς λέγει, πὼς, κι ἂν ἀκόμα πάψουν νὰ τὸ φωνάζουν, θά τὸ διαλαλοῦν ἀκόμα καὶ οἱ πέτρες («Λουκᾶς» 19, 39-40).

Ε) Οἱ ἴδιοι οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, ἐπειδὴ φοβόντουσαν, μήπως οἱ Ρωμαῖοι ξεσπάσουν πάνω τους, τρέχουν στὸν Πιλάτο καὶ τὸν παρακαλοῦν νὰ σδήσῃ ἀπὸ τὴν πινακίδα τοῦ Σταυροῦ τὴν φράση «βασιλεὺς Ἰουδαίων» καὶ νὰ γράψῃ, πὼς ἐκεῖνος εἶπε, πὼς «εἴμαι» («Ἰωάν.» 19, 21).

Τότε λοιπὸν, γιατί ὅσες φορὲς ἐπιχειροῦσαν νὰ τὸν ἀνακηρύξουν βασιλιᾶ, ἐπίμονα τὸ ἀρνιόταν; Ἄς ποῦμε, πὼς τὸ δεχότανε. Γιὰ ποιά περιοχὴ θ' ἀνακηρυσσόταν; Στὴν περιοχὴ τῆς τετραρχίας τοῦ Ἀντίπα ἢ τοῦ Φιλίππου; Ἡ μήπως σ' αὐτὴν πού ἦταν διοικητὴς ὁ Πιλάτος; Τίνος βασιλιᾶς θά γινόταν, τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ ἢ τοῦ Ἰούδα; Ὅμως τὸ κλειδί τοῦ μυστηρίου βρίσκεται μέσα στὴν φράση «Υἱὸς τοῦ Δαβὶδ». Αὐτοῦνοῦ τὸν θρόνο διεκδικεῖ ὁ Ἰησοῦς. Μετὰ τὸν Δαβὶδ τὸ ἐνιαῖο βασίλειο κόπηκε στὰ δύο. Ἄρα ὁ Δαβὶδ ἐκφράζει τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς παλιᾶς δόξας καὶ δύναμης. Ὁ Ἰησοῦς λοιπὸν ἤθελε τὴν ἐπανένωση τῶν δύο βασιλείων σ' ἕνα κάτω ἀπὸ τὸ σκῆπτρο του, τινάζοντας συγχρόνως ἀπὸ τὸν αὐχένα τους τὸν Ρωμαϊκὸ ζυγὸ. Τὸ ὄνειρό του τὸ βλέπει κανεὶς μέσα στὸ «παραπόνό» του: «Ἰερουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ, σὺ πού σκοτώνεις τοὺς

προφήτες καὶ λιθοβολεῖς τοὺς ἀπεσταλμένους, πόσες φορὲς θέλησα νὰ μαζέψω τὰ παιδιά σου, ὅπως ἡ κλῶσσα τὰ πουλάκια της, μὰ σὺ δὲν τὸ θέλησες» («Ματθαῖος» 23, 37).

IV. ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

Ὅμως τὸ πῶς οἱ Ἑβραῖοι ἀνεκήρυσσαν ἓνα βασιλιᾶ τὸ ξαναεἶπαμε σὲ κάποιο ἄλλο ἄρθρο. Ἐδῶ ξαναθυμίζουμε, πῶς τὸν ὑποψήφιο τὸν ἔχριε μὲ λάδι ἓνας ἐκπρόσωπος τοῦ Θεοῦ (προφήτης) κι ἀπὸ ἐκείνη τὴν στιγμή ἦταν πιά «*χριστὸς Κυρίου*», δηλαδή χρισμένος ἀπὸ τὸν Κύριο. Ἀκόμα διαβαζόταν δυνατὰ ὁ δεῦτερος ψαλμός, γιὰ νὰ ἀκούσῃ ὁ λαός, πῶς ὁ νεοεκλεγμένος βασιλιάς εἶναι καὶ «*Υἱὸς τοῦ Θεοῦ*».

Ἄν πραγματικὰ ὁ Ἰησοῦς ἦταν ὁ διεκδικητὴς τοῦ θρόνου τοῦ Δαβὶδ, πέρασε ἄραγε κάτω ἀπὸ αὐτὴν τὴν διαδικασία; Βέβαια. Ἡ βάπτισή του στὸν Ἰορδάνη εἶναι μία ὁλόκληρη τελετὴ βασιλικοῦ χρίσματος. Συνυπάρχουν ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα. Ὁ Πρόδρομος σὰν ἀναγνωρισμένος προφήτης τοῦ Θεοῦ χρίει τὸν Ἰησοῦ βασιλιᾶ. Τώρα, ἂν οἱ Εὐαγγελιστὲς δάσουν τὸν Γιαχβὲ νὰ φωνάξῃ ἀπὸ ψηλά, πῶς αὐτὸς εἶναι ὁ «*Υἱὸς μου*», εἶναι προσπάθεια παραπλάνησης τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας, γιὰτι αὐτὰ ποὺ δῆθεν λέγει ἀπὸ ψηλά ὁ Γιαχβὲ δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀνάγνωση τοῦ δευτέρου ψαλμοῦ, ποὺ γίνεται τὴν ὥρα τοῦ χρίσματος. Ὡστε ὁ Ἰησοῦς μὲ τρόπο, ἃς ποῦμε, κρυφὸ κάτω ἀπὸ τὸ πρόσχημα τῆς βάπτισης χρίσθηκε βασιλιᾶς ἀπὸ τὸν Ἰωάννη.

Μὰ καὶ ὁ Δαβὶδ ἦταν γιὰ κάμποσο καιρὸ κρυφὰ χρισμένος («*χριστὸς*») βασιλιᾶς, ἐνῶ ἀκόμα βασιλιᾶς ἦταν ὁ Σαουλ. Κι ἂν προσέξουμε τὴν ἐτοιμολογία τοῦ Ἰησοῦ («*Μάρκος*» 2, 25) στοὺς κατήγορούς του, θὰ δοῦμε, πῶς παραλληλίζει τούτη του τὴν «*παρατυπία*» μὲ αὐτὴν τοῦ Δαβὶδ, ποὺ συνέβη, ὅταν ὁ Δαβὶδ ἦταν κρυφὸς βασιλιᾶς. Δέστε ὅμως καὶ μιὰ ἄλλη περίπτωση. Ρωτοῦν οἱ ἄρχοντες τὸν Ἰησοῦ («*Ματθαῖος*» 21, 23-27): «*ἀπὸ ποῦ ἀντλεῖς τούτη τὴν ἐξουσία, γιὰ τὰ ὅσα λὲς καὶ κάμνεις*;». Μὰ ἐκεῖνος «*διπλωματικά*» τοὺς ρωτᾷ: «*Τὸ δάπτισμα τοῦ Ἰωάννη ἀπὸ ποῦ εἶναι, ἀπὸ τὸν Θεὸ ἢ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους*;». Οἱ ἄρχοντες ὅμως μένουν σιωπηλοί, γιὰτι, ἂν ποῦν ἀπὸ τὸν Θεό, τότε καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ Θεοῦ ἀντλεῖ τὴν ἐξουσία, ἀφοῦ ἀπὸ τὸν Ἰωάννη ἔλαβε τὸ βασιλικὸ χρίσμα. Ἄν πάλι ἔλεγαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, θὰ εἶχαν νὰ κάμουν μὲ τὸν λαό, γιὰτι ὁ λαὸς θεωροῦσε τὸν Ἰωάννη προφήτη τοῦ Θεοῦ.

Πῶς ὁ Ἰησοῦς ἀρχίζει τὴν ἐξόρησή του εὐθὺς μετὰ τὴν βάπτισή του; Καὶ σὲ τί συνίστατο αὐτὴ ἡ ἐξόρηση; Στὴν συσπείρωση τοῦ λαοῦ ὑπὸ τὴν ἡγεσία του γιὰ τὴν ἐπανάσταση τῆς «*βασιλείας τοῦ Θεοῦ*», δηλαδή τῆς ἀπελευθέρωσης τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τῆς ἀποκατάστασης τῆς καταλυμένης ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους βασιλείας. Πάντα σὲ ἓνα θεοκρατικὸ σύστημα βασιλιᾶς εἶναι ὁ Θεός.

Ἄν τὸ καταλυμένο σύστημα διακυβέρνησης τοῦ Ἰσραὴλ ἦταν ἡ Δημοκρατία, ὁ Ἰησοῦς θὰ ζητοῦσε καὶ πάλι τὴν ἀποκατάσταση τῆς «*βασιλείας τοῦ Θεοῦ*»; Σίγουρα ὄχι, γιὰτι στὴν Δημοκρατία ὁ «*μπροστάρης*» εἶναι αἰρετός, ἐνῶ στὴν Θεοκρατία εἶναι «*χριστός*». Χρισμένος δηλαδή ἀπὸ τὸν Θεό. Ἐξουσία δοσμένη ἀπὸ τὸν Θεό. Καὶ ὁ συνεργάτης τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, μὲ τὰ ὑπονοούμενά του ἐπαναστάτῃ βασιλιᾶ τὸν ἀποκαλεῖ: «*Νά, ἔλεγε, ἔρχεται μὲ ἓνα λιχνιζόφτυαρο στὸ χέρι, γιὰ νὰ καθαρίσῃ τὸ ἄλῳνι του καὶ ἀφοῦ δάλῃ τὸ σιτάρι στὴν ἀποθήκη, τὸ ἄχυρο θὰ τὸ κάψῃ στὴν φωτιά*» («*Ματθ.*» 3, 12).

Ὅλακερα τὰ κεφάλαια 5, 6 καὶ 7 τοῦ «*Ματθαίου*» εἶναι νομοθετικὲς καὶ κοινωνικὲς μεταρρυθμίσεις ἐνὸς μελλοντικοῦ βασιλιᾶ. Μάλιστα οἱ τροποποιήσεις αὐτὲς ἦταν τόσο τολμηρές, ποὺ ξάφνιασαν τὰ πλήθη κι εἶδαν τὸ ὕφος του νὰ μοιάξῃ μὲ μελλοντικοῦ βασιλιᾶ: «*Ἦν διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων*» («*Ματθ.*» 7, 29). Μιὰ ἡμέρα βλέποντας τόσον κόσμον γύρω του ἔσφιξε ἡ ψυχὴ του ἀπὸ λύπη, γιὰτι αὐτὸς ὁ κόσμος ἔμοιαζε μὲ «*πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα*» («*Ματθ.* 9, 36). Μὴ μοῦ πῆτε, πῶς ὁ λαὸς ἐκεῖνος ἔψαχνε νὰ δρῇ κάποιον καινούργιο θρησκευτικὸν ἡγέτη; Ὑπόδουλος ἦταν στοὺς Ρωμαίους καὶ

ἔψαχνε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνο, ποῦ θὰ τὸν γλύτωνε ἀπὸ αὐτοῦς, ἀφοῦ οἱ ἀρχόντες του ἔμεναν ἀπαθεῖς εἴτε ἀπὸ φόβο εἴτε γιατί καλὰ περνοῦσαν. Γι' αὐτὸ ἐκείνη τὴν στιγμή γυρίζει πρὸς τοὺς μαθητὲς του καὶ τοὺς λέγει: «Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δ' ἐργάται ὀλίγοι· δεῖθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ» («Ματθ.» 9, 37-38). Ἄς μὴ ξεχνᾶμε τὴν παροιμία: «Θέρος-τρῦγος πόλεμος». Ὁ ξεσηκωμὸς σὲ ἐπανάσταση θέλει μεγάλη ψυχολογικὴ καὶ ὑλικὴ προετοιμασία καὶ δὲν ἐπαρκοῦν αὐτοί, ποῦ θὰ τὴν κάνουν, γιατί φοβοῦνται τὸν κατακτητὴ.

Ὡστόσο στὸ σημεῖο αὐτὸ μαζεύει τοὺς μαθητὲς του καὶ τοὺς δίνει ἐντολὴ νὰ ξεχυθοῦν ἀνὰ δύο σὲ ὅλες τὶς ἐδραϊκὲς πόλεις, στὰ χωριά καὶ στὰ σπίτια («Μάρκος» 6,7· «Ματθ. 10, 1-42) μὲ τὶς ἐξῆς παραγγελίες: «Ὅπου πᾶτε, θὰ λέτε, πῶς ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Κι ἐρωτῶ τὸν ἀφανάτιστο καὶ καλοπροαίρετο σύγχρονο Ἑλληνα Ὁρθόδοξο χριστιανό: Τί τὸ σπουδαῖο καὶ τὸ χαρμόσυνο ἐκρῦβε αὐτὴ ἡ φράση, ὥστε νὰ τοὺς δέχονται μὲ χαρὰ; ἢ τί τὸ φοβερὸ πάλι, ὥστε νὰ τοὺς διώχνουν; Ἡ παραγγελία εἶναι σαφής: «Ὅποιος σᾶς δέχεται, νὰ ἔχῃ τὴν εὐλογία σας, ὅποιος ὅμως δὲν σᾶς δέχεται, ὅχι μόνο δὲν θὰ ἔχῃ τὴν εὐλογία σας, ἀλλὰ κι ὅταν φεύγετε ἀπὸ τὴν πόλιν ἐκείνη ἢ τὸ σπίτι, νὰ τινάζετε τὴν σκόνη ἀπὸ τὰ πόδια σας, καὶ σᾶς βεβαιώνω, πῶς ἡ τιμωρία ποὺ τοὺς περιμένει εἶναι χειρότερη κι ἀπὸ αὐτὴ ποὺ ἔπρεπε στὰ Σόδομα καὶ στὰ Γόμορα» («Ματθ.» 10, 13-16). Ἦταν ποτὲ δυνατόν ἕνας Ἑβραῖος μεγαλωμένος μὲ τὸ «γάλα» τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ μὲ ἕναν αὐστηρὸ μονοθεϊσμὸ στὸ ἄκουσμα «ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» νὰ φαντασθῇ «Υἱὸν τοῦ Θεοῦ» ὁμοούσιο –Θεὸ δηλαδὴ– ποῦ θὰ φέρῃ ἐποχὴ νέων πραγμάτων, κι ἂν δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ τὸ φαντασθῇ, νὰ ἀπειληθῇ τόσο σκληρὰ;

Μὰ οἱ τέτοιες ἀπειλὲς ταιριάζουν ποτὲ στὰ χεῖλη ἐνὸς «Γαλιλαίου Σωκράτη»; Διάχυτη εἶναι στὰ Εὐαγγέλια ἡ ἐπαναστατικὴ ἀποστολὴ τοῦ Ἰησοῦ. Ἀκούστε τον: «Ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ἰωάννη τοῦ βαπτιστῆ μέχρι σήμερον ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ κερδίζεται μὲ τὴν δία κι οἱ διαστὲς τὴν ἀρπάζουν» («Ματθ.» II, 12). Καὶ συμπληρώνει: «ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκούετω» (ὅποιος ἔχει μυαλὸ καταλαβαίνει). Τὸ ποῖα τιμωρία περιμένει αὐτοὺς, ποῦ τοῦ χαλᾶνε τὰ σχέδια τὸ ξεκαθαρίζει στὴν παραβολὴ τῶν «ζιζάνιων» («Ματθ.» 13, 24-30): «Πρῶτα νὰ μαζέψετε τὰ ζιζάνια καὶ νὰ τὰ κάψετε». Οἱ ἀντίπαλοί μας δηλαδὴ θὰ συλληφθοῦν καὶ θὰ ἐκτελεστοῦν. Νὰ ἡ ἐρμηνεία, ποῦ ὁ ἴδιος κάμνει στοὺς μαθητὲς του: «Αὐτὸς ποὺ σπέρνει τὸν καλὸ σπόρο εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου (ἐγώ). Τὸ χωράφι εἶναι ὁ κόσμος, ὁ λαός. Ὁ καλὸς σπόρος εἶναι οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας (αὐτοὶ ποὺ δέχονται τὴν ἐπανάσταση, οἱ δικοὶ μας). Τὰ ζιζάνια εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ (οἱ ἀντίπαλοί μας). Ὁ θερισμὸς εἶναι τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος τούτου (τὸ τέλος αὐτῆς τῆς κατάστασης). Οἱ θεριστὲς εἶναι οἱ ἄγγελοι (αὐτοὶ ποὺ θὰ πάρουν ἐντολὴ, τί νὰ κάνουν). Δηλαδὴ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἐξαποστείλῃ τοὺς δικούς του νὰ καταγράψουν ὅλα τὰ σκάνδαλα κι ὅλους αὐτούς, ποὺ τὰ ἔκαμαν μέσα στὸ βασίλειό του, γιὰ νὰ τιμωρηθοῦν κατάλληλα. Τότε οἱ καθαροὶ θὰ λάμψουν σὰν τὸν ἥλιο». Καὶ συμπληρώνει: «Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκούετω». Ὅποτε μίλουσε γιὰ τὴν «Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν», κατέληγε σὲ τιμωρία τῶν ἀντιφρονούντων καὶ στὴν διαβεβαίωση, πῶς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀκροατὲς τους θὰ δοῦν τὴν πολυπόθητη «παλιγγενεσία». Δηλαδὴ τὸ ξαναγέννημα τοῦ βασιλείου των, τὴν ἀπελευθέρωσή των.

Κατὰ τὴν γνώμη μου ὁ Ἰησοῦς στὸ ξεσήκωμά του κατὰ τῶν Ρωμαίων περιέμενε κι ἀπ' ἐξω βοήθεια. Τὰ παρακάτω λόγια του αὐτὸ ὑπονοοῦν: «Μαζὶ μὲ τὸν δικό μας ξεσηκωμὸ θὰ ξεσηκωθοῦν νὰ μᾶς βοηθήσουν ἄνδρες ἀπὸ τὴ Νινευί, γιατί μᾶς συνδέει ἀπὸ τὸν δίκό μας τὸν Ἰωάν παλιὰ παραδοσιακὴ φιλία, καθὼς κι ἄνδρες ἀπὸ τὸ βασίλειο τοῦ Σαβᾶ, ποὺ ἡ φιλία τους μᾶς συνδέει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Σολομώντα» («Ματθ.» 12, 38-42· Λουκᾶς II, 29-32). Τοὺς ἐξηγοῦσε, πῶς οἱ ἀκροατὲς του θὰ δοῦν τὴν Ἱερουσαλὴμ περικυκλωμένη ἀπὸ στρατόπεδα («Λουκᾶς» 21, 20-33)· καὶ δὲν ἐννοεῖ τὰ Ρωμαϊκὰ στρατόπεδα, ποὺ ἰσοπέδωσαν τὴν Ἱερουσαλὴμ τὸ 70 μ.Χ., γιατί τὰ Εὐαγγέλια γράφτηκαν μετὰ ἀπὸ αὐτὴν τὴν χρονολογία ἀλλὰ τὴν ξένη βοήθεια στὸν δικό τους ξεσηκωμὸ. Καὶ ξαναεπιμένει, ὅτι

«οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται». («Λουκᾶς» 21, 32). «Φωτιά – τοὺς λέει – ἤρθα ν' ἀνάψω καὶ τί ζητῶ παραπάνω, ἀφοῦ ἤδη ἀναψε»; («Λουκᾶς» 12, 49), «δὲν ἤρθα νὰ δώσω εἰρήνη στὴ γῆ ἀλλὰ διχασμό» («Λουκᾶς» 12, 51).

Γι' αὐτὸ κατὰ τὴν γνώμη μου αὐτὸ τὸ «καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος» («Ματθ.» 24, 14) εἶναι πρόσθετο «ύστερόγραφο», γιατί ὅποιοι τὸ ἔκαμε, ξέχασε πὼς ὁ Ἰησοῦς πρὶν μπροστὰ διαβεβαίωνε τὰ πλήθη, πὺν τὸν ἄκουγαν, ὅτι «πολλοὶ ἀπὸ σᾶς, πὺν τῶρα ἐδῶ στέκεσθε καὶ μὲ ἀκοῦτε, θὰ ζῆτε καὶ θὰ δῆτε τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου νὰ ἔρχεται στὴν βασιλεία του» («Ματθ.» 16, 28). Ἀλλὰ δὲν θέλει βιασύνῃ, τοὺς ἔλεγε, γιατί εἶναι ἐπικίνδυνο. «Ἔνας βασιλιάς, πὺν διαθέτει δέκα χιλιάδες στρατιῶτες καὶ θέλοντας νὰ ἐπιτεθῇ σὲ ἕναν ἄλλο, πὺν διαθέτει εἴκοσι χιλιάδες, δὲν κάθεται νὰ τὸ καλοσκεφθῇ πρὶν ἀπὸ κάθε του ἐνέργεια;» («Λουκᾶς» 14, 31). Ἄς μὴν παίρνουμε λοιπὸν μαθητὲς του, ἀκροατὲς του, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ρωμαίους γιὰ ἀφελεῖς. Οἱ ὄχλοι καταλάβαιναν, «ὅτι παρχοῖμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι» («Λουκ.» 19, 11). «Ἀναφαίνεσθαι», νὰ ξαναφανῇ, νὰ ἀποκατασταθῇ σύντομα, ἀμέσως. Ἔνας πὺν διδάσκει «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν», δὲν σταυρῶνεται ποτέ.

Θὰ πρέπει ὅμως νὰ ξέρουμε, πὼς ὅσες φορὲς οἱ Ἑβραῖοι ἐπεφταν ὑπόδουλοι σὲ ἄλλους λαοὺς, πίστευαν πὼς αὐτὸ ἦταν ἐξαίτιας τῶν ἁμαρτιῶν τους καὶ πὼς, ἂν μετανοοῦσαν, ὁ Θεὸς τους θὰ εὕρισκε νὰ στείλῃ γι' αὐτοὺς ἕναν Μεσσία, γιὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ καὶ γιὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν «βασιλεία τοῦ Θεοῦ», δηλαδὴ τὴν Ἰουδαϊκὴ βασιλεία. Ὄντας λοιπὸν ξανά ὑπόδουλοι, στοὺς Ρωμαίους τῶρα, οἱ Ἑβραῖοι περιμέναν πάλι τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ νὰ φανῇ δυναμικά, καὶ στὴν περίπτωσή μας ἐμφανίζεται ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ποῖο εἶναι τὸ πρῶτο του σύνθημα; «Πλησιάζει ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ ἡ ἀπελευθέρωσή τους καὶ ἡ ὁμαλὴ ἐπαναλειτουργία τοῦ βασιλικοῦ θεοκρατικοῦ των πολιτεύματος. Ὁ Ἰησοῦς εἶναι «ὁ μέλλων λυτρωθῆναι τὸν Ἰσραήλ». Καὶ ἡ λύτρωση πὺν προαναγγέλλει εἶναι διπλῇ: Λύτρωση ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους μὰ καὶ λύτρωση τῶν φτωχῶν ἀπὸ τὰ νύχια τῶν πλουσίων. Ἡ ἄρση τῆς ἡθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀθλιότητος, τὸ κτύπημα τῆς ἀσυδοσίας καὶ θρησκευτικῆς ὑποκρισίας.

Στὸν ὁμορφο καὶ παληκαρίσιο τοῦτον ἀγῶνα του βρῆκε αὐθόρμητη ἀνταπόκριση ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν φτωχολογία ἀλλὰ καὶ ἀπὸ συνετοὺς ἄρχοντες, πὺν δὲν προσκυνοῦσαν τὸν κατακτητὴ, ὅπως ἦταν ὁ Νικόδημος («Ἰωάννης» 3, 1-3), ὁ Ἰωσήφ («Λουκᾶς» 23, 50-51) καὶ καλοστεκούμενες οἰκονομικά γυναῖκες («Λουκᾶς» 8, 2-3), πὺν ἐνίσχυαν τὸν ἀγῶνα του. Σ' αὐτὴν τὴν λαϊκὴ δάση στήριζε τὴν ἡμέρα τὴν δημόσια δράση του, ἐνῶ τὴν νύχτα κρυβόταν («Λουκᾶς» 21, 37 καὶ 22, 39) στὸ δάσος τοῦ Ὁρους τῶν Ἐλαιῶν. Ἡ ἄρχουσα τάξη ἔτριζε τὰ δόντια της, μὰ δὲν τολμοῦσε νὰ συλλάβῃ δημόσια τὸν Ἰησοῦ («Ματθαῖος» 21, 46· «Μαρκ.» 12, 12· «Λουκᾶς» 22, 6), γιατί φοβόταν τὸν ὄχλο.

V. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Προσέξτε καὶ τούτη τὴν ἀποστροφή τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς ἀντιπάλους του: «Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγξει με περὶ ἁμαρτίας»; («Ἰωάννης» 8, 46). Δὲν λέγει «τίς ἐλέγξει με περὶ ἁμαρτίας», ἀλλὰ «τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγξει με...»: ποιοὺς ἀπὸ σᾶς. Καί, ξέρετε, αὐτὴν τὴν σκληρὴ ἐρώτησή του τὴν ἀπευθύνει, ὅταν τὸν κατηγοροῦν ὡς «φίλον τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν» καὶ εἶναι σάν νὰ τοὺς λέγῃ: Σεῖς μιλάτε γιὰ ἡθικὴ; «Πατέρα σας ἔχετε τὸν διάβολο» («Ἰωάννης» 8, 44) καὶ τολμάτε νὰ ἐλέγχετε τὴν δική μου συμπεριφορά καὶ συναναστροφή; Δυστυχῶς καὶ αὐτὸ τὸ σημεῖο ὠρισμένοι τὸ διαστρέφουν, λέγοντας πὼς ὁ Ἰησοῦς γνωρίζοντας τὸ ἀναμάρτητό του, προκαλεῖ τοὺς ἀντιπάλους του νὰ τοῦ βροῦνε ἂν μποροῦν, ἔστω ἕνα μικρὸ ἡθικὸ ψεγάδι. Ὅμως ὁ Ἰησοῦς εἶναι σαφής: Σεῖς δὲν μπορεῖτε νὰ ἐλέγχετε ἐμένα, γιατί ξέρω ποιοὶ εἰσθε.

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἱστορικὸς Ἰησοῦς.

Τὸ Ἀλφάβητο τοῦ Μωυσῆ

Γιὰ τὰ ποικιλώνυμα ἄνθη, ποὺ κατὰ καιροὺς φύονται στοὺς εὐώδεις λειμῶνες γνωστοῦ δημοσιογραφικοῦ συγκροτήματος, ἔχω ξαναγράψει. Καὶ ἤλπιζα νὰ μὴν ἐπανέλθω. Νὰ ὅμως ποὺ ὁ κ. Ἀντ. Λιάκος, εὐωδέστατον ἄνθος τοῦ ἐν λόγῳ λειμῶνος, μᾶς ὑπενθύμισε τὴν παρουσία του.

ἽΟ ἐν θέματι λοιπὸν κ. Ἀντ. Λιάκος πρέπει νὰ εἶναι πολὺ δυστυχημένο ἄτομο, ἀφοῦ εἶναι προφανές, ὅτι οὔτε μπορεῖ νὰ δη, γιὰ νὰ διαβάσῃ καὶ προφανῶς ν' ἀκούσῃ, τὰ ὅσα συμβαίνουν γύρω του. Καθόσον καὶ μόνον ποὺ δέχεται καὶ ἀναπαράγῃ («Βῆμα», 16-2-97, «Ἐπιφυλλίδες» 5), ὅτι τὸ ἀλφάβητο τὸ βρῆκε ὁ... Μωϋσῆς καὶ διὰ μέσον τῶν Φοινίκων ἔφτασε στοὺς Ἕλληνες, ἀπὸ μόνο του συνηγορεῖ στὶς διαπιστώσεις μας. Καὶ ἐξηγοῦμαι:

ἽΟ ἀξιότιμος κ. Ἀντ. Λιάκος οὐδέποτε ἤκουσε περὶ τοῦ λιμναίου πολιτισμοῦ τοῦ Δισπηλιοῦ τῆς Καστοριᾶς καὶ γιὰ τὴν ξύλινη ἐνεπίγραφη πινακίδα τοῦ 5260 π.Χ. Ἀλλὰ οὔτε εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ διαβάσῃ («Ἀδέσμευτος Τύπος», 13-2-1997), ὅτι στὴν ἐρημονησίδα Γιοῦρα τῆς Ἀλονήσου βρέθηκε ὁστρακο τοῦ 5.000 π.Χ. μὲ Ἑλληνικὴ γραφή.

Ὅμως ὑπάρχει καὶ κάτι ἄλλο: Ποιὸς τοῦ ζήτησε νὰ γράψῃ ἐκ μέρους μας, ἂν στὶς σεξουαλικές μας προτιμήσεις ἐγγράφεται καὶ ὁ διακαὴς πόθος νὰ συνουσιασθοῦμε μὲ κάποια Μαύρη Ἀφροδίτη; Μήπως, κ. Ἀντ. Λιάκο, Σᾶς ἔχει μείνει ἀπωθημένο; ἂν εἶναι ἔτσι τὸ πρᾶγμα, διορθώνεται! Τόσες ροῖς ἀγγελεῖες κυκλοφοροῦν στὶς ἐφημερίδες... Τί διάβολο, καμμιὰ δὲν Σᾶς κάνει; Ὅμως τὸ παρὸν σημεῖωμα θὰ γραφόταν, ἀκόμη κι ἂν ἀκόμη χαρίζατε τὸν... Προκρούστη στοὺς Ἀφρικανούς! Ὅσο γιὰ τὸν Ἀφροαμερικάνο διδλιθηκάριο τῆς Νέας Ὑερσέης, ποὺ Σᾶς κάλεσε στὸ σχολεῖο του, αὐτὸς κάνει καλὰ τὴν δουλειὰ του καὶ προπαγανδίζει, ὅ,τι τὸν συμφέρει, ἀναζητῶντας πολιτισμὸ ἐκεῖ ποὺ δὲν ὑπάρχει. Καθόσον οἱ πρόγονοί του ἐκεῖ γύρω στὸ 6.000 π.Χ. ἔπαιζαν μακάριοι μὲ τὴν οὐρά τους, πηδοῦσαν ἀπὸ χονδραδιὰ σὲ μπανανιά καὶ μπερδευαν ἀφελῶς τὰ μωρὰ τους μὲ τὰ πιθηκάκια. Καὶ δηλαδὴ, γιὰ νὰ καταλάβουμε, κ. Ἀντ. Λιάκο, ἂν Σᾶς εἶχαν καλέσει σὲ πάρτυ χρηστῶν L.S.D., τὸ κείμενο Σας θὰ ἦταν διθύραμβος γιὰ τὶς εὐεργετικὲς συνέπειες τῶν παραισθησιογόνων;

ἽΟ μήπως δι' αὐτοῦ ἀνταποδίδετε τὴν φιλοφρόνηση τῆς προσκλήσεώς Σας στὸ ὑποβαθμισμένο αὐτὸ Ἀμερικανικὸ σχολεῖο; Μὰ ἂν θέλατε, σώνει καὶ ντέ, νὰ δεῖτε ὑποβαθμισμένο σχολεῖο, δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ τρέχετε στοῦ διαόλου τὸ κέρατο. Μιὰ δόλτα μέχρι τὸ Κερασίι, τὸ Πέραμα ἢ τὸν Κορυδαλλὸ ἔφτανε... Ἐκεῖ στὸ κάτω-κάτω ἔχουν ἐδραία ἐθνικὴ συνείδηση, πιστεύουν στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἱστορικὴ της συνέχεια, ἐνῶ τὸν κ. Μάρτιν Μπέρναλ καὶ τὴν «Μαύρη Ἀθηνᾶ» του τοὺς κάνουν τὴν ὑψίστη τιμὴ νὰ τοὺς ἔχουν κυριολεκτικὰ γε....

Γιώργος Πετρόπουλος

γ. Ἀναξιμένης ὁ Μιλήσιος

Τὸ κοσμοεἶδωλο τῆς Μιλήτου, πὺν ἀποτελεῖ καὶ σύγχρονο κοσμοεἶδωλο, προωθήθηκε ἱκανοποιητικὰ πρὸς τὴν περάτωσί του καὶ ἀπὸ τὸν Ἀναξιμένη. Ἡ μία ἀρχή, τὸ Ἔν, πὺν κατὰ τὸν Ἀναξιμανδρὸ εἶναι ἄπειρον, ἀντικαθίσταται ἀπ' τὸν Ἀναξιμένη διὰ τοῦ ἀέρος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄπειρος μὲν ὡς πρὸς τὸ μέγεθός του, ὠρισμένους δὲ ἢ περατὸς ὡς πρὸς τὶς ποιότητες ἢ ιδιότητες του.

Τὸ ἀναξιμένειον σύμπαν, τὸ ὁποῖο εἶναι ἓνα ἐξάπαντος, ὀφείλει τὴν γένεσί του στὸ ἀόρατος καὶ ἀέρινης φύσεως μικροσκοπικὸ σωματίδιον, πὺν ἐπαναλαμβάνοντας ἄπειρες φορὲς τὸν ἑαυτὸ του παρὰ γαί τὰ «γινόμενα, τὰ γεγονότα τὰ τ' ἐσόμενα» καὶ τοὺς θεοὺς (= χημικὰ στοιχεῖα), ἐκ τῶν ὁποίων γεννιοῦνται ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ὄντα. Τὸ ἐν λόγῳ σωματίδιον εἶναι ταυτοχρόνως ὕλη καὶ ἐνέργεια, ὅτι ἀκριδῶς δηλαδὴ καὶ τὸ φωτόνιον τῆς συγχρόνου φυσικῆς. Ὡς ὕλη εἶναι ἀενάως δημιουργικὸ καὶ μέσα του φέρει τὶς ιδιότητες τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, τοῦ ξηροῦ καὶ τοῦ ὕγρου. Ὡς ἐνέργεια διαθέτει αἰδίων αὐτοκίνησιν καὶ ἀποτελεῖ τὸ ὑπόστρωμα τοῦ παντός.

Ἡ πρώτη ἀρχή, τὸ ἀέρινης φύσεως σωματίδιον τοῦ Ἀναξιμένη, ἀποτελεῖ μίαν «ἄποιον», ἀδιαφοροποίητη μᾶζα χωρὶς ἐσωτερικὴ διάθρῳσι καὶ ποιοτικὰ χαρακτηριστικά· γίνεται ὥστος αἰσθητὸ χάρι στίς μεταλλαγές του: Θεομαινόμενο λοιπὸν γίνεται αἰθέρας καὶ πῦρ, ἐνῶ ψυχόμενο γίνεται ὀμίχλη, νέφος, ὄροχ, γῆ καὶ πέτρες, ἀνάλογα δέδια μὲ τὸν βαθμὸ ψύξεως. Κατὰ τὸν Ἀναξιμένη ὑπάρχει μὴ κλίμακα θερμοκρασιῶν, σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία παίρνει ἡ ὕλη τὶς διάφορες μορφές της. Τὸ κάθε φυσικὸ ὄν ἀντιστοιχεῖ ἐξάπαντος σὲ κάποια ἐντελῶς ἰδιαίτερη κλίμακα θερμοκρασιῶν, ἔνεκα τῆς ὁποίας γίνεται αὐτὸ πὺν κάθε στιγμή εἶναι. Ἡ ἀραιώσις (διαστολή) καὶ ἡ πύκνωσις (συστολή), ἡ ἐξάτμισις καὶ ἡ ὕγροποίησις τῶν ἀτμῶν, ἡ πῆξις καὶ ἡ τήξις τῶν σμμάτων ἀποτελοῦν φυσικὰ φαινόμενα, μεταλλαγές τῆς ὕλης, ὀφειλόμενες στίς ἀντίθετες ιδιότητες τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ. Τὸ σύμπαν, ὅπως καὶ οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς κόσμοι, ἀποτελοῦν αὐτόζῳους καὶ αὐτοκίνητους ὀργανισμούς, πὺν λειτουργοῦν μὲ αὐστηροὺς νόμους καὶ ἐξελίσσονται βάσει ὠρισμένων διαδικασιῶν. Τὴν ζωὴ τους τὴν ὀφείλουν στὴν πρώτη ἀρχή, τὸν ἀέρα (=πνοή), πὺν τὰ ἐμψυχώνει καὶ τὰ συγκρατεῖ στὴν ζωή.

Τὸ σύμπαν καὶ οἱ μικρόκοσμοι ἔχουν λοιπὸν ἡμερομηνία γεννήσεως, ἄρα ὑπὸ-κείνται καὶ σὲ ληξιαρχικὴ προᾶξι θανάτου. Προερχόμενοι ἀπ' τὸ ἀρχέγονο, ἄποιον καὶ ἀδιαφοροποίητο νεφέλωμα, ἐπιστρέφουν ἀποθνήσκοντας σ' αὐτό, προκειμένον μὲ τὴν ὕλη καὶ ἐνέργειά τους ν' αὐτοδημιουργηθοῦν ἄλλοι κόσμοι καὶ οὐρανοί. Ἡ ἀλληλοδιαδοχὴ τῶν κόσμων ἀντικαθιστᾷ τὴν ἀναξιμανδρείον κοσμοδικίαν· οὔτε δίκην λοιπὸν δίδουν τὰ ὄντα οὔτε ἀνταπόδοσιν· τὰ μὲν διαδέχονται τὰ δὲ καὶ τίποτε περισσότερο.

Ὁ Ξενοφάνης, ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἀναξαγόρας εἶναι οἱ πλέον συνεπεῖς πρὸς τὴν «ἡσιόδεια» Θεογονίᾳ· ἡ γῆ κατ' αὐτοὺς γεννήθηκε πρώτη, ἐνῶ ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ τ' ἄστρα κατάγονται ἀπ' τὴν γῆ καὶ ὀφείλουν τὴν γέννησί τους στίς γήινες «ἀναθυμιάσεις». Ὡς ὅλα τὰ οὐράνια σώματα καὶ ἡ γῆ ἐποχοῦνται τοῦ ἀέρος καὶ ἐκτελοῦν μὴ ἀπαρέγκλιτη πορεία-τροχιά· δὲν ὑπάρχει κανένας κίνδυνος κατακρημνίσεώς τους, διότι ἔχουν μεγάλο πλάτος καί, ἀντὶ νὰ σχίζουν τὸν ἀέρινο οὐρανὸ, τὸν σφρα-

γίζουν, ὅπως ἀκριδῶς καὶ τὰ πόματα τὶς φιάλες.

Ὁ ἥλιος μπορεῖ νὰ προέρχεται ἀπ' τὴν γῆ, ἀποτελεῖ ὥστόσο τὸ κέντρο τοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖο ρυθμίζει καὶ ζωογονεῖ. Ὡς πρὸς τὸ ὑλικό του δὲν διαφέρει τῆς γῆς, διαθέτει ὅμως θερμότητα, τὴν ὁποία ἀποκτᾷ ἐξαιτίας τῆς μεγάλης ταχύτητος, μὲ τὴν ὁποία κινεῖται. Ἡ σελήνη εἶναι ἐτερόφωτη, τὸ δὲ φῶς τῆς τὸ ὀφείλει στὸν ἥλιο. Τὰ ἄστρα τέλος εἶναι πύρινα καὶ διαθέτουν πυρῆνα, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀθέατος.

Τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα στὸ σύνολό τους ὀφείλονται στὸν ἥλιο ὡς πηγὴ καὶ αἴτιο τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ. Ἡ ὁμίχλη καὶ τὰ νέφη, ἡ βροχὴ, τὸ χαλάζι καὶ τὸ χιόνι, οἱ ἀστραπὲς κι οἱ θροντὲς δὲν ὀφείλονται στὸν Δία ἀλλὰ στὸν αἰθέρα καὶ τὸ πῦρ, πού τὸν ἀντικαθιστοῦν. Ἀκόμη καὶ τὸ οὐράνιο τόξο ἐρμηνεύεται κατὰ λόγον καὶ ἀποδίδεται στὶς ἡλιακὲς ἀκτίνες, πού πέφτουν σὲ συμπυκνωμένα στρώματα ἀέρος καὶ διαχέονται. Στὴν ἴδια αἰτία ὀφείλεται καὶ ὁ φωσφορισμὸς τῶν κυμάτων τῆς θάλασσας.

Οἱ σεισμοὶ σύμφωνα μὲ τὶς παρατηρήσεις τοῦ Ἀναξιμένη συμβαίνουν σὲ ἐποχὲς μεγάλης ξηρασίας, πού ἀκολουθοῦνται ἀπὸ μεγάλες βροχοπτώσεις. Ὁ Ἀναξιμένης δὲν γνώριζε βέβαια τὸν ρόλο τῶν λιθοσφαιρικῶν πλακῶν καὶ τῶν μετακινήσεών τους· ἡ ἐρμηνεία του ὥστόσο δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπ' τὶς σύγχρονες περιγραφές. Ἡ ξηρασία, λέγει, σχίζει τὴν γῆ καὶ τὴν χωρίζει σὲ κομμάτια σὰν κολῶνες, πού, ὅταν βρέχῃ πολὺ, βαραίνουν καὶ κατακρημνίζονται μ' ἀποτέλεσμα τὴν πρόκλησι σεισμῶν.

Ὁ Ἀναξιμένης εἶναι ἓνας γνήσιος Μιλήσιος ἐπιστήμων καὶ ὡς τοιοῦτος οὐδόλως ἀμφιδάλλει γιὰ τὴν ἐγκυρότητα τῶν αἰσθητηριακῶν δεδομένων. Μὲ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὰ μάτια του παρατηρεῖ τὸ φυσικὸ γίνεσθαι καὶ πειραματίζεται—ὅσο κι ἂν αὐτὸ λυπῇ τοὺς φοινικιστές, πού θέλουν τὸ πείραμα νέα ἐφεύρεσι—, προκειμένου νὰ ἐπαληθεύσῃ τοὺς συλλογισμοὺς καὶ τὰ θεωρήματά του. Παρατηρεῖ λοιπὸν τὸ νερὸ τῆς στάμνας, πού παγώνοντας διαστέλλεται καὶ μελετᾷ τὸν ἀέρα, πού ἐξέρχεται ἀπ' τὰ μὲν πιεσμένα χεῖλη του ψυχρός, ἀπ' τὸ δὲ ὀλοάνοιχτο στόμα του θερμὸς καὶ θγάζει τὰ συμπεράσματά του. Ἡ ἐπαγωγικὴ μέθοδος χρησιμοποιεῖται μὲ ἀνεσι ἀπ' τὸν Ἀναξιμένη, ὁ ὁποῖος παρέχει τὴν εἰκόνα ἐνὸς ὥριμου συγχρόνου ἐπιστήμονος.

Ἡ «ὑπαναχώρησις», πού πολλοὶ βλέπουν στὴν ἐκλογὴ ἐνὸς ὑλικοῦ στοιχείου ὡς πρῶτης ἀρχῆς, καὶ ἡ ἐμμονὴ του στὴν ἀνθρωπομορφικὴ περιγραφή τοῦ σύμπαντος οὐδὲν ἄλλο μαρτυροῦν παρὰ μόνο, ὅτι ὁ Ἀναξιμένης δὲν ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Ἀναξიმάνδρου. Μεταγενέστερος τοῦ Θαλῆ καὶ τοῦ Ἀναξიმάνδρου, κατεῖχε ἐξάπαντος τὶς γνώσεις τους, τὶς ὁποῖες ὡς Ἕλληνας διόρθωσε καὶ προώθησε. Ὁ προσδιορισμὸς τῆς πρῶτης ἀρχῆς ὡς «ἄποιας» καὶ ἀδιαφοροποίητης μάζας, πού εἶναι κάτι ἀνάλογο μὲ τὸ σύγχρονο φωτόνιο ὡς ὕλη καὶ ἐνέργεια, ἡ δημιουργικότητα καὶ τὸ αὐτεκίνητόν της, ἡ γέννησις τῶν θεῶν καὶ θείων (= χημικὰ στοιχεῖα, εἴτε 92 εἴν' αὐτὰ εἴτε 107) καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν παραγωγὴ τῶν ὄντων δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ προκαλέσουν τὸν θαυμασμὸ οἰουδῆποτε συγχρόνου ἐπιστήμονος. Τὸ πάντρεμα ὅμως τοῦ ἀπείρου ὡς πρὸς τὸ μέγεθος ἀέρος μὲ τὸ περατὸν ὡς πρὸς τὶς ποιότητες καὶ ιδιότητές του θὰ δώσῃ τὴν ἀκριβέστερη μέθοδο μελέτης τοῦ σύμπαντος καὶ θὰ καταστῇ σὲ λίγες δεκαετίες ἀπὸ τότε ἡ κεντρικὴ ἰδέα τῶν ὠριμότερων πλατωνικῶν ἔργων «Τίμαιος», «Σοφιστής» καὶ «Φίλητος».

Σαράντος Πάν

ΜΑΡΙΟΣ Δ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ - ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ

Τὶ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴ «Ρωμιοσύνη»

Ι. Η ΡΩΜΙΟΣΥΝΗ ΣΗΜΕΡΑ

Εἶδαμε ἐν συντομία, ποιὸς ἦτο ὁ ρόλος τῆς ρωμιοσύνης καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Τουρκοκρατίας (τεύχη 181, 182, 183).

Οἱ ρωμιοσυνιστῆς ὁμως δὲν σταματοῦν, ἀλλὰ συνεχίζουν καὶ σήμερα τὸν ἀγῶνα. Κυριώτερος ὑπέρμαχος τοῦ σύγχρονου ρωμιοσυνισμοῦ εἶναι ὁ πρωτοπρεσβύτερος Ι. Ρωμανίδης. Κατ' αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ λεγώμεθα «Ἕλληνες ἀλλὰ «Ρωμηοί» (μὲ ἢ καὶ ὄχι μὲ τὸ ἰ τῶν ἀριστερῶν...), διότι τὸ «Ἕλληνες» θυμίζει ἀκόμη εἰδωλολατρία! Διαβάζοντας κανεὶς τὰ βιβλία του ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀπέχθειά του πρὸς τὸν ἀρχαιοελληνικὸ πολιτισμὸ. Γράφει εἰρωνικά: «ὀλίγον κατ' ὀλίγον θὰ ἀναγκασθοῦν ὅλοι νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ γνήσιον ἀρχαῖον, ὅποτε ὅλος ὁ κόσμος θὰ θαυμάζη καὶ θὰ λατρεύῃ τὴν Ἑλλαδίτσα μὲ τοὺς ἀρχαίους κατοίκους της. Διὰ τοῦτο ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἡ Ρωμηοσύνη καὶ ἡ ρωμαϊκὴ γλῶσσα καὶ πάντα τὰ ρωμαϊκά εἶναι κίβδηλα σκεπάσματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀφαιρεθοῦν, διὰ νὰ ἐπανεμφανισθῇ ὁ γνήσιος ἀρχαῖος Γραικισμὸς ἢ Ἑλληνισμὸς» («Ρωμιοσύνη» ἔκδ. 1975). Ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸ πνευματικὸ του τέκνο, ὁ Φιλιππίδης, γράφει: «Ἀλλωστε, ἂν καὶ ἡ ἐπίσημη ἱστορία μας ἐνσωματώνει τὴν βυζαντινὴν περίοδο, ἡ ἐθνικὴ μας ζωὴ κυριαρχεῖται ἐπὶ δύο αἰῶνες ἀπὸ μιὰ ἀκατάσχετη ἀρχαιολατρεία ἢ ὁποία φαντάζει κωμικὴ ἀκόμη καὶ στὰ μάτια τῶν ὁποίων φίλων μας στὴ Δύση... Οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ ἀντιρωμαϊκοῦ ἀγῶνα εἶχαν φτάσει νὰ διακηρύττουν, ὅτι ὡς λαὸς ἔχουμε σχέσι μόνον μὲ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ ὅτι ἡ μεσαιωνικὴ περίοδος εἶναι ὁλότελα ξένη πρὸς τὴν νεώτερη Ἑλλάδα» («Ρωμηοσύνη ἢ βαρβαρότητα», ἔκδ. 1994, σελ. 56-57 καὶ 39).

Ὅπως παρατηροῦμε, οἱ ρωμιοσυνιστῆς φοβοῦνται ἀκόμη καὶ σήμερα τὴν ἀνάβωσι τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος, πού τόσο ὀδελύσσονται. Γι' αὐτὸ καὶ ὑβρίζουν κάθε Ἕλληνα, πού στὸ παρελθὸν προσπάθησε νὰ τὸ ἀναβιώσῃ. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς. Γράφει γι' αὐτὸν ὁ Ι. Ρωμανίδης: «Ὡς ὁ τύπος τοῦ τότε Εὐρωπαίου ἀρχαιολάτρου καὶ ρατσιστοῦ ἐπίστευεν ὁ Κοραῖς, ὅτι ὑπάρχει τὸ γνήσιον ἀρχαῖον, τὸ ὁποῖον παραφθείρεται καὶ πρέπει νὰ καταβάλῃ πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν νὰ τὸ ἀποκαθάρῃ καὶ νὰ τὸ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ πρώτην του γνησιότητα» («Ρωμηοσύνη», ἔκδ. 1975, σελ. 217-218). Ὁμοίως ὁ Φιλιππίδης ἀναφέρει: «Δυστυχῶς ἡ ὀριστικὴ μελέτη γιὰ τὸν σκοταδιστικὸ ρόλο τοῦ Κοραῖ στὴ διαμόρφωση τῆς νεοελληνικῆς ταυτότητας περιμένει ἀκόμη τὸν συγγραφέα της» («Ρωμηοσύνη ἢ βαρβαρότητα», σελ. 42). Ἀλλὰ γιὰ τὸν δῆθεν σκοταδιστικὸ ρόλο τοῦ Κοραῖ ὑπάρχουν «μελέτες» ἄφθονες. Ἄλλο ἂν ὁ Φιλιππίδης τίς ἀγνοῇ. (Δὲς Γ.Δ. Μεταλληνὸς «Παράδοση καὶ Ἀλλοτριώση», ἔκδ. 1989, σελ. 149 κ. ἑξ., Μιχάλη Περάνθη «Ὁ ἄλλος Κοραῖς», ἔκδ. 1984 κ.τ.λ.). Ἰσως νὰ ἐνοχλῇ τοὺς ρωμιοσυνιστῆς ἡ ἐξῆς φράσις τοῦ Κοραῖ: «Ὁχι μόνον ἀπάνθρωποι ἀλλὰ καὶ μωροὶ πρὸς τούτοις ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῶμεν, ἐὰν ἐπροκρίνομεν τ' ὄνομα τῶν Ρωμαίων... ὅστις μ' ὀνομάσῃ πλέον Ρωμαῖον, θέλω τὸν στοχάζομαι ὡς ἐχθρόν μου» (Κοραῖς, 1969, σελ. 440), καθὼς καὶ ἡ ἀπέχθειά του γιὰ τὸ Βυζάντιο καὶ ἡ προσπάθειά του γιὰ νεοελληνικὴ ἀναγέν-

νησι στηριγμένη στο ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ πνεῦμα. Εἶναι πάντως ἀδελτηρία – πῶς ἀλλιῶς νὰ ὀνομασθῇ;–, οἱ ξένοι νὰ τιμοῦν τὸν Κοραῖ καὶ ἐμεῖς νὰ τὸν χαρακτηρίζουμε σκοταδιστή. Νὰ τι γράφει ὁ μεγαλύτερος Εὐρωπαῖος φιλόλογος φόν Βιλαμόβιτς: «*Ἀκριδῶς δι' αὐτὸ φαίνεται γιγάντιον τὸ κατόρθωμα τοῦ Χίου Ἀδαμαντίου Κοραῖ, τὸν ὅποιον ὁ λαὸς του ὀφείλει νὰ γεραίρῃ ὡς τὸν ἀνανεωτὴν τῆς γλώσσης του, ἀλλὰ καὶ κάθε ἓνας πὺν ἔχει αἶσθημα εὐγενεστάτης φιλοπατρίας. Διότι μὲ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλλάδα καὶ μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν ἐπροπαρασκεύασεν ὁ Κοραῖς μαζὶ μὲ τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀνάστασιν τοῦ λαοῦ του. Οἱ Ρωμαῖοι ἔγιναν πάλι Ἕλληνες*» («Ἱστορία τῆς Φιλολογίας», ἔκδ. Teubner, Leipzig, 1921, σελ. 5).

II. Ο ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΕΒΡΑΪΣΜΟΣ ΤΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ

Ὁ ἀνθελληνικὸς ὅμως ἀγῶνας τῶν ρωμιουσυνιστῶν δὲν σταματᾷ ἐδῶ. Σκοπὸς τοὺς εἶναι ἢ κατασυκοφάντησι τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ μεγαλείου καὶ ἢ προσπάθεια ἀπομακρύνσεως τοῦ σύγχρονου ἑλληνισμοῦ ἀπ' τὸν ἀρχαιοελληνικὸ πολιτισμὸ. Ἔτσι κυκλοφοροῦν διβλία (Σιαμάκης) ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ὑποστηρίζουν, ὅτι ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἦσαν ὁμοφυλόφιλοι, ἐκφυλοὶ καὶ κίνοιδοι ἢ ὅτι ἦσαν ἀνθρωποθυσιαστές, καννίβαλοι, εἰδωλολάτρες (Σακελλαράκης, Καντιώτης κ.τ.λ.). Γιὰ νὰ ἀντιληφθοῦν οἱ ἀναγνώστες τὸ μῖσος τῶν ρωμιουσυνιστῶν κατὰ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ, παραθέτομε μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπ' τὸ ἔργο τοῦ Σιαμάκη «Οἱ Ἐκφυλοὶ»: «*Σεξουαλικῶς ἡ Σπάρτη ἦταν στὴν πραγματικότητα πορνοστάσιο, κιναιδαριό, καὶ ἐρμητικῶς κλειστὸ φρενοκομεῖο ἀνωμάτων*». «*Τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς... Κακῶς θαυμάστηκε τὸ σαδιστικὸ διαβολόσταλμα, πίσω ἀπ' τὸ ὁποῖο κρύβονται μίσανδρες μοιχαλίδες καὶ πόρνες... μέγαιρες καὶ λεσβίες καὶ σαδίστριες, πὺν ἔνοιωθαν ὅτι ὁ ἄνδρας δὲν τοὺς χρειάζεται*». «*οἱ 300 τοῦ Λεωνίδα ἦσαν 150 κιναιδικὰ ζευγάρια*». «*Ὁ Σωκράτης καὶ οἱ τοῦ τύπου του, οἱ κομπογιαννῖτες αὐτοὶ τῆς γνώσεως, εἶχαν σὰν καθημερινὴ καὶ ὁλόήμερη ἀπασχόλησι τὸ κυνήγι καὶ τὴν ἀποπλάνησι ὡραίων ἀνηλίκων ἀγοριῶν γιὰ τὴν ἱκανοποίησι τῶν ἐκφύλων ὀρέξεών τους, στὰ δὲ συμπόσια καταδρόχιζαν, ξερνοῦσαν καὶ ἀσελγοῦσαν παρὰ φύσιν*». «*Ὁ Σωκράτης ἦτο*» «*ἓνας λεχρίτης, σαχλὸς καὶ ψωμολίμας*». Φυσικὰ αὐτὰ δὲν γράφονται τυχαίως. Γιὰ νὰ δοῦν ὅμως οἱ ἀναγνώστες τὸ μέγεθος τῆς διαστρεβλώσεως, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμε ἓνα ἀκόμη ἀπόσπασμα: «*Ὁ Πλάτων ἀποδεικνύει, γιατί ἡ σεξουαλικὴ σχέσι μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἶναι παρὰ φύσιν, ἐνῶ τὸ φυσιολογικὸ εἶναι ἡ σεξουαλικὴ πρᾶξι ἀνδρὸς μὲ ἄνδρα καὶ γυναικὸς μὲ γυναῖκα*». Ὁ Πλάτων ὅμως στοὺς Νόμους (636c), ὅπου παραπέμπει ὁ Σιαμάκης, λέγει ἀκριδῶς τὸ ἀντίθετο: «*Εἶναι λοιπὸν κατανοητό, ὅτι ἡ φύσις ὠθεῖ τὰ θηλυκὰ νὰ εἶναι σὲ ἐπαφή μὲ τὰ ἀρσενικὰ ἀπὸ τῆς γέννησής τους καὶ ἡ ἡδονὴ σὲ αὐτὰ εἶναι φανερό, ὅτι ἔχει δοθῇ σύμφωνα μὲ τὴ φύσιν, ἐνῶ ἡ ἐπαφή τῶν ἀρσενικῶν μὲ τὰ ἀρσενικὰ καὶ τῶν θηλυκῶν μὲ τὰ θηλυκὰ ἐνάντια στὴ φύσιν*» («παρὰ φύσιν»).

Πόθεν ὅμως κινεῖται ὁ Σιαμάκης –καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ρωμιουσυνιστές– πολλοὶ μάλιστα ἐν ἀγνοίᾳ τοὺς γινόμενοι ὡσαύτως καὶ πιόνια τοῦ διεθνοῦς ἐξουσιασμοῦ; Ἡ ἀπάντησι εὐρίσκεται στὰ ἴδια τὰ κείμενά του: «*Οἱ Ἐβραῖοι –γράφει– ὑπῆρξαν τὸ ἀρχαῖο ἐκεῖνο ἔθνος, τὸ ὁποῖο παρουσίασε τὴ μεγαλύτερη ἀντίστασι στὸν ἐκφυλισμὸ*» («Ἐκφυλοὶ», ἔκδ. 1991, σελ. 11). Καὶ γιὰ νὰ μὴν ὑπάρξουν ἀμφιδο-

λίες, ἀναφέρομε, τὶ γράφει στὸ διβλίο του «Τὸ Ἀλφάβητο» (ἔκδ. 1988, σελ. 336): «Οἱ Ἑβραῖοι ὑπῆρξαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ πρὸ ἐγγράμματο ἔθνος τῆς γῆς με δευτέρους τοὺς Ἕλληνες». Στις σελίδες δὲ 320-337 ὑποστηρίζει, ὅτι τὸ ἀλφάβητο εἶναι ἐφεύρεσι τοῦ Μωυσέως καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ. Μὴ λησμονοῦμε, ὅτι πολλοὶ ἀπ' τοὺς καταστροφεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ στὰ πρωτοχριστιανικά χρόνια ἀνῆκαν στοὺς «περιούσιους» («Χριστιανοὶ ἐξ Ἰουδαίων» ὁμιλοῦντες τὴν ἑλληνική). Νὰ κρύβονται ἄραγε πίσω ἀπ' τὸν σύγχρονο ρωμιοσυνισμό κάποιοι περιούσιοι;

Ἄλλοι ρωμιοσυνιστὲς χαρακτηρίζουν τὴν τελετὴ τῆς Ἀφῆς τῆς Ὀλυμπιακῆς Φλόγας «εἰδωλολατρική» (ἔφ. «Ὁρθόδοξος Τύπος» 12/4/96) καὶ ἀρνοῦνται νὰ παρastoῦν σ' αὐτὴν (μητροπολίτης Πέτρας Λασιθίου κ. Νεκτάριος). Ἐνεργοῦν ἐπίσης γιὰ τὴν κατάργησι τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ ἐθίμου τῶν Ἀναστεναρίων (μητροπολίτης Λαγκαδᾶ κ. Σπυρίδων). Χαρακτηρίζουν δὲ καὶ τοὺς Ἕλληνες φιλοσόφους «μαλάκες»!! Συγκεκριμένα ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης σὲ σημείωσί του στὸ «Πηδάλιον» (κάτι σὰν τὸ Σύνταγμα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας) γράφει: «Πονηρὸν δὲ ἐφάνη ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐποίησε τοῦτο (ἐνν. ὁ Αὐτὸς) καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν (ἐνν. ὁ Θεός) καὶ εἶναι γνώμη τινῶν διδασκάλων, ὅτι ὁ Θεὸς μισῶν τοὺς τόσον πολλὰ ἐκείνους τοὺς ὑπερήφανους φιλοσόφους τῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἀφήκε νὰ κυριευθοῦν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν (τὸν αὐνανισμόν) διὰ τιμωρίαν τῆς εἰδωλολατρίας των... ἐφάνέρωσε τὸ πάθος τῆς μαλακίας, κατὰ τὸ ὅποιον τὸ αὐτὸ σῶμα καὶ ἐνεργεῖ καὶ πάσχει αὐτὸ εἰς ἑαυτό». Ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπεφάσισε ν' ἀπολείψῃ τὸ πρῶτο συνθετικὸ τῆς λέξεως «ἑλληνορθόδοξος»· ἀπεφάσισε ἐπίσης νὰ δίδονται στὰ παιδιὰ κατὰ τὴν βάπτισι μόνο ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν στὸ ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικὸ ἐορτολόγιο. Ὁ γνωστὸς δημοσιογράφος Βασίλης Ραφαηλίδης σχολιάζοντας τὸ γεγονός τοῦτο ἀναφέρει: «Αὐτὸ σημαίνει, πὼς ἀπὸ δῶ καὶ στὸ ἑξῆς τέρμα τὰ εἰδωλολατρικὰ ὀνόματα Πλάτων, Σωκράτης, Ἀριστοτέλης, Ζήνων, Κίμων, Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα κ.λ.π. κ.λ.π. Ἡ Ἑλλάδα τοῦ 21ου αἰῶνα πρέπει νὰ γεμίσει Γιάννηδες, Γεώργηδες, Κώστηδες, Μαρῖες – ἀλλὰ καὶ Παπαδόπουλους (τὸ πρόθεμα «παπᾶ» κάνει καλὸ ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως). Περὶ τοῦ φαινομένου τῆς ἐξαφανίσεως ὅλων τῶν ὀνομάτων τῶν «ἐνδόξων ἡμῶν προγόνων» ἀπὸ τὴν σύγχρονη χριστιανικὴ Ἑλλάδα ζητήσαμε τὴν ἀποψη τοῦ συνεργάτη αὐτῆς τῆς ἐφημερίδας κοινωνιολόγον καὶ θεολόγον Γιώργου Μουστάκη. Καὶ ἰδοὺ τί μᾶς εἶπε ἓνας ἄνθρωπος, ποὺ σὲ πείσμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπιμένει νὰ εἶναι χριστιανός: «Πρόκειται γιὰ ἀνθελληνικὴ ἐνέργεια, ποὺ οὔτε οἱ Τοῦρκοι δὲν εἶχαν διανοηθεῖ. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καταργεῖ τὸν πολιτισμὸ μας καὶ ἀφήνει νὰ ἐπιπλεύσουν μόνο τὰ ἐβραϊκὰ στοιχεῖα τῆς παράδοσής μας» (ἔφ. «Ἐθνος», 26 Σεπτεμβρίου 1987). Ἡ Ἱερὰ λοιπὸν Σύνοδος ἀφήνει νὰ ἐπιπλεύσουν μόνο τὰ ἐβραϊκὰ στοιχεῖα τῆς παράδοσης μας. Προσέχτε, τὰ «ἐβραϊκά». Καὶ αὐτὸ τὸ 1987.

Ποῖός μπορεῖ νὰ πιστέψῃ, ὅτι εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονός ὅτι μέχρι τὰ μέσα τοῦ προηγούμενου αἰῶνα ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες διανοούμενοι ἀπέτριπταν μετὰ βδελυγμίας τὸ Βυζάντιο (Ροῖδης, Καλλιγᾶς, Ποτλῆς, Ἀντωνιάδης, Κουμανοῦδης, Νερούλος, Ν. Πολίτης, Βασιλειάδης, Σαρίπολος κ.τ.λ.: δὲς «Δαυλόν», τ. 180: Μ.Δ. Δημόπουλον «Βυζάντιο: Περίοδος σκλαυιάς τῶν Ἑλλήνων») καὶ ὑπεστήριζαν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔπρεπε νὰ ἀναβαπτισθοῦν στὰ νάματα τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ, ὥστε νὰ πορευθοῦν ὡς ἔθνος. ἐνῶ ἀπ' τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀρχίζει μιὰ ἀπροσ-

δόκητη εξέλιξι, ἡ ἔνταξι τοῦ Βυζαντίου στήν ἑλληνική ἱστορία, μ' ἀποτέλεσμα τὸν βυζαντινὸ χρωματισμὸ τοῦ ἑλλαδικοῦ κρατιδίου, τῇ στιγμῇ ποὺ καὶ κατὰ τὸν Κ. Θ. Δημαρᾶ ὑπῆρξε «μία τάση γιὰ ἀνεξαρτητοποίηση ἀπέναντι τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς»; Νὰ ὑπενθυμίσωμε, ὅτι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Βυζαντίου ἐλέγετο «Νέα Σιών» ἢ «Νέα Ἱερουσαλήμ». Γιατὶ λοιπὸν τέτοια λατρεία γιὰ τὸ Βυζάντιο ἀπὸ τὸ 1850 περιίπου;

Ἀξιοσημείωτο εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ διαπρεπὴς ἀνθρωπολόγος Ὑλριχ Πουλιανὸς προσφάτως ἀνεκάλυψε στὴ γῇ τῆς Μακεδονίας ἀνθρώπινο σκελετὸ ἡλικίας 11.000.000 ἐτῶν, ἀποδεικνύοντας ἔτσι τὴν Ἑλλάδα ὡς κοιτίδα τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ ξεθεμελιώνοντας τὶς ἀπόψεις τῆς «Παλαιᾶς Διαθήκης» περὶ καταγωγῆς τῶν ἀνθρώπων ἀπ' τὸν Νῶε καὶ περὶ ἀνθρώπινης ἀφετηρίας ἐκ τῆς γῆς τῶν Ἑβραίων καὶ ἐπιβεβαιώνοντας ἔτσι τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνες συγγραφεῖς καὶ ἰδιαίτερα τὸν Διογένη Λαέρτιο, ὁ ὁποῖος ἐγραφε, ὅτι: «ὅλοι ὅμως οἱ συγγραφεῖς αὐτοὶ πλανῶνται ἀπὸ ἄγνοια, ἀποδίδοντας στοὺς βαρβάρους τὰ ἐπιτεύγματα τῶν Ἑλλήνων, ἐκ τῶν ὁποίων ὄχι μόνον ἡ φιλοσοφία ἀλλὰ καὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ξεκίνησε» (ἐκδ. Πάπυρος, 1975, σελ. 25). Φυσικὰ ὑπῆρξαν ἀντιδράσεις στὸν Πουλιανό. Τὸ περίεργο θὰ ἦτο νὰ μὴν ὑπῆρχαν. Ἀντιδράσεις ὅμως ὄχι ἀπ' τὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον, ἀλλὰ ἀπὸ δημοσιογραφικὸ ἔντυπο («Ἴδus τῆς Ἑλευθεροτυπίας»). Ὑλριχ ἐδῶ βλέπομε, ὅτι μιὰ μεγάλη δύναμι, ποὺ ἐλέγχει ὄχι μόνον τὰ χριστιανικὰ ἔντυπα, τὴν ἐνοχλεῖ ἡ παναρχαιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἀλλὰ κυρίως ἡ παρεπόμενη ἀφύπνισι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγήσῃ σὲ μιὰ νέα πολιτιστικὴ ἀναγέννησι.

Ὁ «Δαυλός», ὡς γνωστὸν, σκοπὸ ἔχει τὴν ἀφύπνισι τοῦ νεοελληνικοῦ ἔθνους, πρᾶγμα ποὺ θίγει τὴν προαναφερθεῖσα μεγάλη αὐτὴ δύναμι. Ἐτσι ἡ προαναφερθεῖσα ἐφημερίδα παρουσιάζει τὸν «Δαυλὸ» ὡς «ἀκροδεξιό» καὶ «εἰδωλολατρικό» ἔντυπο! Ἐδῶ βλέπομε, ὅτι τὸ δημοσιογραφικὸ κατεστημένο (διάβαζε ἡ μεγάλη δύναμι) θίγεται, ποὺ ὁ «Δαυλός» ἀμφισβητεῖ τὸν ὄρο «ἐλληνοχριστιανισμός» καὶ κριτικάρει ἱστορικὰ τὸν Ἰουδαϊσμό. Γιατὶ ὅμως θίγεται, ἀφοῦ δὲν εἶναι χριστιανικὴ ἐφημερίδα; Εἶδαμε, ὅτι διαβάλλει τὸν «Δαυλὸ» ὡς «εἰδωλολατρικό ἔντυπο». Ἐδῶ ἀκριδῶς εὐρισκόμεθα στὴν πηγὴ τοῦ κακοῦ. Πῶς ἐξαρχαίτηριζαν οἱ πρωτοχριστιανοὶ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό; Μὰ ἀσφαλῶς «εἰδωλολατρία». Κι' αὐτό, γιατί ὁ χριστιανισμός ἦτο ἐβραϊοκρατούμενος. Ὑλριχ δοῦμε ὅμως, πῶς κατηγορεῖ τὸν «Δαυλὸ» ἕνας σύγχρονος ὁπαδὸς τῆς ρωμοσύνης, ὁ π. Γ. Μεταλληνός. Κατ' αὐτὸν ὁ «Δαυλός» εἶναι ἕνα «περιοδικὸ παγανιστικοῦ αἵσχους» καὶ «φασιστικὸ-μασονικὸ καὶ ἐθνικιστικὸ παραλήρημα» καὶ οἱ τοῦ «Δαυλοῦ» εἶναι «ἀρχαιομανεῖς καὶ εἰδωλολάτρεις, συντασσόμενοι μὲ τοὺς Μασόνους, ποὺ τοὺς κατευθύνουν» («Δαυλός», τ. 161). Ἀπὸ ἕναν ὁπαδὸ λοιπὸν τῆς ρωμοσύνης ἐκτοξεύονται οἱ ἴδιες συκοφαντίες ποὺ ἐκτοξεύει καὶ ἡ ἀριστερὴ δημοσιογραφία («ἀκροδεξιό» καὶ «εἰδωλολάτρεις»). Μήπως λοιπὸν καὶ οἱ δύο κινοῦνται ἀπ' τὴν μεγάλη αὐτὴ δύναμι; Μήπως λοιπὸν πίσω ἀπ' τὴν σύγχρονη (μὰ καὶ κάθε ἄλλης ἐποχῆς) ρωμοσύνη κρύβεται ἡ Σιών;

Ἐπικουρικὸ τῆς ὅλης σκέψεώς μας εἶναι καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ παλαιὸς (1813-1882) καὶ γνωστότατος βουλευτὴς καὶ συγγραφεὺς Γ. Ἰακωβάτος ἔδωσε τὴν ἐξῆς ἀπάντησι στὴν Βουλὴ τῶν Ἀθηνῶν, σ' ὅσους ὑπεστήριζαν τὸν ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ ἐξέφραζαν τὴν ἂποψιν, ὅτι «ἐὰν θέλωμεν ν' ἀναπνεύσωμεν τὸν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας, ὀφείλομεν ν' ἀναδῶμεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν

Ἀθηνῶν»: «Ἡ ἔκφρασις εἶνε ὡραία –ἀπήντησε ὁ Ἰακωβάτος– ἀλλ' ἡ ἰδέα εἶναι ψευδής. Ὁ χριστιανὸς δὲν ἔχει χρῆος ν' ἀναβῇ εἰς τὰς Ἀκροπόλεις, διὰ νὰ λάβῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν αὐραν τῆς ἐλευθερίας... Ὅχι λοιπὸν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τὴν σημερινήν ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀρχαίων ὑπῆρξε ποτὲ ἡ ἐλευθερία ἡ ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ... καὶ ἂν σεῖς εἰσθε ἐλεύθεροι καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν, δὲν τὸ χρεωστῶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν ἀλλ' εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῆς Σιών, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προήλθε τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας» (δὲς Α. Καντιώτη, «Ἐπιστροφή εἰς τὴν ἀρχαίαν εἰδωλολατρίαν», ἐκδ. 1992, σελ. 56). Παρατηροῦμε λοιπὸν, ὅτι ἡ ρωμιοσύνη προπαγανδίζει ὑπὲρ τοῦ Σιωνισμοῦ καὶ καθυβρίζει τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό.

Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι, ὅτι ὁ Ἰακωβάτος ἀντετάχθη σθεναρῶς στὴν ὑπαγωγή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑπτανήσου στὴν Αὐτοκέφαλη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, διότι ἦτο πατριαρχικὸς καὶ ἐκφραστὴς τῆς βυζαντινῆς ἰδεολογίας, δηλαδὴ ἰδεολογίας ἐχθρικῆς πρὸς τὸν ἑλληνισμό.

III. Η ΑΡΧΑΙΑ ΑΝΘΕΛΛΗΝΙΚΗ «ΣΥΜΜΑΧΙΑ»

Ἄς ποῦμε ὅμως τὰ πράγματα «ἔξω ἀπ' τὰ δόντια». Τὸ 324 μ.Χ. Ρώμη καὶ Σιών δίδουν τὰ χέρια καὶ λέγουν: «Ἡ Ἑλλάς δέον ν' ἀπολεσθῇ. Θὰ δημιουργήσωμεν τὴν *Nova Roma*». Σημειωτέον, ὅτι τὸ Βυζάντιο αὐτοονομάζετο «Νέα Ρώμη», «Νέα Σιών», «Νέα Ἱερουσαλήμ». Καὶ αὐτό, διότι ἡ Σιών ἐδοθήθησε ἰδεολογικὰ τὴν Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία νὰ ζήσῃ ἄλλα χίλια χρόνια, κι αὐτὴ βρῆκε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸν ἑλληνισμό (δὲς Ε. Ἀτταδύριον, «Πῶς ὁ Ἰουδαϊσμός ἐκμηδένισε ἱστορικὰ τὸ Ἑλληνικὸ Πνεῦμα», «Δαυλός», τ. 172). Μὲ τὴν ἀνωτέρω σκέψιν φαίνεται νὰ συμφωνῇ καὶ ὁ Λευτέρης Δικαῖος, ὅταν γράφῃ: «Ἐνα ἀπ' αὐτὰ τὰ ἐρωτηματικὰ εἶναι τὸ πῶς στὸ κέντρο τοῦ προαιώνιου ἑλληνικοῦ χώρου (τοῦ χώρου ὅπου γιὰ πρώτη καὶ τελευταία ἴσως φορὰ δημιουργήθηκαν οἱ προϋποθέσεις γιὰ μιὰ ἐλεύθερη καὶ ἀληθινὴ ζωὴ καὶ πορεία τῆς ἀνθρωπότητας, οἱ προϋποθέσεις τῆς ἑλληνικότητας) κατασκευάσθηκε μιὰ ἐξουσία ρωμαιοεδραϊκῆς προελεύσεως καὶ ἰδεολογίας μὲ ἀπόλυτὴ ἐπιβολὴ γιὰ χίλια καὶ πλέον... Αὐτὲς τίς προοπτικές, τὴν ἐξαλήθευση καὶ τὴν ἐλευθέρωση τῆς ἀνθρωπότητας μέσῳ τῆς ἑλληνικῆς θεωρήσεως τῆς ζωῆς καὶ τοῦ Κόσμου, ἀπέτρεψε ἡ τεχνητὴ, ἡ ἐξουσιαστικὴ κατασκευὴ τοῦ Βυζαντίου: τὸ κλονιζόμενον πνεῦμα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τῆς Ρώμης καὶ τὸ διαλελυμένο, ἀποσυντεθειμένο δογματικὸ πνεῦμα τῆς Σιών μπροστὰ στὸν κοινὸ κίνδυνον συμμάχησαν... καὶ ἐγκαταλείποντας τίς κοιτίδες τους, ποὺ ἐξελίσσονταν σὲ τάφους τους, συναντήθηκαν στὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ συνέπραξαν, γιὰ νὰ δουλέψουν ἀπὸ κοινοῦ γιὰ τὴν νεκρανάστασή τους μέσῳ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ Κωνσταντῖνος, συνειδητὸ ἢ ἀσυνειδητὸ ὄργανο, ἦταν ἀπλῶς ἡ ἐκτελεστικὴ πρόσοψη τῆς ἐπιχειρήσεως...» («Ἡ δολοφονία τῆς ἑλληνικότητας στὸ δογματικὸ Βυζάντιο», «Δαυλός», τ. 5). Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι, ὅτι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὠνόμαζαν τὸν ἑαυτὸ τους «καινὸς Ἰσραήλ» καὶ ἀπέρριπταν μετὰ βδελυγμίας τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό. Αὐτὸ καὶ μόνο ἐπιβεβαιώνει τίς ἀνωτέρω σκέψεις μας.

Γιὰ νὰ μὴ νομίσουν οἱ ἀναγνώστες, ὅτι ὑπερβάλλομε, παραθέτομε ἀπόσπασμα ἀπ' τὸ βιβλίον «*The Orphic poems*» (Oxford 1983) τοῦ καθηγητῆ W.L. West: «Ἀπὸ τὸν δεῦτερον π.Χ. αἰῶνα ἑλληνίζοντες Ἰουδαῖοι ἔκαναν προσπάθειες νὰ αὐξηθῇ ἡ σημασία καὶ ἡ ἀξιοπιστία τῆς Ἰουδαϊκῆς τους πολιτιστικῆς παραδόσεως εἰς τὰ

μάτια τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Ἀριστοβούλος ἐξ Ἀλεξανδρείας, Ἰουδαῖος, ἔγραψε ἕναν σχολιασμό τῆς Πεντατεύχου, ὅπου ἀνέφερε καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ διαφόρους Ἑλληνες συγγραφεῖς, γιὰ νὰ δείξη, ὅτι ὠρισμένες ἀπὸ τὶς ἰδέες τοὺς περὶ Θεοῦ συμφωνοῦν μὲ αὐτὲς τοῦ Μωϋσέως. Ὁ Ἀρτάπανος ἐταυτοποίησε τὸν Μωϋσῆ μετὰ τὸν Μουσαῖο καὶ τὸν κατέστησε διδάσκαλο τοῦ Ὀρφέως, ἀντιστρέφοντας τὴν συνήθη σχέσι Ὀρφέως καὶ Μουσαίου, γιὰ νὰ θέσῃ τὸν Ὀρφέα ὑπὸ τὸν Μωϋσῆ. Ἀργότερα, κατὰ τὸ τελευταῖο ἥμισυ τοῦ πρώτου αἰῶνος π.Χ., χρησιμοποιοῦνται δόλιοι τρόποι, γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὸ αἶτημα, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ θεολογία, ἀκόμη καὶ στὶς καλύτερες στιγμὲς τῆς, προήρχετο ἀπ' τὴν Πεντάτευχο... Σ' αὐτὴν πιθανῶς τὴν περίοδο ἐμφανίσθηκε ἡ σύνθεσι ἑνὸς βραχέος ποιήματος ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀρφέως, ὀνομαζόμενον «Διαθήκαι», ἕνας χαρακτηριστικὸς τίτλος γιὰ τὰ Ἰουδαϊκὰ ψευδεπίγραφα τῆς ἐποχῆς. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὸν γνωστὸ συγγραφέα Marcel Simon: «Ὁ ἀλεξανδρινὸς ἰουδαϊσμός – γράφει – θέλοντας νὰ κἀνῃ τὸ μήνυμά του πιὸ ἀποτελεσματικὸ καὶ ἀπὸ τὴν παραποίησι τῶν ἱερῶν διδλίων, τῶν ὁποίων διεκδικοῦσε τὴν αὐθεντία, ἐκνυκλοφόρησε μὲ τὸ ὄνομα τῆς εἰδωλολάτρισσας Σίβυλλας κείμενα ἀποκαλυπτικά καὶ ἀπολογητικά ταυτόχρονα, ὅπου τὰ ἀναθέματα κατὰ τῶν ἐχθρικών καὶ ἀσεβῶν εἰδωλολατρῶν ἀνακατεῦντο μὲ προπαγανδιστικὰ κείμενα γιὰ τὸν μονοθεϊσμό. Ὁ χριστιανισμὸς θὰ συνεχίσῃ τὴν ἴδια τακτική. Ἀπὸ τὰ δεκατέσσερα διδλία, πού ἔφθασαν στὰ χέρια μας κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «Σιβυλλικὲς Προφητεῖες», τὰ περισσότερα εἶναι οὐσιαστικῶς ἑβραϊκά» (M. Simon, «La Civilisation de l' Antiquité et le Christianisme», ἔκδ. 1972 καὶ «Les Premiers Chrétiens», ἔκδ. 1967).

Ἄλλη ἀπόδειξι τοῦ ὅτι ὁ ἰουδαϊσμός ἐκινδύνευσε ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα ὕστερα ἀπ' τὶς κατακτήσεις τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ γι' αὐτὸ ἔσπευσε ἡ Σιών νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό, γιὰ νὰ προφυλάξῃ τὸν ἰουδαϊσμό, ἀποτελεῖ ἡ ἔκδοσι τοῦ «Ταλμούδ». Τὸ Ταλμούδ ἐκωδικοποιήθη καὶ ἐδημοσιεύθη ἀπ' τὸν Ἑβραῖο Ἰουδα Ἀκαδὸς τὸν 2ο μ.Χ. αἰ., ἀλλὰ ἀσφαλῶς τὰ διδλία αὐτὰ θὰ προὔπῃρχαν, διότι κωδικοποιήσι χωρὶς προϋπάρχον ὑλικὸ δὲν νοεῖται. Στὸ Ταλμούδ βλέπομε τὴν προσπάθεια τῆς Σιών ν' ἀπομακρύνῃ παντὶ τρόπῳ τοὺς Ἑβραίους ἀπ' τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ νὰ γελοιοποιήσῃ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό. Ἀναγράφεται συγκεκριμένα στὸ Ταλμούδ: «Οἱ προδότη, οἱ ἐπικούρειοι καὶ οἱ ἀποστάται εἶναι χεῖρονες (= χειρότεροι) τῶν *Goim*» (Oscher Hammischpat 34, 23). Ἐδῶ παρατηροῦμε, ὅτι ἀπ' τοὺς Ἑβραίους ὑπῆρχαν ἀποστάτες καὶ προδότες, οἱ ὁποῖοι ἐχαρκτηρίζοντο «ἐπικούρειοι». Μὲ τὸ «ἐπικούρειοι» τὸ Ταλμούδ θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅσους Ἑβραίους ἡσχολοῦντο μὲ τὴν Ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ ἔνεκα τῆς ἀσχολίας τῶν αὐτῆς ἀμφισβητοῦσαν τὰ ἰουδαϊκὰ δόγματα. Αὐτοὶ λοιπὸν χαρακτηρίζονται «χειρότεροι τῶν *Goim*», δηλαδὴ χειρότεροι τῶν χοίρων, πού γιὰ τοὺς Ἑβραίους εἶναι ἀκάθαρτα ζῶα. Τὸ ὅτι ἡ Σιών ἀντιμετώπισε πρόδλημα ἀπ' τὴν ἐπιρροή τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὰ ἑξῆς ἀποσπάσματα τοῦ Ταλμούδ: «Ἄλλ' ἔτι Ἰσραηλῖται ἀπομακρυνόμενοι ἐκ τῆς θρησκείας αὐτῶν γινόμενοι ἐπικούρειοι, δεόν νὰ λαμβάνουν θάνατον διωκόμενοι ἕως τέλους. Διότι οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες θλῖβουν τὸ Ἰσραήλ, στρέφοντες τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τοῦ Θεοῦ» (Hilkhoth Akym 10-2) καὶ «Ἑβραῖοι ἀρνούμενοι τὴν θρησκείαν τῶν, ἀπολαμβάνοντας τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς μετὰ τῶν *Acum*, ἐθιζόμενοι εἰς τὴν λατρείαν τῶν ἀστέρων καὶ πλανητῶν, δεόν νὰ ἔχουν θάνατον». Προσπαθοῦσε δηλαδὴ ἡ Σιών νὰ φοβίσῃ τοὺς Ἑβραίους, ὥστε νὰ μὴ μελετήσουν τὴν

ἐλληνική φιλοσοφία. Μὲ τὴν λέξι «*Acum*» ἐννοοῦνται οἱ Ἕλληνες καὶ ἐν γένει οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν ἐλληνικὴ παιδεία καὶ οἱ πρεσβεύοντες τὴν ἐλληνικὴ θρησκεία. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὸ προηγούμενο ἀπόσπασμα, ὅπου ἀναφέρεται, ὅτι «Ἐβραῖοι... ἀπολαμβάνοντες τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς» (δηλαδὴ τὸν ἐλληνικὸν τρόπο ζωῆς, ἐφ' ὅσον, ὡς γνωστόν, οἱ Ἕλληνες δὲν ἀπεσύροντο ἀπ' τὰ ἐγκώσσια, ἀλλὰ ἀπελάμβαναν τὶς χαρὲς καὶ τὶς ἡδονὲς τῆς ζωῆς), ἀλλὰ καὶ ἀπ' τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα: «*Δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν οἱ Ἐβραῖοι νὰ οἰκοδομοῦν τὰς οἰκίας των ὁμοίως μὲ ναοὺς τῶν ἐθνικῶν*» (Iore Dea 178). Ἐδῶ ἐννοοῦνται ἀσφαλῶς οἱ ναοὶ τῶν Ἑλλήνων μὲ τὰ αἱετώματα καὶ τοὺς κίονες ἐλληνικοῦ ρυθμοῦ, διότι, ὡς γνωστόν, ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς εἶχε ἐπιδράσει μὲ τὰ ἐκπολιτιστικά ταξίδια τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου σ' ὅλη τὴν Ἀνατολή· καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἐβραῖοι εἶχαν ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν, ἐλάμβαναν ἐλληνικά ὀνόματα, φοροῦσαν ἐλληνικοὺς χιτῶνες καὶ ἀθλοῦντο στὰ γυμναστήρια, ἥτο φυσικὸ νὰ κτίζουν ναοὺς μὲ ἐλληνικὸν ρυθμό.

Σκοπὸς τοῦ Παύλου ἦτο ἡ δημιουργία μιᾶς οἰκουμενικῆς θρησκείας καὶ γι' αὐτὸν τὸν λόγο μετέτρεψε τὸν ἐθνικιστικὸν ἰουδαϊκὸν χριστιανισμόν σὲ διεθνιστικὸν κίνημα, ἀπορρίπτοντας ὅ,τι τυπικὸ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διαδοθῇ (π.χ. ἀπέρριψε τὴν περιτομήν). Τὸ ὅτι ὁ Παῦλος ἦτο φανατικὸς ἰουδαϊστὴς ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὰ γραφόμενα τοῦ διαπρεποῦς καθηγητοῦ Θεολογίας Σάββα Ἀγουρίδη σὲ μελέτη του μὲ τίτλο «Κοινὲς ρίζες Ἰουδαϊσμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ»: «*Ὁ Παῦλος π.χ., ὅπως πολὺ καθαρὰ φαίνεται ἀπ' τὸ κεφ. 9-11 τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς του, στὰ μέσα τοῦ α' αἰῶνα μ.Χ. δὲν μπορεῖ νὰ φανταστεῖ τὴν ἐσχατολογικὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς Ἐκκλησίας χωρὶς τοὺς Ἰουδαίους*» καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρει: «*ἀρχικὰ ὁ χριστιανισμὸς ἦταν μία ἰουδαϊκὴ θρησκευτικὴ μερίδα... Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἔγινε ὁ στύλος καὶ τὸ ἐδραῖωμα τῆς παραπέρα θεολογικῆς ἐξέλιξης τοῦ χριστιανισμοῦ*». Τὸ ὅτι ὁ Παῦλος δημιουργῶντας τὴν νέα θρησκεία του (Παυλιανισμός) ἐξυπηρετοῦσε τὰ σχέδια τῆς Σιών ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὴν «Πρὸς Ῥωμαίους» ἐπιστολήν του (ΙΑ', 26), ὅπου ἀναφέρεται: «*καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· ἥξει ἐκ Σιών ὁ ρυθόμενος...*» [καὶ ἔτσι ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς στὸ σύνολόν του θὰ σωθῇ, ὅπως εἶναι γραμμένο· θὰ ἔλθῃ ἀπ' τὴν Σιών αὐτὸς ποὺ ἐλευθερώσῃ].

Σκοπὸς του ἦτο νὰ διαδώσῃ σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη τὸν Θεὸ τῶν Ἐβραίων Γιαχβέ, τὸν ὁποῖον, ὅπως ὁ ἴδιος παρεδέχετο, ἐλάτρευε σφοδρῶς: «*Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σου μνηίαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας*» («Πρὸς Τιμόθεον Β' Ἐπιστολή», Α' 13) [Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν (Γιαχβέ), τὸν ὁποῖον λατρεύω μὲ καθαρὰ συνείδησιν, ὅπως μὲ ἐδίδαξαν οἱ πρόγονοί μου, διότι ἀκατάπαυστα σὲ θυμᾶμαι στίς δεήσεις μου μέρα καὶ νύκτα].

Κύριος ἐχθρὸς τοῦ Παύλου ἦτο ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς καὶ ἡ ἐλληνικὴ φιλοσοφία, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζε «*ματαίαν ἀπάτην*». Συγκεκριμένα ἀναφέρει: «*διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ματαίας ἀπάτης καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην παράδοσιν, θὰ ἐξηπάτων τοὺς ἀνθρώπους μακρὰν τοῦ χριστιανισμοῦ*» («Πρὸς Κόλοσ. Ἐπιστολή» Β-8). Τὸ ὅτι ὁ Παῦλος εἶχε ὡς σκοπὸ νὰ διαλύσῃ τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἀπ' τὴν γνωστὴ συγγραφέα Λιλή Ζωγράφου, ἡ ὁποία ἀναφέρει: «*Ἐξάλλου αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ ὑψηλὸς του*» (ἐνν. τοῦ Παύλου) «*στόχος· Νὰ καταργήσῃ τὸν ἀντίλογο. Ἀλλὰ μὴ γιὰ πάντα. Καὶ δὲν ὑπάρχει παρὰ ἓνας τρόπος γιὰ νὰ τὸ πετύχει: Καταργῶντας τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμό. Κι αὐτὸ φυσικὰ*

δὲ θὰ τὸ ἀποκαλύψει. Σὰν φανατικὸς Ἑβραῖος ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ κηρύξει σὰν ὑπ' ἀριθμὸν ἓνα ἐχθρὸ τὸν εἰδωλολάτρη. Ὁ εἰδωλολάτρης, ἐκτὸς ἀπὸ τίς γνωστὲς ἱστορικὲς ἀλήθειες, εἶναι ὁ φυσικὸς τὸν ἐχθρός. Τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὤμέγα τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου εἶναι: «Δὲν θὰ κάμεις ποτὲ εἰδωλον». Ἀλλὰ στόχος τοῦ μένει ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμός. Ποτὲ δὲ θὰ μιλήσει γιὰ ρωμαϊκὸ πολιτισμὸ οὔτε κὰν γιὰ ἐλληνορωμαϊκόν. Ὅχι μόνο γιὰτι θρίσκειται σὲ ἀπόλυτη σύμπτωσι μὲ τὴν Ρώμην. Μὰ καὶ γιὰτι γνωρίζει, πὼς ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς ἀνεξάρτητα ἀπ' τὴν παρὰ τῆς μάνας-χώρας, ἐπιβιώνει μολιάζοντας τὸν κατακτητὴ τῆς καὶ ὑποτάσσοντάς τὸν πνευματικά. Κι ἂν ὁ ἰουδαϊσμὸς γλύτωσε ὡς τώρα ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἀλλοτριώσεώς του, δὲ σημαίνει, πὼς θὰ τὰ καταφέρει πάντα μὲ τούτῃ τὴν ἀθάνατην λερναία ὕδρα, τὸ ἐλληνικὸ πνεῦμα» («Ἀντιγνώση», ἐκδ. 1994, σελ. 261-262). [Περὶ περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὴν δράσι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δὲς Ε. Μπεξῆ, «Παῦλος, ὁ ἀπόστολος τοῦ Ἰεχωβά», «Δαυλός», τ. 143· καὶ Ἡνίοχου, «Παῦλος, ὁ προστατευόμενος τῆς Συγκλήτου», «Δαυλός», τ. 156).

IV. ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ...

Τὴν γραμμὴν, τὴν ὁποία ἐχάραξε ὁ Παῦλος ἐναντίον τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἠκολούθησαν οἱ μετέπειτα ἀπολογηταὶ τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ὑπερασπιζόμενοι τὰ χριστιανικὰ δόγματα ἐστρέφοντο κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, τὴν ὁποίαν ἀποκαλοῦσαν «μωρία». Δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ ἰουδαϊκὴ ἀντεπίθεσις κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ δὲν περιορίστηκε μόνο στὴν πλαστογραφίαν κειμένων, στὴν συγγραφὴ ἀνθελληνικῶν ἐργων, στὴν ἐκδοσι τοῦ «Ταλμούδ» καὶ στὴν συγγραφὴ (τὴν «μετάφρασι») τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀπ' τοὺς Ο'. Τὸ Sanhedrin τῶν ραβδίνων στέλλει πράκτορες σ' ὅλες τίς πόλεις τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας γιὰ ἰουδαϊκὸν προσηλυτισμόν. Τοῦτο τὸ παραδέχονται καὶ οἱ ἴδιοι: «... ἄνδρας ἐκλεκτοὺς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἐκλεξάμενοι ἐξεπέμψατε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν...», (Ἰουστίνου, «Διάλογος» 17,2). Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ὑποκινούσαν καὶ τίς ἀνθελληνικὰς ἐνέργειες, ποὺ διεξήγοντο κατὰ τὴν περίοδον τοῦ «Βυζαντίου» (καὶ ἀκόμη μέχρι σήμερα συνεχίζονται).

«Ὑστερα ἀπὸ ἄλλα χίλια τετρακόσια (χρόνια) θυθίσματος καθολικοῦ αὐτοῦ τοῦ τόπου καὶ τοῦ λαοῦ στὸν πιὸ φανατικὸ σκοταδιστικὸ χριστιανισμό-ἐβραϊσμό» κατὰ τὸν Ρένο Ἀποστολίδη («Πίσω στὸ Κρυφὸ Σχολειόν», «Δαυλός», τόμ. Β', σελ. 898), ἦλθε ἡ ὥρα ν' ἀκολουθήσωμε τὰ ὅσα πρὸ 90 περίπου χρόνων ἐπρότεινε ὁ μέγας ὁραματιστὴς Περικλῆς Γιαννόπουλος: «Ὅπως ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα ἐπετάξαμεν τὸ Πολιτικὸν πρόσχημα καὶ ἐφωανάξαμεν: εἴμεθα ΕΛΛΗΝΕΣ, οὕτω καὶ τώρα ὁ Ἕλλην πρέπει νὰ εἶναι ἔτοιμος διὰ τὴν ὥραν τῆς ΑΝΑΓΚΗΣ νὰ πετάξῃ καὶ τὸν Πνευματικὸν Ἑβραϊσμὸν καὶ νὰ ξαναφωνάξῃ –ἂν θέλῃ νὰ γλυτώσῃ– ἀπὸ τὸ ΣΛΑΥΙΚΟ ΠΟΤΑΜΙ ΕἶΜΑΙ ΕΛΛΗΝ... Καὶ ἀδύνατον πλέον τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Ἕλληνα, χάριν ἀνοητοτάτων λόγων, νὰ στερεῖται τῆς συναισθήσεως ἀκριδῶς τῆς Τρισεγγίστης τοῦ Δυνάμεως: Τῆς ΕΛΛΗΝΙΚΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ. Ὡς Χριστιανοὶ εἴσθε χαμένοι μεταξὺ τῆς ἀγέλης τῶν θηριωδῶν Χριστιανικῶν Λαῶν. Ὡς Ἕλληνες, ξεχωριζόμενοι, δυνατόν νὰ σωθῇτε». («Ἀπαντα», ἐκδ. 1993, σελ. 95, 191, 183).

λα. Ἑσθήρ

“Ὅπως μᾶς διηγείται τὸ ἱερό «μας» βιβλίο, ἦτανε κάποτε ἕνας μεγάλος Πέρσης βασιλιᾶς, ὁ Ἀσσουνήρος, ποὺ βασιλεύεε ἀπὸ τὴν Ἰνδία ἕως καὶ τὴν Αἰθιοπία καὶ σὲ ἄλλες ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ ἐπαρχίες. Μιὰ μέρα δὲ σκέφτηκε, ὅτι δὲν τὸν ἔφταναν οἱ γυναῖκες ποὺ εἶχε, καὶ ἔδγαλε διάταγμα καθ’ ὑπόδειξη τῶν συμβούλων του, νὰ «ζητηθῶσι διὰ τὸν βασιλέα νέαι παρθένοι, ὠραῖαι τὴν ὄψιν» («Ἑσθήρ» δ’ 2).

Ἡ δική «μας» ἡ προπατόρισσα Ἑσθήρ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δρισκότανε στὰ Σοῦσα καὶ τὴν προστάτενε κάποιος μακρονὸς τῆς συγγενῆς Μαρδοχαῖος, ἀφοῦ δὲν εἶχε πατέρα καὶ μητέρα. Εἶχε ὅμως ἕνα σημαντικό πλεονέκτημα, «τὸ κοράσιον ἦτο εὐειδὲς καὶ ὠραῖον» («Ἑσθήρ» δ’ 7). Καὶ ξέρετε καλά, τί σημαίνει νὰ εἶναι εὐειδὲς καὶ ὠραῖον. Πρῶτο πράγμα γιὰ πούλημα. Ἐδῶ πουλάγανε τίς γυναῖκες τοὺς καὶ τὰ ἀδελφία τοὺς γιὰ τὸ χρῆμα καὶ τὰ καμηλοκάτσικα, θὰ κώλωνε τώρα ὁ Μαρδοχαῖος, ποὺ δὲν ἦτανε οὔτε κόρη του; Ἐτσι λοιπόν: “Ὅτι δὲ ἠκούσθη τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως καὶ ἡ διαταγὴ αὐτοῦ, καὶ ὅτε πολλὰ κοράσια συνήχθησαν τοῦ Ἡγαῖ τοῦ φύλακος τῶν γυναικῶν, ἐφέρθη καὶ ἡ Ἑσθήρ εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως» («Ἑσθήρ» δ’ 8).

Καὶ κυττάξε στὴν συνέχεια, νὰ δῆτε τὴν πονηριὰ τοῦ Μαρδοχαίου: «Ἡ Ἑσθήρ δὲν ἐφάνερωσε τὸν λαὸν αὐτῆς οὐδὲ τὴν συγγένειαν αὐτῆς· διότι ὁ Μαρδοχαῖος εἶχε προστάξει εἰς αὐτὴν νὰ μὴ φανερώσῃ. Καὶ καθ’ ἐκάστην ἡμέραν περιεπάτει ὁ Μαρδοχαῖος ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς τοῦ γυναικῶνος, διὰ νὰ μανθάνῃ, πῶς εἶχεν ἡ Ἑσθήρ καὶ τί ἔγινε εἰς αὐτήν» («Ἑσθήρ» δ’ 10-11). Εἶχε τὸ σχέδιό του ὁ Μαρδοχαῖος καὶ τῆς εἶπε νὰ μὴν ἀποκαλύψῃ ὅτι ἦταν Ἑβραία, καθ’ ὅτι ὕεβαια ἀπὸ τότε δὲν ἔχαιραν καὶ κάποιας ἰδιαιτέρας ἐκτιμήσεως πλὴν κάποιων ἴσως ἐξαιρέσεων, μέσα στὶς ὁποῖες σίγουρα δὲν συγκατελέγετο οὔτε ὁ Μαρδοχαῖος οὔτε βέβαια καὶ ἡ Ἑσθήρ, ὅπως θὰ διαπιστώσουμε καὶ στὴν συνέχεια. Ὁμορφὴ ὅμως ἦταν καὶ πολὺ πονηρὴ καὶ ἔτσι «καὶ ἠγάπησεν ὁ βασιλεὺς τὴν Ἑσθήρ ὑπὲρ πάσας τὰς γυναῖκας, καὶ εὗρηκε χάριν καὶ ἔλεος ἐνώπιον αὐτοῦ ὑπὲρ τὰς παρθένας· καὶ ἐπέθηκε τὸ βασιλικὸν διάδημα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ἔκαμεν αὐτὴν βασίλισσαν ἀντὶ τῆς Ἀστίν». («Ἑσθήρ» δ’ 17). Νάτη καὶ βασίλισσα ἡ προπατόρισσα, γιὰ νὰ εἶναι ὁμορφὴ καὶ νὰ μὴν λήῃ, ἀπὸ ποῦ κρατάει ἡ σκούφια της.

Μιὰ μέρα ὅμως ὁ δεῦτερος στὴν ἱεραρχία μετὰ τὸν βασιλιᾶ, ὁ Ἀμάν, πλησιάζει τὸν βασιλιᾶ καὶ τοῦ λέει: «Υπάρχει τις λαὸς διεσπαρμένος καὶ διακεχωρισμένος μεταξὺ τῶν λαῶν κατὰ πάσας τὰς ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου σου· καὶ οἱ νόμοι αὐτῶν διάφοροι τῶν νόμων πάντων τῶν λαῶν, καὶ δὲν φυλάττουσι τοὺς νόμους τοῦ βασιλέως· ὅθεν δὲν ἀρμόζει εἰς τὸν βασιλέα νὰ ὑποφέρῃ αὐτοῦς· ἐὰν εἶναι ἀρεστὸν εἰς τὸν βασιλέα, ἄς γραφθῇ νὰ ἐξολοθρευθῶσι».

Τώρα ποῖος λαὸς εἶναι αὐτός, ποὺ δὲν σέβεται τοὺς νόμους τοῦ ἔθνους ποὺ τὸν φιλοξενεῖ καὶ δὲν ὑπακούει παρὰ μόνο, σὲ ὅ,τι αὐτὸς δέχεται σὰν σωστό, δὲν θέλει καὶ πολὺ εὐφυνία, γιὰ νὰ τὸ καταλάβουμε. Οἱ γνωστοὶ περιορύσιοι. Τί τοὺς θέλεις, τοῦ λέει τοῦ βασιλιᾶ ὁ Ἀμάν. “Ἀχρηστοὶ εἶναι καὶ ἐστία ἀναταραχῆς. “Ἀν θέλῃς, τοῦ λέει, μπορῶ νὰ σὲ ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν παρουσία τους. Καὶ ὁ βασιλιᾶς δέχθηκε, ὅπως μᾶς λέει τὸ ἱερό «μας» βιβλίο, ποὺ, ὅπως θέλει, ὅλα τὰ παρουνιάζει. Πάλι προϊστορία τὸ πρᾶγμα.

“Ὅταν τὸ μαθαίνει ὁ Μαρδοχαῖος, ἔγινε ἑξαλλος καὶ τότε βάζει μπρὸς τὸ σχέδιο «Ἑσθήρ». Παραγγέλλει στὴν βασίλισσα-προπατόρισσα τὰ καθέκαστα. Καὶ αὐτὴ τοῦ

ἀπαντᾷ: «Ὑπαγε, σύναξον πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς εὕρισκομένους ἐν Σούσοις, καὶ νηστεύσατε ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ μὴ φάγητε καὶ μὴ πίνητε τρεῖς ἡμέρας, νύκτα καὶ ἡμέραν· καὶ ἐγὼ καὶ αἱ θεράπαιναί μου θέλομεν νηστεύσει ὁμοίως· καὶ οὕτω θέλω εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, τὸ ὅποῖον δὲν εἶναι κατὰ τὸν νόμον» («Ἐσθήρ» δ' 16).

Λὲς καὶ ἂν δὲν κάνανε νηστεία, δὲν θὰ τὸν κατάφερνε τὸν βασιλιᾶ. Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἡ Ἐσθήρ ἔκανε ἄρχοντα τὸν Μαρδοχαῖο ἀναγκάζοντας τὸν Ἀμάν νὰ τὸ κάνῃ. «Καὶ ἔλαβεν ὁ Ἀμάν τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον, καὶ ἐστόλισε τὸν Μαρδοχαῖον· καὶ ἔφερε αὐτὸν ἐπιπνον διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, κηρύττων ἔμπροσθεν αὐτοῦ: οὕτω θέλει γίνεσθαι εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποῖον ὁ βασιλεὺς εὐαρεστεῖτε νὰ τιμωρήσῃ» («Ἐσθήρ» στ' 11).

Κύττα νὰ δῆς μεγαλειὰ ὁ Μαρδοχαῖος. Τὸν δὲ Ἀμάν, τὸν δευτέρου στὴν ἱεραρχία μετὰ τὸν βασιλιᾶ, ἀφοῦ τὸν κατασυνκοφάντησε ἡ προπατόρισσα, κατάφερε καὶ νὰ τὸν κρεμάσῃ. «Καὶ εἶπεν ὁ Ἀρβονά, εἷς ἐκ τῶν εὐνούχων, ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. Ἰδοὺ καὶ τὸ ξύλον πεντήκοντα πηχῶν τὸ ὕψος, τὸ ὅποῖον ὁ Ἀμάν ἔκαμε διὰ τὸν Μαρδοχαῖον, τὸν λαλήσαντα ἀγαθὰ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, ἴσταται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀμάν. Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, κρεμάσατε αὐτὸν ἐπ' αὐτοῦ. Καὶ ἐκρέμασαν τὸν Ἀμάν ἐπὶ τοῦ ξύλου, τὸ ὅποῖον ἠτοίμασε διὰ τὸν Μαρδοχαῖον» («Ἐσθήρ» ζ' 9-10).

Τὴν θέσῃ δὲ τοῦ Ἀμάν ποιός τὴν πῆρε; «Καὶ ἦλθεν ὁ Μαρδοχαῖος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· διότι ἡ Ἐσθήρ ἐφάνέρωσε, τί ἦτο αὐτῆς. Καὶ ἐκβαλὼν ὁ βασιλεὺς τὸ δακτυλίδιον αὐτοῦ, τὸ ὅποῖον ἀφῆρεσε ἀπὸ τοῦ Ἀμάν, ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν Μαρδοχαῖον καὶ κατέστησεν ἡ Ἐσθήρ τὸν Μαρδοχαῖον ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἀμάν» («Ἐσθήρ» η' 1-12). Καὶ τὸν κρεμάσανε καὶ τὸ σπῖτι τοῦ πῆρανε. Εἶναι τὰ ψηλὰ ἰδανικά, ποὺ διδάσκει ὁ Γιαχβέ.

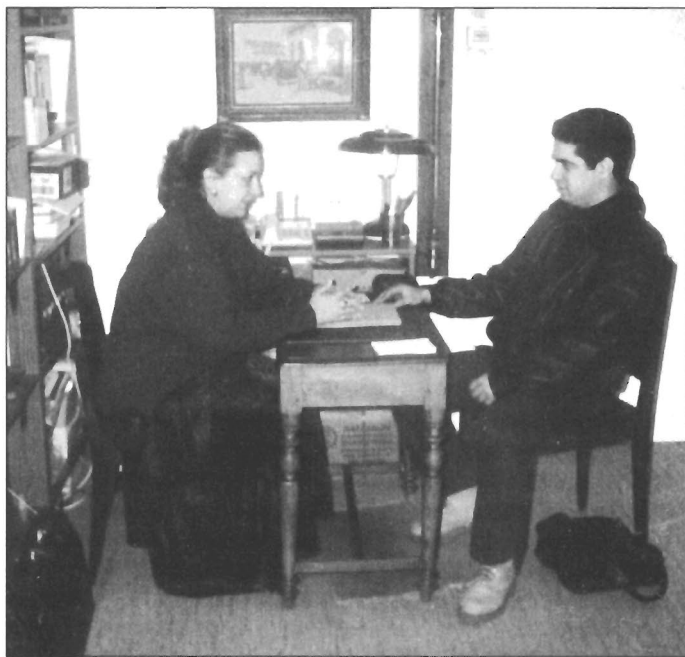
Καὶ ἔχει καὶ συνέχεια: «Ὁ δὲ Μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἀπέμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἐν στολῇ βασιλικῇ κυανῇ καὶ λευκῇ καὶ φορῶν μέγα στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐπένδυμα θνυσοῖν καὶ πορφυροῦν· καὶ ἡ πόλις Σούσα ἔχαιρε καὶ εὐφραίνεται. Εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἦτο φῶς, καὶ ἀγαλλίασις, καὶ χαρὰ, καὶ δόξα» («Ἐσθήρ» η' 15). Γιὰ τοὺς ἄλλους τώρα τί ἦτανε, ἄστα νὰ πᾶνε καὶ νὰ χαθοῦνε. Μαύρη μαυρίλα πλάκωσε, μαύρη σὰν καλιακούδα. «Καὶ ἐπάταξαν οἱ Ἰουδαῖοι πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν μὲ πάταγμα ρομφαίας καὶ σφαγῆν καὶ ὄλεθρον, καὶ ἔκαμον εἰς τοὺς μισοῦντας αὐτούς, ὅπως ἤθελον. Καὶ ἐν Σούσοις τῇ βασιλευσούσῃ ἐφόνευσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἀπόλεσαν πεντακοσίους ἄνδρας» («Ἐσθήρ» θ' 5-6). Ἀρχίζουμε σιγά-σιγά καὶ μπαίνουμε στὸ ψητό: «καὶ συνήχθησαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις καὶ τὴν δεκάτην τετάρτην τοῦ μηνὸς Ἀδάρ, καὶ ἐφόνευσαν τριακοσίους ἄνδρας ἐν Σούσοις· ἐπὶ λάφυρα ὅμως δὲν ἔβαλον τὴν χεῖρα αὐτῶν. Οἱ δὲ ἄλλοι Ἰουδαῖοι, οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ βασιλέως, συνήχθησαν καὶ ἐστάθησαν ὑπὲρ τῆς ζωῆς αὐτῶν, καὶ ἔλαβον ἀνάπανσιν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐφόνευσαν ἐκ τῶν μισοῦντων αὐτοὺς ἑβδομήκοντα πέντε χιλιάδας» («Ἐσθήρ» θ' 15-16).

Ναί, τὸ ἱερό μας βιβλίον περιγράφει τὶς σφαγὲς τῶν Ἰουδαίων κατὰ τῶν ἀντιφρονοῦντων. Βέβαια δὲν πῆραν λάφυρα, ὅπως τονίζει. Αὐτὲς ὅμως, ὅπως καὶ ὅλες οἱ ἄλλες σφαγὲς τῶν περιορίσων κατὰ τῶν ὑπολοίπων λαῶν τοῦ κόσμου, ποὺ δὲν ἔτυχε νὰ εἶναι ἐκλεκτοί, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φαντάζεστε, πὼς εἶναι ὀλοκαυτώματα, γιατί τότε θὰ εἴστε ἀντισιμητίτες καὶ φασίστες. Ἔνα εἶναι τὸ καλὸ τὸ ὀλοκαύτωμα –περάστε, κόσμε!– Τὸ γνήσιο, τὸ αὐθεντικό. Ἐβδομηνταπέντε χιλιάδες νεκροὶ ὅμως σὲ μία μέρα ἀπὸ τὴν ἄλλῃ; «Τὴν δεκάτην τρίτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς Ἀδάρ» («Ἐσθήρ» θ' 17). Λάφυρα ὅμως δὲν πῆραν. Μήπως τελικὰ μᾶς δουλεύουν;

Ὁ Ἀπόγονος

Η κ. ΛΙΑΝΑ ΣΟΥΒΑΛΤΖΗ ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΟΛΑ ΣΤΟΝ «ΔΑΥΛΟ»

«Δέν διέκοψε τὶς ἀνασκαφὲς ἡ αἰγυπτιακὴ ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνηση. – Δέν ὑπάρχει αἰτιολογικὸ τῆς ἀπαγορεύσεως. – Οἱ Αἰγύπτιοι καταγγέλλουν τὴν ἑλληνικὴ κυβέρνηση. – Πολλοὺς ἐνοχλεῖ τὸ ὄνομα Ἑλλάς. – Ἀνθελληνικοὶ “κύκλοι” ἐλέγχουν τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος. – Ἐνοχλεῖ ὅ,τι ἐκπροσωπεῖ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. – Ἡ πορεία τῶν ἀνασκαφῶν στὴ Σίουας μέχρι τώρα. – Μία περίεργη “ἐπιτροπὴ” χωρὶς εἰδικούς. – Οἱ Ἑλληνικὲς ἐπιγραφὲς ποὺ ἀνακαλύφθηκαν ἕως σήμερα. – Ὁ κ. Κ. Σημίτης ἀρνεῖται νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις. – Καὶ μία περίεργη “προειδοποίηση” τοῦ Ἰσραηλινοῦ πρεσβευτοῦ στὸ Κάιρο.»

Ἡ ἀρχαιολόγος κ. Λιάνα Σουβαλτζῆ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀποκαλυπτικῆς συνεντεύξεώς της πρὸς τὸν «Δαυλό». Δεξιὰ ὁ συνεργάτης τοῦ «Δαυλοῦ» κ. Παν. Λ. Κουβαλάκης.

[*Δημοσιεύουμε κατωτέρω συνέντευξη τῆς διαπρεποῦς ἀρχαιολόγου κ. Λιάνας Σουβαλτζῆ, πού εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ παραχωρήσῃ στὶς 11 Μαρτίου στὸν «Δαυλό». Μὲ τὴν κ. Α.Σ., ὡς γνωστόν, εἶχε ἀσχοληθῇ πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια περὶ πού ἡ παγκόσμια κοινὴ γνώμη μετὰ τὴν ἐκ μέρους τῆς ἀνακάλυψις στὴν ὅαση Σίουα τῆς Δυτικῆς Αἰγύπτου ἐνὸς τεραστίου ἑλληνικοῦ –ὅπως ἀποδεικνύουν οἱ ἑλληνικὲς ἐπιγραφές του– ταφικοῦ συγκροτήματος, πού κατὰ τὴν ἀκράδαντη πεποίθησις τῆς ἀρχαιολόγου ἀποτελεῖ τὸν τάφο τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ἀνεξαρτήτως τῶν διαφορῶν γνώμων, πού ἐξεφράσθησαν ὡς πρὸς τὸ τελευταῖο αὐτὸ σημεῖο, τὸ ὑέβαιον εἶναι, ὅτι τὸ μέγα εὔρημα τῆς κ. Α.Σ. εἶναι μεγίστης ἐπιστημονικῆς σπουδαιότητος, καὶ εἰδικώτερα, ὅσον ἀφορᾷ στὴν Ἑλλάδα, ἀποδεικνύει τὴν ἐξάπλωσις καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ σὲ μιὰ περιοχὴ, ὅπου τίποτε ἕως τώρα δὲν εἶχε εὑρεθῇ, πού νὰ ἀποτελῇ μαρτυρία τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ.*

Πρόσφατα, ὡς γνωστόν, καταγγέλληκε, ὅτι συνεπεία «περίεργων» καὶ «μυστηριωδῶν» παρεμβάσεων ἀπαγορεύθηκε στὴν κ. Α.Σ. ἡ συνέχισις τῶν ἀνασκαφῶν τῆς –καὶ μάλιστα στὴν κρισιμώτερη φάσις τῆς– χωρὶς καμμιὰ δικαιολογία. Στὴ συνέντευξις πού ἀκολουθεῖ ἡ διάσημη ἀρχαιολόγος, μὲ τὴν τόλμη πού χαρακτηρίζει κάθε γνήσιο ἐπιστήμονα, ἀποκαλύπτει καταπληκτικὰ πρᾶγματα σχετικὰ μὲ τὴν βίαιη διακοπὴ τοῦ σπουδαίου ἔργου τῆς, τὰ ὁποῖα θεωροῦμε, ὅτι εἶναι ἀρκετά, γιὰ νὰ ὑποχρεώσουν καὶ τὸν ἀθώοτερο ἀναγνώστη νὰ ὑποψιασθῇ ὅχι μόνο τὰ ὅσα συμβαίνουν στὸν κρίσιμο τομέα τῆς ἐρευνας τοῦ μεγαλειώδους Ἑλληνικοῦ Παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄγριο, δόλιο καὶ ὑπουλο μῖσος, πού ἐκδηλώνεται ἀπὸ διάφορες πλευρές, μὲ σκοπὸ ὅχι μόνο νὰ μὴ ἀναδειχθῇ ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποκρυβῇ, ἀποσιωπηθῇ, διαστρεβλωθῇ καὶ συκοφαντηθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμός].

ΠΑΝ. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ: Κυρία Σουβαλτζῆ, πληροφορηθήκαμε, ὅτι τὸ παγκοσμίον ἐνδιαφέροντος ἀνασκαφικὸ σας ἔργο στὴν Ὁάση τῆς Σίουας διεκόπη αἰφνιδίως προφανῶς ἀπὸ τὴν αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις. Τί ἦταν αὐτό, πού ὁδήγησε τοὺς Αἰγυπτίους στὴν λήψις μιᾶς πραγματικῆς αἰνιγματικῆς καὶ ὑποπτῆς ἀποφάσεως;

ΛΙΑΝΑ ΣΟΥΒΑΛΤΖΗ: Θέλω κατ' ἀρχὰς νὰ δάλουμε τὰ πρᾶγματα στὴ θέσις τους. Δὲν διέκοψε τίς ἀνασκαφές ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις, ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ζήτησε ἐπίσημα τὴν ἄρσις τῶν ἀδειῶν καὶ τὴ διακοπὴ τῶν ἀνασκαφῶν διὰ τοῦ ἐκπροσώπου τῆς, τοῦ Κωστῆ Μοσκόφ, μορφωτικοῦ ἀκολούθου τῆς ἑλληνικῆς πρεσβεΐας στὸ Κάιρο, ὁ ὁποῖος συνήντησε στὸ γραφεῖο του τὸν Ἀλὴ Χάσαν, πού εἶναι ὁ νῦν γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ἑθνικοῦ Συμβουλίου Ἀρχαιοτήτων τῆς Αἰγύπτου, καὶ ζήτησε ἀπὸ αὐτὸν τὴν ἄρσις τῶν ἀδειῶν καὶ τὸ σταμάτημα τῶν ἐργασιῶν.

Π.Κ.: Ἀν ἐπιθυμοῦσε ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις τὴν συνέχισις τῶν ἀνασκαφῶν, δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἀρνηθῇ μιὰ τέτοια ὑπόδειξις;

Α.Σ.: Αὐτὴ τὴ στιγμὴ ὑπάρχει μιὰ μεγάλη διαφορὰ, ὁ Ἀλὴ Χάσαν εἶναι ἓνας ὑπάλληλος στὰ χαμηλὰ κλιμάκια τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως. Ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις τώρα ἔχει πληροφορηθῇ τὴν ἔκτασις τοῦ θέματος, ἤδη στὸ Κάιρο ἐμεῖς ἔχουμε ἀναθέσει σὲ δικηγόρο τὴν ἐξέτασις τοῦ θέματος, τοῦ τι ἐγίνε ἀκριδῶς. Ὁ Ἀλὴ Χάσαν σύντομα θὰ πρέπει νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις, γιὰ τὸ πῶς ἔκανε αὐτὴ τὴ κίνησις. Καὶ πρέπει νὰ ἐπισημάνουμε κάτι: Δὲν εἴμαστε πλέον μόνο ἑλληνικὴ ἀποστολὴ ἀλλὰ αἰγυπτοελληνικὴ ἀποστολὴ, ἐνωμένη ἀποστολὴ μὲ τὴν Αἴγυπτο. Παραδόξως λοιπὸν ὁ

Χάσαν στρέφεται καὶ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων, πού συμμετέχουν στὴν ἀποστολή. Γίναμε ἐνωμένη ἀποστολή μετὰ τὴν ἐπίσημη ἀνακοίνωση τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1995 ἀπὸ τὶς αἰγυπτιακὲς ἀρχές.

Π.Κ.: *Ἐσεῖς εἶστε ἡ προϋσταμένη αὐτῆς τῆς ἀποστολῆς;*

Λ.Σ.: Εἶμαι ἀρχηγὸς τῆς αἰγυπτοελληνικῆς ἀποστολῆς ὡς μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου Ἑλληνιστικῶν Σπουδῶν τῆς Ἀθήνας, τὸ ὁποῖο ξεκίνησε τὶς ἀνασκαφές στὴν Ὁάση τῆς Σίους ἀπὸ τὸ 1989 μὲ τὴν δική μου ἀρχηγία καὶ μὲ ὅλες τὶς σχετικὲς ἀδειες ἀπὸ τὸ αἰγυπτιακὸ κράτος. Στὶς 29/1/95 ἀνακοινώθηκε ἐπισήμως ἀπὸ τὶς αἰγυπτιακὲς ἀρχές, ὅτι στὴν τοποθεσία «Ἐλ Μαράκι», στὴν Ὁάση τῆς Σίους, βρέθηκε ὁ τάφος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Μετὰ τὴν ἐπίσημη αὐτὴ ἀνακοίνωση καὶ οἱ δύο πλευρὲς συμφωνήσαμε καὶ ἐγινε ἡ ἐνωμένη ἀποστολή.

Ἀπαγόρευση ἀνασκαφῶν χωρὶς αἰτιολογικὸ

Π.Κ.: *Μὲ ποιὸ αἰτιολογικὸ ἀπαγορεύθηκε ἡ συνέχιση τῶν ἀνασκαφῶν;*

Λ.Σ.: Ἐμεῖς εἰδοποιηθήκαμε, ὅπως πάντα, ὅτι οἱ ἀδειες εἶναι ἔτοιμες καὶ πρέπει νὰ κατέδωμε νὰ τὶς παραλάβωμε, διότι πάντα οἱ ἀδειες ἐπιδίδονται μόνο στὸν ἀρχηγὸ τῆς ἀποστολῆς. Οὐδεὶς ἄλλος μπορεῖ νὰ τὶς πάρῃ. Στὶς 20 Δεκεμβρίου τοῦ 1996 κατεβήκαμε στὴν Αἴγυπτο, βρήκαμε ἔτοιμη καὶ τὴν αἰγυπτιακὴ ἀποστολή. Ἐκεῖ μᾶς εἶπαν, ὅτι οἱ ἀδειες βρισκόνται στὰ χέρια τοῦ νῦν γενικοῦ γραμματέα τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου Ἀρχαιοτήτων, τοῦ Ἀλῆ Χάσαν. Αὐτὸς λοιπὸν μοῦ δήλωσε, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ μοῦ δώσῃ τὶς ἀδειες, διότι ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνηση ζήτησε ἐπίσημα τὴν ἄρση τῶν ἀδειῶν καὶ τὴν διακοπὴ τῶν ἀνασκαφῶν.

Π.Κ.: *Ἐχει δικαίωμα ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνηση νὰ ζητήσῃ κάτι τέτοιο;*

Λ.Σ.: Φυσικὰ δὲν ἔχει κανένα ἀπολύτως δικαίωμα.

Π.Κ.: *Τότε πῶς ἐγινε αὐτό;*

Λ.Σ.: Δυστυχῶς προέβη σὲ μιὰ ἐνέργεια πολιτικὴ τέτοια, πού δὲν εἶχε κανένα δικαίωμα, νὰ ἐπέμβῃ, διότι ἐδῶ δὲν ὑπάρχει καμμία διακρατικὴ συμφωνία. Γι' αὐτὸ ρωτῶ μέχρι τώρα τὸν Ἑλληνα πρωθυπουργό, νὰ ἀπαντήσῃ καὶ νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις, γιατί ἔκανε αὐτὴ τὴν ἐνέργεια.

Οἱ Αἰγύπτιοι καταγγέλλουν τὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση

Π.Κ.: *Εἶστε λοιπὸν ἀπολύτως σίγουρη, ὅτι ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνηση διέκοψε τὴν ἀποστολή;*

Λ.Σ.: Μὰ μὲ διαβεβαίωσαν στὴν Αἴγυπτο γι' αὐτό. Μάλιστα ὁ Ἀλῆ Χάσαν μοῦ εἶπε: «πῆγαινε στὴν χώρα σου, νὰ δῆς, τί συμβαίνει». Βέβαια καὶ ὁ Ἀλῆ Χάσαν λειτούργησε παρὰ νόμο, γιατί σύμφωνα μὲ τοὺς αἰγυπτιακοὺς νόμους δὲν ἔχει κανένα δικαίωμα νὰ κρατᾷ τὶς ἀδειες. Οἱ ἀδειες αὐτὲς ἔχουν ἐκδοθῇ ἀπὸ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1996 καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μὴ μᾶς τὶς δίνη. Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔχει πάρει τὸ δρόμο τῆς αἰγυπτιακῆς δικαιοσύνης.

Π.Κ.: *Ποιὸς πιστεύετε, ὅτι ἦταν ὁ θαυότερος λόγος, πού ἔκανε τὴν ἐλληνικὴν κυβέρνηση νὰ προβῇ σὲ μιὰ τέτοια πράξη;*

Λ.Σ.: Αὐτὴ θὰ μᾶς πῇ τὸ λόγο.

Π.Κ.: *Ἐσεῖς τί εἰκάζετε;*

Λ.Σ.: Νομίζω, ὅτι ὑπάρχουν πάρα πολλὰ συμφέροντα, τὰ ὁποῖα λίγο ὡς πολὺ ὅλοι

ξέρουμε, ποιοὶ κρύβονται συνήθως πίσω ἀπὸ αὐτά. Δὲν θέλουν σὲ καμμία περίπτωση νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος.

Π.Κ.: *Τῆς Ἑλλάδος ὡς σημερινοῦ κράτους ἢ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας;*

Λ.Σ.: Καὶ τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἱστορίας της. Διότι πιστεύω, ὅτι τὸ θέμα αὐτὸ ἐνοχλοῦσε ἰδιαίτερα, γιατί κάποιοι κύκλοι φοβοῦνται, ὅτι τὸ θέμα αὐτὸ ἐξάπτει τὸν ἐθνουσιασμό τῶν Ἑλλήνων.

Ἀνθελληνικοὶ «κύκλοι», ποὺ βρίσκονται παντοῦ

Π.Κ.: *Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ κύκλοι, μπορεῖτε νὰ τοὺς ἀναφέρετε;*

Λ.Σ.: Τοὺς ξέρουμε ὅλοι αὐτοὺς τοὺς κύκλους, ποὺ δυστυχῶς τὰ τελευταῖα χρόνια δροῦν ἀντίθετα πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς χώρας.

Π.Κ.: *Αὐτοὶ οἱ κύκλοι βρίσκονται στὸ χῶρο τῆς διανόησης, τῆς πολιτικῆς, σὲ ποιοῦ χῶρο βρίσκονται;*

Λ.Σ.: Πιστεύω, ὅτι βρίσκονται παντοῦ, καὶ στὸ χῶρο τῆς διανόησης καὶ στὸ χῶρο τῆς πολιτικῆς. Πάντως ἡ οὐσία εἶναι μία: Αὐτὴ τῇ στιγμῇ ἔχει συμβῇ κάτι τελείως παράλογο, τελείως παράδοξο. Καὶ θέτω μία ἐρώτηση: Μὲ ποιοῦ δικαίωμα κρατικὸ ὄργανο ἐλληνικῆς πρεσβείας, ὅπως εἶναι ὁ κ. Μοσκῶφ, στρέφεται κατὰ Ἑλλήνων πολιτῶν σὲ μία ξένη χώρα. Δὲν ἔχει ξαναγίνει αὐτό. Οἱ πρεσβεῖες ἐκ τοῦ ρόλου τοὺς εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ προστατεύουν τοὺς Ἕλληνες στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ὄχι νὰ τοὺς διώκουν.

Π.Κ.: *Αὐτὸ ποὺ δὲν μπορούμε νὰ καταλάβουμε εἶναι, γιατί ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις προέδῃ σὲ μιὰ τέτοια πράξη. Κατευθύνεται ἀπὸ τοὺς κύκλους ποὺ ἀναφέρατε, αὐτό-δουλα ἐνεργεῖ, μὲ ποιά λογικὴ κάνει αὐτὰ ποὺ κάνει;*

Λ.Σ.: Αὐτὸ ἀναρωτιόμαστε καὶ μεῖς. Δὲν μπορούμε νὰ καταλάβουμε αὐτὴ τὴ σκοπιμότητα. Θὰ σᾶς πῶ ἓνα ἀπλὸ παράδειγμα. Βγαίνουνε κάποιοι καὶ λένε, ὅτι δὲν εἶναι ὁ τάφος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ὁ κ. Μοσκῶφ πηγαίνοντας στὸν Ἀλὴ Χάσαν εἶπε, ὅτι εἶναι γελοῖο τὸ ὅλο θέμα καὶ πὼς ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια ἐπέτρεπε αὐτὲς τὶς ἀνασκαφές. Ἐὰν λοιπὸν εἶναι γελοιότητα, γιατί ἀσχολοῦνται μὲ μιὰ γελοιότητα;

Π.Κ.: *Ἐπομένως δὲν θέλουν ὁ τάφος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου νὰ γίνῃ γνωστός.*

Λ.Σ.: Προφανῶς.

Π.Κ.: *Ὁ κ. Μοσκῶφ εἶναι Ἕλληνας;*

Λ.Σ.: Δὲν γνωρίζω γιὰ τὸ ἄτομό του. Βέβαια μπορεῖ νὰ πολιτογραφῆται σὰν Ἕλληνας, ἀλλὰ οἱ πράξεις του δὲν εἶναι καθόλου ἐλληνικές.

Π.Κ.: *Συνοψίζοντας θὰ λέγαμε, ὅτι ὄντως ἡ ἀνασκαφὴ σταμάτησε μὲ ἐνέργεια τῆς ἐλληνικῆς κυβέρνησις, δὲν γνωρίζετε τὴν αἰτία αὐτῆς τῆς στάσεως, εἰκάζετε κάποιους κύκλους, ποὺ, ὡς γνωστόν, δὲν θέλουν τὴν προβολὴ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐκκρεμεῖ στὰ δικαστήρια τῆς Αἰγύπτου.*

Λ.Σ.: Σωστά.

Τὸ θέμα Μέγας Ἀλέξανδρος ἐνοχλεῖ

Π.Κ.: *Ὅταν δρισκώμαστε ἐνώπιον τοῦ τάφου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, γεγονὸς μοναδικὸ στὴν ἱστορία τῆς ἀρχαιολογίας, μπορούμε νὰ ὑποστηρίξουμε, ὅτι ἡ ὅλη ὑπόθεσις ἀποτελεῖ ἓνα σοδαρώτατο πλῆγμα στὸν προπαγανδιζόμενο μὲ πάθος σήμερον Ἀφροκεντρισμὸ καὶ στὸ ψευδεπίγραφο δόγμα τοῦ «Ἐξ Ἀνατολῶν τὸ Φῶς»;*

Λ.Σ.: Νὰ σᾶς πῶ, τί πιστεύω. Τὸ θέμα «Ἀλέξανδρος» ἐνοχλεῖ. Δὲν ἔχει σημασία, ἂν ἐμεῖς θὰ φέρουμε στὸ φῶς τὸ σῶμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, σημασία ἔχει τὸ τί ἐκπροσωπεῖ ὁ Ἀλέξανδρος. Τὸ «ὄραμα Ἀλεξάνδρου», αὐτὰ ποὺ θὰ δώσῃ στὸν Ἑλληνισμό ὁ Ἀλέξανδρος.

Π.Κ.: Τὸ πρότυπο τοῦ Ἀλεξάνδρου ὡς Παγκοσμίου Ἡγεμόνος δὲν συμφωνεῖ ιδεολογικά σήμερα μὲ τὴν καθιέρωση τῆς Πλανηταρχίας; Γιατί ἀραγε νὰ τὸ ἐμποδίζουν νὰ ἀποδειχθῇ;

Λ.Σ.: Σ' αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ ἀπαντήσω. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἔχω νὰ ἀπαντήσω εἶναι, ὅτι ὑπάρχει αὐτὴ ἡ μόδα τοῦ Ἀφροκεντρισμοῦ· ἀλλὰ ὅ,τι καὶ νὰ λένε δὲν μποροῦν νὰ πνίξουν τὴν πραγματικότητα. Καὶ ἡ πραγματικότητα εἶναι, ὅτι τὸ φῶς τοῦ Πολιτισμοῦ γεννήθηκε στὴν Ἑλλάδα. Ὅποια πέτρα καὶ νὰ σηκώσῃς σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο, θὰ βρῇς ἀπὸ κάτω ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ Ἀθάνατο Ἑλληνικὸ Πνεῦμα.

Π.Κ.: Πιστεύετε δηλαδή αὐτό, ποὺ χρόνια ὑποστηρίζει καὶ ἀποδεικνύει ὁ «Δαυλός» μὲ πλῆθος ἐρευνῶν καὶ μελετῶν, στὴν παγκόσμια διάσταση –ιστορική καὶ πνευματική– τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ;

Λ.Σ.: Ἀκριβῶς, τὸ πιστεύω ἀπόλυτα. Καὶ δὲν νομίζω, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ποὺ τὸ πιστεύουν αὐτὸ πρέπει νὰ χαρακτηρίζονται ὡς «φασίστες» ἢ «ἐθνικιστές». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸν λόγο μᾶς πολεμοῦν ὅλοι μὲ διαφόρους τρόπους. Ἀλλοτε πετυχαίνουν, ἄλλοτε ὄχι, ἢ οὐσία ὅμως εἶναι μία εἰς τὴν δική μου περίπτωση, καὶ ὅπως πολλοὶ δημοσιογράφοι ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο μοῦ εἶπαν στὸ Κάιρο: Αὐτὸς ὁ πόλεμος ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους δείχνει, ὅτι ἔχω ἀπόλυτο δίκιο. Αὐτὸς εἶναι ὁ τάφος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς μὲ πολεμοῦν. Μᾶς σταματοῦν αὐτὴ τὴ στιγμή στὸ πιὸ κρίσιμο σημεῖο, τὴν στιγμή ποὺ θὰ πηγαίναμε πρὸς τὸν ταφικὸ θάλαμο.

Ἡ πορεία τῶν ἀνασκαφῶν στὴ Σίονα μέχρι τώρα

Π.Κ.: Τὸ ἀνασκαφικὸ σας ἔργο στὴν Ὁάση Σίονα ξεκίνησε, ὡς γνωστόν, τὸ 1989. Μπορεῖτε νὰ μᾶς παρουσιάσετε συνοπτικὰ τὴν πορεία αὐτῆς τῆς προσπάθειας μέχρι σήμερα;

Λ.Σ.: Εὐχαρίστως. Κατ' ἀρχὴν γράφτηκαν τελευταῖα σὲ διάφορες ἐφημερίδες, ὅτι ὁ Ἀλῆ Χάσαν ἔστειλε μία ἐπιτροπὴ μὲ εἰκοσιδύο ἄτομα, «εἰδικούς», νὰ κρίνουν τὸ ἔργο μου. Πρῶτον, δὲν μπορεῖς νὰ στείλῃς ἐπιτροπὴ καὶ νὰ μὴν ἔχῃς καλέσει τὸν ἀνασκαφέα, ὁ ὁποῖος θὰ δώσῃ ἐξηγήσεις καὶ θὰ ἀπαντήσῃ σὲ ἐρωτήματα μιᾶς ἐπιτροπῆς. Ἐπειτα δὲν μπορεῖς νὰ μὴν καλῇς τὸν ἀνασκαφέα, νὰ μὴν καλῇς καὶ τὴν αἰγυπτιακὴ πλευρὰ τῆς ἀποστολῆς. Ἡ «περίφημη» ἐπιτροπὴ, ποὺ ἔστειλε ὁ Ἀλῆ Χάσαν, ἦταν ὄχι εἰκοσιδύο ἀλλὰ ὀκτὼ ἄτομα χωρὶς καμμιά εἰδικότητα. Ἀτομα, ποὺ τὰ ἐπέλεξε ὁ ἴδιος μὲ τὴ σύμφωνη γνώμη τοῦ κ. Μοσκῶφ, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ πῆγε στὸν χώρο καὶ εἶπε περίπου αὐτά, ποὺ εἶπε ἡ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ, ποὺ εἶχε σταλῇ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1995 ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ.

Π.Κ.: Ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπία τί ἀκριβῶς εἶχε πεῖ τότε;

Λ.Σ.: Αὐτοὶ εἶπαν, ὅτι πρόκειται γιὰ κτίσματα ἄνευ σημασίας, γιὰ ρωμαϊκὲς οἰκίες, ὅτι οἱ ἐπιγραφές ποὺ βρέθηκαν εἶναι κι αὐτὲς ἄνευ σημασίας, εἶναι οἰκοδομικὲς ἐπιγραφές, ποὺ ἔβαζαν οἱ Ρωμαῖοι στὰ σπιτία τους. Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀλῆ Χάσαν ἀποτέλειτο ἀπὸ ἓναν καθηγητὴ τῆς Ἱστορίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ ἀνασκαφές, φίλος ὅμως τοῦ κ. Μοσκῶφ, ἀπὸ τρεῖς συντη-

ρητές, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν μόνο νὰ συντηροῦν τὰ ἀντικείμενα, δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἀξιολογοῦν καὶ νὰ χρονολογοῦν.

Π.Κ.: Ἀρχαιολόγοι δὲν ὑπῆρχαν;

Λ.Σ.: Θὰ σᾶς πῶ. Ἦταν ἓνας ἀρχιτέκτων ἄσχετος, ποὺ δὲν ἀνήκει στοῦ Τμήμα Ἀρχιτεκτόνων τοῦ Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ τῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ εἶναι ἓνας κοινὸς ἀρχιτέκτων, ποὺ ἀσχολεῖται μὲ ζητήματα πολυκατοικιῶν. Καὶ γιὰ νὰ ὑπάρχη καὶ ἡ ἀρχαιολογικὴ πλευρά, ὑπῆρχαν δύο νεαροὶ ἀρχαιολόγοι, ὁ ἓνας πρὸ μηνὸς εἶχε πάρει τὸ πτυχίο του χωρὶς καμμιά ἐμπειρία, καὶ ὁ ἄλλος εἶναι μέσα στοῦ τμήματος ἀρχαιοτήτων καὶ πρωτοκολλεῖ ἐγγραφὰ. Αὐτοὶ ἦταν οἱ «εἰδικοί», ποὺ ἐστάλησαν, γιὰ νὰ κρίνουν τὸ ἔργο μου.

Π.Κ.: Ἡ πορεία αὐτῆς τῆς ἀνασκαφῆς ποὺ βρίσκεται καὶ ποιά εἶναι τὰ σημαντικώτερα εὐρήματά της;

Τὶ ἔχει ἀνακαλυφθῆ μέχρι σήμερα

Λ.Σ.: Ἐμεῖς ἔχουμε ἀποκαλύψει πέντε χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα ἀπὸ ἓναν χώρο, ποὺ ξεπερνᾷ τὰ δώδεκα χιλιάδες μέτρα. Καὶ ἔχομε φέρεи στοῦ φῶς ὅλον τὸν Μακεδονικὸ Τάφο, ποὺ ἔχει ἔκταση 500 τετραγωνικῶν μέτρων καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Μεγάλου Δρόμο καὶ τὸ Τριθάλαμο. Ἐχουμε ἀκόμη φέρεи στοῦ φῶς τὸν Περίβολο, ποὺ περιτριγύριζε τὸν τεράστιο αὐτὸν τάφο, τὸ Πρόπυλο, τὴν Ἱερὴ Αὐλή, ποὺ ἦταν καὶ πλακοστρωμένη. Ἐπίσης ἔχουμε φέρεи στοῦ φῶς καὶ τρεῖς ἐπιγραφές, αὐτὲς ποὺ εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὸ 1995.

Π.Κ.: Σὲ τί ἀναφέρονται αὐτὲς οἱ ἐπιγραφές;

Λ.Σ.: Δύο ἀπὸ αὐτὲς εἶναι γραμμένες στὴν Ἑλληνική. Ἡ πρώτη ἀνήκει στὴν ἐποχὴ τοῦ Πτολεμαίου, ἡ δευτέρη εἶναι τῆς ἐποχῆς τοῦ Τραϊανοῦ, γραμμένη στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ἐχουμε καὶ ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ μιὰ τρίτη ἐπιγραφὴ πάλι στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα. Πέρυσι ἀνακαλύφθηκε καὶ μιὰ νέα ἐπιγραφὴ ἀκέραια, ἡ ὁποία εἶναι γραμμένη στὴν Δημοτικὴ γλῶσσα. Καὶ δῶ θὰ ἤθελα –γιὰ ὅσους δὲν γνωρίζουν– νὰ πῶ, ὅτι στὴν Αἴγυπτο εἶχαν τὴν «Ἱερογλυφικὴ» γραφὴ, τὴν «Ἱερατικὴ» γραφὴ καὶ τὴν «Δημοτικὴ» γραφὴ. Ἡ Δημοτικὴ γραφὴ ξεκίνησε ἀπὸ τὸν 7ο π.Χ. αἰῶνα καὶ ἔφτασε μέχρι καὶ τὸν 4ο μ.Χ. αἰῶνα. Εἶναι μιὰ γραφὴ ἰδιαίτερα δύσκολη, τῆς ὁποίας κάθε σύμβολο μπορεῖ νὰ κρύβῃ φράση ἢ φράσεις. Ἡ Ἱερατικὴ καὶ ἡ Ἱερογλυφικὴ εὐκόλα διαβάζονται, ἡ δημοτικὴ ὅμως ὄχι. Καὶ ἀπ' ὅ,τι μεῖς ἔχουν πληροφορήσει σήμερα, ἴσως ὑπάρχουν δύο ἄνθρωποι σ' ὅλο τὸν κόσμον, ποὺ μποροῦν νὰ τὴν διαβάσουν. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν εἶναι Αἰγύπτιος. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτὴ ἀκόμα μελετᾶται καὶ δὲν ἔχει δγῆ τὸ πλήρες νόημά της.

Π.Κ.: Οἱ πρῶτες ἐπιγραφές ποὺ ἀναφέρονται;

Λ.Σ.: Οἱ πρῶτες ἐπιγραφές ἔχουν ἀνακοινωθῆ ἐπίσημα τὸν Νοέμβριο τοῦ 1995 στὴ Ρώμη σὲ διεθνὲς συνέδριο. Ἡ πρώτη ἐπιγραφὴ εἶχε γραφὴ ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖο τὸν Α', ὁ ὅποιος περιληπτικὰ λέει, ὅτι μετέφερε τὸ σῶμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, διότι ὑπῆρξε ὁ θεματοφύλακάς του. Λέει, ὅτι τὸ σῶμα ζυγίζε ὅσο ζυγίζει μιὰ ἐλαφρὰ ἀσπίδα. Αὐτὸ εἶναι λογικὸ, γιὰτὶ γνωρίζομε, ὅτι τὸ σῶμα εἶχε μουμιοποιηθῆ καὶ ξέρουμε, ὅτι κατὰ τὴν μουμιοποίηση (ταρίχευση) τὸ σῶμα ἔχανε πάναν ἀπὸ τὸ 65%-70% τοῦ βάρους του, γινόταν ἐλαφρὸ καὶ «μάζεψε». Λέει λοιπὸν ὁ Πτολεμαῖος, ὅτι ἔκανε αὕτὴ τὴ μεταφορά, ὅταν ἦταν στρατηγός-ἐπαρχος τῆς Αἰγύπτου. Ξέρουμε, ὅτι αὐτὸ τὸν τίτλο τὸν διετήρησε καὶ μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου, πρὶν γίνῃ βασιλιάς καὶ πάρη πιά

τὸν τίτλο τοῦ βασιλέως γύρω στὸ 305 π.Χ. περίπου. Καὶ λέει, ὅτι τώρα, πού εἶναι ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν, ὁμολογεῖ, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανε χάριν αὐτοῦ. Καὶ στὸ πάνω μέρος τῆς ἡ ἐπίμαχης αὐτῆς ἐπιγραφῆς ἔχει τὸ ὄνομα «Ἀλέξανδρος Ἀμμωνος Ρᾶ», δηλαδή «Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Ἀμμωνος Ρᾶ», ὅπως ἀκριβῶς ὀνομάστηκε ὁ Ἀλέξανδρος, ὅταν ἐπισκέφθηκε τὸ Μαντεῖο στὴ Σίονας. Ἡ δευτέρη ἐπιγραφὴ εἶναι ἀπὸ τὸν Τραϊανό, πού λέει, ὅτι ἐπισκεύασε τὸ μνημεῖο καὶ ἀναφέρει, ὅτι αὐτὸ ἦταν ἀφιερωμένο στὸν αἰώνιο Δία –μία προσφώνηση, πού ταιριάζει στὸν Ἀλέξανδρο–, δηλαδή μὲ τὸν θάνατό του ἐνώθηκε μὲ τὸν Δία. Ξέρουμε τὴ σχέση Ἀμμωνος-Διός. Καὶ χαρακτηριστικὰ ἡ ἐπιγραφὴ αὐτὴ ἀναφέρει, ὅτι ἔκανε τίς ἐπισκευές στὸν χώρο αὐτὸν πρὸς τιμὴν ἐκείνου, πού ἤπια τὸ δηλητήριο. Αὐτὴ ἡ ἐπιγραφὴ μᾶς δίνει τὴν πληροφορία, ὅτι τελικὰ ὁ θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου προήλθε ἀπὸ δηλητήριο.

Π.Κ.: Καὶ ἡ τρίτη ἐπιγραφὴ;

Λ.Σ.: Αὐτὴ εἶναι ἓνα ἀπόσπασμα, πού ἀναφέρεται στὸν λαὸ τῆς Ὁάσεως τὴν ἐποχὴ ἐκείνη.

Π.Κ.: Ποιὰ ἀκριβῶς ἐποχὴ;

Λ.Σ.: Τὸν 4ο αἰ. π.Χ. Ἀναφέρει ἐπίσης, ὅτι ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ δύναμη τριάντα χιλιάδες ἦσαν οἱ φρουροὶ τοῦ Τάφου. Ἡ νέα ἐπιγραφὴ πού ἔχει ὑρεθῇ, δὲν ξέρουμε ἀκόμη, τί λέει.

Π.Κ.: Ἡ ἀνασκαφὴ σὲ ποιό σημεῖο βρίσκεται τώρα;

Λ.Σ.: Αὐτὴ τὴν περίοδο ὑπολογίζαμε τὴν κάθοδό μας πρὸς τὸν Ταφικὸ Θάλαμο, ὁ ὁποῖος εἶναι θαθιὰ μέσα στὴ γῆ. Καὶ παράλληλα, ἐπειδὴ θὰ δουλεύαμε ἀπὸ τὸν Δεκέμβριο μέχρι καὶ τὸν Ἀπρίλιο, θὰ γινόταν παράλληλη στήριξη τοῦ μνημείου, γιατί κινδυνεύει νὰ καταρρεύσῃ καὶ ἡ συντήρηση πολλῶν εὐρημάτων.

Π.Κ.: Τί ἄλλα εὐρήματα ἔχετε ἀποκαλύψει;

Λ.Σ.: Ἔχουμε βρῆ ὀλόγλυφα λεοντάρια, πού φύλαγαν τὴν εἴσοδο τοῦ Πρόπυλου καὶ τὴν εἴσοδο τοῦ Τάφου, ἔχουμε βρῆ κεφαλές ἀποτροπαϊκῶν λεονταριῶν – 48 συνολικά. Ἔχουμε βρῆ πολλὰ μικροαντικείμενα, φυλαχτὰ μὲ τὴν μορφὴ τοῦ λιονταριοῦ.

Π.Κ.: Πρόκειται δηλαδή γιὰ ἓναν χώρο, ὁ ὁποῖος δίνει τὸ στίγμα ἐνὸς μεγάλου καὶ ἐντυπωσιακοῦ βασιλικοῦ τάφου, πού θὰ ἀντιστοιχῇ φυσικὰ σὲ ἓναν ἐξίσου σπουδαῖο ἄνδρα.

Λ.Σ.: Σωστά.

Π.Κ.: Πιστεύετε, ὅτι ὁ ταφικὸς θάλαμος περιέχει τὴ μούμια τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου;

Λ.Σ.: Ἐμεῖς τὸ πιστεύουμε. Ἀλλὰ σὲ τί κατάσταση θὰ εἶναι, δὲν τὸ ξέρουμε.

Π.Κ.: Φέτος θὰ προλαβαίνατε νὰ μπῆτε μέσα σ' αὐτὸν τὸν χώρο;

Λ.Σ.: Τὸ εἶχαμε προγραμματίσει καὶ παρ' ὅλες τίς δυσκολίες θὰ μπαίναμε πάση θυσίᾳ, διότι πρέπει νὰ πῶ κάτι πολὺ σημαντικό. Τὸ μνημεῖο κινδυνεύει ἀπὸ τὰ ὑπόγεια νερά. Πέρυσι τὸ νερὸ εἶχε καλύψει καὶ τὴ δόρεια πλευρὰ τοῦ Τάφου, σὲ σημεῖο πού σκάβοντας δύο μέτρα βρῖσκαμε νερό. Πρέπει νὰ πῶ, ὅτι ὅλος αὐτὸς ὁ Τάφος ἐδράζεται πάνω σὲ ἀρχαῖο ὀρυχεῖο, οἱ στοές τοῦ ὁποῖου ἔχουν ὅλες μπαζωθῇ. Ἀνοίγοντας λοιπὸν κάποιες στοές, γιὰ νὰ μποῦμε πρὸς τὰ κάτω, εἶδαμε νερό, τὸ ὁποῖο εἶναι ἰδιαίτερα ἐπικίνδυνο.

Ὁ κ. Σημίτης ἀρνεῖται νὰ δώσῃ ἐξηγήσεις

Π.Κ.: Ἀς ἐπιστρέψουμε στὸ σκάνδαλο τῆς ἄρσης τῶν ἀδειῶν συνέχισης τῆς ἀνα-

σκαφῆς. Ποιά συμφέροντα ἄραγε νὰ κρύβονται πίσω ἀπὸ μιὰ τέτοια ἀπόφαση;

Λ.Σ.: Ἀκόμα δὲν γνωρίζουμε. Γεγονὸς εἶναι, ὅτι τὸ ἑλληνικὸ κράτος ζήτησε τὴν διακοπὴ τῆς ἀνασκαφῆς. Εὐελπιστῶ πάντως, γιατί ὁλόκληρος ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος τῆς Αἰγύπτου εἶναι μὲ τὸ μέρος μας. Ὅλα αὐτὰ θίγουν ὄχι μόνο ἐμένα ἀλλὰ καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἀρχαιολόγους, πού συμμετέχουν.

Π.Κ.: Τὸ αἰτιολογικὸ τῆς διακοπῆς σὲ τί ἀναφέρεται;

Λ.Σ.: Αὐτὸ ζητᾶμε νὰ μᾶς πῇ ὁ κ. Σημίτης. Ἀλλὰ οὔτε ὁ ἴδιος οὔτε τὸ ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ δέχονται νὰ μιλήσουν. Ὅλοι σιωποῦν. Ἐπιμένουν νὰ δηλώνουν ἄγνοια. Ὁ κ. Βενιζέλος κάνει, ὅτι δὲν ἀκούει.

Π.Κ.: Φοδοῦνται δηλαδὴ νὰ φανερώσουν τὴν σκοπιμότητα, πὺν κρύβει αὐτὴ ἡ στάση τους.

Λ.Σ.: Αὐτὸ εἶναι, γιὰ τὸ ὁποῖο ἐγὼ θὰ ἐπιμένω συνεχῶς. Ἔτσι κι ἄλλιῶς κοροϊδεύουν τὸν Ἑλληνικὸ λαό. Ἀς ἔχουν τὸ θάρρος τοῦλάχιστον νὰ δηλώσουν τὸν λόγο. Νὰ ποῦν, ὅτι κάποιοι μᾶς πίεσαν.

Π.Κ.: Ἔτσι ὅμως πρέπει νὰ κατονομάσουν κάποιους.

Λ.Σ.: Ἀπὸ τίς 17 Αὐγούστου ἔχει σταλῇ ἐπιστολὴ μου στὸν κ. Σημίτη, πὺν ζητοῦσα νὰ τὸν ἐνημερώσω ἀκριθῶς, ἐπειδὴ προέβλεπα, ὅτι θὰ συμβοῦν αὐτὰ πὺν συμβαίνουν. Μέχρι στιγμῆς ἀρνεῖται νὰ μὲ ἀκούσῃ.

Μιὰ περίεργη «προειδοποίηση» τοῦ πρεσβευτῆ τοῦ Ἰσραήλ

Π.Κ.: Ποιὸ θὰ ἦταν τὸ τελικὸ συμπέρασμα ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴν κατάσταση, πὺν ἔχει δημιουργηθῇ;

Λ.Σ.: Αὐτὸ πὺν ὑποστηρίζει ἐδῶ καὶ χρόνια ὁ «Δαυλός»: αὐτὸ θρήκαμε μπροστά μας ὁ ἀνθελληνισμὸς ἐδρεῖ ἐδῶ, μέσα στὸ ἑλληνικὸ κράτος. Ἐχει γραφτῇ στὸν ξένο τύπο, ὅτι εἶμαι «φασίστρια», ὅτι κάνω προπαγάνδα γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Π.Κ.: Δυστυχῶς ἔτσι ἀποκαλοῦνται ὅλοι ὅσοι ἀσχολοῦνταν μὲ τὴν ἑλληνικὴ ἱστορία καὶ προβάλλουν τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμό.

Λ.Σ.: Ὅταν ἐγινε ἡ πρώτη ἐπίσημη ἀνακοίνωση γιὰ τὴν εὔρεση τοῦ Τάφου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἐπισκέφθηκαν τὸν χῶρο πολλὲς ἀντιπροσωπίες διαφόρων χωρῶν. Προσῆλθε καὶ ὁ Ἰσραηλινὸς πρεσβευτῆς στὴν Αἴγυπτο μὲ μιὰ μεγάλη ὁμάδα καὶ ἐπισκέφθηκε τὸν χῶρο τοῦ Τάφου. Στὸ τέλος μὲ συνεχάρη, μοῦ εἶπε, ὅτι ἐπιτελεῖτε ἓνα πολὺ μεγάλο ἔργο καὶ ὅτι «εὐχομαι νὰ σᾶς ἀφήσουν νὰ συνεχίσετε». Αὐτὰ μοῦ εἶπε φεύγοντας. Τότε δὲν συνειδητοποίησα τὸ νόημα τοῦ «εὐχομαι νὰ σᾶς ἀφήσουν νὰ συνεχίσετε». Ἀλλὰ τώρα σκέφτομαι: ἴσως μὲ προειδοποιοῦσε.

Π.Κ.: Κυρία Σουβαλιτῆ, εὐχόμαστε τελικῶς νὰ λάβετε τὴν ἄδεια καὶ νὰ ὁλοκληρώσετε τὸ σπουδαιότατο αὐτὸ ἔργο σας. Ὁ «Δαυλός» θὰ σταθῇ ἄρωγὸς στὴν προσπάθειά σας, ὅπως μὲ τὸν ἴδιο τρόπο στέκεται ἀπέναντι σὲ κάθε προσπάθεια ἀνάδειξης τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία, ὅπως γνωρίζετε, δὲν ἀφορᾷ μόνο τὸν Ἑλληνισμό ἀλλὰ καὶ τὸν Παγκόσμιον Πολιτισμὸ στὸ σύνολό του.

Λ.Σ.: Σᾶς εὐχαριστῶ πάρα πολὺ. Δυστυχῶς ὅσους τόνους ἄμμο σηκώσαμε ἄλλους τόσους τόνους λάσπη μᾶς ἔχουν ρίξει. Παρ' ὅλα αὐτὰ εὐελπιστοῦμε, ὅτι θὰ συνεχίσουμε.

Παν. Α. Κουβαλάκης

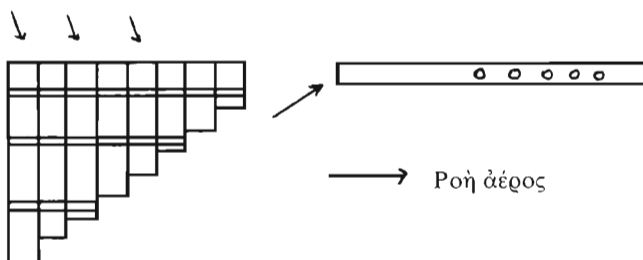
ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΑΣΔΕΚΗΣ

Σύριγξ: Τὸ πρῶτο μουσικὸ ὄργανο

Ἡ ἄποψι πού θά ἐπιχειρηθῇ νά ὑποστηριχθῇ ἐδῶ εἶναι, ὅτι ἡ σύριγξ, τὸ πνευστὸ αὐτὸ καλαμένιο μουσικὸ ὄργανο, εἶναι τὸ πρῶτο, πού ἀνεκάλυψε ὕστερα ἀπὸ παρατήρησι φυσικοῦ φαινομένου ὁ Ἑλλήν, καὶ ἐπὶ πλέον ὅτι ἐξ αὐτοῦ προέκυψε μακροχρονίως καὶ τὸ ἑπτατονικό, παγκόσμιον σχεδόν, μουσικὸ σύστημα.

Ὁ καθένas θά μπορούσε νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι, ὅταν φυσᾷ ὁ ἄνεμος ἐπάνω σ' ἓναν ἀνοιχτὸ ἀπὸ τὸ ἓνα ἄκρο σωλῆνα, παράγονται [ἀναλόγως τοῦ μήκους καὶ τῆς διατομῆς τοῦ σωλῆνα, ἀλλὰ καὶ ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως (*ταχύτητος*) τοῦ ἀνέμου διάφοροι φθόγγοι (*νότες*)]. Ἴδου ὅμως καὶ ὁ σχετικὸς μῦθος: Ὁ Πάν ἀγάπησε μιὰ νύμφη ἀπὸ τὴν Ἀρκαδίαν, τὴν κόρη τοῦ ποταμοῦ Λάδωνα Σύριγγαν. Ἡ νύμφη τρομαγμένη ἀπὸ τὴν καταδίωξιν τοῦ θεοῦ ἰκέτευσε τὸν Δία νὰ τὴ σώσῃ. Ἔτσι, τῇ στιγμῇ πού ὁ Πάν τὴν ἔπιασε, ἐκείνη μεταμορφώθηκε σὲ καλαμιὰ· τρελλὸς ἀπὸ θυμὸ καὶ ἀπογοήτευσιν ὁ Πάν ἔσπασε τὴν καλαμιὰ σὲ κομμάτια. Γρήγορα ὅμως κατὰλαβε, πῶς ἐκοβε τὸ σῶμα τῆς νύμφης καὶ μετανιωμένος ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φιλᾷ τὰ κομμάτια τῆς καλαμιᾶς. Ἀκούγοντας τοὺς ἤχους πού ἔδγαιναν, καθὼς φυσοῦσε κλαίοντας, ὁδηγήθηκε στὴν κατασκευὴ τῆς σύριγγας.

Ἐπῆρχαν δύο εἶδη σύριγγας: ἡ μονοκάλαμος καὶ ἡ πολυκάλαμος· Ἀγιοπ. (Vincent Notices 263): «Σύριγγος εἶδη δύο· τὸ μὲν ἐστὶ μονοκάλαμον, τὸ δὲ πολυκάλαμον, ὃ φασιν εὖρημα Πανός».

Διάλογος γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Μουσικὴ

Ἐπειδὴ τὸ θέμα «Μουσικὴ» μὲ ἐνδιαφέρει ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια, θά ἤθελα νὰ δώσω ὠρισμένες ἀπαντήσεις εἰς τὸ ἐνδιαφέρον κείμενον τοῦ κ. Σταύρου Βασδέκη («Δαυλός», τ. 178):

Κατ' ἀρχὰς συμφωνῶ μὲ τὰ περισσότερα ἀπ' ὅσα γράφει καὶ κυρίως αὐτὰ πού ἀφοροῦν στὴν Κλασσικὴ Μουσικὴ. Δὲν νομίζω, ὅτι «ὁ Νεοέλλην τὸ μόνο πού διατήρησε εἶναι ἡ ψυχὴ του» τὸ πνεῦμα του ἀπλώθηκε σχεδόν ἀνεπανόρθωτα. Ὑπάρχουν παντοῦ φωτεινὲς ἐξαιρέσεις εἴτε εἰς τὸν λαὸ εἴτε εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους καὶ διανοούμενους. Ἀλλο, ἐὰν δὲν φαίνονται ἢ ἀποσιωπῶνται ἀπὸ τὸ κατεστημένο. Ἀλλὰ καὶ νὰ μὴν εἶναι ἔτσι, τὸ φταίξιμο τὸ φέρουν κατὰ τὴν γνώμην μου οἱ ἡγέτες. Ὅταν ἔχωμε πολιτικὴ ἡγεσίαν Ἑλληνικὴν μὲ Ἑλληνικὰ ἰδανικά καὶ καθαρώς Ἑλληνικὴ παιδείαν, τότε αὐτομάτως καὶ ὁ λαὸς ἔχει πνεῦμα Ἑλληνικόν, διότι καθοδηγεῖται σωστά. Καὶ διότι, ὅπως ὁ Ἰσοκράτης ἔλεγε «τὰ ἤθη ὑπόκεινται εἰς τοὺς νόμους τῆς βαρύτητας· ἐκ

Ἀκόμη καὶ σήμερα καὶ οἱ δύο τύποι σύριγγος χρησιμοποιοῦνται σχεδὸν παγκοσμίως.

Εἶναι εὐδιάκριτον, ὅτι ὁ μῦθος, ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ παρατήρησι συνομολογοῦν, ὅτι ἡ ἴδια ἡ φύσις δίδαξε στοὺς ἀνθρώπους τὴν λογικὴ τῆς κατασκευῆς ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ ὄργανου, ἐκ τοῦ ὁποῖου προέκυψε ὅλη ἡ κατηγορία τῶν πνευστῶν: αὐλός, φλάουτο, ὕδραυλος, κλαρινέττο κ.λπ. Εἶναι σχεδὸν βέβαιο, ὅτι ἡ κατηγορία τῶν ἐγγόρων ἔπεται τῆς τῶν πνευστῶν, ἀφοῦ ἀπαιτεῖ ἀνώτερες τεχνικὲς κατασκευῆς καὶ ἐκτελέσεως.

Ὅταν ἐπιχείρησα νὰ ἀποκωδικοποιήσω τὴν λέξι “σύριξ” συμφώνως μὲ τὴν πρότασι τοῦ Η.Λ. Τσατσόμοιρου (“*Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*”, ἔκδοσι “Δαυλός” 1991), δρέθηκα πρὸ μεγάλης ἐκπλήξεως καὶ ταυτοχρόνως κυριεύθηκα ἀπὸ ἔντονο αἶσθημα θαυμασμοῦ. Ἐνιωθα, ὅτι κρατοῦσα στὰ χέρια μου ἓνα βαρύτατο καὶ ἀνεκτίμητο ἐργαλεῖο. Τὸ γεγονός αὐτὸ μ’ ἀνάγκασε νὰ ἄρω μερικὲς ἐπιφυλάξεις, πού διατηροῦσα γιὰ τὴν μέθοδο αὐτή. Καὶ ἐξηγοῦμαι:

ΣΥΡΙΞ:

(Σ) Ἐπειδὴ εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι ἀξίζει τὸν κόπο, θὰ ἀντιγράψω γιὰ τὸ γράμμα αὐτὸ ἓνα ἐκτεταμένο ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν σελίδα 257 τοῦ βιβλίου τοῦ Η. Τσατσόμοιρου:

Πλάτων (*«Κρατύλος»* 427 α): “Ὅπως ἀκριθῶς δέβαια μὲ τὸ Φ καὶ Ψ καὶ μὲ τὸ Σ καὶ τὸ Ζ, ἐπειδὴ ὅλα αὐτὰ τὰ γράμματα εἶναι ἀνεμώδη, καὶ δι’ αὐτῶν ἔχει ὀνομάσει ἐκ μιμνήσεως ὅλα τὰ ἔχοντα σχετικὲς ιδιότητες, ὅπως τὸ «ψυχρόν» καὶ τὸ «ζέον» (μιμήσις τοῦ ἤχου τοῦ θερμοῦ μετάλλου, ὅταν ἐμβάπτιζεται στὸ ὕδωρ), τὸ «σειεσθαι» καὶ δέβαια τὸν σεισμό. Καὶ ὅταν κατὰ κάποιο τρόπο τὸ φύσημα (τοῦ ἀνέμου) μιμῆται, παντοῦ ἐδῶ (στὸν ἑλληνικὸν ᾠον) ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τέτοια γράμματα (αὐτῶν τῶν ἡχητικῶν ἐρεθισμάτων) φαίνεται, ὅτι ἐπιθέτει (γιὰ νὰ σχηματίσῃ τὴν λέξι) αὐτὸς πού καθώρισε τὰ ὀνόματα.

Καὶ σχολιάζει ὁ ἀείμνηστος Τσατσόμοιρος:

Εἶναι φανερό, ὅτι ὁ Πλάτων (ἢ ὁ Κρατύλος) εἶχε φθάσει πολὺ πλησίον τοῦ ὀρθοῦ συμπεράσματος. Γιατί ἄραγε δὲν ἀντελήφθη τὴν «μείζω δύναμιν»; Γιατί θεώρησε, ὅτι δὲν

τῶν ἄνω ὁρμῶσι πρὸς τὰ κάτω”. Ὅταν ἔχωμε μία πραγματικὴ Ἑλληνικὴ ἡγεσία, τότε ἔχομε καὶ ἓναν λαὸν μὲ Ἑλληνικὰ ἰδανικά.

Ὅσον ἀφορᾷ στὶς ἐρωτήσεις τοῦ κ. Στ. Βασδέκη σχετικῶς μὲ τὴν μουσικὴν ἐν Ἑλλάδι:

Α) Πιστεύω, ὅτι ὁ κάθε σκεπτόμενος ἑλληνικὰ θὰ θέλῃ ὁπωσδήποτε νὰ διαπαιδαγωγοῦνται οἱ ἑλληνόπαιδες μὲ τὴν πραγματικὴν ἑλληνικὴν μουσικὴν: ἀρχαία ἑλληνικὴ, ἑλληνικὴ μουσικὴ ἐπὶ ἐποχῆς Βυζαντίου, παραδοσιακὴ, λαϊκὴ κ.λπ. (Δὲν ἐννοῶ ἑλληνικὴ μουσικὴ τὰ λεγόμενα “σκυλάδικα” ἢ τὴν μουσικὴν πού ἔχει ἐπιρροὴς ἀπὸ τὴν δυτικὴν: ρόκ, σόουλ, φάνκ ἢ κλασσικὴ ἢ τὰ τραγούδια μὲ ἐπιρροὴς ἀπὸ Ἀραβία κ.λπ., πού εἶναι πραγματικὰ ἐκτρώματα).

Β) Πιστεύω, οἱ νέοι θὰ πρέπει νὰ ἐκτελοῦν σὲ ἑλληνικὰ ὄργανα: ἀρχαῖες λύρες (τὸ κατ’ ἐξοχὴν ἑλληνικὸν ὄργανον), θαρβίτους, ψαλτήρια, αὐλούς, διπλοὺς αὐλοὺς κ.λπ. Ἐπειδὴ ὁμως γνωρίζω, ὅτι, γιὰ νὰ παραγγεῖλῃ κάποιος ἓνα ἀπὸ τὰ παραπάνω ὄργανα, θὰ χρειασθῇ πολλὰ χρήματα (π.χ. μία ἀρχαία κιθάρα κοστίζει τοῦλάχιστον τετρακόσιες χιλιάδες δρχ.), θὰ δύναται νὰ ἐκτελῇ μὲ παραδοσιακὰ ἢ λαϊκὰ ὄργανα: πανδουρίδα (οὕτι ἢ λαοῦτο), κανονάκι, σαντούρι, φλογέρα, παραδοσιακὰ κρουστά κ.λπ. Εἶναι θλιβερό, ὅτι ἀκόμη καὶ γιὰ φυσικὲς (ἐντέρινες) χορδὲς δὲν ὑπάρχει στὴν Ἑλλά-

μπορεῖ ὀνοματοθέτης νὰ ἦταν ὁ ἄνθρωπος; Θὰ παραμείνουν σ' ἐμένα ἀναπάντητα καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ ἐρωτήματα. Ἄς ἔλθω ἀμέσως στὴν ἐξέτασι τοῦ συμφώνου Σ. Πράγματι ὁ ἔλλοψ θηρευτὴς καὶ κτηνοτρόφος δέχθηκε τὸ ἡχητικὸ καὶ ταυτοχρόνως ὀπτικὸ ἐρεθισμα κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου. Ὁ ἐλληνικὸς χώρος ὡς ἐδαφικὴ μορφολογία κατ' ἐξοχὴν ὀρεινὸς ὑπῆρξε καὶ εἶναι ἡ περιοχὴ τῆς πεύκης καὶ τῶν κωνοφόρων δένδρων γενικῶς. Ὑπῆρξε χώρος μοναδικὸς σὲ ἐρεθίσματα. Ὁ ἄνεμος «σεῖει», ὡς γνωστόν, τὰ δένδρα καὶ ὅλα γενικῶς τὰ φυτά. Αὐτὰ ἀνθιστάμενα ἐξ ἀδυναμίας νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἐκ τῆς θέσεώς των προκαλοῦν καὶ ἦχο καὶ κίνησι, ἡ πεύκη μάλιστα τὸν ἦχο «Σ...».

(Υ) Ὑλη = δρυμός, δασώδης γῆ, ὄχι μόνον ἐπὶ δένδρων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ λόχμης ἢ τόπου καλυμμένου ὑπὸ θάμνων ἐν παντελεῖ ἀντιθέσει πρὸς τὰ μεγάλα, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται ἡ ξυλεία· καύσιμη ὕλη· ξύλα πρὸς καῦσιν. Βάσει αὐτῆς τῆς ἀρχικῆς ἐρμηνείας «ὕλη» γενικῶς ἦταν ἡ δασώδης γῆ, ἐκ τῆς ὁποίας ἐλαμβάνοντο τὰ λεπτά «φρύγανα» (καὶ τὰ καλάμια συμπληρώων ἐγώ).

Πέντε σελίδες πρὶν ὁ συγγραφέας αὐτὸς μᾶς πληροφοροεῖ:

«Τὸ γράμμα Υ σημαίνει κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς τὴν κοιότητα (ἐνίστε καὶ κατ' ἀναστροφὴν τὴν κυρτότητα), ὅπου συγκρατοῦνται τὰ ὕγρα».

Συμπληρώων ἐδῶ κι ἐγώ, ὅτι, ὅπου συγκρατεῖ ἡ γῆ νερά, ἀναπτύσσονται καὶ καλαμιές.

(Ρ) [Καὶ πάλι ἀπὸ τὸ ἐν λόγῳ βιβλίῳ].

Πλάτων(«Κρατύλος» 426- c-d): Κατὰ πρῶτον μὲν λοιπὸν τὸ γράμμα Ρ κατὰ τὴ γνῶμην μου χρησιμεύει ὡς μέσον, γιὰ νὰ ἀποδώσωμε (φωνολογικῶς) κάθε κίνησι, γιὰ τὴν ὁποία μάλιστα δὲν εἴπαμε, γιὰ τοίους λόγους ἀπέκτησε τοῦτο τὸ ὄνομα... τὸ δὲ «ῥῶ», τὸ στοιχεῖο, ὅπως λέγω, φάνηκε στὸν ὀνοματοθέτη κατάλληλο μέσο γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν κίνησι, διότι μοιάζει νὰ δίδῃ τὴν ἔννοια τῆς φορᾶς· καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸ τὸ «ῥέειν» καὶ ὡς «ῥοή» διὰ τοῦ γράμματός αὐτοῦ (Ρ) τὴν κίνησι μιμεῖται. Εἶναι (σχολιάζει ὁ συγγραφέας) τόσο ἀποκαλυπτικὸ τὸ στοιχεῖο Ρ γιὰ τὴν σύλληψιν τοῦ περιεχομένου

δα τεχνίτης. Οἱ μουσικοὶ ἢ ἀναγκάζονται νὰ χρησιμοποιοῦν πλαστικὲς (νάυλον) ἢ νὰ χρυσοπληρώνουν ἑταιρεῖες σὰ τὴν «Pyramid» στὴ Γερμανία καὶ ἄλλοι. Ὅσον γιὰ τὶς κλίμακες καὶ τοὺς ῥυθμούς εἶναι αὐτονόητον: Δὲν ὑπάρχει ἄλλη μουσικὴ στὸν πλανήτη ἐκτὸς τῆς ἐλληνικῆς, ποὺ νὰ ἔχῃ τέτοιον πλοῦτο ῥυθμῶν καὶ κλιμάκων.

Γ) Τί ἐννοεῖ ὁ κ. Βασδέκης γράφοντας, «ἄλλοτριες μουσικές»; Ἐὰν τὸ ἐννοῇ μὲ τὴν κακὴ σημασίαν, τότε φυσικὰ καὶ ἀσφαλῶς δὲν τὶς χρειαζόμαστε.

Δ) Τὸ ὅτι «ὅποιος Ἕλλην δὲν γνωρίζει Βυζαντινὴ μουσικὴ, δὲν μπορεῖ νὰ τραγουδήσῃ τὸ τραγοῦδι αὐτό» εἶναι λάθος. Οἱ περισσότεροι τῶν λαϊκῶν μας καὶ παραδοσιακῶν μουσικῶν δὲν γνωρίζουν θεωρίαν, οὔτε ἐσπούδασαν. Αὐτὸ δὲν σημαίνει, ὅτι δὲν παίζουν θαυμάσια. Καὶ ἂς μὴν ξεχνᾶμε, ὅτι ἐπὶ τουρκοκρατίας καὶ μέχρι σήμερον αὐτοὶ οἱ ἀπλοὶ μουσικοὶ ἔσωσαν τὴν παραδοσιακὴν μας μουσικὴ. Βεβαίως γνώσεις πάνω στὴν ἀρχαιοελληνικὴν θεωρίαν θὰ ἦσαν βασικὸν ἐφόδιο διὰ τὴν περαιοτέρω ἐξέλιξιν τῆς μουσικῆς.

Ε) Τὸ θέμα τοῦ στίχου, νομίζω, ἔχει ἄμεση σχέσι μὲ τὸ ἐπίπεδον τῶν ἀνθρώπων, ποὺ «κατασκευάζουν» αὐτοὺς καὶ τὴν μουσικὴ. Ὅταν δὲν ὑπάρχῃ μουσικὴ παιδεία καὶ ἔμπνευσις καὶ πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ «πουλήσουν» κάτι, γιὰ νὰ ἐπιδιώσουν, θεωρῶ φυσικὸ νὰ ὑπάρχουν τέτοια γελοῖα παραδείγματα. Σὲ μία ὅμως διαφορετικὴ κοινω-

καὶ τῶν ὑπολοίπων γραμμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ὥστε νὰ εἶναι ἀπορίας ἄξιο, πῶς μὴ διάνοια, ὅπως αὐτὴ τοῦ Πλάτωνος, ἐνῶ ἔφθασε στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μιμεῖται δι' αὐτοῦ τὴν κίνησι τῆς «ῥοῆς» τοῦ ὕγρου στοιχείου, δὲν συνέλαβε, ὅτι αὐτομάτως ὠνοματοθετοῦσε τὸ φαινόμενο «ῥοή» καὶ ἐπετύγχανε διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὴν ἀναγκαίαν ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ομάδος, στὴν ὁποία καὶ αὐτὸς ἦταν μέλος. Ἡ διέγερσι δηλαδὴ τῆς ἀκουστικῆς μνήμης τῆς ομάδος διὰ τοῦ φθόγγου «Ρ» ὡς τοῦ ἤχου, ποὺ προκαλοῦσε ἡ ῥοή τοῦ ὕδατος, ἐπέτρεπε τὴν αἰτιώδη συνσχέτισι τοῦ ἤχου καὶ τῆς μιμήσεώς του (φθόγγου μὲ σημασία), ὅποτε ἐπετυγχάνετο ἡ κατανόησι τοῦ μηνύματος [...] κάτοικος ὁ ἔλλοψ τῶν ὁρέων («οὔρεα μακρά», ὅπως ἡ «Θεογονία» λέγει γιὰ τοὺς πρῶτους ἀνθρώπους) παρετήρησε, ὅτι ἀπὸ τὸν ὁμβρο-ν (δροχήν), ποῖ ἐπιπτε στὰ ὄρη, ξεκινοῦσε ἐκ τῶν δει-ρο-άδων ὁ μικρὸς σὰν φίδι ῥ-ῶαξ, ποὺ ὅσο κατήρχετο σχηματίζε ῥ-ωγὰς (κρημνούς) καὶ ὡς χειμαρρ-όος ἔφθανε στὴν ἄ-ρ-ουρα (τὴν καλλιεργήσιμη γῆ).

Δὲν μπορῶ νὰ ἀποφύγω ἐδῶ τὸ σχολιασμό, ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ χειμαρρῶδη στὴν κυριολεξία ἀπόδειξι περὶ τῆς σχέσεως τοῦ σημαίνοντος καὶ τοῦ σημαινομένου. Προσθέτω δὲ ἐδῶ, γιὰ τὴν περίπτωσί μας τῆς σύριγγος, ὅτι ἔχουμε καὶ τὴν ροή τοῦ ἀέρος ἐντὸς τῆς.

(I) Θὰ ἄξιζε ἰδιαιτέρως νὰ διαβάσῃ κανεὶς ὅλο τὸ κεφάλαιο τοῦ διδύλου αὐτοῦ περὶ I, ὅμως θ' ἀρκεστοῦμε σ' αὐτὸ ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει ἄμεσα γιὰ τὰ περὶ σύριγγος:

Ἰά, ἰή (Ἰων.) - βοή, ἰωή, φωνή, κραυγή. Ἡ πρώτη αὐτῇ σύνδεσι τοῦ I μὲ τὸ A ἀποκαλύπτει τὸν ὀξύ, διαπεραστικὸν ἤχο.

Καὶ συνεχίζει ὁ σοφὸς αὐτὸς ἐρευνητής:

Θὰ συμπληρώσω, ὅτι ἕνας διαπεραστικὸς καὶ ὀξὺς ἤχος (λεπτὸς) μᾶς ἀναγκάζει νὰ στρέψουμε τὴν προσοχή μας πρὸς τὴν πηγὴ (φορέα) αὐτοῦ, ποὺ ἐνδεχομένως ταυτοχρόνως μὲ τὴν φωνὴ δεικνύει καὶ τὸ αἶτιο ποὺ προκαλέσει τὴν ἰα-χή = κραυγὴ ἢ τὴν οἰμωγὴ = θρηνώδη κραυγὴ, ὀδυρμὸ (ἰὸν = ἐπιφ. σχετλιαστικὸ, ἰὼ = κραυγὴ χαρᾶς κ.ἄ.). (Ξ)... (ξύλον). Ἐγραψα, ὅτι ἡ λέξι «ξύλον» δηλώνει τὸν κατεργασμένο κορμὸ τοῦ δέν-

νία μὲ τὴν κατάλληλη παιδεία τέτοια παραδείγματα τερατουργημάτων δὲν ἔχουν ἐλπίδα ζωῆς.

ΣΤ) Φυσικὰ καὶ δὲν ὑπάρχει ἄτεχνη μουσικὴ, μὲ τὴν σημασία ποὺ τῆς δίδουν. Λέγοντας ὅμως ἐντεχνὴν ἐννοοῦν προφανῶς τὴν τεχνικὰ ἐξελιγμένη καὶ γραμμένη σύμφωνα μὲ κάποιες «φόρμες», ποὺ ἐκπροσωποῦν κάποια ἐποχήν.

Ζ) Τὸ ὅτι κάποια εἶδη μουσικῆς δὲν γνωρίζουν σύνορα (ἀμερικανικὴ, κλασσικὴ) εἶναι θέμα διαφημίσεως, προπαγάνδας καὶ ἐπιβολῆς. Δὲν μπορῶ νὰ δεχθῶ παραδείγματος χάριν, ὅτι ἕναν Ἰάπωνα μπορεῖ νὰ τὸν ἐκφράσῃ ὁ Μότσαρτ. Ἐχει τελείως διαφορετικὰ διώματα καὶ ψυχικὲς ἐκφράσεις ὁ Ἰάπων ἀπὸ ἕναν Γερμανὸ ἢ Αὐστριακό.

Η) Τὸ ὅτι «Ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἡ μοναδικὴ χώρα τῆς Εὐρώπης καὶ ἀπὸ τίς ἐλάχιστες παγκοσμίως, ἡ ὁποία δὲν ἔχει εἰσαγάγει στὴν μουσικὴ ἐκπαίδευσί της τὴν δική της μόνο μουσικὴ, ἐνῶ τὸ κάνει γιὰ κάποιες ἄλλες» εἶναι ἀπολύτως σωστό. Δι' αὐτὸν τὸν λόγο ὁμιλῶ περὶ «ἑλληνικῆς πολιτικῆς». Ἐχομε στὴν Ἀθήνα ἀνεγνωρισμένα ὠδεῖα ἀπὸ τὸ κράτος, τιτλοφοροῦνται «Ἑλληνικὸν» (;) ἢ «Ἑθνικὸν» (;) ὠδεῖον καὶ διδάσκουν τὴν Δυτικοευρωπαϊκὴ μουσικὴ ἢ καὶ ἀκόμη «φλαμένγκο» (σχολὴ κιθάρας). Δὲν ὑπάρχει κανένα μεγάλο ὠδεῖο, ποὺ νὰ διδάσκη τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ θεωρίαν (συστήματα

δρον ἢ τὰ κομμένα μικρὰ τεμάχια τοῦ κορμοῦ, κατάλληλα γιὰ τὴν «ἐστία» τοῦ ἔλλοπος...
 Στὴ λέξι «ξύλον» τὸ «Ξ» προέρχεται ἐκ τοῦ «ΚΣ» μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ (πελεκῶ),
 ὅπως ἀκόμη καὶ τοῦ «ξύω» διὰ ἐνὸς ἄλλου ἢ καὶ τοῦ ἰδίου ἐργαλείου «ροκανίζοντας»
 τοὺς κορμούς τῶν δένδρων...

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν νομίζω, ὅτι εἴμαστε πλέον σὲ θέσι νὰ προβοῦμε στὴν ἀποκωδικο-
 ποίησι τῆς λέξεως σύριξ, συμφώνως πάντα μὲ τὴν μέθοδο τοῦ Τσατσόμοιρου:

“Ὅταν ὁ ἄνεμος (Σ) σὲ κοιλότητες, πού συγκρατοῦν νερό, καλλυμένες ἀπὸ θάμνους (φρύγανα)
 (Υ) ρέει (Ρ), ἡχος ὀξύς (Ι) παράγεται ἀπὸ τὰ ξύλα (Ξ).

Ξ=ΚΣ: Κάλαμος (Κ) πού σείεται (Σ).

Γιὰ τὴν τελευταία πρότασι (ΚΣ) ἔχουμε:

δόναξ... (β) τὸ λεπτὸ καλάμι, καθὼς λέγεται, χρησίμευε γιὰ τὴν κατασκευὴ συρίγγων... (γ)
 δόναξ λεγόταν καὶ ἡ σύριγγα·

βόμβυξ· (α) ὁ σωλήνας, τὸ κύριο σῶμα τοῦ αὐλοῦ·

σάλπιγξ... (ς) ἡ μηδική (μὲ καλαμένιο σωλήνα).

Κι ἂν θὰ μπορούσαμε νὰ θεωρήσουμε ὀρθὰ τὰ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς σύριγγος (σήμερα σου-
 ραῦλι, σουρ-συρ-), τὸ ἐρώτημα πού ἐπεται εἶναι, πῶς ἀπὸ αὐτὴ προέκυψε ἡ ἑπτάτονος κλίμαξ.

Ἀναφέρεται, ὅτι ἡ μονοκάλαμος σύριγγα εἶχε στὴν ἀρχὴ λίγες ὀπές, ἐπομένως καὶ λίγους
 φθόγγους. Ἀκόμη καὶ σήμερα παίζονται σύριγγες μὲ πέντε τρύπες· ἐπίσης καὶ ἡ νησιώτικη
 καὶ ἡ ποντιακὴ τσαμπούνα (ἄσκαυλος, τουλούμι). Ἡ κατ’ ἐξοχὴν σύριγγα ὅμως, πού χρησι-
 μοποιεῖται σήμερα, ἔχει ἔξι τρύπες, στίς ὁποῖες παίζαν τὰ τρία πιὸ εὐκίνητα δάκτυλα ἐκάστου
 χειροῦ: δέικτης, μέσος καὶ παραμέσος. Ὁ μικρὸς δάκτυλος τοῦ ἀριστεροῦ χειροῦ δὲν παίζει πο-
 τέ. ἐνῶ σπανίως ὑπάρχει πίσω τρύπα γιὰ τὸν ἀντίχειρα τοῦ ἀριστεροῦ χειροῦ.

Αὐτὸ πού ἀνεκάλυψε μετὰ ἀπὸ δεκάμηνη ἔρευνα στὴν κατασκευὴ συρίγγων, καὶ ἐκ τῶν
 ὑστέρων διεπίστωσα, ὅτι ἦταν ἐμπειρικῶς γνωστὸ στοὺς παλιούς, εἶναι τὸ ἑξῆς: Σ’ ἓνα καλά-
 μι μήκους 25 ἑκατοστών περίπου (τόσο εἶναι τὸ ἀνώτερο μῆκος ἀπὸ “γόνυ” σὲ “γόνυ”) ἀνοί-
 γουμε μιὰ τρύπα στὸ μέσον του. Κατόπιν μοιράζουμε τὸ μισό του μῆκος σὲ ἄλλες πέντε τρύπες,

*Πτολεμαίου, Ἀρχύτα, Φιλολάου κ.λπ.), τὴν Ἀριστοξένειον Ἀρμονίαν καὶ τὸ σπου-
 δαιότερον: τὸ μὴ συγκεκριμένον σύστημα. Τί σχέσι ἔχουν οἱ Ἕλληνες μὲ τὸ συγκεκρι-
 μένον σύστημα; Αὐτὰ εἶναι κατασκευάσματα τῶν Ἀντικῶν, πού δὲν ἔχουν τὸ ἑλλη-
 νικὸν αὐτὶ καὶ τὴν ψυχὴν. Δὲν μπορεῖ νὰ σώζωνται μνημειώδεις ἐργασίες ἀρχαίων καὶ
 βυζαντινῶν μουσικῶν ἐπάνω στὰ θεωρητικὰ θέματα, καὶ ἐμεῖς νὰ δεχώμαστε δουλε-
 πρεπῶς τὸ συγκεκριμένον σύστημα. Αὐτὸ εἶναι ἀκριδῶς ἡ καταστροφὴ τῆς μουσικῆς
 μας.*

*Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι διὰ ὅλα αὐτὰ εὐθύνονται οἱ ἀρμόδιοι καὶ οἱ πολιτικοί, οἱ ὁποῖοι
 ἔχουν ἄγνοια σκοπίμως. Δὲν μπορῶ νὰ δεχθῶ, ὅτι ὑπάρχουν θαυμάσιοι μουσικοί, νὰ
 γνωρίζουν γιὰ τὸν Σεγκόδια ἢ γιὰ τὸν Μπάχ καὶ νὰ μὴν ξέρουν τίς ἐργασίες τοῦ Ἀρι-
 στοτέλη ἢ τοῦ Παχυμέρη. Εἶναι ἀπαράδεκτον.*

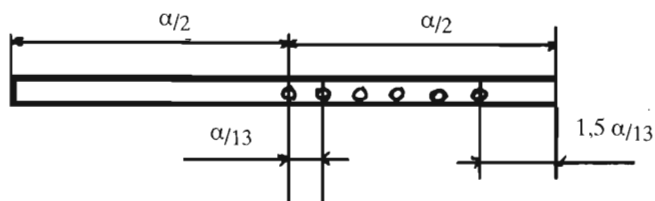
*Τέλος θὰ ἤθελα νὰ κλείσω μὲ τὸ τοῦ Πλάτωνος, πού ἀναφέρει καὶ ὁ κ. Βασδέκης:
 “Οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἀνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων”. Ὁ
 νοῶν νοεῖτω.*

Νικόλαος Σταμ. Ἀσπιώτης

Μουσικὸς

Wolfsburg, Γερμανία

τοποθετώντας πάνω του τὰ ἕξι δάκτυλά μας, ποὺ παίζουμε, καὶ ἀφήνουμε λίγο μεγαλύτερο διάστημα στὸ τέλος:

Ἡ διάμετρος τῆς διατομῆς πρέπει νὰ εἶναι περίπου 2 ἑκατοστὰ καὶ οἱ διάμετροι τῶν ὀπῶν 8 χιλιοστὰ.

Αὐτὸ ποὺ θὰ παρατηρήσουμε στὴν σύριγγα αὐτὴ εἶναι, ὅτι, ἐὰν ἀρχίζουμε νὰ παίζουμε ἀρχίζοντας ἀπὸ ὅλες τὶς τρυπες κλειστὲς καὶ ἀνοίγοντας μία-μία μὲ τὴν σειρὰ, ἡ κλίμακα, ποὺ ἐκτελεῖ, εἶναι ἡ Λυδικὴ (μείζων) διατονικὴ μαλακοῦ χρώματος, καὶ ἐπομένως ἀπὸ ἓνα δάκτυλο πιο πάνω ἔχουμε τὴν Φρυγικὴ (ἐλάσσων) τοῦ ἰδίου γένους καὶ χρώματος:

Δηλαδή ἡ χρησιμοποίησι ὅλων τῶν εὐκινήτων δακτύλων τῶν χειρῶν μὲ μιὰ φυσικὴ τοποθέτησι ἐπάνω στὴν σύριγγα μᾶς ἀποδίδει τὴν ἐπτάτονη κλίμακα στὸ γένος καὶ στὸ χρῶμα, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν βάση τοῦ μουσικοῦ συστήματος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Σὲ ὅποιαδήποτε ἄλλο ὄργανο, γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ αὐτό, ἀπαιτεῖται ἀσυνγκρίτως μεγαλύτερη ἐπέμβασι μιᾶς ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένης λογικῆς. Στους αὐλοὺς μὲ μονὴ ἢ διπλὴ γλωσσίδα ἀπαιτοῦνται τεχνικὲς κατασκευῆς καὶ παιξίματος σημαντικῶς ἀνώτερες ἀπὸ τῆς σύριγγος. Θεωρῶ σημαντικὸ νὰ ὑπενθυμίσω καὶ νὰ τονίσω, ὅτι ἡ διαπίστωσί μου αὐτὴ προέκυψε ἀπὸ τὴν πρᾶξι, ὅταν ἀκόμη δὲν διέθετα θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ κατάρτισι.

Τελειώνοντας παρακαλῶ τοὺς εἰδήμονες νὰ σχολιάσουν τὴν ἄποψί μου αὐτὴ περὶ τῆς κλίμακος καὶ νὰ τὴν συγκρίνουν μὲ σχετικὲς ἀπόψεις, ἐὰν ἔχουν κάποιες ὑπ' ὄψιν τους.

Βιβλιογραφία:

1. Ἡλίας Λ. Τσατσόμοιρος, *Ἱστορία Γεννήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*, ἔκδ. “Δαυλός” 1991.
2. Σόλων Μιχαλίδης, *Ἐγκυκλοπαίδεια τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς*, ἔκδ. Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἑθνικῆς Τραπέζης.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

‘Ιπποκράτης ὁ Χῖος: Ἕνας ἀδικημένος μεγάλος μαθηματικός τῆς ἀρχαιότητος

Α' Βιογραφικά στοιχεία

Ὁ Ἴπποκράτης ὁ Χῖος –δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸν πατέρα τῆς Ἱατρικῆς Ἴπποκράτη τὸν Κῶο– «ἐπιφανὲς ἐγένετο περὶ γεωμετρίαν, πρῶτος δὲ τῶν μνημονευομένων καὶ στοιχεῖα συνέγραψεν», μᾶς πληροφορεῖ ὁ Πρόκλος (Diels-Kranz, *Fragmente A* 42 [30]). Εἶχε δική του μαθηματικὴ σχολή, γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς ὁποίας συνέγραψε κι ἓνα ἄλλο βιβλίο γεωμετρίας, ποὺ ἀγνοοῦμε τὸν τίτλο του (ὅ.π.). Ὁ Σιμπλίκιος στὸ ἔργο του «Σχόλια εἰς τὰ Φυσικὰ τοῦ Ἀριστοτέλους» μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι τὰ «Στοιχεῖα» τοῦ Ἴπποκράτους εἶχαν φιλοξενηθῇ στὴν «Ἱστορία Γεωμετρίας» τοῦ Εὐδήμου, ποὺ ἔχει ἐξαφανισθῇ. Ὁ ἴδιος, λέγει, τὰ εἶχε μελετήσῃ καὶ μάλιστα διέσωσε μερικὰ ἐκ τῶν θεωρημάτων του, ἔστω καὶ παρεφθαρμένα ἢ ἀκρωτηριασμένα.

Σύμφωνα μὲ μιὰ πληροφορία τοῦ Εὐδήμου «Ἴπποκράτης γεωμετρικὸς ὦν ἀλλὰ περὶ τὰ ἄλλα δοκεῖ βλᾶξ καὶ ἄφρων εἶναι καὶ πολὺ χρυσίον πλέων ἀπώλεσεν ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πεντηκοστολόγων δι' εὐήθειαν, ὡς λέγουσιν».

Ὁ Πλούταρχος ὁμοῦς μᾶς μεταφέρει τὸ γεγονός τῆς ἀπώλειας τῆς περιουσίας του διαφορετικὰ λέγει λοιπόν, ὅτι: «Ἐμπορὸς ὦν ληστρικῇ νηὶ περιπεσὼν καὶ πάντα ἀπολέσας ἦλθεν Ἀθήνας γραψόμενος (γιὰ νὰ μηνύσῃ) τοὺς ληστές, καὶ πολλὴν παραμένων ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν γραφὴν (μὴνυση) χρόνον, ἐφοίτησεν εἰς φιλοσόφους καὶ εἰς τοιοῦτον ἕξεως γεωμετρικῆς ἦλθεν, ὡς ἐπιχειρῆσαι εὐρεῖν τὸν κύκλου τετραγωνισμόν» (D-K., ὅ.π.). Ὁ Ἴπποκράτης ὑπῆρξεν χαρισματικὸς γεωμέτρης καὶ ἀριθμητικός. Οἱ σύγχρονοί μαθηματικοὶ τὸν τιμοῦν ἰδιαίτερα, θεωρῶντας τὴν προσφορά του στὰ Μαθηματικὰ ἀνεκτίμητη.

Β' Τὸ ἔργο τοῦ Ἴπποκράτους

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἴπποκράτους στὸν χώρο τῆς Μαθηματικῆς Ἐπιστήμης συνδέεται μὲ τὴν λύσιν τοῦ «Δηλίου προβλήματος» καὶ τὸν «Τετραγωνισμόν τοῦ Κύκλου», δύο προβλήματα ποὺ εἶχαν ἀπασχολήσει τὸ σύνολον τῶν γεωμετρῶν τῆς ἀρχαιότητος, ὅπως δὲ ἀναφέρεται, ἓνας τραγικὸς ποιητὴς –πιθανὸν ὁ Εὐριπίδης– ἔφερεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ πρόβλημα τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ κύβου, ἐνῶ ὁ Ἀριστοφάνης ζωντάνευσε τὸ δεῦτερο πρόβλημα– τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου («Ὀρνίθες», 414 π.Χ.). Σύμφωνα μὲ μιὰ παράδοσιν ὁ Εὐριπίδης (:) παρέστησε τὸν βασιλιᾶ Μίνωα νὰ θρηνολογῇ, ἐπειδὴ ὁ τάφος τοῦ γιοῦ του Γλαύκου –κυβικῆς μορφῆς– ἦταν πολὺ μικρὸς γιὰ ἓνα βασιλοπαιδα· ζητοῦσε λοιπόν νὰ διπλασιασθῇ σὲ ὄγκο, χωρὶς ὥστόσο νὰ χάσῃ τὸ κυβικὸ σχῆμα του.

Σύμφωνα μὲ μιὰν ἄλλην παράδοσιν ἐνέσκηψεν κάποτε λοιμὸς στὴν Δῆλον καὶ οἱ κάτοικοι προσέφυγαν στὸ «Μαντεῖο τὸ ἐν Δελφοῖς», προκειμένου νὰ πληροφορηθοῦν περὶ τοῦ πρακτέου. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Μαντείου ἦταν, πῶς ἔπρεπε νὰ διπλασιάσουν τὸν βωμὸ τοῦ θεοῦ (Ἀπόλλωνος), χωρὶς ν' ἀλλοιωθῇ τὸ κυβικὸ του σχῆμα. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸ ἐπεκράτησε νὰ λέγεται τὸ πρόβλημα αὐτὸ «Δήλιον».

Μιὰ τρίτη πληροφορία λέγει, ὅτι τὸ πρόβλημα αὐτὸ ἐξεπονήθη ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν Ἀπόλλωνα, ὁ ὁποῖος τὸ ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους, μὲ σκοπὸ νὰ ἀσχοῦνται καὶ νὰ τελειοποιοῦνται ἡθικο-πνευματικὰ στὴν προσπάθειά τους νὰ ἐξεύρουν τὴν λύσιν του. Ὅπως κι ἂν ἔχῃ πάντως τὸ πρᾶγμα, οἱ φράσεις «Δήλιον Πρόβλημα» καὶ «Δήλιος Κολυμβητής» ἦσαν καθημερινῆς χρήσεως.

Τὸ «Δήλιον Πρόβλημα» ἐκ πρώτης ὄψεως παραπέμπει στὸ ἄλλο πρόβλημα, «τοῦ τε-

τραγωνισμού τοῦ κύκλου», πού λύεται δέδαια εὐκολώτατα μέ τὸ θεώρημα τοῦ Θαλῆ, τὸ ὁποῖο ἐπέβαλε ἡ Ὁργάνωσις τῶν Πυθαγορείων ὡς «Πυθαγόρειον θεώρημα». Κι ὅμως δὲν ὑπάρχει κάποιο στοιχειῶδες θεώρημα, πού νὰ δίδῃ λύσιν στὴν ἀνάλογη ἐξίσωσιν: $X^3 = 2 \cdot \alpha^3$. «Πάντων δὲ διαπορούντων ἐπὶ πολὺν χρόνον, πρῶτος ὁ Ἰπποκράτης ὁ Χίος ἐπενόησεν, ὅτι ἐὰν εὐρεθῇ δύο εὐθειῶν γραμμῶν, ὧν ἡ μείζων τῆς ἐλάσσονός ἐστι διπλασία, δύο μέσας ἀνά λόγον λαβεῖν ἐν συνεχεί ἀναλογίᾳ, διπλασιασθήσεται ὁ κύβος, ὥστε τὸ ἀπόρημα αὐτοῦ εἰς ἕτερον οὐκ ἔλασσον ἀπόρημα κατέστρεφεν», μᾶς πληροφορεῖ ὁ Ψευδοκρατῆνης (D.-K., *Fragmente* B 42 [30]).

Σύμφωνα μέ τὰ παραπάνω ὁ Ἰπποκράτης κατῳρίσθη τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ κύβου δι' ἀναγωγῆς τοῦ προβλήματος σὲ ἄλλο πρόβλημα, μ' ἀποτελεσμα νὰ δώσῃ πέραν τῆς λύσεως τοῦ προβλήματος νέαν ὥθισιν στὰ Μαθηματικά. Κάνοντας χρῆσιν γιὰ πρῶτη φορά τῆς ἀναγωγικῆς μεθόδου ἐπέτυχε τὴν λύσιν τῆς παραπάνω ἐξισώσεως ($X^3 = 2 \cdot \alpha^3$) διὰ τῆς παρεμβολῆς δύο μέσων ἀναλόγων μεταξὺ τῶν τμημάτων α καὶ 2α ἔφερε δηλαδὴ δύο τμήματα X καὶ Ψ τέτοια, ὥστε ν' ἀληθεύουν οἱ σχέσεις:

$$\frac{\alpha}{X} = \frac{X}{\Psi} = \frac{\Psi}{2\alpha}, \text{ ὁπότε}$$

$$X^2 = \alpha\Psi \text{ καὶ } X^2 = \alpha^2\Psi^2, \text{ ὅπως καὶ}$$

$$\Psi^2 = 2\alpha X, \text{ ὥστε}$$

$$X^4 = \alpha^2 \cdot 2\alpha X \text{ καὶ}$$

$$X^3 = 2\alpha^3.$$

Βάσει τῶν παραπάνω ἡ ἀκμὴ τοῦ κύβου, πού ἔχει ὄγκον διπλάσιον τοῦ κύβου πλευρᾶς α , εἶναι ἡ X .

Ἡ μέθοδος αὐτὴ τοῦ Ἰπποκράτους, ἥτοι τῆς παρεμβολῆς μεταξὺ δύο δεδομένων γραμμῶν –εὐθειῶν ἢ καμπυλῶν, ἀδιάφορον– ἐνὸς τμήματος ὠρισμένου μήκους –εὐθείας νευσῆς πρὸς δοθὲν σημεῖον, λέγεται νεῦσις. Ἡ «νεῦσις» ἀποτελεῖ ἱπποκρατικὴν ἐφεύρεσιν, πού χρησιμοποιήθηκε στὴν ἐπίλυσιν τῶν δύο προβλημάτων, πού προαναφέραμε.

Ἡ ἱπποκρατικὴ «νεῦσις» παρελήφθη ἀπὸ τὸν Ἀρχιμήδη, ὁ ὁποῖος προχώρησε δι' αὐτῆς στὴν κατασκευὴν ἐπταγώνου καὶ στὴν τριχοτόμησιν γωνίας. Ὁ Ἐρατοσθένης καὶ ὁ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος χρησιμοποίησαν ἐπίσης τὴν μέθοδον αὐτὴν πολλαπλῶς, ἐνῶ ὁ Ἀπολλώνιος ἔγραψε δύο πραγματεῖες περὶ τῆς «νεύσεως», πού δὲν διεσώθησαν.

Τὰ ἱπποκρατικά καὶ ἀπολλώνεια προβλήματα, πού λύθηκαν διὰ τῆς μεθόδου αὐτῆς, λύνονται μέ κανόνα καὶ διαδῆτην, κάτι τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει γενικὴν ἰσχύ· διότι τὰ περισσότερα προβλήματα, στὰ ὁποῖα ἐφαρμόσθηκε ἡ νεῦσις, δὲν ἐπιδέχονται λύσιν μέ κανόνα καὶ διαδῆτην, κάτι πού ἔκανε σκεπτικούς τοὺς Ἕλληνας γεωμέτρους ἐναντι αὐτῆς τῆς μεθόδου, τὴν ὁποία ὑποκαθιστοῦσαν ἡ συμπλήρωναν μέ τὴν χρῆσιν κωνικῶν τομῶν.

Γ' Ὁ τετραγωνισμὸς μηνίσκων

Μηνίσκος, ὡς γνωστόν, λέγεται τὸ γεωμετρικὸν σχῆμα, πού ὀρίζεται ἀπὸ δύο τόξα τενομένων κύκλων, τῶν ὁποίων τὰ κέντρα κεῖνται ὁμοπλεύρως ὡς πρὸς τὸ ἓνα τόξο τοῦλάχιστον. Σύμφωνα μέ τοὺς ἱστορικούς τῆς Μαθηματικῆς, ὁ Ἰπποκράτης τετραγώνισε: α) ἓνα μηνίσκο, τοῦ ὁποίου τὸ ἐξωτερικὸν τόξο εἶναι ἴσο μέ ἡμιπεριφέρειαν, β) ἓνα μηνίσκο, τοῦ ὁποίου τὸ ἐξωτερικὸν τόξο εἶναι μεγαλύτερον τῆς ἡμιπεριφέρειας καὶ γ) ἓνα μηνίσκο, τοῦ ὁποίου τὸ ἐξωτερικὸν τόξο εἶναι μικρότερον τῆς ἡμιπεριφέρειας, δ) ἐρευνήσε κι ἀνεκάλυψε πολλὰ παρόμοια σχήματα τετραγωνίσιμα ἐπακριδῶς. Οἱ σύγχρονοί του ὑπεστήριζαν, ὅτι θρῆκε ὅλα τὰ σχήματα, πού ἔχουν τὴν ἀξιόλογη ιδιότητα τοῦ τετραγωνίζεσθαι.

ἐνῶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἦταν νὰ βρῇ ἓνα τετραγωνίσμο μὴνίσκο, ποὺ ν' ἀποτελῇ ρητὸν τμήμα ὁλοκλήρου τοῦ κύκλου, ὥστε νὰ προχωρήσῃ πλέον στὸν τετραγωνισμόν ὁλοκλήρου τοῦ κύκλου, κάτι ποὺ δὲν τὸ κατώρθωσε. Οἱ μὴνίσκοι πάντως, ποὺ τετραγώνισε ὁ Ἱπποκράτης καὶ μάλιστα μὲ πολὺ ἀπλὸν καὶ ὠραῖον τρόπο, ἀποτελοῦν ἐξαιρετικές περιπτώσεις τετραγωνίσμων μὴνίσκων. Μέχρι πρότινος ἄλλωστε (1840) οἱ τρεῖς Ἱπποκρατικοὶ μὴνίσκοι ἀποτελοῦσαν τρεῖς μοναδικές περιπτώσεις τετραγωνισμού διὰ κανόνος καὶ διαβήτη, πράγμα ποὺ μαρτυρεῖ τὸ μέγεθος τῆς προσφορᾶς τοῦ ἀνδρὸς στὴν Μαθηματικὴ Ἐπιστήμη.

Παρὰ τὴν μεγάλην ἐκτίμησιν, ποὺ ἀπελάμβανε ὁ Ἱπποκράτης ὡς γεωμέτρης, πολλοὶ –μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης– κατηγοροῦσαν τὸν μαθηματικὸ, ὅτι ἔδωσε ἐσφαλμένον τρόπον τετραγωνισμού τοῦ κύκλου μὲ τὴν δοθῆναι μὴνίσκων. Στὴν πλάνη αὐτὴ ὠδήγησε μία «ἀδέσποτος» ἀπόδειξις ἀγνώστου «σοφοῦ», τὴν ὁποίαν εἶχε ὑπ' ὄψιν τοῦ Ὀυδῆ (3ος μ.Χ. αἰών). Ἰδοὺ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Σιμπλίκιου: «Ὁ μὲντοι Οὐδῆμος ἐν τῇ γεωμετρικῇ ἱστορίᾳ οὐκ ἐπὶ τετραγωνικῇ πλευρᾷ δεῖξαί φησι τὸν Ἱπποκράτη τὸν τοῦ μὴνίσκου τετραγωνισμόν, ἀλλὰ καθόλου, ὡς ἂν τις εἴποι. Εἰ γὰρ πᾶς μὴνίσκος τὴν ἐκτὸς περιφέρειαν ἢ ἴσῃν ἔχει ἡμικυκλίου ἢ μείζονα ἢ ἐλάττωνα, καθόλου ἂν εἴη δεδειγμὸς ὡς δοκεῖ... λέγει δὲ ὧδε ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς «Γεωμετρικῆς ἱστορίας»: Καὶ οἱ τῶν μὴνίσκων δὲ τετραγωνισμοὶ δόξαντες εἶναι τῶν οὐκ ἐπιπολαίων διαγραμμάτων διὰ τὴν οἰκειότητα τὴν πρὸς τὸν κύκλον ὑπ' Ἱπποκράτους ἐγράφησάν τε πρῶτον καὶ κατὰ τρόπον ἔδοξαν ἀποδοθῆναι» (D.K. B. 42 [30]).

Ὁ Σιμπλίκιος μᾶς παραδίδει κατόπιν τὴν λύσιν τοῦ τετραγωνισμού ἐνὸς μὴνίσκου, ἣ ὁποία πόρρω ἀπέχει τῶν Ἱπποκρατικῶν λύσεων καὶ ἣ ὁποία ἀσφαλῶς εἶναι –ἂν καὶ ὀρθή– μὴ πλήρης, καθότι ἡ λύσις τους μὲ κανόνα καὶ διαβήτην δὲν εἶναι δυνατή.

Δ' Τὰ Ἱπποκρατικά «Στοιχεῖα»

Εἶδαμε, ὅτι ὁ Πρόκλος ἀποδίδει στὸν Ἱπποκράτη τὴν συγγραφὴν «Στοιχείων» καὶ μάλιστα λέγει, ὅτι «πρῶτος τῶν μνημονευομένων στοιχεῖα συνέγραψεν». Τώρα, ὅσον ἀφορᾷ στὸ «πρῶτος», ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ διατηροῦμε τρεῖς ἀμφιβολίες μας, καὶ γιὰ τὸν λόγο ὅτι μιὰ τέτοια ἐπιστημονικὴ ἐργασία θὰ ἦταν ἀδιανόητη ἄνευ οἰωνόδηποτε μαθηματικῶν βασικῶν ἀρχῶν, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων εἶχαν τύχει ἐπεξεργασίας ἀπ' τὸν προγενέστερο συμπατριώτη τοῦ μαθηματικοῦ Οἰνοπίδη, ὅπως ἤδη ἔχουμε ἀναφέρει. «Κατόπιν τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν δικαιολογεῖται τις νὰ ζητήσῃ τὴν ἱστορικὴν προέλευσιν τῶν συστηματικῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν καὶ τὰς βασικὰς ἀρχὰς ὅχι εἰς τὸν Ἀριστοτέλη τὸ πρῶτον ἀλλὰ εἰς μίαν ἐποχὴν πολὺ προγενεστέραν» [A. Szabo, «Ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν», σελ. 317-318· καὶ Εὐ. Σταμάτης, «Ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν», σελ. 165].

Πολλοὶ λόγοι κατὰ τὸν P. Tannery μᾶς ὑποχρεώνουν νὰ δεχθῶμε, ὅτι τὰ εὐκλείδεια «Στοιχεῖα» ἀποτελοῦν συλλογὴ καὶ ἐκλογὴς «στοιχείων» παλαιότερων ἐποχῶν καὶ διαφορετικῶν σχολῶν καὶ στοιχειωτῶν ἐξάπαντος. Ὁ Οὐδῆμος ἀναφερόμενος στὸν Ἱπποκράτη λέγει, ὅτι ὁ ἀνδρὸς «ἐδημιούργησε μίαν ἀρχὴν καὶ κατὰ πρῶτον ἔλαβεν, ὅτι ἦτο χρήσιμον διὰ τὴν ἀπόδειξιν τῆς... ἔλαβε δηλαδὴ ὠρισμένα τμήματα κύκλων, ἔχοντα τὴν αὐτὴν σχέσιν πρὸς ἄλληλα, ὁποῖαν σχέσιν ἔχουν τὰ τετράγωνα πρὸς τὰς βασικάς των γραμμὰς...». Ὁ Πρόκλος ἀποδίδει στὸν Ἱπποκράτη τὴν εὕρεσιν τῆς ἀπαγωγικῆς μεθόδου καὶ τῆς ρεῦσεως.

Σύμφωνα μὲ τὸν Οὐδῆμον οἱ Ἱπποκρατικὲς ἀρχὲς ἀποτελοῦσαν κανονικὲς γεωμετρικὲς προτάσεις, ποὺ ἀπεδεικνύοντο μάλιστα· δὲν ἦσαν δηλαδὴ ἀπλὲς ὑποθέσεις ἀναπόδεικτες, ὅπως ὁ Πλάτων καταγγέλλει («Πολιτεία», VI, 510 C-D). Τὴν πρότασιν τοῦ γιὰ παράδειγμα «Ὁμοία τμήματα κύκλου (μὴνίσκοι) ἔχουν πρὸς ἄλληλα οἷαν σχέσιν ἔχουν τὰ τε-

τράγωνα πρὸς τὰς βασικάς των γραμμάς». Τὴν ἐπανῆγεν εἰς τὴν ἄλλην πρότασιν, κατὰ τὴν ὁποίαν «οἱ κύκλοι ἔχουν πρὸς ἀλλήλους, οἷαν σχέσιν ἔχουν τὰ τετράγωνα τῶν διαμέτρων τους» (A52A60, ὁ.π. σελ. 338).

Ἡ ἀπόδειξις τῆς β' προτάσεως τοῦ XII στοιχείου, πού ἀποδίδεται στὸν Εὐῆδημο, ἀνήκει στὸν Ἱπποκράτη τὸν Χῖο, ὁ ὁποῖος βάσει τῶν ἀνωτέρω παρῆχε καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς. Τὶ ἀπέγινε ἄραγε τὸ ἀποδεικτικὸν μέρος τῆς ἐν λόγω προτάσεως; Τὴν ἀπάντησιν μᾶς δίδει καὶ πάλιν ὁ Οὐγγρος ἱστορικός τῆς ἐπιστήμης Szabo, πού μὲ πολὺ θάρρος λέγει τὰ ἑξῆς: «Θὰ ἐπεθύμουν κυρίως νὰ ἀναφέρω, ὅτι παλαιότερον δὲν ἤθελον νὰ ἀποδώσουν εἰς τὸν Ἱπποκράτη οὔτε καὶ τὴν χρῆσιν τῆς ἐμμέσου ἀποδείξεως. Ἡ κρίσις αὕτη περὶ τῶν γνώσεων καὶ τῶν ἱκανότητων τοῦ Ἱπποκράτους δὲν ὑπῆρξεν δεδαιώς ἀνεν συνεπειῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν λεγομένην «ἐκκαθαρίσιν τῶν κειμένων». Ἀπὸ τὰ κείμενα τοῦ Συμπλίκιον π.χ. ἐξεδλήθησαν προθύμως ἐδάφια, τὰ ὁποῖα περιεῖχον ἐμμέσους ἀποδείξεις. Αὗται δὲν ἠδύναντο νὰ προέρχωνται ἀπὸ τὸν Ἱπποκράτη, θὰ ἦσαν μεταγενέστερα προσθήκαι τοῦ Εὐδήμου! Δὲν ἠρκέσθησαν δὲ εἰς τοῦτο· ἐπροχώρησαν καὶ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἐκκαθαρισθέντος κειμένου τόσο, ὥστε νὰ κατασκευάσουν ἀπὸ τὸν Ἱπποκράτη ἓνα πραγματικὸν κανονικὸν «σοφιστὴν» (ὁ.π. σελ. 455).

Ὁ Ἱπποκράτης, ὅπως εἶδαμε, ἔπεσε θῦμα τῶν ἐξουσιαστικῶν ὀργανώσεων, οἱ ὁποῖες τοῦ παραχάραξαν τὰ συγγράμματα ἢ καὶ τὰ ἐξαφάνισαν, προκειμένου νὰ τὸν διαγράψουν ἀπὸ τὴν μαθηματικὴν κοινότητα. Ὁ κατατρεγμὸς τοῦ Ἱπποκράτη ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ στὴν ἐποχὴν πού ἔζησε, μιὰ ἐποχὴ «πού δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶχε καθαρὰ μαθηματικὰ μὲ προτάσεις, αξιώματα καὶ ἀποδείξεις», ἀφοῦ αὐτὰ ἀποτελοῦν ἀθλήματα τῶν Πυθαγορείων!.. Κάτι τέτοιο ὥστόσο προκαλεῖ τὴν θυμὴδιαν, ὅπως παρατρεῖ ὁ Εὐάγγελος Σταμάτης.

Ὁ τέταρτος μηνίσκος ἐξ αὐτῶν πού ἀναφέραμε, πού ἡ λύσις του εἶναι ἀτελής, «δὲν ἀνήκει στὸν Ἱπποκράτη ἀλλὰ στοὺς ἀντιπάλους του, οἵτινες διὰ τοῦ παραλογισμοῦ τούτου προσεπάθησαν νὰ ἐπιτύχωσι τὸν δυσφημισμὸν τοῦ Ἱπποκράτους» σύμφωνα μὲ τὸν Α.Σ. Ἀναστασιάδη. Τὴν ἴδιαν ἀκριβῶς ἀποψιν ἐκφράζει καὶ ὁ P. Tannery, πού λέγει τὰ ἑξῆς: «Οὔτε ὁ μηνίσκος οὔτος οὔτε ὁ ὑποδεικνυόμενος τρόπος τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου ὀφείλονται εἰς τὸν Ἱπποκράτη ἀλλ' εἰς τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ...». Ὅμως ποιοὶ ἦσαν οἱ ἀντίπαλοί του; Ὅμως καὶ ὁ G. Loria φαίνεται ν' ἀμφισβητῇ τὴν γνησιότητα τοῦ μηνίσκου αὐτοῦ: «Τὰ ἐπιζήσαντα ὁμως τεμάχια τῶν γραπτῶν του, διατηρηθέντα ἀπὸ τὸν Συμπλίκιον καὶ ἀποτελοῦντα τὸ πρῶτον γραπτὸν μνημεῖον, πού κατέχουμεν σήμερον σχετικῶς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ μαθηματικά, περιελθόντα δὲ εἰς ἡμᾶς ἔπειτα ἀπὸ ἀλλεπαλλήλους φθορὰς καὶ ἀκρωτηριασμοὺς ἐκ μέρους τῶν ἀντιγραφῶν καὶ τῶν σχολιαστῶν, θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ μᾶς ὀδηγήσουν εἰς συγχώρησιν τῆς πλάνης τοῦ συγγραφέως παρὰ εἰς διατύπωσιν ὀριστικῆς καταδίκης. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ πρόβλημα τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου ὑπῆρξεν ὁ τάφος τόσων ὑπολήψεων... ὥστε, καὶ ἂν ἀκόμη ἐπλανήθη, ἡ ἱστορία θὰ ἐξηκολούθει ν' ἀναγράφῃ τὸ ὄνομά του μεταξὺ τῶν εὐγενῶν ἐκείνων, πού ἐπλούτισαν τὴν γεωμετρικὴν μᾶς κληρονομίαν μὲ γραπτὰ, μεθόδους καὶ ἐπιτεύγματα ἄξια τῆς μεγαλυντέρας ἐκτιμήσεως» (ὁ.π., σελ. 48-50).

Βιβλιογραφία

1. Diels-kranz, *Die Fragmente der Vorsokratiker*.
2. A. Szabo, «Ἀπαρχαὶ τῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν», Ε.Τ.Ε.Ε. 1973.
3. G. Loria, «Ἱστορία τῶν Ε.Μ.Ε. Μαθηματικῶν», 1971.
4. Εὐ. Σταμάτης, «Ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν», Ἀθῆναι 1980.
5. Μ.Α. Μπρίκας, «Τὰ περίφημα Ἄλυτα προβλήματα τῆς Ἀρχαιότητος», Ἀθῆναι 1970.
6. Χ.Γ. Γκλαβᾶς, «Ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν», Ἀθῆναι 1973.
7. Α.Σ. Ἀναστασιάδης, «Ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν παρὰ τοῖς Ἀρχαίαις Ἑλλήσι», Ἀθῆναι 1929.
8. Δ. Τσιμπουράκης, «Ἡ Γεωμετρία καὶ οἱ Ἐργάτες τῆς στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα», Ἀθῆναι 1985.
9. Εὐκλείδου, *Στοιχεῖα*, ὑπὸ Εὐ. Σταμάτη, Ἀθῆναι 1975.

Ἡ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΝΙΚΟΣ ΔΕΝΔΡΙΝΟΣ, Ἡράκλειτος

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι “στοὺς καιροὺς μας ἔχουν πληθύνει πολὺ οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὸν Ἡράκλειτο”. ὅχι ὅμως ἐπεὶδὴ “ὁ Ἡρακλείτειος χώρος παρέχει τὴν δυνατότητα σ’ αὐτοὺς νὰ βλέπουν τὰ πράγματα κατὰ τὴν ἐπιθυμία τους μέσα ἀπὸ παραμορφωτικοὺς καθρέφτες”, ὅπως παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρουσιαζόμενου βιβλίου. Μποροῦμε νὰ δοῦμε τὰ πράγματα ἀπ’ τὴν καλὴ τους πλευρά. Καὶ νὰ ἐρμηνεύσουμε τὸ φαινόμενο σὰν μιὰ προσπάθεια “ἀγχιθασίης”, πλησιάζματος δηλαδὴ καὶ κατανόησης τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐφεσίου, ποὺ ὄντως ἀποτελεῖ “σταθερὸν οἶακα πρὸς στάθμην δίου”, καθὼς λέγει ὁ ἴδιος ὁ Ἡράκλειτος. Οἱ καλοὶ ἀναγνώστες ἄλλωστε θὰ ἔχουν προσέξει, ὅτι τὸν τελευταῖο καιρὸ οἱ ἐργασίες γύρω ἀπ’ ὅλους τοὺς κατὰ Diels-Kranz “Προσωκρατικούς” αὐξάνονται ὁσημέραι καὶ πολλὲς μάλιστα εἶναι ἐξαιρετικές, ὅπως καὶ ἡ παρουσιαζόμενη τοῦ κ. Ν. Δενδρινοῦ.

Θ’ ἀναρωτιοῦνται ἴσως πολλοί, ποῦ ὀφείλεται αὕτῃ ἡ στροφή τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνες, μετὰ μάλιστα ἀπὸ μιὰ συκοφαντικὴ ἐκστρατεία ποὺ διήρκεσε περισσότερο ἀπὸ δυὸ χιλιετίες. Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλὴ γιὰ ὅσους γνωρίζουν, ὅτι ἡ εἰκόνα τοῦ κόσμου ἀποτελεῖ προϊὸν τῆς καθαρῆς νοήσεως καὶ ὅτι ἡ σκέψις καὶ οἱ γλωσσικὲς μορφές ποὺ τὴν κατευθύνουν ὅπως καὶ οἱ ἐννοιολογικὲς κατηγορίες, μέσα στὶς ὁποῖες κινεῖται, ἀποτελοῦν δημιουργίες τῶν Ἀρχαιοελλήνων. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, εἶν’ ἀδύνατο νὰ τοὺς ἀγνοήσῃ κανεὶς.

Ἡ ταινία “Φτερά καὶ Πούπουλα” (The Birdcages)

Θὰ μπορούσε κάποιος λίγο “τραβεστί”, λίγο “νταβατζής” καὶ πολὺ ὁμοφυλόφιλος νὰ εἶναι πολιτιστικὸς ἀκόλουθος τῶν Η.Π.Α. στὴν Ἑλλάδα; Θὰ μπορούσε κάλλιστα, ἀλλὰ στὴν ταινία αὕτῃ καταλαβαίνει, ὅτι ἐδῶ ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ ἓναν πολὺ ὑπουλοὺ ὑπαινιγμό. Ὑπάρχουν ἄλλωστε πολλὰ παραδείγματα ταινιῶν τοῦ “Χόλγουντ”, ὅπου ὁ Ἕλληνας ἐμφανίζεται ἀπὸ τὸ πονθενά, γιὰ νὰ φέρῃ τοὺς καφέδες (ἀφοῦ εἶναι ὑπηρέτης) τῶν γνωστῶν κυριῶν «Πολυθρόνα γιὰ Δύο» ἢ γιὰ νὰ παίξῃ τὸ ρόλο τοῦ “κακοῦ” ὡς διαφθορέας παιδιῶν ἢ ὡς ἔμπορος ὀπλῶν καὶ ναρκωτικῶν.

Ὁ ἀπληροφόρητος θεατὴς ἴσως νὰ αισθανθῇ κολακευμένος ἀκούγοντας τὴν Ἑλλάδα νὰ περνᾷ στὰ χεῖλῃ τῶν πρωταγωνιστῶν. Σὲ μιὰ ταινία ὅμως γιὰ ὁμοφυλόφιλους θὰ πρέπει νὰ εἶναι προετοιμασμένος γιὰ ὑπαινιγμούς, ποὺ θὰ γίνονται ὅλο καὶ πιὸ σαφεῖς, ὥσπου νὰ καταλήξουν σὲ ἀπροκάλυπτες ὕδρες.

Ἔτσι τὰ ὁμοφυλόφιλα συμπλέγματα, ποὺ ἐμφανίζονται ὡς σχέδια στὰ πιάτα, παριστάνουν Ἕλληνες, ἀφοῦ ἄλλωστε τὸ “ξέρουμε” (μᾶς τὸ εἶπαν καὶ οἱ ἅγιοι ἱεράρχες μας), πὼς οἱ τριακόσιοι τοῦ Λεωνίδα ἦταν 150 βρωμερὰ ὁμο-

Ποιός ἦταν ὁ Ἡράκλειτος; Σύμφωνα μὲ τὸν Διογένη Λαέρτιο ὁ Ἡράκλειτος τοῦ Βλόσωνος, ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀνδροκλειδῶν, ἤκμαζε κατὰ τὴν 69ῃ ὀλυμπιάδα (504-501 π.Χ.) στὴν Ἐφεσο. Ἀποποιηθεὶς τὸν βασιλικὸ σκίπωνα, ποὺ ἐδικαιοῦτο κληρονομικῶς δικαίω, μετέβη στὸ κτῆμα του, ποὺ βρισκόταν κοντὰ στὸν ποταμὸ Κάνυστρο, ὅπου ἦταν καὶ τὸ ἱερὸ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ περνοῦσε τὸν χρόνον του μελετώντας τὴν φύσιν καὶ τὶς ἐξελικτικὲς διαδικασίες της. Ἐγγραψε ἓνα μόνον βιβλίο, τὸ “*Περὶ φύσεως*”, ἐκ τοῦ ὁποῖου διεσώθησαν 131 ἢ κατ’ ἄλλους 142 ἀποσπάσματα.

Ὁ Ἡράκλειτος ἀποτελεῖ τὸ ἀντίζυγο τοῦ Παρμενίδη. Ἡράκλειτος καὶ Παρμενίδης ἀποτελοῦν τοὺς δημιουργοὺς τοῦ σύγχρονου κοσμοειδώλου, μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ὁποῖου δρᾷ καὶ προάγεται ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη. Τὸ σύμπαν γι’ αὐτοὺς εἶναι ἀγέννητο καὶ ἀνώλεθρο, αὐτόζωο καὶ αὐτοδημιουργητὸ ἢ αὐτοδημιουργούμενο ἀναλόγως, ἓνα ἐξάπαντος καὶ συνεχές. Ἀπ’ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ πέρα ὁ τρόπος θέασης διαφέρει, καὶ ὁ κάθε φιλόσοφος μᾶς ἀνοίγει τὸν δικό του δρόμο κατὰκτησης τῆς Ἀλήθειας. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Παρμενίδης ἐκδιώκει τὸ «γίγνεσθαι» καὶ μᾶς δείχνει “εἶναι”, ἐνῶ ὁ Ἡράκλειτος ἀρνεῖται τὸ “εἶναι” καὶ διδάσκει τὶς διαδικασίες τοῦ “γίγνεσθαι”. Βασικὸς ἄξονας τῆς Ἡρακλείτειας σκέψεως εἶναι ὁ “*ἕνός λόγος*”, ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν φυσικὸ Νόμον ἢ Ρυθμό, σημαίνει ὅμως καὶ ἀναλογίες τῶν μειγμάτων τοῦ Πλατωνικοῦ “*Φιλήδου*” καὶ “*Τιμαίου*”, ὅπως καὶ τὸ αἶτιον, ποὺ ἐνώνει καὶ συντηρεῖ τὰ ὄντα, κάνοντας τὸ καθένα νὰ γίνεται αὐτὸ ποὺ πράγματι εἶναι.

«Τὰ πράγματα αὐτὰ καθαυτά, ποὺ ἡ κοντόθωρη νόησι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ζώου πιστεύει ὡς σταθερὰ καὶ μόνιμα, δὲν ἔχουν πραγματικὴ ὑπόστασι, δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀστραπή καὶ ἡ σπῖθα κραδαινομένων ρομφιῶν, εἶναι ἡ λάμψις τῆς νίκης στὸν ἀνταγωνισμὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἡρακλείτου....” Ὅσον ἀφορᾷ στὸν κόσμον,

φυλόφιλα ζευγάρια καὶ κανεὶς δὲν διαμαρτυρήθηκε. Ἐχει συνηθίσει ἄλλωστε ὁ Ρωμιὸς νὰ ἀκούῃ ὡς ὑπνοβάτης τὶς χειρότερες ὕβρεις καὶ δὲν διαμαρτύρεται, ἀφοῦ βρίσκεται σὲ πλήρη καὶ ὀλοκληρωτικὴ σύγχυση.

Στὴν Θεσσαλονίκη λοιπὸν τοῦ 1997, δύο χρόνια μετὰ τὸ “μεγαλειῶδες” συλλαλητήριον γιὰ τὴν Μακεδονία, ὅπου “περήφανα” διατρανώσαμε τὴν ἀπόφασή μας νὰ ἀποδειχθοῦμε ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν προγόνων μας (ποιῶν προγόνων; τῶν ἀρχαίων; τῆς Ρωμαιοκρατίας; τοῦ Βυζαντίου; τῆς Τουρκοκρατίας; τοῦ Βαναρικοῦ κρατιδίου; ἢ τῆς ἐπαρχίας τῆς ΕΟΚ;) βρισκόμασταν ὅλοι ἐκεῖ, μέσα στὸν κινηματογράφο, νὰ κυττοῦμε σὲ κατάσταση πλήρους ἀφασίας νὰ ὑδρίζωνται τὰ σεβάσματά μας καὶ νὰ μὴν ἀντιδρᾷ κανεὶς.

«Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἦταν μεγάλῃ ἀδερφάρα», νὰ ἀκούγεται ἐπὶ λέξει καὶ νὰ μὴν ἀναποδογυρίζῃ ὁ κινηματογράφος. Μόνον μία κραυγὴ διαμαρτυρίας, ἓνα “αἶσχος” ἀπὸ ἓναν Δόν-Κιχώτη, ποὺ προσπάθησε νὰ ξυπνήσῃ τὰ “ζόμπι” δίπλα του, ποὺ συνέχιζαν νὰ παρακολουθοῦν γελώντας μὲ τὰ ἀστεῖα τῆς δεκάρας, χωρὶς νὰ καταλαβαίνουν, τί γίνεται γύρω τους.

Καὶ ρωτᾷ: ποιὸς λαὸς, ποῖο ἔθνος, ποὺ σέβεται τὸν ἑαυτό του, θὰ ἐπέτρεπε νὰ περάσῃ ἔτσι κάτι τέτοιο;

Κώστας Παπαδόπουλος

ἐ! αὐτὸς δὲν εἶναι παρὰ ἓνα παίγνιον τοῦ Αἰῶνος, πὺν τὸ γκρεμίζει καὶ τὸ ξαναοικοδομεῖ μὲ ἀθωοσύνη...», ἔγραφε στὴν αὐγὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀναγέννησης ὁ Φρ. Νίτσε. Ὁ Ν. Δενδρινὸς προχώρησε πολὺ μακρύτερα ἀπ' ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους καὶ εἶδε τὸν «Αἰῶνα» μικρό, ὡς χρόνον τῆς κάθε ἀτομικῆς ζωῆς, πὺν παίξει μὲ τὶς ἀτομικὲς ὑπάρξεις, προκειμένου νὰ διατηρηθῇ ἡ αἰωνία νεότης τῆς συνέχειας. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς, ὅτι τὸν τελευταῖο καιρὸ ἄρχισε νὰ γίνεται κατανοητό, ὅτι τὰ κείμενα τῶν «Προσωκρατικῶν» ἔχουν μαθηματικό-ἐπιστημονικὸ χαρακτήρα καὶ ὅτι ἐπιβάλλεται μιὰ ἀνάλογη ἐρμηνεία τους. Ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὸν ὅρο τῆς συνέχειας καὶ προχωρεῖ ἐπιδέξια στὴν ἀποκρυπτογράφηση τῆς σημειολογίας τοῦ Ἡρακλείτου.

Πράγματι «ἡ φυσικὴ πραγματικότης μᾶς προσφέρει μιὰν εἰκόνα τοῦ κόσμου, πὺν εἶναι τελείως συμβατὴ μὲ τὸ «πάντα ρεῖ» τοῦ Ἡρακλείτου. Ἡ σταθερότητα μιᾶς μορφῆς συνίσταται σὲ μίαν δομὴ πὺν ἔχει ἀλγεβρο-γεωμετρικὸ χαρακτήρα... καὶ ἀντιστέκεται σὲς ἀέναντες διαταράξεις πὺν ἐπιδροῦν ἐπάνω της. Σ' αὐτὴν τὴν ἀλγεβρο-γεωμετρικὴ ὄντοτητα προτείνουμε – σ' ἀνάμνησι τοῦ Ἡρακλείτου – τὸ ὄνομα Λόγος τῆς Μορφῆς» (Θωμᾶς Ρενέ, Γάλλος βραβευμένος μαθηματικός). Ὁ Ν. Δενδρινὸς λοιπὸν εἰσάγει τὴν ἔννοια τῆς συνεχείας τῶν εἰδῶν – ἄρα καὶ τὴν ἀνθρώπινη συνέχεια –, προκειμένου νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 88 ἀπόσπ. τοῦ Ἐφεσίου, πὺν λέγει:

«Ἐνα καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι (ὡς καταστάσεις)

τὸ ζωντανὸ καὶ τὸ πεθαμένο,

τὸ ξύπνιο καὶ τὸ κοιμώμενο,

τὸ νέο καὶ τὸ γηρασμένο·

διότι τὰ μὲν προέρχονται ἀπὸ μεταλλαγὴ τῶν δὲ

καὶ ἀντίστροφα τὰ δὲ ἀπὸ μεταλλαγὴ τῶν πρώτων».

Ὁ Ἡράκλειτος μὲ τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 62 μᾶς διδάσκει τὶς ἔννοιες τῆς θνητότητας τῆς ἀτομικῆς ὑποστάσεως καὶ τῶν παρεμφερῶν καταστάσεων, ὅπως καὶ τὶς ἔννοιες τῆς ἀθανασίας τῆς ἀνθρώπινης συνέχειας. Οἱ ἀντιθετικὲς ὀψεις διαδέχονται ἀμοιβαῖα ἢ μιὰ τὴν ἄλλη καὶ τὸ μὲν πεθαμένο «μεταπίπτει» σὲ ζωντανὸ (ἀτομικὴ ζωὴ - ἀνθρώπινη συνέχεια), τὰ νειᾶτα στὸ γῆρας, τὰ γηρατειὰ στὰ νειᾶτα. Τὴν ἰδέα τῆς ἀμφίδρομης διαδικασίας αὐτῆς ἐνισχύει καὶ ἡ λέξις «πάλιν», πὺν ἀποστᾷ τὴν προσοχὴ μας στὴν παλινδρομικὴ κίνησι τῶν προκείμενων καταστάσεων (σελ. 232-233).

Γεννᾶται ὥστόσο τὸ ἐρώτημα: Ἐχει μετὰ ἀπὸ αὐτὰ κάποιο ὄραμα ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ὁ κόσμος ἔχει τὸ νόημά του, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος (ἀτομικὴ ὑπαρξίς) ἀποτελεῖ ἓνα παίγνιο τοῦ Αἰῶνος; Ὁ Ἡράκλειτος καὶ οἱ Ἕλληνες σοφοὶ γενικώτερα εἶχαν ξεπεράσει τὸν παιδικὸ ἐγωκεντρισμὸ καὶ εἶχαν φθάσει στὸ σημεῖο νὰ θεωροῦν τὸν ἑαυτὸ τους ὡς κύτταρο τῆς συνέχειας, ὡς λειτουργὸ τοῦ λόγου τῆς φύσεως. Ζοῦσαν λοιπὸν καὶ δημιουργοῦσαν ὄχι γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους, ἀλλὰ γιὰ τὴν πόλιν τους καὶ θεβαίως γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὅλο τὸ σύμπαν. Οἱ εὐθύνης καὶ οἱ ὑποχρεώσεις, πὺν ἀπορρέουν ἀπὸ μιὰ τέτοια θεώρησι, εἶναι τεράστιες, ὅσο μεγάλη εἶναι καὶ ἡ ἀθάνατη δόξα, τὸ «κλέος ἀέναον θνητῶν», πὺν κατακτοῦν ὅσοι ἐκλέγουν τὸν τρόπο αὐτὸ ζωῆς καὶ δράσεως.

«Νὰ ποῦμε, ὅτι ὁ Ἡράκλειτος εἶναι ἡ τραγικώτερη μορφή στὴν ἱστορία τοῦ πνεύματος; «Ἐχοντας» καρδιὰ πέτρα, παρουσίασε γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἓνα περιβάλλοντα κόσμον ἀδυσώπητο, μέσα σ' ἓνα χρόνο-μυλόπετρα, πὺν ἀλέθει ἀσταμά-

τητα καὶ λυώνει κάθε τι ἀτομικό, χωρὶς ἔλεος. Κατάργησε τὴν διάκρισι ἀνάμεσα σὲ παρελθὸν καὶ μέλλον, πὺν συνδέει τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ καὶ τὸν συναισθηματισμὸς της, ἰσχυρίζομενος ὅτι τὸ μόνο πὺν ὑπάρχει εἶναι ἓνα συνεχῶς ἐπερχόμενο καὶ πάντα ὁμοιόμορφα ἐπαναλαμβανόμενο μέλλον, γινόμενο κάθε φορὰ ὑπαρκτὸ μόνο κατὰ τὴν φευγαλέα στιγμή τοῦ παρόντος. Καὶ μέσα στὸ σχῆμα αὐτὸ ἡ ἀνθρώπινη συνέχεια, ὅπου ὁ ἴδιος πάντα ρόλος ἀλλάζει συνεχῶς ἡθοποιούς, ἀπ' τοὺς ὁποίους καθένας ἀφανίζεται, μόλις τελειώσει τὸ “κομμάτι” του», παρατηρεῖ ὁ συγγραφέας (σελ. 285).

Δὲν γνωρίζουμε, ἂν ὁ Ἡράκλειτος ὑπῆρξε ὄντως ἡ τραγικώτερη μορφή στὴν ἱστορία τοῦ πνεύματος, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ὅλοι οἱ γήνησοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος εἶναι τραγικοί. “Ἐνα πάντως μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς μὲ βεβαιότητα: ὅτι ὁ Ἡράκλειτος ὑπῆρξε εὐ-δαίμων κι ἡ ζωὴ του πλήρης. “Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος θὰ ἠῦχοντο, θαρρῶ, νὰ μποροῦν νὰ λέγουν – ἔστω καὶ δειλὰ – αὐτὸ πὺν μὲ τόση αὐτοπεποίθησι λέγει ὁ Αἰνικτὴς τῆς Ἐφέσου: “Ἐδιξησάμην ἐμεωυτόν”.

Σαράντος Πάν

HENRIETTE MERTZ, *Οἶνωψ Πόντος*

Τὸ βιβλίο αὐτό:

α) Ἐνισχύει τὴν βεβαιότητα, ὅτι οἱ ἀρχαιότεροι Ἑλληνες διέπλεαν τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ ἔφθαναν στὴν Ἀμερική.

β) Δίνει ἓνα ἔναυσμα γιὰ συστηματικότερη καὶ βαθύτερη μελέτη-ἐρμηνεία τῶν ἀρχαίων κειμένων.

γ) Μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐπισημάνουμε τὴν σύγχυσι, πὺν ἐπικρατεῖ στὴν σκέψι ἀκόμη καὶ τῶν πράγματι φυλετικῶς διακεκριμένων ξένων ἐρευνητῶν ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ Ἱστορία μας, σύγχυσι πὺν ὀφείλεται στὶς γνωστὲς ἀπόψεις τῆς κρατούσης ἱστοριογραφίας περὶ “Ἰνδοευρωπαίων”, Φοινίκων κ.λπ.

Ἀπόδειξις αὐτῆς τῆς συγχύσεως ἡ ἴδια ἡ καλοπροαίρετη κ. Ε. Μέρτζ. Συγκεκριμένως:

Ἡ κ. Ε. Μέρτζ ἐμφορεῖται ἀπὸ φιλελληνικὸ πνεῦμα, πὺν τολμᾷ νὰ κινῆται ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπίσημης-συμβατικῆς ἱστορίας. Ὁ ἐξοπλισμὸς της ὅμως εἶναι τελείως ἀνεπαρκής, γιὰ νὰ χειρισθῇ τὸ θέμα μὲ τὸ ὁποῖο καταπιάστηκε, ἀφοῦ οὔτε ἑλληνικὰ γνωρίζει (χρησιμοποιεῖ τὸν Ὅμηρο ἀπὸ ἀγγλικὲς μεταφράσεις), οὔτε τὴν μυθολογία καὶ τὴν Ἱστορία κατέχει στὸν ἀπαραίτητο βαθμὸ (ἀπόδειξις τὰ ὅσα περὶ Φοινίκων δέχεται ὡς ἀληθῆ). Ἐπὶ πλέον δὲν διακρίνεται τὸ ἔργο της ἀπὸ ἐπιστημονικὴ ἀντικειμενικότητα. Ἔτσι:

α) Ὅταν τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Ὅμηρο ἀνατρέπουν τὰ ἐκ τῶν προτέρων συμπεράσματά της, δὲν τὰ δέχεται. Αὐτὸ κάνει λ.χ., ὅταν ὁ Ὅμηρος λέγῃ, ὅτι ἡ Χάρυβδις ἀναρροφᾷ τὴν θάλασσα τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα, ἐνῶ στὸ Φάντυ, ὅπου ἐκείνη τοποθετεῖ τὸ φαινόμενο, ἡ παλίσροια συμβαίνει μόνον δύο φορές, ὁπότε διατείνεται ὅτι τὸ ἀρχικὸ κείμενο “πρέπει” νὰ ἔλεγε δύο, ἀλλὰ κάποιος ἀντιγραφεὺς τὸ ἔκανε τρεῖς! Ἐπίσης, ἐνῶ ἡ Καλυψὼ δίνει ὁδηγίες στὸν Ὀδυσσεά, πὺν δὲν ταιριάζουν μὲ τὴν πορεία πὺν ἡ ἴδια (ἡ κ. Μέρτζ) τὸν δάξει νὰ ἀκολουθήσῃ, ὑποστηρίζει ὅτι αὐτὲς ἀφοροῦσαν σὲ ἄλλο τμῆμα τοῦ πλοῦ του!

β) Ἐντάσσει ὁπωσδήποτε τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ στὸ δικὸ της προκαθο-

ρισμένο σχέδιο. Ἀποτέλεσμα: Βάζει τὸν Ὀδυσσεά νὰ κατευθύνεται ἀπὸ τὶς Ἀζόρες (=Ὠγυγία) πρὸς τὴν Ἰθάκη πλέοντας ἀντιθέτως, πρὸς τὴν Ἀμερική, ἀπλῶς καὶ μόνον ἐπειδὴ ἡ ἴδια τοποθετεῖ ἐκεῖ τὴν Σχερία. Μιὰ ματιά στὸν χάρτη πιστοποιεῖ τὸ παράλογον τοῦ πράγματος (παράκαμψις 5.000 χλμ.). Ἐπίσης, ἐνῶ ὁ Ὅμηρος θέλει τὶς Πλαγκτὲς Πέτρες κοντὰ στὴν Σκύλλα-Χάρυβδι, ἐκείνη τὶς θέλει σὲ μεγάλη ἀπόστασι καὶ ἰσχυρίζεται, ὅτι ὁ Ὅμηρος.... τὰ μπερδεψε καὶ ὅτι ἄλλες οἱ Πλαγκτὲς καὶ ἄλλες οἱ Συμπληγάδες. Ἀκόμη ἀγνοεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ποιητὴς περιγράφει τὴν τοποθεσία τῆς Σκύλλας-Χαρύβδεως ὡς πορθμὸ καὶ ἐπιμένει νὰ τοποθετῇ τὰ δύο φυσικὰ φαινόμενα ὅχι ἀντικρουστά, ἀλλὰ σὲ διαφορετικούς μυχοὺς τοῦ κλειστοῦ, χωρὶς ἔξοδο κόλπου τοῦ Φάντου, ὅπου ἡ λογικὴ λέγει, ὅτι δὲν θὰ εἶχε κανένα λόγο νὰ μπῇ ὁ Ὀδυσσεύς.

γ) Δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰ ἀντικειμενικὰ δεδομένα, ὅπως ἡ ταχύτης τῶν πλοτῶν, ἢ κατεύθυνσις πού ἀκολουθοῦν, ὅτι οἱ Λωτοφάγοι δὲν μπορεῖ νὰ ἦσαν στὴν Λιδύη (ἀφοῦ αὐτὴ δὲν ἀπέχει ἀπὸ τὰ Κύθηρα 3-4.000 χλμ., πού διήνυσσε ὁ Ὀδυσσεύς), οὔτε οἱ Κύκλωπες στὴν Ἰταλία, οὔτε ὁ Αἴολος στὸ Στρόμπολι. Ἰσχυρισμοὶ πού ἀνατρέπονται ἄλλωστε καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ γνῶσι, ἀφοῦ ὅλες αὐτὲς οἱ χώρες ἦταν πολὺ γνωστὲς στοὺς Ἕλληνες αἰῶνες πρὶν ἀπὸ τὰ Τρωϊκά. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ τόποι βρῖσκονται “πέραν τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν”.

δ) Ὑποτιμᾷ σαφεῖς ἐνδείξεις, πού μᾶς δίνει ὁ Ὅμηρος, ὅπως, ὅταν λέγῃ ὅτι στοὺς Λαιστρυγόνες μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνῃ δύο μεροκάματα, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος δύει γιὰ πολὺ λίγο. Αὐτὸ συμβαίνει στὸν βορρᾶ καὶ ὅχι στὸ Γιβραλτάρ, ὅπως θέλει ἡ κ. Μέρτζ. Ἐπίσης ὁ Λαέρτης ἔχει δούλη Σικελή, ὁπότε, πῶς εἶναι δυνατόν ὁ υἱός του νὰ βλέπῃ στὴν Σικελία... Κύκλωπες; Ἀκόμη: Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρεται σὲ ἀνθρωποφάγους Κύκλωπες, Λαιστρυγόνες, Σειρῆνες – ὑπῆρχαν τέτοιοι στὴν Μεσόγειο, τὴν ὁποία οἱ Ἕλληνες ἤξεραν ἀπ' ἔξω κι' ἀνακατωτά;

ε) Πέφτει σὲ ἀντιφάσεις: Τοποθετεῖ τὸν Ἀδῆ στὴν Δυτικὴ Ἀφρική, ἀλλὰ στὰ “*Αργοναυτικά*” τῆς τὸν θέλει στὴν Βενεζουέλα. Ὁμως ὁ Ἀδῆς, πού ἐπισκέφθηκαν ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Ὀρφεύς (ὅπως καὶ ὁ Θησεύς, ὁ Πειρίθους, ὁ Ἡρακλῆς), εἶναι σαφῶς ὁ ἴδιος.

στ) Ἀποφαίνεται ἀξιοματικῶς. Δὲν ἐξηγεῖ λ.χ., γιατί ἡ Σχερία βρισκόταν κατὰ τὴν ἀποψὶ τῆς σὲ παραλία τῶν σημερινῶν ΗΠΑ καὶ ὅχι ἄλλου.

ζ) Τελείως ἐσφαλμένως ἡ κ. Μέρτζ ἀποδίδει στοὺς Φοῖνικες τὴν ἐγκατάστασι τῶν Ἑλλήνων τῆς γ' π.Χ. χιλιετίας στὴν Ἰβηρία (Ταρτησός) καὶ τὴν “ἀνακάλυψι τῶν γραμμάτων”, ἂν καὶ παραδέχεται ὅτι αὐτοὶ “τὰ χρησιμοποίησαν γιὰ ἐμπορικοὺς σκοποὺς”, χωρὶς νὰ παράγουν πνευματικὸ ἔργο – ἀλλ' αὐτὴ ἡ παράδοξι ἀντίφασις δὲν τὴν προβληματίζει.

η) Ταυτίζει τὴν Μαδέρα μὲ τὸ νησί τῆς Κίρκης, πράγμα πού εἶναι πιθανόν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰς “Νήσους τῶν Μακάρων”, πού προφανῶς εἶναι ἐσφαλμένο, ἀφοῦ πρόκειται μόνον γιὰ ἓνα νησί καὶ ἐπὶ πλέον αἱ ἐν λόγω Νῆσοι βρῖσκονται στὴν δυτικὴ ἄκρῃ τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐνδείξις πού δὲν ἰσχύει γιὰ τὴν Μαδέρα. Ἀκόμη θεωρεῖ τὴν Μαδέρα-Κίρκη “*φοινικική*” σὲ μιὰ ἐποχὴ πού οἱ Σημιτοφοῖνικες, οἱ ὁποῖοι διεδέχθησαν τοὺς Ἑλληνοφοῖνικες μετὰ τὸν ἀφανισμό τῶν τελευταίων ἀπὸ τοὺς Χεττίτες (1370 π.Χ.), δὲν εἶχαν ἀκόμη βγῇ οὔτε στὴν δυτικὴ Μεσόγειο (ἢ Καρχηδὼν ἰδρύθηκε τὸ 810 π.Χ.) Ἐξ ἄλλου οἱ Φοῖνικες οὔτε θὰ ἐδέχοντο τοὺς Ἕλληνες, οὔτε θὰ τοὺς ἐδιναν ὁδηγίους γιὰ τὴν περατέρα ἀποστολὴ τους, ὅπως ἔκανε ἡ Κίρκη, ἀλλὰ καὶ ὁ Αἴολος, ὁ μάντις τοῦ Ἀδου, ἢ Καλυψώ, οἱ Φαίακες.

θ) Ταυτοχρόνως δέχεται ὁρθῶς, ὅτι ὁ Ὅμηρος ἐγνώριζε τὸ ταξίδι τῆς “Ἀργοῦς” καὶ ὅτι “οἱ θαλάσσιοι ὁδοὶ μεταξὺ τῆς Νήσου τῆς Κίρκης καὶ τῆς Σκύλλας-Χαρύβδεως ἦσαν γνωστοὶ στοὺς Ἕλληνες ἀπὸ πολὺ ἐνωρίς”. Ὁμως Ἕλληνες καὶ Σημιτοφοίνικες δὲν συνυπῆρξαν στὸν Ἀτλαντικό. Ἀπὸ τὸν 1^ο αἰῶνα οἱ Ἕλληνες χάνουν τὴν κυριαρχία στὴν δυτικὴ Μεσόγειο, στὴν ὁποία διεισδύουν βαθμιαίως οἱ Σημιτοφοίνικες, οἱ ὁποῖοι βγαίνουν στὸν Ὠκεανὸ μετὰ τὸ 530 π.Χ., ὅταν καταστρέφουν ἐκ βάθρων τὴν Ἑλληνικὴ Ἀτλαντικὴ ἐγκατάσταση τοῦ Ταρτησοῦ (Σχερίας Φαιάκων). Συγγέει λοιπὸν διαφοροετικούς ἱστορικούς χρόνους καὶ φθάνει στὸν ἰσχυρισμό, ὅτι δῆθεν “οἱ Φοίνικες ἔπλεαν πέραν τῶν Ἡρακλείων Στῆλῶν ἀμέτρητα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἔλευσιν τῶν Ἑλλήνων”· ἀλλὰ τότε γιατί “Ἡράκλειες Στῆλεις”; Καὶ προσθέτει, ὅτι “οἱ Ἕλληνες ἔμαθαν περὶ τοῦ Ρεύματος τοῦ Ὠκεανοῦ ἀπὸ τοὺς Φοίνικες” – ἂν εἶναι δυνατόν, ὅταν εἶναι γνωστὸν ὅτι αὐτοὶ ἀπέκλεισαν σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους τὴν διέλευσι πρὸς καὶ ἀπὸ τὸν Ὠκεανό, μὲ ἀποτέλεσμα μετὰ τὴν καταστροφὴ τῆς Ταρτησοῦ νὰ χαθοῦν οἱ γνώσεις γιὰ τὸν Ἀτλαντικό καὶ τὴν Ἀμερικὴ. Ὁ πρῶτος Φοίνιξ, πού ἐπιχειρήσε τὸν διάπλου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, εἶναι ὁ Καρχηδόνιος Ἀμίλκας (520 π.Χ.), ὁ ὁποῖος ὅμως ἔφθασε μόνον ὡς τὴν θάλασσα τῶν Σαργασσῶν καὶ ἐπέστρεψε, ὅπως ἀφηγεῖται ὁ Πλίνιος ((Runberry, “Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Γεωγραφίας”).

Ἀργότερα (410 ἢ 470 π.Χ.) ὁ Καρχηδόνιος Ἀννων ἐπεχείρησε τὸν παράπλου τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀπέτυχε, ἀφοῦ ἔφθασε μόνο ὡς τὴν Σιέρρα-Λεόνε. Καμμιά σχέσις λοιπὸν δὲν ὑπάρχει μεταξὺ Ὀμήρου-Ὀδυσσεύς (καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν Περσέα, Ἡρακλῆ, Ἀργοναῦτες) μὲ τοὺς Σημιτοφοίνικες – τοὺς χωρίζει χάος ἐποχῶν, γνώσεων καὶ ἐπιτευγμάτων.

ε) Κάπου ἢ κ. Μέρτζ ἀγγίζει τὴν ἀλήθεια, ἀλλὰ τὴν ἀφήνει νὰ τῆς διαφύγῃ, ὅταν γράφῃ ὅτι ὁ Φινεύς, πού ἔδωσε ὁδηγίες στοὺς Ἀργοναῦτες, ἦταν “υἱὸς ἐνὸς Φοίνικος, τοῦ Ἀγήνορος”, διότι ἀγνοεῖ, ὅτι ὁ Ἀγήνωρ ἦταν Ἕλλην, ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἀποικίσεως τῆς Φοινίκης κατὰ τὴν 8^η π.Χ. χιλιετία. Ἐπίσης, ὅταν ἀποδίδῃ τὴν ἐποικίσει τῆς ΝΔ Ἰσπανίας στοὺς Κάρες, τοὺς ὁποῖους ὅμως σπεύδει νὰ χαρακτηρίσῃ “μισθοφόρους τῶν Φοινίκων” – οἱ Κάρες ὅμως ἦσαν Πελαγοὶ Ἕλληνες, συγγενεῖς τῶν Ἰώνων καὶ ἀποτελοῦσαν μέγα ποσοστὸ τῶν πληρωμάτων τοῦ μινωικοῦ στόλου: τί δουλειὰ ἔχουν οἱ Φοίνικες;

Ἡ ἴδια παραθέτει ἄποψι τοῦ καθηγητῆ τῆς Κλασσικῆς Ἀρχαιολογίας στοῦ Καϊμπριτζ Ρίτσαρντ Χάτσινσον, ὁ ὁποῖος ὁρθῶς ὑποστηρίζει, ὅτι οἱ Κυκλαδίτες εἶχαν στραφῇ πρὸς τὴν δυτικὴ Μεσόγειο “πολλοὺς αἰῶνες πρὶν οἱ Φοίνικες εἰσχωρήσουν σ’ αὐτήν” καὶ ταυτίζει τοὺς Κυκλαδίτες μὲ τοὺς Κάρες. Ἄρα;

Συμπέρασμα: τὸ βιβλίον εἶναι ἐνδιαφέρον καὶ χρήσιμο, ἀλλὰ κρύβει καὶ παγίδες, γιὰ τὴν ἐπισήμανσι τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται βαθεῖα γνώσις τῆς Ἱστορίας.

Γεώργιος Κ. Γεωργαλᾶς

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΑ: Ζητοῦμε συγγνώμην ἀπὸ τὸ ἀναγνωστικὸ μας κοινό, διότι ἀπὸ σφάλμα τοῦ τυπογραφείου παρελείφθησαν δύο τίτλοι στὸ προηγούμενο 183ο τεῦχος (Μαρτίου) τοῦ “Δαυλοῦ”:

α) Παρελείφθη ὁ τίτλος “Greece, Γιουνάν, Ἑλλάς, Ἕλληνες” στὴν κορυφὴ τῆς σελίδας 11190 τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Ἀρη Κουσουλλῆ.

β) Παρελείφθη ὁ τίτλος “Ἡ θέσις τῶν δούλων στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα (II)*”· στὴν κορυφὴ τῆς σελίδας 11243 τοῦ 6^ο μέρους τῆς ἔρευνας τοῦ κ. Εὐάγγελου Μπεξῆ.